

КРИСТИНА МОРАТО НЕПОКОРНИТЕ ДИВИ

Превод от испански: Боряна Дукова, 2015

chitanka.info

На Едуардо Санчес Хунко, дискретен пазител на тайните на големите диви. Никой като теб не е познавал истинското значение на думата „гламур“.

На Белен Хунко, душа на тази книга.

Една дива, освен да пее и да изпълнява роли, трябва да е богиня във всекидневния живот.

Мария Калас

МАРИЯ КАЛАС

ДА УМРЕШ ОТ ЛЮБОВ

Много съм стеснителна. Никога не се осмелявам да покажа чувствата си към хората. Вземат ме за горделива и бездушна дива. И тогава още повече се затварям в себе си.

Мария Калас

„Питам се дали някой ден ще съм щастлива, или ще прекарам остатъка от живота си в борба за оцеляване, макар че, не мога да се оплача, правя го превъзходно. Бих предпочела да очаквам най-лошото и да имам най-доброто. Честно казано, в продължение на девет години вярвах, че ще го имам, а после открих... Как може човек да се окаже така измамен? О, не, вече преживях достатъчно превратности на съдбата. Всичко да върви по дяволите. Ала нощта? Какво става, когато затвориш вратата на спалнята си и останеш съвсем сама?“ Жената, която говори по този начин, е великата Мария Калас. За първи и последен път тя отваря сърцето си пред един журналист и приятел — музикалният критик Джон Ардоин. Годината е 1968-а и прочутата сопрано наблюдава безпомощна, краят на нашумелия си романс с единствения мъж, когото истински е обичала — Аристотел Онасис. Само няколко дни по-рано се е разхождала под ръка с гръцкия корабовладелец из частния остров Скорпиос. Докато сега гледа, тъжна и огорчена, как любовникът ѝ урежда последни подробности във връзка със сватбата си с Джаки Кенеди, вдовицата на американския президент.

Историята на Мария Калас, най-великата оперна дива на ХХ век, е толкова трагична и пламенна, колкото и съдбите на героините, в които тя се превъплъщава на сцените на най-добрите оперни театри по света. Никой не може като нея, изживяла на собствен гръб ревността, отхвърлянето, дълбоката любов, вината и изоставянето, да влезе в кожата на Норма, Лучия или Виолета по толкова възвишен и драматичен начин. Калас запленива света, защото чрез своите

колосални женски образи представя собствения си живот, белязан от страданията и разочарованията.

Публиката, която в продължение на десет години — от 1949-а до 1959-а, благоговее пред нея като пред богиня, натъжена следи как личният ѝ живот се превръща в медийно шоу. Пресата, занимаваща се с живота на известните хора, открива златна жилка в тази не особено привлекателна и затлъстяла певица, превърнала се по магически начин в изваяна и ослепителна жена, която заплънява един от най-могъщите мъже на света. Когато романсът ѝ с гръцкия мултимилионер се появява на кориците на списанията, почитателите ѝ забравят нейната зашеметяваща артистична кариера и започват безпощадно да я съдят. Преследвана от папараците, предадена от жалкия си съпруг и агент Батиста Менегини, Калас търси убежище в прегръдките на Онасис, когато кариерата ѝ практически е приключила. „Не искам да пея, искам да живея“, не спира да повтаря тя. На трийсет и шест години, най-после свободна от връзки и ангажименти, тя се оттегля от сцената, извела я до славата, за да заживее като кралица в изгнание, което няма да се окаже толкова привлекателно, колкото си го е представяла.

Бурните ѝ отношения с Онасис, внезапно отменените ѝ участия, шумните ѝ капризи, честите случаи, в които напуска сцената по средата на действието, спречкванията ѝ с импресарии и театрални режисьори, болестите и ранната ѝ смърт, причинена от злоупотреба със сънотворни лекарства, са част от легендата. Тези, които се възхищават от звездата и я боготворят, така и не ѝ прощават, че в крайна сметка прахосва таланта си и изгубва гласа си. Драматичният финал на Калас, сама и в плен на спомените, е на висотата на гръцките трагедии, които я превръщат в мит. „Има хора, които са родени, за да са щастливи, и други, които са родени, за да са нещастни. Много пъти се питам: «Защо?»“, споделя тя малко преди смъртта си в парижкия апартамент, останала в компанията единствено на прислугата си.

ОТКРАДНАТО ДЕТСТВО

На 2 декември 1923 година, когато Мария идва на бял свят в болницата на „Пето авеню“ в Манхатън, Ню Йорк, майка ѝ, Евангелия, изпитала голямо разочарование. Била убедена, че ще роди момче — съвсем наскоро на тригодишна възраст било починало единственото ѝ дете, момче, и когато медицинската сестра ѝ показала малкото усмихнато момиченце, тежащо почти пет килограма, мургаво и бузесто, тя го отхвърлила. Четири дена не пожелала да отиде при него и дори отказала да му даде име. До края на дните ѝ отношенията на голямата оперна дива с майка ѝ ще бъдат също толкова студени и конфликтни, колкото и в първите месеци от живота ѝ.

Преди да се роди дъщеря ѝ, Евангелия Димитриадис вече била тъжна и огорчена жена. Произхождала от семейство от висшата гръцка буржоазия и била горда, че се родее с изтъкнати личности от политическите среди, с висши офицери, с музиканти и поети. Баща ѝ, генерал Петрос Димитриадис, бил ветеран от войната. Той имал музикален талант и затова прякорът му бил Пеещия командир. Почитател на операта, той предал своята любов към музиката на единайсетте си деца, по-специално на най-малката си дъщеричка, Евангелия, негова любимка. Но Лица, както той я наричал, макар да мечтаела да стане артистка или певица, нямала нито глас, нито драматичен талант. На седемнайсет години се отказала от юношеските си мечти и решила да си потърси съпруг. Избраникът се оказал обещаващ и привлекателен на външен вид фармацевт. Казвал се Джордж Калогеропулос и бил петнайсет години по-възрастен от нея. Въпреки че всички изглеждали очаровани от избора на девойката, Петрос, който познавал добре дъщеря си, я посъветвал да не се омъжва за човек, който е толкова различен от нея. Но Лица вече била взела решение и нямала намерение да променя плановете си. А генералът починал два месеца преди сватбата, която се отпразнувала скромно в една православна църква в Атина.

След бракосъчетанието двойката се установила в Мелигала, родния град на съпруга. В това малко градче в Пелопонес Джордж

отворил аптека, която щяла да им донесе пари и обществен престиж. Евангелия обаче скоро открила, че животът ѝ на омъжена жена не е това, което била очаквала. Тя била свикнала да живее в столица, заобиколена от изискани и начетени хора, а прашното и тихо провинциално градче предлагало малко интересни неща за нея. Само след няколко месеца тя се разкайвала, че се е омъжила за този аптекар, който въобще не се интересува от изкуство или класическа музика като нея, а още по-малко от лукс и социален живот. Наистина поради липса на конкуренция Джордж Калогеропулос станал един от най-богатите хора в града и успял да купи една от най-хубавите къщи в Мелигала. Но точно както бил прогнозиран бащата на Евангелия, една година след сватбата бракът ѝ вече бил провален.

През 1917 година в Атина се родила Синтия, първата дъщеря на семейство Калогеропулос, наричана от всички Джаки, а три години по-късно на бял свят се появило русо момче със същите сини очи като майка си. Кръстили го Васили. Изправена пред пустотата, която чувствала в брака си, и след като ѝ било дошло до гуша да понася любовните увлечения на съпруга си, Евангелия насочила цялото си внимание към това дете, което едва тригодишно вече показвало наклонности към музиката и свирело детски песнички на пианото. Ала трагичната смърт на малкия, който през лятото на 1922 година се разболял от менингит, предизвикала още по-голямо отчуждение между съпрузите. Евангелия изпаднала в дълбока депресия и се превърнала в изтерзана жена с много променлив характер.

В този толкова болезнен момент от живота им Джордж съобщил на съпругата си, че е продал аптеката и че скоро заминават за Съединените щати, където ще може да изкарва по-добри пари. Бременната в петия месец Евангелия не можела да повярва на неочакваната новина. Отказвала да приеме, че трябва да пожертва всичко, за да замине в далечна страна, чийто език не знаели нито той, нито тя, и да заживее толкова далеч от роднините и приятелите си. Сълзите и упреците ѝ не успели да променят намерението на съпруга ѝ; той бил решен да започне нов и богат живот в обетованата земя.

В началото на август 1923 година семейство Калогеропулос пристигнало на пристанището в Ню Йорк, където ги чакал доктор Леонидас Ланцонис, приятел на Джордж от университета. Този хирург-ортопед, който бил емигрирал в Ню Йорк предишната година,

помогнал на новопристигналите да се установят в града. С течение на времето Ланцонис, кръстник на Мария, станал един от хората, които тя най-много обичала, и бил подкрепа на певицата през целия ѝ живот. Лео, както мило го наричала, освен че бил неин добър приятел и довереник, се превърнал и в посредник в нескончаемите конфликти между дивата и майка ѝ. Мария, вече звезда на белкантото, признава, че е получила от кръстника си цялата обич и подкрепа, които семейството така и не ѝ било дало. В едно от многобройните писма, което е написала до кръстника си, Калас разтваря сърцето си и му споделя с тъга: „... Обичам те и ти се възхищавам, Ноне (кръстник на гръцки), ти за мен си като част от кръвта ми. Странно е да виждам как връзките, които ни свързват с роднините ни, всъщност не са важни. Моите са ми донесли само нещастие“.

Установилата се в Ню Йорк гръцка колония приема новите членове с разтворени обятия и скоро на Евангелия новият живот вече не ѝ се струвал толкова ужасен, колкото си го била представяла. Семейството се заселило в квартал „Куинс“, където живеели по-голямата част от гръцките имигранти. Четири месеца след пристигането им в студената нощ на 2 декември Евангелия родила дъщеря си в болница на „Пето авеню“. Тъй като очаквала момче, наложило се да импровизира с името и я нарекла Мария. На тригодишна възраст малката щяла да бъде кръстена Сесилия София Ана Мария Калогеропулос. Малко след раждането на втората дъщеря и след като получил американско гражданство, баща ѝ променил фамилията си име Калогеропулос на Калас. Джордж, който по това време вече можел да упражнява професията си, купил аптека на ъгъла на „Трийсет и осма улица“ и „Осмо авеню“ в Манхатън. Семейството пък щяло да живее в скромен апартамент над магазина, докато се премести на по-удобно място.

Евангелия изляла цялата си неудовлетвореност върху двете си дъщери, на които наложила любовта си към музиката. Когато Мария била само на пет години, майката открила, че бузестото късогледо момиченце има прекрасен глас. Тогава купила механично пиано и започнала да учи дъщерите си на гръцки и американски песни. После донесла вкъщи грамофон, на който Мария за първи път чула оперите на Белини и Верди. По-късно, вече звезда и в зряла възраст, Калас споделя: „Майка ми реши, че съм готова да пея, макар тогава да бях

само на четири години, и аз я ненавиждах. Поради тази причина винаги съм обичала и мразила белкантото“.

Мария израснала без обич и белязана от неразбирателството на родителите си. „Никога не съм имала детство — твърди тя, — майка ми не ме разбираше, а баща ми все го нямаше и не можеше да ми помогне.“ Била затворено момиче, комплексирано от красотата на сестра си. Почти нямала приятели и прекарвала дълги часове сама вкъщи. Евангелия винаги обръщала повече внимание на дъщеря си Джаки, която била шест години по-голяма от Мария и била хубаво, стройно русо момиче, на което възлагала всичките си надежди за издигане в обществото чрез добър брак. С Мария била по-студена и възискателна, налагала ѝ желязна дисциплина, по-присъща за гувернантка, отколкото за майка. Двете дъщери, които тогава много се разбирали, си вдъхвали сили една друга и се опитвали да понесат внезапните промени в настроението на майка си, която била склонна към депресивни състояния.

Когато през 1929 година тежката икономическа криза ударила американското общество, бащата на Мария бил принуден да продаде бизнеса си и се наложило да се върне към предишната си работа като фармацевтичен представител. По това време разногласията в семейството били станали непреодолими. Джордж, който поради новото си занятие прекарвал много време далеч от дома, започнал нова връзка с Александра Пападжон, девойка от гръцки произход и дъщеря на техни семейни приятели. Евангелия, винаги в течение на изневерите на съпруга си, се намирала на ръба на отчаянието. Междуременно били принудени да се преместят в малък апартамент в сграда без асансьор, много близо до черния квартал „Харлем“, един от най-бедните в града. Единствената надежда на госпожа Калас била Мария да завърши средното си образование и с двете си дъщери да се върне в Гърция, където те можели да получат солидна музикална подготовка.

Щом навършила десет години, започнало строгото музикално образование на Мария, което ѝ пречело да се радва на детство като връстниците си. Евангелия въобще не се интересувала от мнението на дъщеря си, за която музиката тогава била само начин за забавление. Майката не се безпокояла и от факта, че малката се ужасявала да излиза пред публика, да не би да изпадне в неловко положение на сцената. Комплексирана от теглото си, Мария мразела да се оглежда в

огледалото, но въпреки това майка ѝ я принуждавала да се изявява пред публика. Тази несигурност ѝ останала за цял живот. А когато станала звезда, Мария измислила образа на голямата дива Калас, за да се скрие зад него като зад маска.

Майката на Мария, жена с безгранична амбиция, била твърдо решена да експлоатира своето „дете чудо“ и в последвалите месеци я водела от прослушване на прослушване, опитвайки се да я лансира в света на звездите. За малкото момиче започвал много тежък етап, в който било подложено на непрекъснато напрежение от страна на майка си и на изтощителни уроци и репетиции. Евангелия ѝ акомпанирала на пиано и я принуждавала да насилва гласа си с прекалено трудни за възрастта ѝ класически пиеси. По-късно в общественото пространство Калас често изказвала съжалението си, че е изгубила детството си: „Аз наистина имах голям глас и майка ми ме подтикна към музикална кариера. Смятаха ме за момиче чудо. Като гледам как се стече животът ми, не мога да се оплача. Но трябва да съществува закон, който да забранява една толкова голяма отговорност да пада върху плещите на едно толкова малко дете. Децата чудо винаги се оказват лишени от истинско детство. Не си спомням нито една играчка — нито кукла, нито любима игра, спомням си само ариите, които ме караха да репетирам, понякога до изтощение, за да мога после да блесна на празненствата за края на учебната година“.

Независимо че Мария започнала музикалното си образование без особено въодушевление — по онова време тя искала да стане зъболекарка, постепенно се разкрил необикновеният ѝ интерес към музиката. Дала си сметка, че макар да не е привлекателна, благодарение на прекрасния си глас печели обичта и възхищението на хората. В този момент в живота ѝ настъпила голяма промяна — тя открила, че вече няма смисъл да опитва да е като сестра си, а трябва да се жертва, за да придобие престиж в артистичния свят. Престанала да се безпокои за външния си вид и се съсредоточила в единственото, в което сестра ѝ Джаки никога не би могла да я превъзхожда: в пеенето.

Когато през януари 1937 година госпожа Калас казала на съпруга си, че се връща в Гърция с дъщерите си, той се опитал Мария да остане при него, но усилията му се оказали безуспешни. Евангелия желала да лансира момичето чудо в родната си страна и разчитала на щедростта на роднините, за да покрие разходите за уроците по музика.

Обещала, че ще се върнат в края на лятото или най-късно за Коледа. Джордж приел да ѝ изпраща по сто двайсет и пет долара на месец за издръжка, което било половината от оскъдната му заплата. Момичетата вярвали, че раздялата им ще е временна, но певицата, която физически много приличала на баща си и била силно привързана към него, щяла да го види отново след цели осем години.

Завръщането у дома не се оказало толкова лесно, колкото смятала Евангелия. Щом пристигнали в Атина, те се настанили при бабата на момичетата по майчина линия, която обитавала скромно тристайно жилище. След четиринайсетгодишно отсъствие Евангелия установила, че семейство Димитриадис вече не тънело в охолство и общественият му престиж не бил както преди време. Малко след пристигането си госпожа Калас се заела да навести всичките си роднини и приятели, но скоро ѝ станало ясно, че никой няма да помогне за финансирането на музикалната кариера на дъщерите ѝ. Майката и двете дъщери се видели принудени да прекарат осем години в капана на държава, подложена на ужасите и страданията на Втората световна война, а по-късно и на Гражданската война, избухнала на територията ѝ.

Финансовите им проблеми се задълбочили, когато два месеца след пристигането им, съпругът Джордж се разболял от пневмония и изгубил работата си. Вече не можел да изпраща пари от Съединените щати и помолил Евангелия да се върне в Ню Йорк. Майката на Мария обаче нямала никакво намерение да напуска родината си и трите успявали да свържат двата края благодарение на скромната заплата, която Джакки получавала като секретарка, и помощта на роднини. Семейството се преместило в по-широк апартамент, който Евангелия обзавела с малкото налични мебели. В стаята на Мария нямало отопление и ѝ се налагало да облича дебело палто и да си слага ръкавици, за да учи до късно през нощта.

На Мария Гърция ѝ се струвала бедна и изостанала страна, която не отговаряла по нищо на идиличните описания, както била свикнала да чува от устата на майка си. Чувствала се като натрапница в собствената си фамилия — братовчедките ѝ сложили прякора „Янки“, а и много тъгувала за баща си. Евангелия продължавала да упреква мъжа си за всичките несгоди, които изживявали, и така и не показала на Мария писмата, в които бащата молел съпругата си да се върнат у

дома. Младата Калас, без да има време дори да се приспособи към новия живот, и убедена, че баща ѝ вече не я обича, потънала в шеметен ритъм от прослушвания, рецитали и участия, провеждани на най-любопитни места. Примирила се с изискванията и униженията на майка си и намразила постоянните молби, отправяни към нея „да изпее нещо“.

В началото на септември 1937 година Евангелия разбрала, че едва тринайсетгодишната ѝ тогава дъщеря била прекалено малка, за да бъде записана в Атинската консерватория, най-престижната в страната. Въпреки това тя успяла да договори прослушване в Националната консерватория, смятана за втората най-добра в Гърция. А после фалшифицирала възрастта на Мария, като казала, че е на шестнайсет години, в което никой не се усъмнил предвид височината и снажния ѝ вид. Прослушването, проведено пред Мария Тривела, една от най-добрите преподавателки по пеене в столицата, било много успешно. Девойката спечелила стипендия да учи при госпожа Тривела, която се била въодушевила от вокалните възможности и изпълнителската зрялост на новата си възпитаница. За Мария Калас започнал етап на усърден труд и на много лични саможертви.

Дните преминавали в курсове по пеене, драматично изкуство, история на операта, пиано, часове по дикция на френски и италиански. Нямала приятелки на нейната възраст, защото почти не разполагала със свободно време и говорела лошо гръцки. Музикалното ѝ образование се превърнало в неин приоритет и същевременно в натрапчива мания. Работела до изтощение — по дванайсет или четиринайсет часа без прекъсване, и единствената награда за нея в този период била храната, която се оказала не особено благоприятна за здравето и визията ѝ. Мария продължавала да бъде грубовато и недодялано момиче с наднормено тегло и с очила с дебели стъкла. Майка ѝ, вместо да внимава за диетата на дъщеря си, ѝ предлагала големи количества храна като възнаграждение за голямата ѝ саможертва. На четиринайсет години и във време, в което твърде малко се знаело за тази болест, певицата вече страдала от булимия — хранително разстройство, причинено от прекомерно безпокойство за телесното тегло и външния вид.

През лятото на 1939 година сестра ѝ Джаки започнала сериозна връзка с Милтос Ембирикос, наследник на могъща корабостроителна

фамилия. Девојката се отказала од обещавача музикална кариера, за да се омъжи за добра партија. Евангелија изглеждала доволна, защото била успяла „да уреди“ една од дъщерите си и мимоходом да се издигне в општеството. Но нещата не били толкова лесни, защото Дџаки од годеница се превърнала във вечна любовница на избраника си. Богатото семејство Ембирикос се противопоставило на браќа на сина им с тоа момиче със скроман произход и съмнителан морал. Новината за годџа на сестра ѝ не зарадвала особено Марија, защото независимо од ревноста и разногласијата тя продължавала да е силно привързана към неа. Едва по-късно щяла да открие истинските причини, поради които Дџаки Калас не стигнала до склучване на браќ с годеника си.

В крај на годината Марија получила лелејното място в престижната Атинска конзерваторија след прослушване пред жена, която дала решителан тласък на кариерата ѝ и по-силно од всеки друг повлияла за нејното преобразување. Тоа била Елвира Идалго. Гражданската војна в Испанија сварила тази прочута испанска сопранова певица, пјала на сцените на нај-значимите опери по света, како „Ла Скала“ в Милано и „Ковџнт Гардџн“ в Лондон, в Гърција, кџдето и останала. Елвира Идалго принадлежала към висшето општество и била не само уважавана преподавателка в Конзерваторијата, но и образована и стилна жена с многу добри врџки в света на изкуството.

Първата среќа на Елвира с бъдештата ѝ възпитаничка била обезсърчавача и за двете. Идалго видјала пред себе си занемарена девојка с лице, покрито с акне, и с очила с дебели стџкла, която на петнајсет години тежала деветдесет килограма и не спирала да гризе ноктите си од нерви. Сторило ѝ се абсурдно тоа момиче да иска да е певица. Но когато ја чула да пее, веднага си дала сметка, че од неа ще стане необикновена изпълнителка. „Вокалната ѝ техника беше далеч од сџвршенството, но гласът ѝ притежаваше вродена драматична чувствителност и индивидуалност, които ме развълнуваха. Пророних неколку сџлзи и се обврнах с грџб към неа, за да не ме види. Веднага разбрах, че ще бџда нејна преподавателка, и когато погледнах в прекрасните ѝ очи, си казах, че вопреки всичко тя е многу красива“, спомна си Елвира Идалго по повод на първото прослушване.

От онзи момент нататък госпожа Идалго станала преподавателка, приятелка и наставница на Мария, каквато била и първата ѝ учителка Тривела. В деня, в който Калас издъхнала в апартамента си в Париж, снимката на обичаната ѝ менторка заемала видно място сред важните за нея вещи. Веднъж сопраното заявила: „Цялата си подготовка и артистичното, сценичното и музикалното образование дължа на тази знаменита испанска артистка“. Елвира не само се заела с гласа на Мария, но и настоявала възпитаницата ѝ да промени външния си вид, като стигала до заплахи, че ще престане да ѝ дава уроци, ако тя не отслабне и не започне да полага грижи за външността си. „Една бъдеща прима трябва да е изисквана както с гласа си, така и с физиката си“, спомня си ученичката думите на своята менторка.

Никой не бил прозрял истинските качества на гласа на Мария Калас, докато Елвира Идалго не влязла в живота ѝ. Тривела я смятала за мецосопрано, а Елвира щяла да ѝ помогне да достигне най-високите тонове на сопрановите певици. Така, водена от жената, за която щяла да се превърне в първия „пигмалион“, девойката с въодушевление се впуснала в нов етап от живота си — на интензивна подготовка, която започвала в десет часа сутринта и завършвала в осем вечерта. Живеела единствено за музиката и постепенно работата на Елвира с Мария започнала да дава резултати. Месеците минавали и тя се чувствала все по-добре в собствената си кожа, а чувството на самота, което винаги я владеело, започнало да се разсейва. Научила се да се облича с тоалети, които прикривали пълнотата ѝ, да ходи елегантно, да се движи непринудено на сцената и да внимава за всяко свое изражение.

На 28 октомври 1940 година Гърция влязла във война, която всячески се опитвала да избегне. Войските на Мусолини завзели Албания и когато италианските войници вече възнамерявали да преминат гръцката граница, страната се мобилизирала и принудила хората на Дучето да отстъпят. Несгодите на войната почти без предупреждение връхлетели родината на Мария Калас тъкмо когато тя се готвела да дебютира в Националния оперен театър на Атина с малка роля в оперетата „Бокачо“ от Супе. Признанието на публиката било единодушно и за първи път Мария се почувствала професионална певица, а не обикновена любителка. Цялото семейство присъствало с гордост на премиерата и ръкопляскало от първия ред. Успехът от онази

незабравима вечер ѝ помогнал да съзрее и да се почувства по-уверена. Усилената работа с Елвира дала плодове.

Животът на Евангелия и дъщерите ѝ не бил особено засегнат в първите месеци от военния конфликт, ала най-лошото предстояло. На 27 април 1941 година след бягството на крал Георгиос и на фамилията му в Египет Гърция паднала в ръцете на германците. Няколко седмици по-късно знамето с пречупения кръст се развяло от най-високата част на Акропола, а гърците познали ужаса, в който милиони хора в Европа вече живеели. Хранителните стоки станали оскъдни, за обществените услуги вече отговаряла нашественическата армия; бил наложен вечерен час, който започвал в късния следобед. Нацистите обаче не успели да накарат Мария да прекъсне работата си и всяка сутрин тя отивала сама до къщата на госпожа Идалго, където оставала целия ден. Прибирала се привечер след изтощителни репетиции, понякога с риск да наруши вечерния час и да я задържи някой немски патрул.

Въпреки окупацията положението на Мария и майка ѝ не било съвсем лошо, тъй като Милтос Ембиркос, богатият годеник на сестра ѝ Джаки, ги снабдявал с дрехи и храна. Сестрата на Мария откровено разкрива в мемоарите си, публикувани през 1989 година, че причината през войната никога да не са им липсвали храна и пари, е тайна, ревностно пазена от майка им. Когато разбрала, че Джаки се е сгодила за богатия наследник, Евангелия не се подвоумила да се срещне с него и да му предложи сделка: ако той ѝ помогнал финансово, тя щяла да позволи на дъщеря си Джаки да стане негова любовница. Това споразумение сложило край на надеждите един ден Джаки да се превърне в негова съпруга. Година по-късно Мария, която винаги била смятала, че баща им изпраща пари, открила истината и намразила още по-силно майка си.

Мария никога не забравила зимата на 1941 година. Студена вълна сковала страната, предизвиквайки смъртта на много хора, а тя трябвало да ходи пеша до планината, за да купува продукти от черния пазар. „Окупацията на Атина е най-болезненият период от живота ми. Много добре си спомням зимата на 1941, най-студената зима, която някога съм преживявала. Тогавя за първи път от двайсет години валя сняг. А през цялото следващо лято ядох домати и зеле, които намирах, след като вървах с километри и молех фермерите да ми дадат някакви зеленчуци“, разказва Калас след години. Мария запомнила за цял

живот страданията, които им минали през главата по време на немската окупация. Били години на глад, бедност и много страх, които я белязали завинаги.

В онези драматични дни Мария знаела, че Елвира ѝ е осигурила място в Атинската опера. Била само на седемнайсет години и фактът, че влиза през парадния вход благодарение на влиянието на учителката си, я превърнал в мишена на завистта на колегите ѝ. Мария, която била започнала да се чувства уверена и да губи страха си от другите, отново станала недоверчива и се затворила в себе си. През лятото на 1942 година германците позволили да се възстанови културният живот в Атина и тя получила шанса да изпълни ролята, която щяла да бележи възхода ѝ нагоре. В Атинската опера поставяли „Тоска“ и поради заболяване на изпълнителката на главната роля ѝ предложили да я замести. Още девойка, Мария излязла на сцената и триумфирала, като пяла на гръцки заедно с най-известния тенор в страната — Антонио Делентас. Месец след това го направила на италиански. В разкъсваната от войната Гърция това момиче, дотогава почти непознато, успяло още веднъж да спечели единодушно уважението на публиката.

След първото представление на „Тоска“ като заместничка Мария била титулувана като една от най-добрите оперни певици в страната. След осем години извън Съединените щати Мария, която единствена от цялото семейство имала американско гражданство, искала да се върне там и да се събере с баща си, макар че в Гърция била вече знаменитост. Немците напуснали Атина и след период на еуфория страната се оказала въввлечена в кървава гражданска война. Положението било дори по-тежко, отколкото през Втората световна война. Мария, чийто договор с Атинската опера бил приключил, имала малко възможности да продължи бляскавата си кариера. На път да навърши двацет и една години и в момент, в който най-малко очаквала, тя получила писмо от Джордж Калас, адресирано до нея. Било 5 декември 1944 година и в плика баща ѝ бил сложил сто долара като подарък за рождения ѝ ден. Певицата била убедена, че след успехите в Гърция ще се отворят много врати пред нея в Ню Йорк, включително на митичния „Метрополитън Опера Хауз“.

РОДИ СЕ ЗВЕЗДА

На 14 декември 1945 година младата сопранова певица отплавала с парахода „Стокхолм“ за Съединените щати. Пътувала със сто долара в джоба, малко багаж и без да знае точния адрес, на който живеел баща ѝ. Евангелия, бясна на дъщеря си заради това „предателство“, отказала да ѝ даде информацията относно местонахождението на роднините ѝ от другата страна на Атлантическия океан. С голямо вълнение Мария акостирала на пристанището в Ню Йорк и разпознала Джордж сред тълпата. Баща ѝ бил разбрал за пристигането ѝ случайно, докато прехвърлял страниците на вестника на гръцката колония, където се публикували списъците с пасажерите на корабите, идващи от Гърция. Мария вече имала къде да се подслони: малък апартамент на „Вашингтон Хайтс“ в същия квартал, в който били живели и преди.

След първоначалната еуфория, че отново е с баща си, Мария разбрала, че той живее с предишната си любовница Александра Пападжон. Макар да си давала сметка, че Евангелия го била изоставила преди осем години, на дъщерята ѝ било трудно да дели обичта на баща си, когото скрито обожавала. Александра, неомъжена жена на четирийсет години, дискретна и неконфликтна, за която Джордж в крайна сметка щял да се ожени през 1964 година, след развода с жена си, решила, че докато Мария живее в дома му, тя ще се премести при родителите си, за да не се намесва в отношенията между двамата.

След годините на усилен труд и лишения в Гърция първите месеци в Ню Йорк се сторили на Мария като кратка ваканция. Обичала да се разхожда по улиците на този процъфтяващ и динамичен град и не спирала да яде хамбургери и хотдог, от които започнала да пълнее. Скоро се наложило да обнови целия си гардероб, освен това имала нужда от пиано, от учител по пеене и от импресарио. Мечтаела да заживее сама в малък апартамент в някой елегантен квартал. Тъй като баща ѝ не можел да ѝ помогне да посрещне личните си разходи, тя се обърнала към кръстника си доктор Ланцонис. Той ѝ дал назаем пари и

й позволил да репетира в една от неговите красиви къщи в „Ийст Сайд“ в Манхатън.

Жадуваният от Мария успех в Съединените щати нямало да дойде нито лесно, нито бързо. В продължение на седмици ходела при най-добрите агенти и импресарии без особен резултат. Когато показвала рецензиите и добрите критики за изпълненията си в Гърция, тя се сблъсквала с непреодолим проблем: никой от агентите не говорел гръцки, така че славното ѝ минало все едно не съществувало. За щастие шест месеца след пристигането си тя успяла да си уреди прослушване при директора на престижния „Метрополитън“. След като изпяла „Каста Дива“, господин Едуард Джонсън предложил на двайсет и две годишната жена, напълно непозната за него, главните роли в две опери: „Мадам Бъттерфлай“ и „Фиделио“. За негова изненада отговорът на Калас бил категорично „не“. Мария искала да пожъне успех в този храм на операта, но отказвала да става смешна. Не желала да рискува да пее във „Фиделио“ на английски, нито пък да се въплъщава във финото японско момиче, при положение че самата тя била едра и тежала деветдесет килограма.

Въпреки че приятелите ѝ надигнали викове до небесата, щом разбрали за отказа ѝ да играе в „Метрополитън“, певицата надменно заявила: „Идиоти, един ден «Мет» ще дойде да ме моли на колене да пея“. Егото на Калас било пораснало след бурните успехи в Гърция. А когато при едно прослушване пред директора на операта на Сан Франциско той ѝ предложил първо да замине за Италия, за да се образова, а едва после да подпишат договор, тя му отвърнала: „Благодаря, но когато имам кариера в Италия, вие вече няма да сте ми необходим за нищо“. Била убедена, че е взела правилното решение — времето щяло да докаже, че е права, но за момента пред нея били затворени вратите на двата най-значими оперни театъра в Съединените щати.

Малко преди Коледа на 1946 година Евангелия пристигнала в Ню Йорк. Посрещнали я съпругът ѝ Джордж, когото не била виждала от девет години, и Мария. В напразен опит да сдобри родителите си певицата платила билета на майка си, за да дойде при тях. Когато открила, че Джордж още поддържа връзка с Александра, Евангелия побесняла. От този момент нататък семейният им живот се превърнал в истински ад. Мария, която в наивността си била опитала да спаси

брака на родителите си, отново се оказала контролирана от обсебващата си майка и свидетел на безкрайни караници.

За щастие през онези дни Калас се запознала с известния италиански тенор Джовани Дзенатело, артистичен директор на Фестивала на Верона. Той се намирал в Ню Йорк и търсел сопрано за нова оперна продукция, озаглавена „Джоконда“. Чрез посредничеството на приятелката си певицата Никола Роси-Лемени тя си уредила прослушване в апартамента на Дзенатело, на което тенорът ветеран останал омагьосан от гласа на Мария. Без да я оставя да довърши арията, той я наел, убеден, че тя е точно това, което търси. За Мария това бил големият ѝ шанс да дебютира в Италия с роля подходяща за нея, а и възможност да се откъсне от родителите си, чиито отношения с всеки изминал ден ставали все по-бурни.

Кариерата на Мария Калас започнала с добри предзнаменования в Италия, където пристигнала на 27 юни, решена да триумфира на престижния фестивал на Верона. Само на двацет и три години тя излиза на сцената на амфитеатъра пред двацет и пет хилядна публика да пее под ръководството на Тулио Серафим, предишния директор на „Метрополитън“, смятан за „великия майстор на оперната режисура“. Така че, след като се разделила с родителите си, Мария се отправила към Италия, където преподавателката ѝ Елвира Идалго мечтаела един ден да я види да пее. Веднага щом пристигнала във Верона, тя започнала репетициите с маестро Серафим, който веднага оценил огромния талант на младата жена и решил да ѝ даде пълната си подкрепа.

Една вечер Калас отишла на вечеря, на която се запознала с мъжа, който по-късно станал неин съпруг и импресарио — Джовани Батиста Менегини. Мнозина са хората, които не разбирали какво е видяла певицата в мъж като него: плешив, пълен и възрастен, когото всички мислели за неин баща. Този заможен италиански индустриалец, посветен на строителството, ерген и трийсет години по-възрастен от Мария, произхождал от семейство от веронската буржоазия с традиционни разбирания. Голям почитател на операта, Менегини бил познат в целия град като ментор на начинаещи певици и един от меценатите на Фестивала „Арена ди Верона“. От първия миг Мария се почувствала привлечена от него: „Стори ми се почтен и искрен, веднага ми хареса“.

На следващия ден след запознанството им Батиста поканил Мария да посети Венеция — град, който се намира недалеч от Верона. Както изглежда, двамата си допаднали още от самото начало, макар по онова време Мария също да не е била особена хубавица предвид наднорменото ѝ тегло. В полемичната си автобиографична книга „Жена ми Мария Калас“ Менегини си спомня онази първа среща по следния начин: „Стана ми жал за нея. Краката ѝ бяха деформирани. Глезените ѝ бяха така подути, че приличаха на прасци. Движеше се недодялано и с усилие“. Тя пък е привлечена от добрите му маниери и безупречното му възпитание на домакин. В началото Батиста, навярно заради възрастта си, я карал да се чувства покровителствена и уверена в себе си. За първи път в живота ѝ мъж се отнасял към нея с уважение и възхищение. От онази романтична екскурзия до Венеция той се превърнал в неин верен и неразделен спътник. През лятото на 1947 година отношенията между двамата станали още по-близки и връзката им, започнала като добро приятелство, се превърнала в дискретен романс.

Очакваният дебют на Мария Калас в Италия не се оказал такъв, за какъвто си била мечтала. Няколко дни преди премиерата на „Джоконда“ певицата претърпяла инцидент по време на една генерална репетиция. Тъй като била късогледа, а не било възможно да носи очила, докато изпълнява ролята, Мария трябвало да запомни всяко движение на сцената. Но в края на второ действие тя се спънала и си изкълчила глезена. Публиката, присъствала на репетицията, така и не разбрала за фаталното падане на певицата сопрано, която използвала инцидента, за да придаде още по-голям драматизъм на образа си. В деня на премиерата Мария Калас била великолепа и играла така, сякаш нищо не се било случило; глезенът ѝ бил превързан и тя понесла стоически силната болка. Въпреки че отзивите на критиката били добри, певицата не постигнала така желаното международно признание.

На двайсет и пет години Мария се била влюбила в мъж, когото избрала „за баща и другар“. В писмата, които изпращала на майка си и на сестра си Джаци, разказвала какъв е новият спътник в живота ѝ и колко внимателно се отнасял към нея. На 18 август се състояло последното представление на Калас във Верона и певицата се чудела дали да се връща в Ню Йорк. Нямала никакъв договор за бъдещ

ангажимент и за четирите изпълнения на фестивала била спечелила едва 240 долара, а и идеята да се прибере при родителите си никак не я привличала. Именно тогава Батиста ѝ предложил да стане неин ментор и да финансира всичките разходи по пребиваването ѝ в Италия. Макар най-близките ѝ хора да я посъветвали да не оставя артистичната си кариера в ръцете на човек, който не е импресарио, тя била очарована от факта, че новата ѝ любов ще се занимава с професионалните ѝ дела.

В средата на октомври 1947 година двойката напуснала Верона, за да се установи в Милано. Индустриалецът, когото Мария галювна наричала Тита, се чувствал притискан от възрастната си майка, която се противопоставила на връзката му с „жена от театъра“, при това прекалено млада за него. А и го обвинявала, че е занемарил семейния бизнес, от който живеели както тя, така и братята му, и всичко това станало, защото искал да следва някаква артистка. Менегини обаче се отдал на кариерата на Мария от първия ден, в който я чул да пее, и искал да посвети времето и парите си, за да ѝ подsigури най-добрите учители и прослушвания. С помощта на маестро Серафим младата сопрано подписала договор за главната роля в голямата драматична опера „Тристан и Изолда“ на Вагнер в прочутия театър „Ла Фениче“ във Венеция. След бурния дебют във Верона Калас постигнала първия си голям успех в Италия, изпълнявайки Изолда, една от най-трудните роли на белкантото.

През следващата година притежаващата несравним глас и регистър Мария изпълнявала опери от голям калибър, отличаващи се с необикновена трудност, на сцените на различни италиански градове. Калас не само била способна да научи дадена роля с невероятна скорост, но и през целия си професионален път била известна с факта, че владеела всички жанрове и можела да се справи с опери, които от дълго време не били поставяни именно поради трудността, която представлявали. През ноември дебютирала във Флоренция с „Норма“ от Белини — роля, която белязала живота ѝ. Никой като нея не бил способен да изгради един толкова сложен и вокално взискателен персонаж с драматизма и достойнството, което тя му придала. Ролята на Норма, която тя е изпълнила цели осемдесет пъти, ѝ донесла един от най-сладките моменти в кариерата ѝ.

В онези месеци на голямо напрежение Мария се лутала между еуфорията и тъгата и не спирала да трупа килограми. Чувствала се

нещастна, защото Батиста не ѝ предлагал брак, а в професионален план съжалявала, че „Ла Скала“ или „Ковънт Гардън“ все още не са я поканили да се изяви на техните сцени. Ала критиките били все по-добри и репутацията ѝ растяла. През юли 1948 година Мария научила, че семейството на Менегини с всеки изминал ден се настройвало все повече срещу нея. Обвинявали я, че е обсебила изцяло Батиста, че заради нея е изоставил семейния бизнес, и не се поколебали да я набедят, че била отишла във Верона, за да „хване“ някой богаташ с добро положение в артистичния свят. От своя страна Евангелия, която още не познавала Батиста, също не гледала с добро око на това дъщеря ѝ да сключи брак с мъж, който „изглежда така, сякаш ѝ е баща“.

В края на март 1949 година Мария се върнала във Верона, за да прекара няколко дни с Батиста, преди да отпътува за Буенос Айрес, където ѝ предстояло турне, организирано от него. В онази година на големи планове за първи път ѝ се налагало да се раздели с годеника си, което никак не ѝ допадало. Именно тогава, и то неочаквано, Батиста Менегини я помолил да се омъжи за него и тя мигом приела. На 21 април 1949 година Мария станала негова съпруга, макар сватбата да не била толкова романтична, колкото на нея ѝ се искало. Калас не била католичка, била дълбоко свързана с Гръцката православна църква. Церемонията се състояла в малка църква във Верона в присъствието само на двама свидетели. В мемоарите си съпругът на Мария си спомня, че се оженили набързо „сред счупени столове, статуи без глава, прашни погребални покрови, балдахини и старинни хоругви“. Меденият месец пък трябвало да се отложи, докато певицата не се върнела от аржентинското си турне. Междувременно Менегини щял да я чака във Верона, зает с намирането и мебелирането на общото им жилище.

На 20 май Мария Калас за първи път излязла на сцената на „Театро Колон“ в Буенос Айрес, който по време на своето съществуване бил посрещал най-великите оперни гласове. Аржентинската публика била покорена от прекрасното ѝ изпълнение в операта „Турандот“, а критиката я възнесла до висотата на богиня. Въпреки успехите, които жънела в Аржентина, Мария се чувствала много самотна, тъй като съпругът ѝ липсвал. Най-сетне на 9 юли тя отново била при него във Верона и видяла първия си стабилен дом: светъл и елегантен мансарден апартамент в центъра на града. Калас

почти нямала време да се порадва на бляскавия си дом, защото след завръщането ѝ от Аржентина договорите започнали да ваят безспирно и животът ѝ протичал от хотел в хотел. Била се превърнала в една от най-обещаващите оперни певици в света и през 1950 година открила сезона във Венеция с „Норма“.

След една изтощителна обиколка на Мексико, където певицата сопрано била посрещната като голяма звезда, тя се върнала в Италия. По време на турнето Мария била поканила майка си да прекара няколко дни с нея в мексиканската столица. Евангелия пристигнала от Ню Йорк, където продължавала да живее, и всички я посрещнали като важна особа, сякаш тя била звездата. Калас, достигнала до най-високата точка на популярността си, искала да покаже на майка си, че е успяла в кариерата без нейна помощ и че има свой собствен живот. При завръщането си във Верона певицата решила да си вземе тримесечен отпуск, за да си почине със съпруга си, който не могъл да я придружи в Мексико, тъй като бил твърде зает с бизнеса. В онези дни на отмора и оскъден социален живот тя подготвила главната роля на комичната опера „Турчинът в Италия“ от Росини, която ѝ били предложили по настояване на режисьора Лукино Висконти.

Мария Калас била истински „сценичен звяр“, но Висконти ѝ помогнал да постигне легендарното си драматично съвършенство и с цялата си душа да се слива с персонажите, които въплъщавала. Великият италиански режисьор отдавна мечтаел да постави опера. Когато за пръв път видял Мария на сцена в Римската опера през 1949 година в „Парсифал“, той бил толкова впечатлен, че не изпуснал нито едно нейно представление. От този момент нататък режисьорът мислел единствено как да работи с нея. От своя страна Мария се възхищавала на артистичната чувствителност на този привлекателен и начетен мъж с аристократичен произход, когото имала навика да посещава в летния му дворец. Калас и Висконти отново се засекли четири години по-късно в „Ла Скала“ с две опери, които останали в историята: „Весталката“ и „Травиата“. Лукино, който смятал Мария за „единствена и необикновена по рода си драматична актриса“, я подкрепял на сцената по начин, по който никой дотогава не го бил сторил. Малцина знаели тогава, че поради късогледството си, щом махнала очилата с дебели стъкла на сцената, певицата практически се движела като сляпа. Мария винаги научавала наизуст всяка стъпка,

която трябвало да направи, но това пораждало неувереност в движенията ѝ. Висконти успял да ѝ вдъхне такава сигурност, че по време на изпълненията ѝ никой да не забелязва този недостатък, който щял да я преследва през целия ѝ живот.

В края на 1950 година Мария се чувствала изтощена и се наложило да бъдат отменени някои от представленията, предвидени за Неапол и Рим. Семейство Менегини били сменили местожителството си и се били установили в изискан апартамент на булевард „Буонароти“ в Милано, който поради прекомерната си натруфеност бил известен като Двореца на кралицата на „Ла Скала“. В онзи прекрасен момент от живота ѝ, когато след три усилни години Мария започвала да вкусва сладостта на успеха, майка ѝ продължавала да бъде пречка за нейното щастие. Евангелия решила да се върне в Гърция, за да се събере с дъщеря си Джаки и да загърби един брак, който отдавна бил разрушен. Озлобена на мъжа си, но и на Мария, тя ѝ написала поредица писма, пълни с тежки думи, упреци и обвинения, които засегнали дълбоко сопраното.

През 1951 година, възстановена напълно от изтощението си, Калас осъществила една своя мечта — да пее в „Ла Скала“, където подписала отличен договор като най-важна изпълнителка. На директора на великия оперен театър — нейния непримирим враг Гиригели, не му оставало нищо друго, освен да коленичи пред нея и да я приеме като такава, каквато вече била — най-добрата оперна певица в света. След тази оферта последвала друга, от „Ковънт Гардън“ в Лондон, където поради лошите преговори, проведени от съпруга ѝ Менегини, за малко не изпуснала възможността да пее в „Норма“. Посрещането ѝ в двата театъра било повече от внушително. Публиката ѝ се отдала с въодушевление, а критиката изтъквала чудесната ѝ вокална дарба и драматичния ѝ талант. На двайсет и осем години Мария Калас била постигнала мечтата си да работи в големи продукции под ръководството на най-добрите диригенти и режисьори на света, сред които Ленард Бърнстейн, Херберт фон Караян, Висконти и Дзефирели. Била пристигнала в Италия през 1947 година с малко пари в джоба и почти непозната. Четири години по-късно печелела по трийсет хиляди днешни долара на изпълнение и била смятана за най-великата певица в света на операта.

Калас изживявала най-хубавия момент от професионалния си път, без да си давала сметка, че съпругът ѝ и неин агент контролирал изцяло кариерата ѝ, както в миналото правела майка ѝ. Без изобщо да я пита, той си позволявал лукса да отхвърля според собствените си прищевки отлични предложения и да иска много високи хонорари за участията ѝ. Алчното отношение на Менегини, който не се радвал на симпатиите на никого, се оказало много вредно за кариерата ѝ. Но трябвало да минат няколко години, за да можела влюбената и доверчива съпруга да открие какво се крие зад онзи „възпитан и бащински настроен“ човек, който не се отделял от нея.

През 1953 година възпълната певица претърпяла преобразяване, което се превърнало в част от легендата за нея. Великата дива, след като била станала оперна звезда, усещала, че очите на целия свят са вперени в нея, и започнала да се притеснява от външния си вид. Решила да отслабне. Главоболията, замайванията и състоянията на изтощение, от които обикновено страдала, се дължали на наднорменото ѝ тегло. В следващите месеци, докато топяла килограми, тя продължила да жъне нови успехи в миланската „Ла Скала“ и в лондонския „Ковънт Гардън“, където представила „Норма“, „Трубадур“ и „Аида“ и възкресила вкуса към операта на английската публика. Някои биографи отбелязват, че Калас се е подложила на драстичен режим, за да заприлича на актрисата Одри Хепбърн. Разказват, че един ден Висконти, когото Мария винаги молела за съвет, я посетил в дома ѝ. Певицата току-що била гледала филма „Ваканция в Рим“ и намерила в очарователната и стилна главна героиня своя модел.

— Лукино, ако имах тялото на Одри Хепбърн, щях ли да съм красива? — попитала го тя.

— Ти би била прекалено слаба.

— Но... щях ли да съм привлекателна?

— Щеше да си най-истинската Травиата. Не забравяй, че тя умира стопена от болестта — отвърнал ѝ режисьорът.

Мария приела твърде сериозно думите на Висконти и само за две години отслабнала с трийсет и пет килограма. По време на една фотосесия, направена в Ню Йорк през 1959 година за нейната звукозаписна къща, тя позирала много елегантна, имитирайки стила на обожаваната от нея Одри от филма „Закуска в Тифани“. В онзи период се хранела почти изцяло със салати и почти сурово месо, като

междувременно не спирала да изпълнява наситения си с ангажименти график. Поради стриктния режим и френетичния ритъм на работа станала много лесно раздразнима и недоволна от всичко. За по-малко от една година отслабнала с двайсет и осем килограма и на сцената се движела естествено, без да се уморява както преди. Някои биографи и самият Менегини в мемоарите си отбелязват, че същинската трансформация на съпругата му се дължало на чревен паразит, познат като тения, с който певицата се е заразила вероятно чрез някакви храни. В публичното пространство тя никога не признавала, че е страдала от тази болест, и винаги отдавала внезапната си физическа промяна на чудодейната диета и на желязната дисциплина, които си била наложила.

През октомври 1954 година Мария Калас след една пролет и едно лято, посветени почти изцяло на записването на плочи с нейните най-известни опери, за първи път щяла да пее в Съединените щати. Когато пристигнала в страната, за да дебютира в „Чикаго Лирик“, пресата била смаяна от почти неузнаваемия вид на сопраното. „Новата“ Калас била сияйна и стройна жена, която носела с класа стилните вталени ровели на Диор, Живанши и Балмен. Била се превърнала в красавица с екзотични черти и притежавала голям магнетизъм и присъствие. Харесвало ѝ да сменя цвета на косата си и да носи оригинални прически. Вече нямала нищо против да показва краката и подутите си, неподдаващи се на никакви диети глезени, от които преди се срамувала. Сега носела обувки с тънки токчета, които я правели още по-висока, и ходела по партита с ослепителни вечерни рокли и с накити, обсипани със смарагди и диаманти. На снимките, които се пазят от онези години, прилича на бляскава киноактриса. Ако Мария успява да стане звезда на сцената и извън нея, то това става благодарение на мадам Бики — внучка на Пучини и една от най-големите дизайнерки на Милано. С помощта на съдружника си Ален Рейно тя се заела с визията и преобразяването ѝ в стилната и привлекателна певица, която щяла да съблазни целия свят.

Мнозина вече смятали Калас за истинска дива, което особено я ласкаело, тъй като тя самата вярвала, че „една дива, освен да пее и да играе роли, трябва да е богиня в обикновения живот“. Благодарение на новата си външност сопраното можела да придаде повече достоверност на героините, в които се въплъщавала, и дори във второ

действие на операта „Алцеста“ в „Ла Скала“ трима мъже я вдигали високо — нещо немислимо, когато тежала сто килограма. Дълбоките ѝ черни византийски очи, добре очертаните ѝ вежди, плътните ѝ устни и орловият ѝ нос сега изпъквали на ъгловатото ѝ и излъчващо сила лице. На турнето си в Чикаго тя дебютирала с „Норма“ и успехът бил смайващ. Медиите я следвали непрестанно и артистката намирала време да дава интервюта и да позира за най-добрите американски списания, показвайки с гордост новата си фигура. Била най-отразяваната от медиите оперна певица до момента, както и най-добре платената.

През есента на 1956 година Калас пристигнала в Ню Йорк, готова да триумфира в „Метрополитън“, който откривал сезона с „най-значимото драматично сопрано в света“. Единайсет години след като била отказала да играе в този митичен театър, неговият директор Рудолф Бинг, след като няколко години не я приемал заради космическата сума, искана от съпруга ѝ, най-после постигнал съгласие с Менегини. Очакваният нюйоркски дебют на Мария бил на 29 октомври 1956 година и от самото начало възбудил полемика. Два дена преди премиерата на „Норма“ списание „Тайм“ публикувало репортаж, който много засегнал голямата дива. В него имало интервю с майка ѝ Евангелия, която представяла себе си като окаяна жертва на великата певица, а дъщеря си описвала като амбициозна жена без скрупули, отказваща да подпомогне финансово семейството си. Лъжите и клеветите, които изляла върху нея, заплашвали дебюта ѝ. Калас обаче очаровала и публиката, и критиката. В края на първото представление се наложило да излезе да се поклони шестнайсет пъти и едва тогава успяла да се оттегли в хотела си.

Макар и на върха на кариерата си, Мария продължавала да понася нападките на проблематичната си майка, на която никога не спряла да изплаща определена месечна сума. Връзката ѝ с Менегини обаче също не преминавала през най-добрия си етап. Към липсата на страст между двамата, мотивирана и от разликата в годините — той бил на шейсет години, а тя едва на трийсет, се прибавили антипатията и пренебрежението, които хората от артистичния свят проявявали към него. Всъщност Мария се била променила много, и не само физически. Ако преди била срамежлива и социалните контакти я карали да се чувства неудобно, то сега, с новия си вид, тя била много уверена в себе

си. На върха на славата мечтаела да си проправи път в светското висше общество, а съпругът ѝ не бил най-подходящият партньор за това. Менегини, който изглеждал безличен и безинтересен до ослепителната си съпруга — говорело се за него като за „недодялан провинциалист“, се отегчавал в светските кръгове и сякаш не се интересувал от живота им.

Елза Максвел, прочутата светска хроникьорка, въвела Калас в света на джет сета, макар в самото начало да критикувала безпощадно дивата. На седемдесет и четири години Елза била известна и вдъхваща страх журналистка, която от клюкарската си колонка, посветена на висшето общество, възхвалявала или правела на пух и прах избраниците си. По онова време Максвел била приятелка и почитателка на Рената Тебалди, вечната съперница на Калас, поради което в рубриката си критикувала всички изпълнения на гръцката сопрано. През деветте седмици, които Калас прекарала в Ню Йорк, били организирани немалко тържества в нейна чест, на които дивата блестяла със собствена светлина. Мария се опитвала да приема добродушно отровните стрели, изпращани от журналистката. Това продължило до деня, в който двете се запознали на едно празненство в „Уолдорф-Астория“. След размяна на няколко кратки реплики Максвел била запленена от очарованието на Божествената, както пресата наричала Калас, и от този миг се превърнала в нейна приятелка и менторка.

През 1957 година Мария Калас била не само най-прочутата оперна певица в света, но и редовно главно действащо лице в джет сета. През лятото Максвел организираща в чест на звездата маскен бал, който щял да се проведе в хотел „Даниели“ във Венеция. За да можела да присъства на тържеството на приятелката си, Мария отменила представление в Единбург, което предизвикало голям скандал. Именно на това празненство, на което сто и петдесетимата гости трябвало да носят някакво украшение на главата, което да ги отличава, Калас се запознала с мултимилionера Аристотел Онасис. Мария се появила на бала с черно прилепнало боди, пояс от бял атлаз и много обемна пола на точки от същата материя. Ръцете ѝ били покрити с дълги черни ръкавици, а на врата си носела приказно колие от смарагди във формата на капчици. Магнатът отишъл на празника с красивата си

съпруга Тина Ливанос, която за случая си била сложила крещяща украса от бели пера, висока повече от половин метър.

На тази забава, състояла се на 3 септември 1957 година в хотел „Даниели“, Елза Максвел, известна също и като сватовница на висшето общество, представила един на друг „двамата най-прочути гърци в света“, убедена, че имат много общи неща помежду си. Калас, на своите трийсет и три прекрасни години, и Онасис, двайсет години по-възрастен от нея, разговаряли оживено на гръцки и според коментарите на присъстващите оставили впечатлението, че са си допаднали още от първия миг. В малките часове на нощта корабостроителният магнат поканил семейство Менегини да закусят на приказната му яхта „Кристина“, която се намирала на пристан в устието на Канале Гранде. Ари, както го наричали приятелите му, предоставил на разположение на Мария моторницата и екипажа си за останалото време от пребиваването ѝ във Венеция. Мултимилионерът и оперната дива се виждат едва след една година и тогава животът и на двамата прави неочакван обрат.

РОМАНСЪТ НА ВЕКА

Когато Калас се запознала с Аристотел Онасис, гъркът бил смятан за един от най-богатите и влиятелни хора в света. Дребен на ръст, с тъмна кожа и не особено привлекателен физически, с вид на гангстер от филмите, той бил почитател на хубавия живот и красивите жени, а те се чувствали примамени от богатството му. Почти винаги облечен в тъмно, с платиненосивата си коса, с дебелите си тъмни очила и с пура в устата гръцкият корабовладелец имал магнетично въздействие върху жените, които го намирали за „грозен съблазнител“. Онасис е можел да се похвали, че е бил женен за двете най-красиви и прочути жени на своето време: Тина Ливанос и вдовицата Джаки Кенеди. Мария Калас е била неговата голяма и единствена любов, но не се е оженил за нея. Почитателите на голямата дива винаги ще го обвиняват, че е разбил сърцето на Калас и е ускорил края на необикновената ѝ кариера.

Онасис бил роден боец и победител и думата „провал“ не е съществувала в речника му. Роден е в турския град Измир в семейството на заможен гръцки търговец, който натрупал огромно богатство от търговия с тютюн и кожи. През 1923 година едва на седемнайсет години и със сто долара в джоба пристигнал като имигрант в Буенос Айрес, решен да стане богат. Началото било трудно, наложило му се да работи като телефонист, но впоследствие натрупал богатството си благодарение на доходоносния фамилен бизнес — внос на турски тютюн. На двацет и пет годишна възраст спечелил първия си милион в долари, с които купил шест товарни кораба. През 1932 година вече бил значим корабовладелец и процъфтяващ бизнесмен, развиващ се в международен план и движещ се винаги на ръба на закона. По-късно основал собствена самолетна компания — „Олимпик Еърлейз“, първия въздушен превозвач с гръцко знаме, и се превърнал в основния акционер в „Сосиете де Бен дьо Мер“, контролирайки почти цял Монте Карло.

През 1946 година в Ню Йорк Онасис сключил брак с Атина (Тина) Ливанос, по-малката дъщеря на Ставрос Ливанос, големия

патриарх на гръцките корабостроители. Тина била красива и лъчезарна руса девойка, която се влюбила до полуда в съблазнителния Онасис, тогава на четирийсет и две години. Въпреки че дъщеря му била непълнолетна, Ставрос, макар и неохотно, трябвало да даде съгласието си за сватбата. Другата му дъщеря — Евгения Ливанос, само година по-късно се омъжила за Ниархос, корабовладелец мултимиллионер и вечен съперник на Онасис. За Аристотел бракът нямал нищо общо с любовта, а бил въпрос на сделка и възможност да се издигне в обществото. Сродяването с Тина му позволило да влезе в отбрания клуб на големите гръцки корабостроители.

Когато пътищата на Мария Калас и Аристотел Онасис се пресекли. Корабовладелецът със слава на непреклонен търговец и с немного добра репутация, вече бил женен от единайсет години за Тина, но връзката им съвсем не била в най-добрия си период. След първите щастливи брачни години, в които хората ги виждали по празненства или да пътуват по света в частния си самолет и да отседат във величествени богати къщи, тяхна собственост, Онасис започнал да ѝ изневерява, а тя, щом разбрала за похожденията му, решила да му отвърне със същото. През лятото на 1956 година Тина започнала романс с изискания венецуелец Рейналдо Ерера, понастоящем съпруг на дизайнерката Каролина Ерера, който бил роден в семейство на едри земевладелци в Южна Америка. Макар в началото да изглеждало, че връзката на Тина Ливанос с Ерера, който бил на двацет и две години, е просто една авантюра, в действителност двамата били много влюбени. Аристотел Онасис обаче не възнамерявал да даде развод на съпругата си, така че тя продължила връзката си с Рейналдо тайно.

В това състояние бил бракът на Аристотел Онасис, когато отишъл с Тина на венецианския бал, организиран от Елза Максвел. По-късно на забавите, които двамата посещавали, Онасис, между другото голям сладкодумец, разказал на Мария някои епизоди от достойния си за роман живот. Дивата, която подобно на него познавала успеха, отлично разбирала Ари. И двамата имали трудно и самотно детство, прекарано в лишенията и ужаса на войната. И двамата били постигнали успеха си, независимо от неблагоприятните обстоятелства и се били изкачили до най-високия връх с цената на големи саможертви. Аристотел бил загубил майка си на пет години и израснал под грижите на баба си. От много малък се наложило да поеме

отговорността за многочленното семейство, състоящо се от баба Гецамини и сестрите му, две, от които били родени от втория брак на баща му, когото турците хвърлили в концентрационен лагер по време на нашествието в страната. Аристотел също като Мария бил човек, който оцелявал и имал способността да изплува на повърхността благодарение на силната си воля да живее.

Онасис и Калас се видели отново едва година по-късно, като междуременно артистичната кариера на голямата дива понесла някои неуспехи. През януари 1958 година Мария трябвало да изпълни звездната си роля в „Норма“, въпреки че гласът ѝ не бил в добро състояние. Не могла да излезе на сцената във второ действие и се оттеглила в хотела си сред освиркванията на публиката. Това бил много тежък момент за нея, тъй като за първи път напускала представление и за първи път публиката я отхвърляла. След това горчиво преживяване сопраното пяла в Чикаго и в „Метрополитън“ в Ню Йорк, където отново се превърнала в истинска сензация с две от оперите, които били затвърдили позициите ѝ в музикалния свят: „Тоска“ и „Травиата“.

Още една неприятна новина очаквала Мария при завръщането ѝ в Италия. Миланската публика, която до момента я обожавала, сега сякаш се била обърнала срещу нея, което се дължало на скандала в Рим. Когато през април представила „Ан Болейн“ в „Ла Скала“, въпреки че изпълнението ѝ било брилянтно, публиката се отнесла доста враждебно спрямо нея. Мария, която дотогава била „кralицата“ на „Ла Скала“, започнала да получава нападки и обиди от страна на почитателите си на сцената и извън нея. Докато изчаквали духовете да се успокоят, семейство Менегини купили вила в Сирмионе, край езерото Гарда, тъй като в Милано вече не можели да живеят. В новата си къща Мария подготвила своето следващо участие в „Ла Скала“ през май, от което много се бояла. Въпреки успеха, който постигнала, пеейки „Пират“ на Белини, и въпреки че публиката аплодирала повече от половин час, сопраното решила, че това е последното ѝ представление в големия милански театър. „Когато неприятелите ми престанат да ме освиркват, това ще означава, че съм се провалила“, заявила веднъж Калас и вече знаела, че краят е близък.

На 19 декември 1958 година, няколко дни след като навършила трийсет и пет години, Мария дебютирала в Париж в оперен концерт,

посветен на Легиона на честта. Това било най-голямото събитие във френската столица и билетите достигнали цени, невиждани в историята на този театър. Цял Париж се стекъл и сред присъстващите били херцогът на Уиндзор, принц Али Кан и семейство Онасис. Мария била сключила договор за пет милиона франка, един от най-големите хонорари в историята на операта, и галавечерта според присъстващите се очертала като най-бляскавото празненство, организирано във френската столица след войната. Някои биографи на Калас уверяват, че именно успехът от онази вечер в „Пале Гарние“ подтикнал Онасис да спечели сърцето ѝ.

Корабостроителят започнал да ухажва примата в същия ден, в който Париж паднал в краката ѝ, заплепен от безспорния ѝ талант. Той изпратил на своята сънародничка, към която изпитвал искрено възхищение, три огромни букета с червени рози: един сутринта, друг по обед и трети малко преди представлението ѝ. От този момент нататък магнатът започнал да я обсипва с подобни букети преди всяко нейно изпълнение. На една визитна картичка Ари ѝ пожелавал на гръцки късмет и на певицата това ѝ се сторило като романтичен жест. Не се били виждали от венецианското празненство на Максвел и сега отново се засичали на концерт, на който сопраното щяла да омагьоса мултимилionера с драматичното си дарование и с великолепия си глас.

По време на вечерята след представлението един от първите, който отишъл на нейната маса, за да я поздрави, бил Онасис. Облечена в любимия ѝ червен цвят и с прекрасни диаманти, взети под наем от „Ван Клиф и Арпелс“, Калас навярно вече се досещала, че корабостроителят се опитва да покори сърцето ѝ. Ала на 21 април 1959 година Калас и Менегини отпразнували в „Максим“ десетата годишнина от сватбата си. На този етап бракът им бил чиста условност, но за пред публиката демонстрирали сърдечни отношения, все едно между тях нищо не се било случило.

Няколко месеца след победоносния парижки концерт Мария отново срещнала Онасис във Венеция. Това се случило на един от великолепните балове, организирани в нейна чест. Калас се появила под ръка с Менегини, а Онасис отишъл с Тина, смятана тогава за една от най-красивите жени на джетата. При тази им среща мултимилionерът ги поканил на круиз с „Кристина“, която през лятото щяла да обиколи

гръцкия и турския бряг. Мария изказала съжаление, че няма да може да отиде, защото през юни трябвало да пее в „Ковънт Гардън“. Тогава Ари ѝ обещал, че ще отиде в Лондон, за да я гледа. Ако до момента Тина Онасис мислела, че съпругът ѝ, на когото му харесвало да съблазнява известни жени, се опитва да прибави в дългия си списък от завоевания голямата дива на операта, в онзи ден тя открила, че Мария е нещо повече за него. На всички било известно, че Онасис ненавиждал операта; „Звучи ми като куп италиански готвачи, които си крещят рецепти за ризото“, казвал той и въпреки това бил готов да открие насладите на белкантото.

Изпълнението на Мария Калас в „Ковънт Гардън“ се превърнало в културното събитие на годината в Англия. Билетите свършили три часа след като били пуснати в продажба, и рециталът бил излъчен по телевизиите в девет страни. Сред знатните гости били лейди Чърчил, херцогинята на Кент, придружавана от дъщеря си принцеса Александра, лорд Маунтбатън, фотографът Сесил Бийтън, актьорите Гари Купър, Вивиан Лий и Марго Фонтейн. Онасис седял в публиката до съпругата си и изгледал очарован великолепната интерпретация на гръцката трагедия „Медея“, която Калас им предложила. След представлението корабовладелецът организирал голямо празненство в хотел „Дорчестър“ в чест на сопраното. Ари не жалил средства, за да впечатли прочутата си сънародничка, на която изпратил прекрасно палто от чинчила в гримьорната, и наредил целия бален салон на хотела да е украсен с червени рози и да не липсва шампанско в чашите.

В един момент от онази незабравима забава в „Дорчестър“ в Лондон Онасис отишъл при Мария и я попитал каква музика би искала да слуша. „Танго“, отвърнала преливаща от щастие тя. Тогава корабостроителят сложил банкнота от петдесет лири в ръката на диригента на оркестъра и му наредил да не свири нищо друго през цялата вечер. В три часа след полунощ Мария си взела довиждане с присъстващите с извинението, че е много изморена. Снимката на Мария Калас, облечена в бляскавото кожено палто и прегърната от съпруга си и Онасис, докато излиза от хотела, обиколила света. Било ясно, че корабовладелецът е готов на всичко, за да притежава Калас.

Преди да се появи Аристотел Онасис в живота ѝ, Мария вече имала проблеми в брака си, дължащи се на начина, по който Менегини

ръководел делата ѝ. Певицата случайно разбрала, че съпругът ѝ е превел почти всичките им доходи в банкова сметка във Верона, до която тя нямала достъп. Батиста ѝ признал, че е сложил парите на негово име и че част от тях е превел на семейството си. Макар да я уверил, че печалбите са послужили също за заплащане на реклама и за погасяване на някои заеми, разочарованието на Мария било много голямо. Отново се чувствала експлоатирана и използвана, както когато била малко момиче. Приемала за даденост, че никой не я цени заради самата нея и че хората се интересуват само от гласа ѝ и от шанса да забогатеят за нейна сметка. „Единствените, които не ме предадоха, са кучетата ми“, възкликнала веднъж тя възмутена. Наредила от този момент нататък хонорарите ѝ да не бъдат изплащани в общата за двамата сметка.

Накрая Мария Калас приела поканата на Аристотел Онасис да го придружи на круиза из Средиземно море през лятото на 1959 година, защото се чувствала предадена от съпруга си и имала нужда да размисли относно бъдещето си. Сериозно претеглила възможността да се оттегли от сцената, защото гласът ѝ вече не бил същият, а и физически и емоционално се чувствала изчерпана. Но притеснен, че източникът на доходите му може да пресъхне, Менегини я убедил да не изоставя кариерата си, защото наред с другите причини имала нужда и от пари. Няколко дена преди предвидената дата на заминаването Мария поръчала на дизайнерката Бики да ѝ приготви гардероб, подходящ за пътуването ѝ на „Кристина“. Калас искала да бъде на нивото на изтъкнатите си спътници, сред които били Уинстън Чърчил и съпругата му лейди Клементина. Една седмица преди круиза Мария изхарчила в Милано няколко милиона лири за бански костюми, плажни комплекти и бельо. Когато на 22 юли примадоната на операта и неразделният ѝ съпруг пристигнали с обемистия си багаж в Монте Карло, за да отплават с луксозната яхта, никой не можел да си представи, че това пътуване ще промени завинаги живота им.

Яхтата на Онасис, на която Калас щяла да прекара следващите три седмици, заслепявала с блясъка си всеки, който имал привилегията да е поканен от магната. „Кристина“, кръстена в чест на дъщерята на корабостроителя, дълга сто метра и с тегло шестстотин тона, предлагала лукс и комфорт, които впечатлили самия египетски крал Фарук, който я описал като „последното постижение в света на

охолството“. Яхтата разполагала с девет луксозни каюти, всяка с отделна баня, чиито кранчета били позлатени, и с дневна, декорирана с ценни антики и картини. Имало кино, бар с табуретки, покрити с кожа от скротума на китове, както се хвалел Онасис, фризьорски салон и джакузи на централната палуба. В просторната зала за игри правели впечатление камината от лазурит, голямата библиотека и превъзходният роял. Собственикът не се скъпял и бил наредил да построят басейн, реплика на мозайка от двореца на Кносос в Крит, който можел да се превръща в дансинг само с едно натискане на бутон.

Мария и съпругът ѝ се настанили в почетния апартамент, заеман преди това от Грета Гарбо. В него по-късно отсяда Джаки Кенеди. Онасис пък отстъпил собствения си пищен апартамент, разположен на палубата до мостика и състоящ се от четири помещения и баня от мрамор от Сиена, на най-специалния си гост — Уинстън Чърчил, който бил на деветдесет години. На борда на кораба имало четирийсет и двама служители, включително двамата майстор готвачи — един гръцки и един френски, камердинери, камериерки, масажисти, шивачки и медицински персонал. Ари с удоволствие се преместил в една каюта недалеч от каютата на Калас, която не спирал да обгръща с внимание още от момента на пристигането ѝ. На яхтата се намирали още съпругата му Тина, двете му деца — Александър на единайсет години и Кристина на осем, Даяна Сандс — дъщеря на Чърчил, и семейство Монтагю Браун — приятели на фамилия Онасис. Всички те станали свидетели на страстната идилия между дивата и корабостроителя, започнала малко след като вдигнали котва. Круизът минавал покрай най-красивите места на Средиземно море, като спирали на остров Капри, на някои други гръцки острови, в Измир и в Истанбул.

Докато Менегини, на когото морето не се отразявало добре, страдал първите дни от морска болест, почти без да излиза от каютата си, то Мария се чувствала превъзходно. Ако се съди по снимките, запазени от останалия в историята круиз, непредвидената ваканция ѝ върнала радостта от живота. На трийсет и шест години дивата се оставила да бъде обсипвана с внимание от Аристо, както тя го наричала, и макар в началото да се опитвали да бъдат дискретни, привличането между тях било очевидно. „Все едно огънят поглъщаше и двамата“, пише Менегини в спомените си. През тези три

незабравими седмици с романтични вечери на палубата, гостувания на знатни личности на борда на яхтата — сред тях били принц Хуан Карлос и баща му графът на Барселона — с къпане в морето, екскурзии до крайбрежни селища и покупки в пристанищата, в които „Кристина“ хвърляла котва, Калас най-после се почувствала свободна жена.

Романсът между оперната дива и Онасис започнал в дългите нощи, в които двамата си говорели до зазоряване на палубата на кораба. Двамата страдали от безсъние и когато другите гости се оттегляли, те оставали под звездите и спомените и признанията им се ронели едни след други в продължение на часове. В тези моменти на близост Мария открила сърцето си пред Аристо и му разказала за финансовите си проблеми, които се дължали на лошото управление на делата ѝ от страна на съпруга ѝ. Споделила му също за трудностите относно контролирането на гласа си и за голямото си притеснение, че няма да може да изпълни обичайната си и доста стресираща програма от участия. С бащински тон Онасис помолил Мария да престане да се тревожи за работата си и ѝ разкрил, че има идея да създаде собствена оперна трупа в Монте Карло, в която тя може да участва винаги когато пожелае, избирайки ролите според вкуса си.

Корабовладелецът се трогнал от историите, които Мария си припомняла от детството, както и от мъките ѝ, изстрадани в окупираната Атина по време на войната. Двамата имали много общи неща: освен че били известни и важни личности, те вярвали в съдбата, били много суеверни и се чувствали истински гърци. До момента Ари и Мария се задоволявали да се държат за ръцете, когато били сами, и да си разменят заговорнически погледи. Ала щом пристигнали в Истанбул — финалният етап от пътуването им, двойката се отдала на страстта си и те станали любовници. Злите езици говорят, че правели любов в една от допълнителните лодки на яхтата. Артемис, сестра на Аристо, която Калас така и до края не харесала, заявява по-късно: „Тя никога няма да го направи щастлив. Прекалено много си приличат. Двамата са важни личности. Как биха могли да живеят заедно, без да се избият?“. Когато на 13 август „Кристина“ хвърлила котва в Монте Карло, Калас била решена да се разведе след единайсет години брак.

Връзката на двамата най-известни за момента гърци не останала незабелязана от рояка фотографи, които следвали яхтата „Кристина“. В

очите на света и най-вече на клюкарската преса се бил родил „романсът на века“ и от този миг нататък двойката била подложена на постоянно преследване от страна на папараците. Няколко дена след края на круиза Онасис и Калас посетили Менегини в къщата му в Сирмионе. Корабовладелецът действал без заобикалки и според разказаното от съпруга на сопраното в мемоарите му Онасис, освен че му предложил внушителна сума пари, за да остави певицата, му заявил надменно: „Грозник съм, убиец съм, крадец съм, безбожник съм, аз съм най-отвратителното същество на света... но съм милионер и деспот, така че няма да се откажа от Мария“. Аристотел, чийто баща го бил научил да не приема твърде насериозно жените, се влюбил в дивата, но нямал никакво намерение да се развежда със съпругата си Тина и да изгуби двете си деца.

На 8 септември през същата бурна 1959 година Мария Калас съобщила официално за разтрогването на брака си с Батиста Менегини. Задоволила се да каже само, че от този момент нататък няма да се правят повече изявления и че случаят е в ръцете на адвокатите. За разлика от Мария, която винаги била дискретна по въпроса, то съпругът ѝ не спирал да дава интервюта за медиите и да разгласява лични подробности от брака им, като се представял за жертва пред публиката. Огорчен и унизен, Батиста Менегини обвинил Мария в неблагодарност и дори казал: „Аз създадох Калас, а тя ми се отплаща, като ми забива нож в гърба. Когато се запознах с нея, беше дебела и зле облечена жена, бежанка, циганка. Нямахше пукната пара в джоба си и никаква възможност да направи кариера“.

Чужда на цялото това брожение, надигнало се около нея, Мария Калас, след като записала една опера в „Ла Скала“, отишла при Ари на „Кристина“. Певицата изглеждала щастлива и безгрижна, отдадена ежеминутно на новата си любов. На този етап от живота си била готова да пожертва всичко в името на неочакваната страст, родила се между нея и корабостроителя. „Толкова време съм прекарала като затворена в клетка, че когато срещнах Аристо и приятелите му, така изпълнени с живот, напълно се промених. Досегашният ми живот с много по-възрастен от мен мъж ми се стори истинско бедствие“, заявила покъсно тя пред журналистите. В онези дни Мария носела с гордост една гривна, подарена ѝ от Ари, на която били гравирани буквите TMWL — „To Maria With Love“^[1]. Скоро открива, че Тина има същото бижу със

своите инициали; години по-късно Джаки Кенеди също е носила идентична гривна.

Пред смаяния и объркан Онасис, който смятал, че винаги ще може да се сдобри със съпругата си, на 25 ноември на една пресконференция Тина поискала развод от корабовладелеца, като го обвинила в изневяра. След тринайсетгодишен брак госпожа Онасис, която в нито един момент не била споменала настоящата си съперница Мария Калас, желала да започне нов живот и помолила пресата да прояви уважение към нея и децата ѝ. Новината била тежък удар за корабовладелеца, който далеч не бил очарован от положението, защото знаел, че разводът не само ще му коства цяло състояние, но и ще го изправи срещу един толкова могъщ и влиятелен човек, какъвто бил самият той — тъста му Ставрос Ливанос. Тогава Мария не е знаела, че Аристо, независимо от това, че бил с нея, зад гърба ѝ щял всячески да се опита да си върне сърцето на Тина.

Мария започнала да живее, когато се влюбила в Онасис. През следващите десет години той бил единственият ѝ извор на щастие; той я ценял не само заради гласа ѝ, но и като жена. Поне така си е мислела тя. Калас изглеждала доволна пред пресата, защото успяла да се раздели официално със съпруга си. Но на корабостроителя, много по-малко романтичен и доста по-прагматичен, не му и хрумвало да направи същото. Аристо се опитвал да не показва публично обичта си към Мария и да избягва папараците, които го преследвали на всяка крачка. През тези напрегнати седмици на декември певицата прекарвала много време сама, без да знае къде е любовникът ѝ, който никога не ѝ давал обяснения какво прави. Внезапно Онасис изпращал да я вземат и прекарвали заедно няколко прекрасни дни, за да изчезне после отново. Калас, която за първи път в живота си се радвала на удоволствията на живота, приела примирено непостоянството в поведението му. Ала тепърва щяло да ѝ се наложи да понася още унижения. Била отхвърлена от някои видни личности, сред които принц Рение от Монако и съпругата му Грейс, които отказали да я поканят в двореца си, или самият Чърчил, добър приятел на Тина Ливанос, който не гледал с добро око на пламенната ѝ връзка с корабовладелеца.

Мария Калас прекарала първите месеци на 1960 година, без да работи, почивала си на „Кристина“ и почти не стъпвала в дома си в

Милано, където живеела сама с вярната си камериерка Бруна и с пудела си, подарък от Висконти. Онасис, макар и неохотно, трябвало да приеме развода със съпругата си и започнал да отделя повече време на милата си любовница. Цяла година на съмнения очаквала Калас, в която щяло да ѝ се наложи да се справя с поражения и унижения. Докато търсела агент, който да се грижи за артистичната ѝ кариера, тя била принудена да вземе решение относно бъдещия си професионален път. Нямала никакъв важен професионален ангажимент за в бъдеще, тъй като мнозина смятали, че откакто се е запознала с Онасис, се е оттеглила от активна дейност. В нейно отсъствие съперницата ѝ Рената Тебалди се върнала с голям успех в „Ла Скала“ след пет години, в които не била пяла там, и отново се възкачила на трона, отнет ѝ от Мария. Пресата започвала да намеква, че Божествената е изгубила гласа си и че залезът ѝ е близък.

[1] На Мария с любов (англ.). — Б.пр. ↑

ЕДНА ПРЕДАДЕНА ЖЕНА

„Мислех, че съм влюбена, но сега разбирам, че това, което чувствах към Батиста, е било не любов, а благодарност. Не знаех какво е любовта, докато не се запознах с Онасис“, признава Мария на своя близка приятелка. Най-после певицата е намерила „мъжа на живота си“, но полемиката около новата ѝ връзка и напрежението в семейството — майка ѝ продължавала да я напада, а Менегини отказвал да приеме, че я е изгубил завинаги — започнали да я засягат твърде дълбоко. Отново се чувствала много несигурна, а и здравето ѝ не било добро — страдала от хроничен синусит, който ѝ причинявал страхотно главоболие при пеене. След последното си представление в Далас, при което се случила първата криза с гласа ѝ на сцената, тя решила да не пее до 1960 година. Имала сериозни причини, за да търси спокойствие на яхтата на Онасис или почивка в дома си в Милано. В началото на август 1959 певицата забременяла. Неочакваната новина я изпълнила с щастие, въпреки че Аристо не изглеждал толкова радостен, тъй като по това време и двамата били в брак със съответните си партньори.

Макар да се говори, че Мария Калас, подтиквана от Онасис, е направила аборт, действителността е била твърде различна. Информацията тръгнала от самата певица, която след сватбата на корабовладелеца с Джаки Кенеди, разказала на някои близки приятели, че я бил принудил да абортира въпреки волята ѝ. Онези, които познавали добре артистката, така и не можели да повярват на този драматичен епизод от живота ѝ и се съмнявали, че с твърдите си религиозни вярвания и голямото си желание да стане майка Мария би приела да се отърве от така желаното дете. С времето станало ясно, че историята с аборта не е истина, а навярно е измислена от жена с наранена гордост, почувствала се предадена от мъжа, когото обича.

В документалната биография „Гръцки огън“ писателят Никълъс Гейдж публикува доказателства, неизвестни на широката публика досега, които удостоверяват, че сопраното е родила в Милано. Случило се е на 30 март 1960 година, но новороденото починало два часа по-

късно от естествена смърт. Авторът е имал достъп до личните документи на Мария, сред които открива снимка на бебе, както и миланските документи, свидетелстващи за неговия кратък живот. Вярната ѝ прислужница Бруна Луполи, която била до Калас от 1954 година, когато започва работа при нея, до смъртта ѝ, също отричала пред автора на книгата да е имало аборт, признавайки по този начин за раждането на детето: „Мадам не е имала никакъв аборт през 1966, нито през 1967, нито в която и да е друга година. Беше бременна само веднъж, тогава бебето се роди в осмия месец от бременността и живя едва един ден. Тя имаше белег ниско на корема, защото бебето се роди с цезарово сечение“.

В едно интервю, което дава за вестник „Франс Соар“ през февруари 1960 година, певицата признава, че на трийсет и шест години неин приоритет било да създаде семейство. Онасис, който в началото не желал повече потомство, започнал да търси къща в Швейцария, където Мария да може да живее с детето далеч от папараци и любопитни очи. Помежду си наричали този план „швейцарския проект“. Докато Калас се опитвала да се появява по-малко на публични места, на 8 март корабовладелецът тръгнал на друг дълъг круиз с Уинстън Чърчил и съпругата му — този път към Барбадос и Вирджинските острови. Сигурно не е бил лесен период за Мария, която се чувствала както обикновено: сама и изоставена от любовника си. За да усложни още повече положението, майка ѝ Евангелия, която живеела в мизерен хотел в Ню Йорк, току-що била публикувала книга със спомени, в която отново вадела на показ мръсното бельо на семейството и безпощадно нападала дъщеря си.

Онасис се обаждал всеки ден по телефона на Мария от яхтата си, но на 30 март не я открил в къщата на булевард „Буонароти“. Сутринта, придружена от Бруна, певицата била пристигнала инкогнито в една миланска клиника, където ѝ било направено цезарово сечение в осмия месец от бременността. Според биографа Никълъс Гейдж Мария искала да роди по-рано бебето, за да можел корабовладелецът при завръщането си от круиза да я завари цъфтяща и с дете на ръце. Но нещата се объркали, бебето се родило прекалено малко на тегло и с дихателни проблеми. Макар че било транспортирано по спешност в друг, по-добре оборудван център, то издъхнало в линейката по пътя. Сестрата, която придружавала бебето, виждала, че то умира, и

побързала да го кръсти с името, което Мария ѝ била казала, че възнамерява да му даде, ако е момче: Омеро Ленгрини.

Когато Онасис най-после успял да се свърже с Мария, тя отчаяно му съобщила, че новороденото е живяло едва няколко часа и че дори не е могла да го зърне. Броени дни по-късно Аристо след вечеря с Тина в Париж в опит да смекчи условията, наложени от нея при развода, отишъл при певицата в Милано и се държал много внимателно и нежно с нея. Внезапната смърт на нейния „малък Омеро“, както го наричала, измъчвала Мария до края на дните ѝ. Новороденото било погребано в гробището на Милано на място, което само тя и Онасис знаели. След смъртта на дивата Бруна споделя, че господарката ѝ посещавала гроба на сина си винаги когато била в Милано, а понякога пътувала от Париж специално, за да отиде там. От „уважение към паметта на Мадам“ камериерката никога не разкрила точното място, на което било погребано момченцето.

След загубата на сина си Мария преживявала тежък период. Давайки си сметка за това, Онасис се опитал да подпомогне кариерата ѝ, като я насърчил да пее в родината им. Въпреки че изпитвала ужас от провал пред любовника си, който искал да я покаже в страната им, сопраното решила да пее „Норма“ в стария гръцки театър в Епидавър. Публиката я посрещнала като истинска богиня и въпреки че била болна — на второто представление била с висока температура, певицата не пожелала да го отмени и се раздала на сцената. Когато напуснала Гърция, си била вече възвърнала доверието в самата себе си и чувствала прилив на сили, за да продължи кариерата си. След няколко дни почивка на „Кристина“ певицата най-накрая приела идеята да се върне в „Ла Скала“. На 7 декември 1960 година тя се явила в операта „Полиуто“ на Доницети. Отново била пред публика, а сред нея се намирали едни от най-изтъкнатите представители на висшето общество в Европа. Въпреки че сопраното за пореден път пожънала успех при дебюта си, почитателите ѝ започнали да я обвиняват, че е пяла само в две опери през цялата година и че била небрежна към гласа си.

В действителност Мария все повече търсела спокойствие на яхтата „Кристина“ — плаващ дворец, на който се чувствала като у дома си. На борда ѝ почти никога не репетирала, макар че Онасис бил направил за нея голям музикален салон, в който имало роял. След

години на големи саможертви и непосилен труд тя искала единствено да се радва максимално на долче вита в компанията на мъжа, когото сляпо обичала. Както доверила на един журналист: „Исках да живея и да се чувствам жена“, нещо, което до момента ѝ било отказвано. През лятото на 1963 година корабовладелецът купил безлюдния остров Скорпиос в Гърция и го превърнал в свой частен земен рай. Приказният остров бил убежището, което винаги бил искал да има далеч от любопитните хорски очи и от папараците. След пет години на скъпоструващи строежи и реконструкции любовниците най-сетне можели да се наслаждават на незабравими моменти на близост по ослепително белите плажове на острова.

За първи път Мария се чувствала спокойна, че е оставила зад гърба си Калас — персонаж, който на този етап от живота ѝ се оказал тежък товар за нея. Искала да забрави мъчителните вокални упражнения и сценичния страх, който винаги я обладал преди вдигането на завесата. Но не можела да се самозалъгва — животът ѝ с Онасис също не бил розов. Ако по време на брака ѝ с Менегини семейството му я презирало, то сега двете деца на корабовладелица — Александър на дванайсет години и Кристина на осем, били особено враждебно настроени към нея. От първия момент отказали да я приемат, защото я смятали за виновна за разрива в брака на родителите си. Когато Мария била на кораба, те предпочитали да се хранят с екипажа, отколкото да седнат на една маса с „Грозницата“, както я наричали. Въпреки че през 1961 година Тина се омъжила в Париж за английския аристократ Сони Бландфорд, братовчед на Уинстън Чърчил, децата ѝ все още вярвали, че е възможно баща им и майка им да се сдобрят.

През август 1961 година Мария се върнала в гръцкия театър в Епидавър, за да пее „Медея“, но за нейно голямо разочарование Онасис не дошъл да я гледа. Макар че се извинил с бизнес ангажименти, които го задържали на кораба, истината е, че корабовладелецът се бил уморил да присъства на нейните премиери и да бъде само придружителят на голямата дива. От своя страна на Калас ѝ ставало все по-трудно да се изправя пред компетентната публика и критиците, защото не само се чувствала неуверена, но и здравословното ѝ състояние не било добро. Главоболието ѝ, предизвиквано от хроничния синусит, я принуждавало да изтърпява на

сцената екстремни ситуации, при които смятала, че няма да може да продължи да играе. Към терзанията със здравето се прибавяли и проблемите, които продължавал да създава съпругът ѝ Менегини. Той искал да анулира взаимното им споразумение за разтрогване на брака и да съди бившата си жена. Менегини никога нямало да изчезне от живота ѝ. В едно писмо до кръстника си Лео Ланцонис Мария му споделила: „Мъжът ми продължава да ме притеснява, не му е достатъчно, че взе половината от парите ми само защото след сключването на брака ни беше внасял всичко на негово име. Той създаде този скандал и се възползва от него с единствената цел да се влачим непрекъснато по съдилища, защото всъщност иска да заграби всичко“.

Мария събрала сили и тръгнала за Ню Йорк през май 1962 година, където била поканена да пее в „Медисън Скуеър Гардън“ по повод четирийсет и петия рожден ден на президента Джон Ф. Кенеди. Калас, която била облечена във великолепа червена рокля от муселин и носела скъпо диамантено колие, изпяла откъс от операта „Кармен“. Ала в онази вечер голямата звезда била актрисата Мерилин Монро. Експлозивната блондинка изпълнила едно чувствено „Happy Birthday Mr. President“, облечена в почти прозрачна, обсипана с пайети рокля. Тогава Мария Калас не могла лично да се запознае с жената, която покъсно щяла най-силно да намрази в живота си, защото ѝ е отнела любимия Аристо — Джаки Кенеди. Съпругата на президента отклонила поканата за празника, щом научила, че Мерилин Монро, чиято връзка с Джон Кенеди била в устата на всички, ще има малка роля в церемонията.

За Мария новата година започнала с лоши предзнаменования. Към личните ѝ проблеми се добавили нови конфликти с майка ѝ. Отделът за социално подпомагане на Ню Йорк призовал певицата да се погрижи за Евангелия, която била помолила за социална помощ, тъй като се намирала в състояние на крайна бедност. Калас, възмутена от тази ѝ постъпка, която сметнала за пореден шантаж, приела да ѝ изпраща всеки месец определена сума пари срещу това да пази мълчание и да престане да дава интервюта. Опасявала се, че ако въпросът излезе наяве, ще навреди на Онасис, на когото нямало да му хареса да бъде въввлечен в толкова мрачен и неприятен семеен проблем.

В началото на 1963 година в живота на Калас не останало нищо друго, освен пламенната ѝ и бурна връзка с Онасис. Корабовладелецът бил „нейната единствена причина да съществува“ и с всеки изминал ден зависела все повече от него. Мария отрязала дългата си коса, махнала очилата си и започнала да носи лещи само защото Аристо я помолил за това. Когато се хранели заедно, ако на него не му харесвала роклята, която била облякла, тя веднага ставала и я сменяла с друга. Желанията му били заповеди за една неуверена и уязвима жена, която била изгубила и малкото си останало достойнство. Колкото повече се отдръпвала от сцената — приемала да изпълнява само роли, които не напъргали особено гласа ѝ, толкова повече търсела убежище при любовника си. Но Мария вече не била бляскавата звезда, намираща се на върха на кариерата си, с която корабовладелецът се бил запознал, и интересът му към нея намалявал.

В онези дни една красива и усмихната жена на двацет и девет години се превърнала в новата съперница на Мария. Ставало дума за Лий Радзивил — съпруга на полския принц Станислав Радзивил и сестра на първата дама на Съединените щати — Жаклин Кенеди. Семейство Радзивил вече били част от приятелския кръг на Онасис и Калас, когато през юни 1963 година корабовладелецът поканил двойката на круиз, организиран в чест на високоуважавания от него Уинстън Чърчил. Докато певицата била на турне в Европа, Онасис ухажвал дискретно госпожа Радзивил, чиито отношения със съпруга ѝ преминавали през една от обичайните си кризи. След круиза из гръцките острови започнали да се носят слухове за ромansa между Онасис и Лий. Мария, на която ѝ били известни някои от прочутите завоевания на корабовладелеца — той сам ѝ бил споделил за любовните си авантюри с Ева Перон, Вероника Лейк, Глория Суонсън и Полет Годар — не обърнала особено внимание на новите слухове. Но при завръщането си на яхтата тя се натъкнала на празна кутийка на „Картие“ с любовна бележка, написана за Лий. Мария се опитала да бъде дискретна пред Аристо и да поддържа обичайното си поведение, но в апартамента си в Париж рухнала. Прислужницата ѝ Бруна била свидетел колко силно била разстроена госпожата от откритието, че в живота на мъжа, който бил всичко за нея, има друга жена.

В началото на август 1963 година Жаклин Кенеди изгубила новороденото си дете и изпаднала в дълбока депресия. Сестра ѝ Лий

Радзивил, разтревожена от състоянието ѝ, помолила приятеля си Онасис да я покани на круиз, за да се възстанови от тежката загуба. Гръцкият корабовладелец бил очарован от идеята да подслони на кораба си президента, който в началото също бил поканен, и първата дама на Съединените щати, но помолил Мария да не тръгва с тях. На Аристо не му се струвало особено почиттелно да посрещне тези толкова изтъкнати гости в компанията на „държанката“ си. Това било едно от многобройните и жестоки унижения, които на Калас щяло да ѝ се наложи да понесе през следващите месеци. А най-лошото тепърва предстояло.

На 4 октомври 1963 година яхтата „Кристина“ отплавала от пристанището на Пирея към Истанбул и остров Лесбос. Сред пасажерите на онзи полемичен круиз били Лий Радзивил и съпругът ѝ, Джаки Кенеди, която отишла сама, защото президентът не искал изборната му кампания да се свързва с „интернационален пират“, и Франклин Д. Рузвелт, изпратен от президента, за да придаде почтеност на пътуването. Когато Калас видяла публикуваната в парижките вестници снимка на Онасис, който развеждал за ръка Джаки из родния си град Измир, тя не се почувствала засегната. Продължавала да е убедена, че Лий, от която много ревнувала, е истинската заплаха. Онасис използвал онзи круиз, за да заслепи с блясъка си съпругата на най-харизматичния президент в историята на Съединените щати. Щом пътуването приключило, той подарил на почетната си гостенка превъзходно колие от рубини и брилянти, оценено на петдесет хиляди долара. Лий веднага разбрала, че интересът на Онасис към нея е несравним с интереса му към сестра ѝ, и се опитала да се държи спокойно в тази толкова неловка ситуация.

Когато на 22 ноември същата година Мария гледала слисана, кадрите от бруталното убийство на Джон Ф. Кенеди в Далас, и през ум не ѝ минало как ще се отрази тази трагедия на личния ѝ живот. Джаки се превърнала във „вдовицата на Америка“ и в една от жените, бъдещи най-голямо възхищение в света със силата на духа и елегантността си. Онасис бил поканен на погребението и бил настанен в частните отделения на Белия дом заедно с най-близките роднини на семейство Кенеди. Когато седмица по-късно Калас и Аристо чествали четирийсетата годишнина на певицата в ресторант „Максим“ в Париж, те изглеждали така, сякаш нищо не се е променило между тях. При все

това корабовладелецът се държал много по-дистанцирано с Мария, която, макар още да се чувствала засегната, че не била включена в круиза, се опитвала по всякакъв начин да спаси връзката им. От 1966 година нататък така, както бил постъпил със съпругата си Тина след запознанството си с Калас, Онасис продължил да поддържа отношенията си с Мария, но тайно се срещал с Джаки.

Калас, изпълнена със страхове и съмнения, виждайки студенината на любовника си, решила да се върне на сцената по-шумно и по-категорично от всякога. В края на 1963-та, след две години на бездействие, сопраното се появила отново в „Ковънт Гардън“ с „Тоска“, поставена от приятеля ѝ Франко Дзефирели. За мнозина това било най-доброто драматично изпълнение на Калас в цялата ѝ кариера. Успехът ѝ вдъхнал вяра в самата нея и я накарал да направи няколко записа в Лондон. През май следващата година дебютирала с „Норма“ в Парижката опера отново с продукцията на Дзефирели. В онази незабравима тържествена вечер, на която гости били, освен Онасис изтъкнати представители на аристокрацията и европейската култура, се случило това, от което много хора отдавна се страхували: гласът на Мария ѝ изневерил, когато поискала да изпее едно до мажор. Калас реагирала така, както била способна единствено тя, и наредила на диригента да започне отново. Рискувайки докрай, успяла да достигне съвършено нотата. Макар при спускането на завесата част от публиката да я аплодирала дълго време, друга част безпощадно я освиркала. За първи път в живота си тя сериозно се замислила, че може би никога вече няма да може да довърши никоя опера.

През лятото на 1964 година Мария се разхождала спокойно из остров Скорпиос в компанията на Онасис, отдъхвала и се печала на слънце на палубата на „Кристина“. Корабостроителят сякаш бил повнимателен към нея от всякога, двамата с удоволствие плували в открито море и си говорели до зори както в добрите стари времена. „Нищо не е по-значимо от това, което чувствам към този мъж“, изповядала се певицата пред своя приятелка. След няколкото привидно идилични летни месеца дошла зимата и двойката предприела пътуване до Ню Йорк. Там Онасис бил поканен на вечеря само за господата, организирана от Джаки Кенеди в нийоркския ѝ апартамент на „Пето авеню“. За корабовладелеца било истинско предизвикателство да спечели сърцето на най-желаната вдовица в света. От друга страна,

тези, които познавали Джаки, твърдели, че тя вече била хвърлила око на магната и била готова да се остави да бъде съблазнена от неговия чар.

През 1965 година Мария била много заета, защото се опитвала да възобнови кариерата си. Приела да изиграе осем представления на „Тоска“ в Парижката опера през февруари, две в „Метрополитън“ през март, пет изпълнения на „Норма“ пак в Париж през май и една „Тоска“ в „Ковънт Гардън“ през юли. Нескончаемите репетиции я поглъщали изцяло и не изглеждала особено разтревожена от Джаки Кенеди, на която за момента не гледала като на своя конкурентка. Изпълнението на „Тоска“ на Мария Калас в „Метрополитън“, където не била пяла от седем години, се превърнало в неповторимо събитие в кариерата ѝ — цял час аплодисментите не стихвали след края на представлението, а публиката още от самото начало паднала в краката на голямата дива. Сред видните личности, които отишли да я поздравят на празненството, организирано в нейна чест, била Джаки Кенеди, която ѝ казала: „Госпожо Калас, току-що присъствах на една от най-хубавите оперни вечери в живота си“. Мария и Джаки се здрависали сърдечно. Това бил първият и единствен път, в който двете жени се срещнали лице в лице.

Въпреки проблемите с гласа и здравето си Мария се борела да изпълни всичките ангажименти, които била успяла да договори за годината. Макар хвалбите да били много и все още да получавала ласкателни критики, тя се чувствала сама и далеч от Онасис, чиито дела не вървели така, както желаел той. По онова време корабовладелецът, който не бил свикнал с провалите, изгубил контрола си над „Сосиете де Бен дьо Мер“ в Монте Карло и компанията останала в ръцете на принц Рение. Мария, чужда на плановете на любовника си, който продължавал да ухажва Джаки Кенеди, мечтаела да прекарва повече време с него на остров Скорпиос и да забрави завинаги за операта. Ала всъщност крайт на пламения им и медиен романс бил много близък. Когато дебютирала на 14 май 1965 година с „Норма“ в Парижката опера, развълнуваната публика присъствала на залеза на Божествената. Болна и изтощена, натъпкана с успокоителни и витамини, Калас рухнала на сцената, когато завесата паднала след трето действие на последното представление. Не могла да продължи с четвърто действие на „Норма“, нито да изпълни ангажиментите си в

„Ковънт Гардън“ и успяла да предложи само една „Тоска“ на специално представление, на което присъствала английската кралица. Това бил последният път, в който изпълнявала цяла опера. Едва осем години по-късно тя пее отново пред публика.

Лятото на 1965 година било най-лошото, което певицата прекарала с любовника си. Корабовладелецът се държал отчуждено и авторитарно с нея, а безразличието му било очевидно. Приятелите на двойката, сред които бил италианският кинодеец Франко Дзефирели, са ставали свидетели на пренебрежителното му отношение по време на посещенията си на яхтата „Кристина“. Онасис осъзнавал, че певицата е стигнала дъното, и тъй като не понасял да бъде заобиколен от провалени жени, не се двоумил да покаже презрението си публично с коментари от рода на: „Какво си ти? Нищо! В гърлото си имаш свирка, която вече не свири“. Караниците и разприте между двамата ставали все по-чести и яростни, като се стигнало дори до посягане с ръка.

Въпреки че отношенията на Мария и Онасис били съсипани, сопраното била по-непоколебима от всякога в намерението си да приключи с развода с Менегини. През април 1966 година решила да се откаже от американското си гражданство, защото, запазвайки само гръцка националност, бракът ѝ щял да бъде валиден единствено в Италия. На четирийсет и три години и след съдебен процес, продължил десет години, тя най-после постигнала така желаната свобода. Независимо че връзката ѝ с Аристо била все по-хладна и мъчителна, тя още копнеела да се омъжи за него и най-сетне да престане да бъде вечната му любовница. Но по-прагматичният и амбициозен Онасис кроял други планове за бъдещето си и Мария не присъствала в тях.

Още от самото начало на връзката им дивата приемала с удоволствие подаръците, които ѝ правел Аристо, далеч не толкова впечатлителни, колкото подаръците за госпожа Кенеди по-късно, но винаги отказвала корабовладелецът да я издържа и да покрива личните ѝ разноски. Когато накрая, през онази 1966 година, Онасис ѝ купил изискания апартамент на булевард „Жорж Мандел“ в Париж, певицата го приела предоволна, убедена, че това ще бъде домът, който двамата ще споделят. Най-после певицата имала собствено жилище, в което щяла да прекара остатъка от дните си и което да подреди по свой вкус, изпълвайки го със спомени, картини, антики, мебели в стил Луи XV и

с голям роял в хола. Онасис обаче никога не отсядал в това жилище, когато пребивавал в Париж, а се настанявал в апартамента си на булевард „Фош“. Тези, които били посетили новото жилище на Калас, до един били единодушни, че то прилича повече на гроб от някоя мрачна легенда, отколкото на истински дом.

Мария се заела с усърдие да подрежда апартамента си, докато кариерата ѝ продължавала да е в застои, а Онасис междувременно все по-често пътувал до Съединените щати. През 1966 и 1967 година гръцкият корабовладелец прекосявал доста често Атлантическия океан, за да се види с Джаки Кенеди. В пълна дискретност Ари използвал бизнес пътуванията си, за да посещава вдовицата в нюйоркския ѝ мансарден апартамент, в който влизал през черния вход. Мария, без да била наясно с плановете на Онасис, я притеснявало времето, което любовникът ѝ прекарвал в Ню Йорк, но все още хранела надежда, че той ще се ожени за нея. Накрая, когато през май 1968 година Калас научила, че Джаки Кенеди е поканена от Онасис на круиз из Карибите с яхтата „Кристина“, тя разбрала, че това е началото на края на връзката им. Само два месеца по-рано Мария и Аристо се били снимали заедно в Насау на палубата на „Кристина“ по време на годишния круиз, който направили в Карибско море. Загорели, с тъмни очила и ведри лица — тя в бански костюм, той с гол торс и хавлия, завита около кръста — те все още изглеждали като съвършената двойка.

В средата на май, докато Аристо и Кенеди плавали към Св. Томас на борда на „Кристина“, Мария се затворила в парижкия си дом сломена, бясна и на ръба на нервна криза. Според камериерката ѝ Бруна именно тогава започнала да взема сънотворни. През юни в писмо до преподавателката си Елвира Идалго, с която поддържала много добро приятелство, е написала: „Добре съм предвид обстоятелствата, но се чувствам така, все едно са ми нанесли ужасен удар, и още не съм се съвзела от него. (...) През тези месеци единственото, което се опитвам да правя, е да оцелея. Не изисквам от себе си прекалено много, защото не съм особено силна ментално и психически. Чувствам се изгубена след толкова години на труд и саможертви заради него, че дори не знам накъде да тръгна“.

ГРЪЦКА ТРАГЕДИЯ

Възможно е Онасис да е изпитвал известно привличане към Джаки Кенеди, но все пак интересът му към бившата първа дама не е имал много общо с любовта. Корабовладелецът е искал чрез нея да се свърже с човека, за когото всички твърдо са вярвали, че ще се превърне в бъдещия президент на страната — брата на мъжа ѝ Робърт Кенеди. Но на 5 юни 1968 година кандидатът за президент от Демократическата партия е убит в Лос Анджелис. След бруталното убийство на съпруга ѝ Джаки се чувствала по-заплашена от всякога — тя се страхувала за живота на децата си. Загубата на Боб, неин приятел и най-близък довереник след овдовяването ѝ, я накарала да потърси утеха и закрила в обятията на корабостроителя. Искала да напусне Съединените щати и да започне нов живот далеч от страната, за която тя била истинска икона. Макар Онасис според най-близките му приятели в началото да не е възнамерявал да се жени за нея, а само се е чувствал поласкан, че е „избран от най-известната жена в момента“, то след убийството на Робърт Кенеди събитията се ускорили.

След бързия круиз с госпожа Кенеди на „Кристина“ Онасис посвещавал уикендите си да печели семейството на Джаки, а Мария продължавала да се надява на чудо: чакала той да се върне при нея. Когато корабовладелецът я помолил да отидат заедно на Скорпиос, за да прекарат лятото, Калас не могла да му откаже. Дивата вярвала, че все още могат да спасят връзката си, и в края на юни била при него на яхтата „Кристина“. Онова последно лято, прекарано с Онасис, е било най-краткото и най-горчиво в целия ѝ живот. Малко след като се била настанила на кораба, Аристо внезапно я помолил да се върне в Париж, защото очаквал гости и тя не можела да остане на борда. Певицата събрала багажа си, а някои от скъпоценните си бижута, подарени ѝ от корабовладелеца, забравила в сейфа и напуснала завинаги кораба, който в продължение на девет години бил неин дом. Знаела, че Онасис я изхвърля от живота си, защото друга жена вече е негова официална любовница — вдовицата Джаки Кенеди. Седмица по-късно сопраното

влязла в Американската болница в Париж; причината била свръхдоза сънотворни.

В началото на август Тед Кенеди, който след смъртта на Робърт станал патриарх на клана, водел преговори на яхтата „Кристина“ в присъствието на Джаки относно брачното споразумение на бъдещите младоженци. През това време Мария заминала за Америка. Стариият ѝ приятел Лари Кели, съосновател на Операта в Далас и много влиятелна фигура в оперния свят в Съединените щати, я окуражил да тръгне с него за Ню Йорк и да прекарат заедно лятото. Лари искал да ѝ помогне наистина — не просто да я разсее от болката, предизвикана от предателството на Онасис, но и да я накара да се върне към артистичната си кариера. Действителността обаче се оказала друга. Мария била неутешима и единственото нещо, което очаквала, било любовникът ѝ в последния момент да се разкае и да се върне при нея.

По време на престоя си в Ню Йорк Мария била поканена на откриването на новия сезон на „Метрополитън Опера Хауз“. Калас намерила сили да се появи в обществото на 16 септември на представление, в което участвала съперницата ѝ Рената Тебалди. Тъй като била добра актриса, онази вечер дивата изглеждала ослепително, носела великолепни смарагди в унисон със зелената си рокля от кадифе. Взетият под наем комплект бижута, съставен от обеци с голям смарагд във форма на сълза, обграден от брилянти, един пръстен и гривна, предизвикал сензация. Година по-късно Онасис отишъл в същата бижутерия, която била дала под наем бижутата на великата дива, и купил за госпожа Кенеди обеците от диаманти и смарагди с форма на сълза. Жестове като този били тежки удари за Мария, която се чувствала по-уязвима от всякога и не намирала причина да живее.

Когато най-сетне певицата събрала кураж да се върне в Париж след лудешката си обиколка из САЩ, една новина я довършила. На 20 октомври 1968 година в столицата на остров Скорпиос Жаклин Кенеди и Аристотел Онасис сключили брак в източноправославна църква. На церемонията присъствали само най-близките им хора, едва двайсетина гости. Но пък имало рояк от журналисти на крайбрежието, опитващи се да снимат събитието, което несъмнено щяло да се превърне в „сватбата на годината“. По-късно Александър, синът на Онасис, се изказва иронично: „Това е свършеният съюз. Баща ми обожава фамилията имена, а Джаки обожава парите“. По време на сватбения им

банкет Мария се появила сияеща на тържествена вечеря в „Максим“, дадена в чест на седемдесет и петата годишнина от създаването на прочутия ресторант. Отново се изявила като блестяща актриса — пред пресата се показала весела и спокойна, сякаш нищо не се било случило. На въпроса на журналистите за сватбата на Онасис тя се задоволила да поздрави двойката и да изкаже само един коментар с усмивка: „Госпожа Кенеди направи добре, като намери дядо за децата си“.

Мария изобщо не простила на Онасис, че след деветгодишна връзка разбрала за сватбата му с Джаки от вестниците. Макар да знаела, че той не обича изисканата си съпруга — веднъж корабовладелецът сам ѝ споделил: „Не я обичам, но се нуждая от нея“ — болката от предателството и изоставянето била непоносима. В едно интервю за радиото, което дала пред един музикален критик и неин добър приятел, певицата изпаднала в необичайна за нея откровеност. За първи и последен път пред микрофона говорила Мария, а не Калас — една тъжна и огорчена жена, която с пресеклив глас споделила за ударите, нанесени ѝ от живота: „Горда съм. Не обичам да показвам публично чувствата си... Никога не искам нищо от страх да не се разочаровам... Честно казано, ужасявам се от мисълта да се прибера къщи. То е като началото на едно представление... Не вярвам, че здравето ми може да понесе такова напрежение... С удоволствие бих се върнала към онова, което бях през 1958 година, в добрите стари времена...“.

Но независимо че отново се чувствала самотна и провалена, защото нямала нито деца, нито дом с любимия мъж, Калас била готова да продължи напред. Онасис обаче не възнамерявал да ѝ помогне. Няколко дена след сватбата си с Джаки той застанал под прозореца на жилището на Мария на булевард „Жорж Мандел“ и започнал да вика и да свирка, за да го пусне. Макар в началото тя да не му позволила да се качи в апартамента ѝ, скоро те възобновили връзката си, без да я афишират пред обществото. Мария, която била все така влюбена в него и не била самолюбива, след девет години на скрита и унижителна връзка била приела да продължава да бъде „другата“ в очите на света. Но в този случай певицата поставила условие: докато Онасис е женен за Джаки Кенеди, Мария и той нямало да имат интимни отношения.

„Една част от нея умря в деня, в който Онасис се ожени за Джаки Кенеди, а другата остана очернена от тъга завинаги“, пише биографката ѝ Ан Едуардс. Мария искала да изтръгне Онасис от живота си и най-добрият начин за това бил, като се върне към работата си. Тъй като сценичният страх ѝ пречел да пее в опера пред публика, приела да е главно действащо лице във филм, който ѝ дал нов стимул да живее. Ставало дума за една митична версия на Медея, режисирана от нейния голям почитател Пиер Паоло Пазолини. По време на снимките Онасис не спрял да търси Мария по телефона, макар тя да отказвала да му се обади. Филмът, странен и смущаващ, бил истински провал въпреки превъзходната ѝ игра. Певицата, която се нуждаела от успех, който да я възроди, присъствала безсилна на премиерата на своя първи и последен филм.

Така за Мария се затворила една нова врата. Междувременно след десетмесечен брак Онасис вече се разкайвал, че се е оженил за Джаки. Корабостроителят скоро открил, че няма нищо с общо с тази „капризна, амбициозна и користна“ жена, както я определял, която прекарвала по-голямата част от времето в Ню Йорк, където учили децата ѝ. Макар през по-голямата част от първата година на брака им хората да ги виждали да танцуват заедно, да пазаруват в Капри, да вечерят на свещи или да плуват заедно край яхтата „Кристина“, с течение на времето всеки започнал да води свой собствен живот. Навярно Онасис се отегчавал от строгата елегантност на съпругата си и от прекалено изисканите ѝ маниери. Бившата първа дама на Съединените щати не изоставила хобито си да пазарува и да декорира жилища, а корабовладелецът побеснявал, като я гледал как прахосва парите му. Липсвала му безвъзмездната любов на Мария, която винаги го е обичала заради това, което е, а не заради огромното му богатство.

През февруари 1970 година излязло наяве, че Джаки Кенеди Онасис, която запазила завинаги двете фамилни имена, има любовник — Розуел Къркпатрик, с когото била в интимни отношения още когато се омъжила за гръцкия корабовладелец. Писмата, които бляскавата съпруга писала до любимия си, попаднали в ръцете на колекционер на автографи и в крайна сметка били публикувани и разпространени из целия свят. За корабовладелеца това бил тежък удар върху мъжкото му достойнство и чест. Въпреки че Джаки му се извинила, за него бракът му бил приключил. Щели да спазват приличие пред обществото, но

той никога нямало да ѝ прости. През май връзката на Онасис с Мария станала публична и една вечер те излезли заедно да вечерят в „Максим“. Снимката на двамата в любимия ресторант на певицата обиколила света. Когато Джаки, която тогава се намирала в Ню Йорк, видяла публикуваната фотография, бързо отлетяла за Париж и поискала от Онасис да я заведе на вечеря в същия ресторант и да седнат на същата маса. Това бил нейният начин да сложи край на слуховете за евентуална криза в брака и да покаже на света, че Калас е само една стара любовница на корабостроителя. Мария, която продължавала да е влюбена в него и мислела, че дните на брака им са преброени, щом видяла във френската преса снимките на Джаки и корабовладелеца в „нейния ресторант“, се почувствала дълбоко измамена. Опасявала се, че Аристо никога няма да се раздели с известната си съпруга и че просто продължава да я лъже.

Няколко дена след заплетения случай с „Максим“ Радио Люксембург излъчило стряскаща новина: „Мария Калас опитала да се самоубие със свръхдоза барбитурати и била откарана в спешното отделение на Американската болница в Ньой“. Съобщението сякаш хвърлило бомба; Калас обаче пуснала комюнике, в което съобщавала, че била влязла в болницата за рутинен медицински преглед. В действителност тя никога не била имала намерение да отнеме живота си, а само опитвала да успокои нервите си с хапчета и това бил един от случаите, в които не била изчислила добре дозата, която вземала. Мъчно заспивала и според разказите на камериерката ѝ Бруна се страхувала от тъмнината и пиела сънотворни, за да може да си почине.

През август на същата тази 1970 година след няколко напрегнати месеца на нескончаеми неприятности Мария се съживила и решила да прекара няколко дни на частния остров на корабостроителя Пери Ембирикос. Калас използвала случая, за да възвърне силите си, разхождайки се по плажа, плувайки и посещавайки Мелигала — родното място на баща ѝ. На 15 август, докато певицата се излежавала на шезлонга под чадъра, хеликоптерът на Онасис се приземил на острова на Ембирикос. Аристо излязъл от кабината и отишъл при Мария, за да я целуне страстно по устните. Корабовладелецът, който не бил забравил, че е нейният любимец, ѝ подарил старинни обеци и двамата се разходили заедно по плажа, хванати за ръка. На свечеряване Онасис, на когото Джаки била забранила да се вижда с певицата, се

върнал в Атина. Романтичната сцена, уловена от фотограф от една рибарска лодка, обиколила света. Както винаги Джаки отлетяла за Гърция с първия полет, за да спре слуховете.

След публикуването на тази компрометираща снимка Мария Калас се прибрала в дома си в Париж, където я чакали журналистите. С усмивка на уста тя казала уклончиво: „Той (Онасис) е най-добрият ми приятел. Такъв е, такъв е бил и винаги ще бъде такъв... Когато двама души са били заедно като нас, много неща ги свързват. Той знае, че винаги ще намери добро настроение, общи приятели и почтеност, когато се срещне с мен. Скандалът се дължи на това, че не познавам съпругата му“. През следващите месеци корабовладелецът понесъл доста несполуки не само в бизнеса, но и в личния живот. Мария обаче винаги била до него, за да го изслуша и приласкае. Виждайки задаващите се беди, най-близките хора на Онасис, включително децата му, започнали да говорят за „злата магия на Джаки“ и обвинявали вдовицата на Кенеди за всички нещастия, сполетели семейството.

Мария, която прекарала зимата практически затворена в парижкия си апартамент, без да я посети почти никой, единствено в компанията на Джеда и Пикси — двата пудела, подарък от Аристо, през 1971 година приела да стане преподавател на няколко майсторски класа в театър „Джулиард“ в Ню Йорк. Тези часове представлявали за нея голяма помощ в психологически план и в момент, в който певицата осъзнавала по-ясно от всякога, че здравето ѝ се влошава безвъзвратно. Току-що ѝ били диагностицирали начален стадий на глаукома, от която можела да ослепее, ако не полага грижи. От този момент нататък и за цял живот трябвало да поставя капки в очите си на всеки два часа. Докато течал майсторският клас, Мария работила и с един преподавател от „Метрополитън“, за да подобри собствения си глас. Хората все я питали дали се е отказала окончателно от сцената, или ще се върне на нея. А тя все отговаряла: „Всеки момент ще запя опера отново“.

В онази 1971 година, в която Калас сякаш възкръсвала от пепелта и правела планове за нови музикални проекти, започнал неизбежният залез на Онасис. През лятото научил, че двайсетгодишната му дъщеря Кристина се е омъжила в Лас Вегас за директор на агенция за недвижими имоти, който бил разведен, с четири деца и два пъти по-възрастен от нея. Няколко месеца по-късно, на 22 октомври, бившата

му съпруга Тина, разведена със Сони Бландфорд, се омъжила тайно за Ставрос Ниархос — неговия най-голям враг и мъжа, заподозрян за убийството на първата си съпруга — Евгения Ливанос, сестра на Тина. За Онасис обвързването на майката на децата му с Ниархос било по-голям удар, отколкото можел да понесе. Синът им Александър, щом научил зашеметяващата новина, спрял да говори с майка си. Кристина пък, която била с много непостоянен характер, преглътнала болезнената реалност по обичайния за нея начин: със свръхдоза хапчета. За първи път в живота си могъщият корабостроител усещал, че губи контрол над децата си, над брака си, над бизнеса си и над първата си съпруга.

По време на престоя си в Ню Йорк Мария се срещнала отново с Джузепе ди Стефано, известен и егоцентричен италиански тенор, с когото била пяла преди петнайсет години. Ди Стефано, който преживявал период, подобен на периода на Калас, бил име, но гласът му вече нямал нищо общо с гласа му от едно време, й предложил зрелищно завръщане на сцената: завръщане на две легенди на белкантото, отново заедно. Мария не била съвсем убедена и ужасно се страхувала от провал. Но Ди Стефано, който още бил привлекателен и съблазнителен мъж, не само я окуражил да пее отново пред публика, но и започнал дискретен романс с нея. След като била изоставена от Онасис, Калас имала нужда да се почувства обичана и мимоходом да покаже на корабовладелеца, че още е в пълна форма.

Преди да тръгне на турне из цял свят в компанията на Ди Стефано, Мария и Онасис отново се срещнали, събрани от болката. Калас била изгубила баща си на 4 декември 1972 година и въпреки че отдавна нито се били виждали, нито си говорели, тя се почувствала виновна, че го била загърбила. Мария била скъсала всякаква връзка с него, когато научила от кръстника си, че се е оженил за Александра Пападжон, и сега съжалявала за изгубеното време. От своя страна на 22 януари Онасис получил вест, която го сломила напълно — синът му Александър загинал, след като самолетът му се разбил малко след излитането от атинското летище. Въпреки огромното си богатство корабовладелецът не могъл да върне живота на двацет и пет годишния си син, който получил необратими мозъчни увреждания.

Няколко дни след погребението на Александър Онасис на остров Скорпиос един напълно съкрушен и остарял Онасис позвънил на

вратата на Мария Калас. Бруна, камериерката, си спомня прочувствената сцена: „Мария го чакаше в салона, Онасис я прегърна и докато сълзите му течаха, каза: «Синът ми си отиде. Нищо не ми остана». Госпожата, задушена от вълнение, възкликнала: «Поне нашето дете да беше живо!»“. Мария продължавала да обича Аристо и когато го видяла така покрусен и сломен, била съкрушена. През онази 1973 година, която започнала трагично, Калас била единствената утеха за корабовладелеца, чийто бизнес започвал да понася големи загуби в резултат от световната петролна криза. Онасис прекарвал дълги часове на гроба на сина си в Скорпиос, отдалечил се още повече от Джаки и престанал да се среща с приятели и да организира луксозни круизи с яхтата си.

Предвид посоката, в която поемали събитията, и въпреки че Онасис я помолил да не го прави, Калас приела да пътува с Ди Стефано на изтощително турне в осем държави в продължение на седем месеца. Аристо, който се нуждаел от нея повече от всякога, я уверил, че дълбоко се разкайва и че ще се разведе с Джаки, за да се ожени за нея. Този път може би е говорел сериозно, но предложението дошло твърде късно за Мария, която искала единствено да го забрави. „Говори ми за развод, както преди ми говореше за брак — казала певицата на своя приятелка. — Няма да допусна глупостта да му повярвам, докато не видя документа с подписа със собствените си очи.“

След осем години отсъствие от сцената дебютът на Мария Калас на 25 октомври в Хамбург породил голямо очакване, но турнето се оказало най-големият артистичен провал в цялата ѝ кариера. Калас продължавала да бъде велика драматична актриса, но гласът ѝ вече не бил на висота, нито пък тя се радвала на добро здраве. Връзката с Ди Стефано била буреносна както едно време и турнето било изпълнено с разпри, анулирания в последния момент и неуредици, които ядосвали публиката. За да издържи на напрежението, Мария прекалявала все повече с медикаментите, а нервното ѝ разстройство се задълбочавало. На 11 ноември 1974 година в Сапоро (Япония) Калас, изнемощяла и страдаща от херния, която ѝ причинявала ужасни болки, пяла за последен път на сцена.

В разгара на турнето в Япония Мария Калас научила от пресата, че Тина Ливанос е починала в голямата си къща в Париж. Подобно на

Онасис тя също не могла да се съвземе от трагичната смърт на сина си Александър и зависимостта от медикаментите и алкохола я довършили. След тази нова семейна трагедия корабовладелецът се върнал съкрушен в Ню Йорк, където влязъл в болница, за да лекува тежка форма на миастения — дегенеративна болест, която разрушава лицевите мускули и принуждава страдащия от нея да слага лепенки на клепачите си, за да ги държи отворени. Калас тогава не е знаела, че адвокатите на Онасис подготвяли документите за развод, докато магнатът се опитвал да преглътне загубата на въздушната компания „Олимпик Еървейз“. След шест години и половина брак корабостроителят, болен и съсипан, желаел единствено да се разведе с жената, която винял за всички свои нещастия. Виждайки, че краят приближава, Онасис написал ново завещание, в което Джаки наследявала само предвиденото в предбрачния договор. Така той искал да спаси корабната империя за дъщеря си Кристина.

В началото на февруари 1975 година Онасис отново постъпил в Американската болница в Париж с оплаквания от камък в жлъчката. Носел със себе си червеното кашмирено одеяло „Хермес“, което Мария му била подарила за седемдесет и първия му рожден ден. Предишната вечер от дома си на булевард „Фош“ корабостроителят се обадил по телефона тайно на Калас, за да ѝ съобщи за неизбежното си влизане в болница. Когато Мария разбрала, че състоянието му се е влошило след операцията, певицата намерила начин да се срещнат. „Видях Ари в болницата на смъртно легло, изглеждаше спокоен и в мир със себе си. Беше много болен и знаеше, че краят е близо, макар да се опитваше да не му обръща внимание. Не говорихме за едно време, почти за нищо не говорихме, общувахме си безмълвно. Когато си тръгнах, той с последни усилия ми каза: «Обичах те, невинаги добре, но по най-добрия възможен за мен начин. Опитах се».“

Никой не знае дали тази прочувствена раздяла е истинска, или е продукт на въображението на жена, която вижда как животът на мъжа, когото още обича, бавно гасне. В началото на март Калас наела къща в Палм Бийч (Флорида), за да избяга от ада, който преживявала в Париж. Няколко дни по-късно, на 15 март 1975 година, разбрала за смъртта на Аристо и много разстроена от вестта, казала на своя приятелка: „Изведнъж станах вдовица“. Мария не могла да присъства на погребението на любовника си на остров Скорпиос, където тялото му

било положено до любимия му син Александър. „Официално Джаки беше вдовицата, но онези, които познавахме отдавна Онасис, съчувствахме на Мария. Тя беше тази, която най-много го обичаше и с която той, изглежда, се радваше най-много на живота“, заявява покъсно капитанът на яхтата „Кристина“.

Певицата се върнала в Париж през май и се затворила в апартамента си на булевард „Жорж Мандел“. През следващите месеци смъртта на някои от най-добрите ѝ приятели, като Висконти и Пазолини, ужасно я разстроила. Почти не излизала от дома си, където се чувствала защитена от един свят, който без присъствието на любовника ѝ с нищо не я привличал. Заобиколена от спомените от миналото, дните ѝ преминавали в гледане на уестърни, игра на карти с прислугата и във все по-големи дози сънотворни, за да може да заспи. Била бледа сянка на самата себе си и се задоволявала да гледа през големите прозорци на салона на дома си как животът тече. Именно така е успял да я улови един фотограф в снимка, която обиколи света след смъртта ѝ.

Мария, която винаги е била много кокетна и никога не излизала от къщи, без да се гримира, започнала да пълнее и се превърнала в непохватното и не особено изящно същество, каквото била в годините на юношеството си. В залеза на живота си великата Калас пак станала онова самотно и комплексирано момиче Мария Калогеропулос, което се чувствало обичано само заради гласа си. Сега била изгубила божествения си дар и единствения мъж, когото отчаяно обичала. И така, сутринта на 16 септември 1977 година дивата решила, че е дошъл краят на представлението. Както разказва камериерката ѝ Бруна, певицата, след като закусила в леглото, се сгромолясала на пода като трагичните си оперни героини. Била на петдесет и три години и нямала желание да продължи напред. Паднала завесата на един живот, белязан от толкова силна, колкото и смъртоносна страст, която я извела на върха на оперния Олимп, но разбила сърцето ѝ.

КОКО ШАНЕЛ

КОКО ШАНЕЛ

ТРИУМФЪТ НА ВОЛЯТА

Самотата оформи характера ми, който е лош, втвърди сърцето ми, което е горделиво, и тялото ми, което е издръжливо.

Коко Шанел

Страхът, че журналистите ще се ровят в миналото ѝ, я накарал да измисли едно идилично детство, което никога не е съществувало. Да си дете на майка, която не е омъжена, и на баща амбулантен търговец, който изоставя семейството си, не била най-добрата визитна картичка за жената, превърнала се в неоспоримата кралица на висшата френска мода. Коко Шанел успяла умело да измами всички, които се опитали да се ровят в първите години от живота ѝ; харесвало ѝ да си играе с тях, правейки се на разсеяна, и променяла дати, места и ситуации, както ѝ скимнело. Никога не е писала мемоари, които са щели да се окажат скандални, но е оставила за поколенията нескончаем списък от ценни фрази и мисли, разкриващи бляскавия ѝ ум и ясновидското ѝ съзнание.

Странно е наистина, че създателката на светския блясък в действителност е момиче със скромен произход, отгледано в сиропиталище от монахини, от които се научило на шев и кройка. Независимо от всичко Коко щеше да е същата дори и да бе имала друго детство. Защото нейната непокорност и особената ѝ жажда за отмъщение са изградили истинската ѝ личност. Мадмоазел с удоволствие се е отървала от унижителното си минало, както и от високомерните дами от доброто общество, които в младостта ѝ са я гледали отвисоко. Тя облича всички тях в черно, покрива ги с фалшиви бижута, презирайки самурените кожи, скривайки ги в подплатата на своите манти и налагайки на мода плетивата. „Позволих си лукса да придам на аристократките и мултимилонерките вид на бедни“, заявила тя с обичайната си ирония.

Коко е била боец, самотна бегачка на дълги разстояния, която подобно на хамелеон успяла да се приспособи към обстоятелствата, при които ѝ се било паднало да живее. Освен това се чувствала горда, че всичко била научила сама. Успяла да стане една от първите бизнес дами на страната и когато се намирала на върха на кариерата си, имала три хиляди служители и магазини в Париж, Довил и Биариц. Направила революция в модата и с дръзките си нововъведения съдействала за еманципацията на жената. Сложила край на корсетите и банелите, загърбила тънките талии и тежките шапки. Измислила спортните дрехи, най-имитирания костюм в света, бижутата от нескъпоценни камъни и метали и първия парфюм, носещ подписа на дизайнер — легендарния „Шанел №5“.

Коко Шанел създавала модели така, както живеела, без задръжки, без предварително зададени правила. Не била най-добрата модистка за времето си, но пък била най-влиятелният творец на XX век. Била на една маса с Уинстън Чърчил и с Уелския принц, големият лукс ѝ бил разкрит не от друг, а от херцога на Уестминстър, била приятелка с Пикасо, Кокто и Стравински. Ала голямата дама на висшата мода, коравата жена, предприемачката с острия език, която за някои притежавала пленително очарование, а за други била почти пъклено изчадие, така и не открила истинското щастие. Малко преди смъртта си на осемдесет и седем години продължавала да бъде онова самотно сираче, което в един хубав ден от детството му баща му го напуснал. „Бях много нещастна в живота си, който, погледнат отвън, изглежда блестящ“, споделила тя веднъж на своя приятел писателя Пол Моран.

ВИНАГИ НАПРЕД

Жан Девол била на деветнайсет години, когато родила малката Габриел Боньор Шанел, по-известна като Коко Шанел, в приюта за бедни в град Сомюр, в района на Лоара. Бащата на новородената — Албер Шанел, бил амбулантен търговец, роден в Понтъой, където предците му държали кръчми. Традицията се предавала от баща на син и началото ѝ тръгвало още от XVIII век. Със слава на самохвалко и съблазнител напетият младеж обикалял пазарите и панаирите на Южна Франция, предлагайки стоката си. Малкото момиченце, което дошло на бял свят, било втората дъщеря на двамата родители, които тогава още не били сключили брак. Албер изобщо не поел отговорност за децата си, а имал общо пет от майката на Коко и при всяко ново раждане изчезвал за известно време. Жан прекарала краткия си живот, раждайки дете след дете, понасяйки изневерите на съпруга си и кръстосвайки площици и пазари, влачейки цялото семейство на гърба си.

Животът на майката на Габриел — обикновена селянка, бил белязан от бедността и унижението. Още като момиче тя се запознала с „младия господин“ Шанел, който бил на гости в родното ѝ село Курпиер. Продавачът, добре сложен и с весел нрав, лесно я прелъстил и тя забременяла. После изчезнал безследно. Това станало през 1882 година и Жан се оказала без подслон, сама, с дете на път. Далеч от намерението да се примирява с положението си на самотна майка, бременна в деветия месец, тя изминала повече от двеста километра, за да открие любимия си в една кръчма в Обенас. След няколко дни щяла да се появи на бял свят първородната им дъщеря Жули. Независимо че ясно заявил на майката, че няма пари да ги издържа, Албер признал детето за своя дъщеря, но отказал да се ожени.

С малката на ръце Жан тръгнала с Албер за Сомюр, където наели мизерно мансардно помещение. Три месеца след раждането на Жули тя отново била бременна. А той все не бил с тях, пиел по кръчмите или пътувал със стоката си. На 19 август 1883 година, когато Жан родила Габриел, спътника ѝ в живота пак го нямало. Бебето се родило с тегло

под нормата и майката решила, че няма да оцелее. Жан не била намислила никакво име за дъщеря си и избрала едно наслуки. Ето какво си спомня Шанел: „Монахинята, която се грижела за мен, се казвала Габриел Боньор. Понеже майка ми нямала особено голямо въображение, ме кръстила с първото и с фамилното ѝ име. Така че се казвам Габриел Боньор Шанел. Аз не знаех това. Не ми беше известно дълго време“. Майката записала момиченцето с фамилията Шанел, макар да не била женена за Албер. А дизайнерката е крила тайната за раждането си до края на дните си.

Когато Габриел навършила една година, родителите ѝ се оженили. Сватбата обаче нямало да промени студените и отчуждени отношения между двамата. Жан, покорна и мила жена, вече не понасяла нито живота си, изпълнен с тежки саможертви, нито арогантния си съпруг. Скоро след бракосъчетанието тя отново забременяла, а Албер, при все че имал многобройна челяд, продължавал да обикаля по пазари и да ухажва младите селянки. Накрая семейството се установило в Исоар близо до железопътната линия, където имало голям пазар всеки ден. Семейство Шанел често сменяло жилището си, но тъй като парите не стигали, винаги живеели в окаяни влажни стаи с оскъдно слънце в тях. След Жули и Габриел се родили Алфонс, Антоанет — любимата сестра на Коко, и накрая Люсиен. През 1887 година здравето на Жан много се влошило заради честите раждания и тежките условия на чергарския им живот. Тя работела с часове на сергиите по пазарите винаги на открито и била много слаба и с големи сенки под очите. Тогава майката решила да се прибере с петте си деца в родния Курпиер, където се настанили в къща на роднини.

Малката Коко прекарала най-хубавите години от тъжното си детство в Курпиер. По онова време майка ѝ не можела да ѝ отделя много внимание и тя се чувствала ужасно самотна. Едва петгодишна, Коко имала навика да ходи на старото гробище на църквата, където сред изоставените гробове, потънали в треволяк, играела с парцалените си кукли. Ето как си спомня тя този период от живота си пред Пол Моран: „Бях кралицата на тази тайна градина. Обожавах подземните ѝ обитатели. «Мъртвите не са мъртви, докато мислим за тях», казвах си аз. Бях обикнала особено много два анонимни гроба, онези гранитни и базалтови плочи бяха детската ми стая за игра...

Споделях своите мъки и радости с тези мълчаливи другарчета, чийто последен сън не можеше да бъде смутен от едно момиченце“. Въпреки че родителите се опитали да я отдалечат от това място, тя винаги когато бягала от вкъщи, търсела убежище в малкото гробище. По-късно — вече в зрелите си години, Коко Шанел доверила на една журналистка от „Франс Соар“, че като малка наистина разговаряла с мъртвите, защото навярно ѝ липсвала обичта на родителите, и признала, че първите същества, пред които разкрила сърцето си, били погребани под онези студени надгробни плочи.

През 1889 година съдбата нанесла тежък удар на Габриел. Тя загубила майка си, която починала от туберкулоза. В една зимна утрин я намерили мъртва в ледената стаичка в Брив ла Гайар. Била на трийсет и две години, а Албер, както обикновено, бил някъде на път. Щом научил новината, той се върнал при децата си и ги дал за отглеждане на дядо им и баба им, които тогава живеели във Виши. Габриел изобщо не успяла да преодолее преждевременната смърт на майка си, нито факта, че баща им ги изоставил: „Исках да се самоубия. Единственото ми силно желание в детството беше да съм обичана. Всеки ден мислех как да отнема живота си, макар в дъното на душата си вече да бях мъртва. Само гордостта ме спаси“. Гордост, която няколко години по-късно я довежда до особено отмъщение: да преобрази своята черна униформа от сиропиталището в символ на елегантността и добрия вкус и да облече дамите от висшето общество в нея.

Когато вече е име в света на модата, Коко Шанел настойчиво си фантазира относно детството си и плод на фантазиите ѝ е провинциалното семейство, което, както твърдяла, имала. Обикновено разказвала на журналистите, че след травмата от смъртта на майка ѝ нейни лели поели отглеждането ѝ, като никога не споменавала думите „сиропиталище“ или „изоставяне“. Всъщност измислените лели, „които имали хубава къща и голяма домашна прислуга“ в района на Оверн, били монахините от католическото сиропиталище в Обазин, близо до Брив ла Гайар. От толкова повтаряне на историята за добрите лели в крайна сметка тя самата повярвала в съществуването им. „Бях неблагодарна, като мразех лелите си. На тях дължа всичко. Едно непокорно момиче се превърна в силен човек, покрит с броня. Онова,

което разваля малките същества, са целувките, нежностите, учителите и витамините; превръща ги в тъжни деца и болнави големи хора.“

След смъртта на Жан се наложило Виржин Фурние — бабата по бащина линия, да поеме грижата за внуците си. Тази жена, която произхождала от добро семейство от района на Ним и се омъжила за амбулантен търговец, покрай мъжа си водела бохемски и приключенски живот. Госпожа Фурние, известна с красотата си — казват, че Коко е нейно копие — имала куп деца и не можела да се нагърби с грижата за Шанел и братята и сестрите ѝ. Тъй като била работила като перачка за монахините от Мулен и поддържала добри отношения с игуменката, не било трудно да уреди трите ѝ внучки да бъдат приети в сиропиталището на Обазин, ръководено от Братството на Свещеното сърце на Мария. Там Коко прекарала следващите шест години — най-тъжните и най-мъчителни в целия ѝ живот. Братята ѝ Алфонс и малкият Лусиен пък били дадени на стопаните на една ферма и работели за тях срещу покрив и храна. „Няма по-тежко детство от моето“, оплаквала се Коко.

Габриел се ужасявала от думата „сираче“, защото не приемала, че баща ѝ я е изоставил. На момичетата в сиропиталището казвала, че баща ѝ я е оставил там временно, защото бил заминал за Америка да натрупа богатство, и скоро щял да се върне и да я прибере. В действителност обаче тя никога повече нямало да го види. Въпреки това не изпитвала никаква злост към него. На него дължала фамилното си име, което с времето щяла да превърне в начин на обличане и в знак за добър вкус. Навярно затова винаги се отнасяла благосклонно към баща си и дори разказвала на журналистите, че името Коко ѝ го бил дал той, нещо, което не било вярно: „Като малка ми казваха «Малката Коко». Колкото повече растях, толкова повече хората забравяха прилагателното и оставаше само съществителното име. В крайна сметка Коко се оказа по-ефектно от Габриел, не сте ли съгласни?“.

Обазин, разположен във високата част на едно плато между старо абатство и руините от средновековен параклис, бил отчайващо място. Около главната сграда се издигали високи зидове, а централният двор бил опасан с ограда. Това бил затворът на детството ѝ, мястото, където щяла да изживее унижението да се отнасят с нея като със сираче. По онова време в сиропиталището живеели два вида момичета: едните имали близки роднини, които можели да плащат част

от издръжката, а другите не плащали нищо, защото нямали семейство или друг близък човек, който да помогне за разходите по тях. Изоставените момичета, като госпожиците Шанел, живеели при лоши условия: те ядели по-лоша храна на маса встрани, в спалното им помещение нямало отопление и вършели най-тежката работа.

От времето, което Габриел прекарала в сиропиталището, в паметта ѝ се запечатали завинаги два цвята: бяло и черно. Зидовете и вътрешните стени на сградата били варосани в контраст с боядисаните в черно врати, водещи към спалните. Сирачетата били облечени в същата униформа: черна пола и безупречна бяла блуза. В Обазин образованието давало малко основни познания и момичетата се учили да шият и да изработват бебешки дрешки. Моделите на Коко, строги и елегантни, щели да бъдат белязани от тази сдържана естетика, нейна спътница в детството: „Винаги когато тъгува по сдържаността, по съвършената чистота, по лицето, натрито с жълт сапун, и се чувства завладявана от носталгията по бялото, простото и чистото, по белите дрехи, наредени в големи гардероби, по варосаните стени... трябва да знаем, че тя говори с един таен код и че всяка една от думите ѝ, както и всички вкупом, могат да се сведат само до една-единствена — «Обазин»“, пише нейният биограф Едмонд Шарл-Ру. Габриел била привлекателно гордо момиче с търсец дух, което знаело, че е различно от останалите. Бунтарка по природа, тя се смятала за жертва на ужасна несправедливост, защото била изоставена на това тъжно място от баща си и баба си. Със строгите си норми и дисциплина сиропиталището на Обазин не било най-подходящото място за трудно и горделиво момиче. Тя мразела да коленичи за служба, да свежда глава и да изпълнява заповедите. „Бях като чумата, крадлива и подслушваща зад вратите. Днес, както и тогава, арогантността се прокрадва във всичко, което правя: в движенията ми, в грубостта на гласа ми, в блясъка на погледа ми, в нервното ми и измъчено лице, в цялото ми същество“, откровено признава тя.

Единственото ѝ бягство било четенето на романи, които се публикували в подлистници към провинциалните вестници и които криела на тавана. В тях се разказвали истории за дръзки, но изискани момичета, които се превръщали в героини. Тези романтични и съзливни романи, които скромните класи четели, описвали с големи подробности облеклото на главните героини и пищната обстановка, в

която те осъществявали подвизите си. В онези забранени четива от детството си Габриел намирала с кого да се сравнява, за да изкове собствения си образ на смела и успяваща жена: „Преди всичко не исках да мина за дребна провинциалистка. Лъжех, за да ме приемат насериозно. Идентифицирах се с героините от моите романи. Пиер Декурсел пишеше много подлистници, които се оказаха от огромна полза за мен. За да не се показвам такава, каквато бях, се превръщах в една от моите героини“.

Сестрите Шанел прекарвали ученическите ваканции с дядо си и баба си в Мулен, на брега на река Алие, където държали сергия на пазара за храни. През летния период Габриел най-много обичала да се среща с малката дъщеря на баба си Виржин — Адриен, само две години по-голяма от нея. Двете изглеждали като сестри и били непредвидими; освен че били привлекателни, били много стилни и имали общи вкусове. Понякога ходели на гости на леля Луиз, сестра на баща ѝ, която живеела до гарата във Варен сюр Алие, недалеч от Мулен. Именно Луиз научила малката Коко да шие с въображение и била нейният извор на вдъхновение. В кухнята на дома ѝ трите прекарвали дълги часове в шиене на изискани покривки за маса и комплекти чаршафи. Госпожица Шанел се научила да подновява старите ризи с яки, направени от парчета и прави плисета, както и да разкрасява шапките, които лелята купувала от град Виши.

Когато навършила осемнайсет години, Габриел напуснала сиропиталището на Обазин, където оставали само момичетата, желаещи да станат послушнички. С помощта на монахините баба Виржин успяла да настани внучката си в религиозен център в Мулен, където момичето било прието на благотворителен режим. В интерната „Нотр Дам“, строго училище за госпожици, които били подготвяни за добри домакини и примерни съпруги, Габриел прекарала две години на затворничество. Монахините не позволявали на питомките им да излизат сами и винаги когато излизали на разходка, те били под наблюдение. Когато момичето станало на двайсет години, те го оставили при едно почтено семейство, собственици на известен галантериен магазин в Мулен, модната къща от миналото „Грампейер“. Момичетата като Габриел и Адриен, които идвали препоръчани от „Нотр Дам“, освен да обслужват клиентите като продавачки, работели и като шивачки. Коко, която била много сръчна с иглата, макар никога

да не се признала за добра шивачка, отговаряла за поправките на конфекцията, предлагана в магазина.

След година и половина в къща „Грампейер“ Габриел и Адриен си взели стая под наем в най-бедния квартал на Мулен. Когато тръгнал слухът, че сестрите Шанел — всички ги смятали за такива поради голямата им физическа прилика, а те не си правели труда да опровергават хората — живеели сами на улица „Понт Гинге“, много изискани дами от клиентелата на модна къща „Грампейер“ отишли направо при тях, за да си поръчват рокли.

На първите снимки на Габриел, които се пазят, се вижда момиче с дива красота, дълбоки кестеняви очи, много гъсти вежди и вирнат нос. То имало дълга гъста грива, която обикновено носела прибрана на кок на тила. Била слаба, дребна на ръст, но добре сложена; имала елегантен и дори малко високомерен вид и силно изразено лично присъствие. По онова време Габриел и Адриен вече изработвали моделите и шиели собствените си рокли, както и костюмите си от две части, удобни и с обикновена кройка. Ризите им с гънки по средата и с оригинални високи яки, както и сламените шапки, украсени с цветя, правели впечатление във времето от края на XIX век, когато жените се обличали по лишен от женственост начин, който не изтъквал особено качествата им.

През 1900 година Мулен приютявал важен военен гарнизон и в града имало много бални зали, в които разквартируваните войници прекарвали свободното си време. Сред всички представени там полкове Десети лек кавалерийски бил съставен предимно от младежи от аристократични семейства и бил най-уважаван. Тези войници, нагласени в яркочервените си панталони и с остри шапки, кривнати над ухото, посещавали кафе-шансоните, славещи се с красивите си изпълнителки. Безочливата и кокетна Габриел скоро се превърнала в любимка на напетите офицери, които ходели в шивашкото ѝ ателие, за да правят някои поправки на униформите си. След годините на затворничество сега тя ги оставяла да я ухажват и с удоволствие приемала поканите на представителните лейтенанти, които обикновено я водели в „Ла Ротонд“ — много известно кафе-шансон в Мулен, винаги в компанията на неразделната ѝ Адриен.

Един хубав ден Габриел, насърчавана навярно от приятелите си от Десети полк, приела да се качи на сцената на „Ла Ротонд“, за да

участва като фигурантка след гостуващите артистки и да запълни времето между техните изпълнения, пеейки популярни песнички. Нямала голям глас и репертоарът ѝ бил беден, но както изглежда, влагала много плам и започнала да получава добри бакшиши. Едни от изпълненията, което ѝ носели бурни овации, били известната кабаретна песен със заглавие „Qui qu'a vu à Сосо?“^[1], както и друга, която Габриел представляла изключително забавно: „Ко ко ги ко“. Тъй като в припевите и на двете песни присъствала думата „Коко“, публиката и приятелите ѝ от гарнизона започнали да я наричат „ла петит Коко“^[2].

От всички младежи на Десети полк, които се въртели около Габриел, имало един, който особено я привличал. Казвал се Етиен Балсан. Този офицер кавалерист, току-що завърнал се от Алжир, където отбивал част от военната си служба, бил на двацет и четири години, когато се запознал с Коко, и както изглежда, привличането било взаимно. Забавен, прелъстителен и ловък ездач, Етиен произхождал от заможна буржоазно семейство, което било натрупало богатството си благодарение на текстилните си предприятия. Когато службата му в полка в Мулен приключила, той се посветил на отглеждането на коне и направил развлекателен център в Кроа Сент Уан, близо до Компьен. Недалеч от там се издигал фамилният замък Роальо, старинна крепост с каменни зидове, покрити с бръшлян, на един час път с влак от Париж.

Щом се запознала с Етиен, Коко веднага разбрала, че с помощта на този безгрижен и свободомислещ мъж ще може да се издигне в социалната стълбица. Той дори я въвел в света на висшето общество, макар за това да се наложило да му стане любовница. Коко искала на всяка цена да напусне Мулен, тъй като не желала да повтаря окаения живот на горката си майка. Макар да знаела, че Балсан има официална любовница — известната за времето си красавица Емилиен д'Аленсон, когато той я поканил да погледа как тренира конете си, тя приела с удоволствие.

През пролетта на 1903 година Габриел се установила в Кроа Сент Уан, където се намирили конюшните на Етиен и където любовницата му никога не стъпвала. По-късно той я поканил да живее в замъка Роальо и я представил на изкусителната Емилиен, която едва

ли се е почувствала заплашена от слабоватото момиче, облечено като ученичка.

Независимо от скромния си произход обаче Габриел била амбициозна, предприемчива жена с разбирания, които далеч не се покривали с условностите. За разлика от леля си Адриен, за която сигурността се постигала единствено чрез брака, тя мечтаела да е независима, а това било осъществимо единствено чрез печеленето на много пари: „Когато направя повърхностен анализ на самата себе си, веднага установявам, че потребността ми от независимост се е развила у мен още от малка. Често слушах да се говори за пари, най-вече го правеха слугините на лелите ми, които казваха: «Когато съберем пари, ще се махнем от тук»“. Младият господин Балсан, който се бил увлякъл по нея, ѝ предлагал възможността да се издигне в живота и тя нямала намерение да изпусне подобен шанс. Коко била открила покровителя си.

В резиденцията Роальо, голяма къща на три етажа, заобиколена от просторна градина с вековни дървета, животът течал щастлив и безгрижен: веселби до зори, ловни излети и екскурзии на коне в гората на Компьен. Повечето от приятелите на Балсан били аристократи спортисти, играчи на поло, земевладелци с благороднически произход и любители на ездата. Все богати млади мъже, обичащи живота, които водели любовниците си, но никога съпругите си, за да си прекарват добре в прекрасното селско имение. На снимките, които се пазят от пребиваването на Габриел в Роальо, тя изглежда като малко момиче винаги в компанията на големи хора. Никога не се усмихва може би защото се чувства извън обичайната си среда, заобиколена от либерални жени и непознат дотогава лукс: „Скучаех много. Непрекъснато плачех... Единствените приятни мигове бяха, когато яздех в гората. Научих се да яздя, защото до този момент не бях имала и най-малка представа, какво е това да си на кон“.

През първите месеци в Роальо почти не излизала от къщата, а прекарвала дните в сън и четене в стаята си. Коко била различна от кокотките и невъздържаните актриси, които обичайно посещавали имението, и гостите се развличали с нейните хрумвания и изказвания. За тях тя била груба селянка с остър език, която винаги казвала това, което мислела, без да се интересува от последиците: „Забавлявах се с мен и си прекарвах чудесно. Бяха срещнали един откровен човек.

Бяха богати мъже, които нямаха и най-малка представа, откъде се бе появило това дребно момиче, нахлуло внезапно в живота им“. Когато някой от гостите идвал с жена си, Коко трябвало да се храни в кухнята, за да не обижда дамата с присъствието си.

Тъй като животът на Етиен бил съсредоточен единствено върху конете му и дните му преминавали от хиподрум на хиподрум, Габриел твърдо решила да взема уроци по езда и така се научила да язди като истинска амазонка. Обличала се с тесни по прасците панталони и носела високи ботуши, ризи с вратовръзка и бомбе, като оставяла свободна, нещо необичайно за времето, дългата си коса, сплетена подобно на опашка на пони. Когато ходела на надбягвания, присъствието ѝ не минавало незабелязано. Всички знаели, че е една от „държанките“ на Балсан, и за да не прилича на това, което била, тя се обличала дискретно и същевременно оригинално. „Носех силно нахлупено канотие^[3] — спомня си Коко — и костюм от по-груб плат в две части и следях внимателно надбягванията с бинокъл. Бях убедена, че никой не се вглежда в мен, но това означаваше само едно: не познавах добре провинциалния живот. Всъщност онази дребна, абсурдна и зле облечена дивачка с три големи плитки и панделка на косата интригуваше всички.“

Още тогава е било видно, че притежава безгранично въображение. Габриел винаги ходела с ниски обувки и удобни мъжки дрехи — палта, спортни сака и вратовръзки, които били на самия Балсан. Без да знае, тя показала на практика едно ново разбиране в модата — освобождаването на тялото на жената чрез използването на мъжки дрехи. По онова време не се колебаела да критикува властващата в момента мода: „Всички тия жени бяха зле облечени, напъхани в твърди корсети, които подчертаваха фигурите им, а в кръста ходеха така пристегнати, сякаш всеки момент щяха да се прекършат на две. Целите бяха обсипани с украси. Актрисите и кокотките диктуваха модата, а бедните дами от широките слоеве я следваха, като се кипреха с изкуствени птички навсякъде в косите и влачеха по земята дълги рокли, събиращи цялата мръсотия и кал“.

Ала онова, което правело най-голямо впечатление в облеклото на Габриел, била малката ѝ сламена шапка канотие, която тя самата си била направила. В далечната 1910 година, в която дамите носели шапки, които били натруфени с пера и огромни цветя и приличали

повече на торти, нейните обикновени шапки от лека слама били истинска сензация сред приятелките на Етиен. „Всички дами искаха да знаят кой ме облича и най-вече кой прави шапките ми. Е, добре, просто купих един калъп от «Галери Лафайет» и слагах отгоре му каквото ми падне“, заявила по-късно Коко. Много скоро куртизанките и актрисите — гостенки на имението в Роальо, станали първите ѝ клиентки и започнали да носят шапки, които правели впечатление с изчистената си форма и оригиналния си модел.

През август 1908 година Габриел навършила двайсет и пет години и ѝ било дошло до гуша да бъде държанка на Балсан. През времето, прекарано с него, се била научила как да се движи в света на висшето общество, да се храни изискано, включително да яде стриди, които ненавиждала, да пътува в скъпи коли и да общува с изтъкнати хора, които я гледали високомерно. Наложило ѝ се да стигне до всичко сама, никой нищо не ѝ показал и мълчаливо изстрадала унижението да не е на висотата на онези светски и лекомислени хора, с които се срещала сега. Етиен не бил влюбен в нея, нито Коко в него, но той и помогнал да открие един нов свят. Двамата продължили да бъдат приятели и до последния ден от живота си Коко носела на шията си висящ на верижка пръстен с топаз, подарен ѝ от Балсан. Сега вече знаела правилата на играта и била готова да си тръгне. Въпреки младостта си била напълно наясно: „Ако си държанка, нямаш никакво бъдеще“.

Във време, в което жените с нейното положение се стремели само към това мъжете да им подаряват бижута и рокли, Коко помолила покровителя си да финансира един магазин за шапки в Париж. На Балсан, който се интересувал единствено от коне и развлечения, това предложение му се сторило каприз, който бързо щял да отmine. Но тя настоявала и накрая той решил да удовлетвори желанието ѝ, като ѝ отстъпи ергенския си апартамент на булевард „Малзерб“ в Париж. По това време Етиен трябвало да пътува до Аржентина по бизнес дела, но преди това помолил Габриел да отиде с него на лов, който организирал за приятели в По. Отседнали във великолепен замък от XIII век и там сред идиличния пейзаж на Пиренеите Коко срещнала голямата любов на живота си.

„Беше млад, опияняващ и напълно естествен. Много хубаво и привлекателно момче с тъмна коса. Беше повече от хубав, беше

прекрасен. Възхищавах се на неговата апатичност и на зелените му очи. Яздеше горди коне и го правеше много добре. Влюбих се в него...“ Този висок чернокос, загорял и с пригладена с брилянтин коса, англичанин, който приличал на Рудолф Валентино, нахлул в живота на Габриел в най-подходящия момент. Казвал се Артър Капел, за приятелите — Бой, и бил превъзходен играч на поло и голям покорител на женски сърца. Бил наследник на големи въглищни мини в Нюкасъл и за разлика от Балсан, но също като Коко, бил амбициозен и много трудолюбив мъж. Още от първия миг се заинтригувал от привлекателното момиче, което придружавало приятеля му Балсан. Когато Габриел споделила с Бой желанието си да отвори магазин за шапки в Париж, идеята не само че му се видяла прекрасна, но и предложил да ѝ помогне.

След края на лова Габриел научила, че Бой Капел се връща в Париж, и без да се двоуми дори и за секунда, си стегнала кувара и отишла на гарата при него. Според Коко, която винаги разказвала различни версии за запознанството си с единствения мъж, когото обичала в живота си, той я чакал с отворени обятия и двамата се качили на влака. На Етиен била оставила бележка, която написала, преди да замине: „Тръгвам с Бой Капел. Извинявай, но го обичам“. Познавали се едва от една седмица, но вярвали, че са създадени един за друг. В Париж Бой живеел сам в изискан апартамент на булевард „Габриел“ и я поканил да остане при него. Бил истински привлечен и запленил от спонтанността, откровеността и жизнеността на младата жена, за която не знаел почти нищо. В зрелите си години Коко си спомня с носталгия: „Балсан и Капел изпитваха жалост към мен; смятаха ме за бедно изоставено врабче. В действителност бях звяр. Постепенно се учех от живота, искам да кажа, учех се как да се защитавам от него. Бях много умна, много по-умна, отколкото съм сега. Не приличах на никого, нито физически, нито в друго отношение. Обичах самотата, по природа се възхищавах на красивото и ненавиждах хубавичкото. Винаги казвах истината. За възрастта си имах много верни преценки“.

През 1910 година Коко започнала да продава шапки в апартамента, който ѝ бил преотстъпил Етиен, докато Бой движел делата си в Лондон и Париж. Успехът я споходил мигновено. Тя купувала сламените шапки с дузини от „Галери Лафайет“, украсявала

ги по свой вкус и ги продавала на хубавите приятелки на Етиен — актриси и манекенки, станали вече шоу звезди, които познавала от гостуванията им в Роальо. През 1912 година актрисата Габриел Дорзиат се появила в постановката „Бел ами“ на Мопасан с тоалети на Жак Дусе — големия модист от улица „Пе“, и с шапки с марката „Шанел“. Списание „Ле Мод“ — най-влиятелното женско издание в Париж, публикувало снимки на актрисата Дорзиат с оригиналните шапки, създадени от Коко, и я определило като новото откритие в модата. Шанел нямала професионалната подготовка на големите модисти, като Уърт, Дусе и Поаре, които триумфирали в Париж, но не ѝ липсвала интуиция. Въпреки неопитността си знаела, че съществува ниша в света на модата.

В един прекрасен ден ателието на Габриел на булевард „Малзерб“ се оказало прекалено малко, за да изпълни всичките поръчки, които било получило. Насърчавана от Бой, който ѝ помогнал финансово, Коко отворила първия си магазин на мецанина на улица „Камбон“ № 21 в сърцето на най-изисканата част на Париж — до „Риц“. Било 1910 година и магазинът, който Коко кръстила „Мода Шанел“, се превърнал в емблема на кариерата ѝ и остава такъв и до днес. Постепенно списанията започнали да говорят за оригиналните ѝ шапки — „толкова сухи, толкова строги и същевременно толкова елегантни“, и много клиентки отивали в магазина, водени от любопитството си, като искали да се запознаят с нея.

Коко вече имала магазин, но не знаела как да движи бизнеса, нито как да се държи с взискателните си клиентки, които посещавали модните къщи на Уърт и Дусе. Налагало се да намери компетентни продавачки и добри шивачки. Скоро успяла да наеме три от най-добрите служителки на прочутия бутик „Мезон Луис“. Само три години след отварянето му магазинът на улица „Камбон“ вече носел добра печалба и Коко върнала на Бой парите, които ѝ бил заел. Най-после била независима: „Гайната на успеха ми е, че работих много, много. Нищо не замества работата: нито дипломите, нито самоувереността, нито късметът“.

Габриел открила в Бой идеалния партньор — мъжа, който ѝ помагал и вярвал в нея. Винаги се смятала за голяма щастливка, че го е срещнала, защото, както тя самата казвала, никога не я обезкуражавал, нито искал да я променя. През целия си бурен живот Коко Шанел

никога не е излъгала журналистите само за едно: колко важен за нея е Бой Капел. „Знаех, че мога да разчитам на него във всяка ситуация; беше истински другар, беше мой брат, мой баща, беше цялото ми семейство. Той е единственият мъж, когото истински съм обичала в живота си.“

[1] Кой какво видя у Коко? (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Малката Коко (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Сламена шапка с цилиндрична форма и неголяма периферия (фр.). — Б.пр. ↑

ПОБЕДА И БОЛКА

След напускането на Роальо и с отварянето на новия магазин животът на Коко се променил напълно. Далеч останали кафешансоните на Мулен, хиподрумите и безгрижният селски живот с ексцентричните приятели на Балсан. Париж бил за нея истинско вдъхновение. С помощта на новия си любовник тя навлязла във висшето общество и се запознала с хора от артистичния и литературния свят, които щели да оказат голямо влияние върху творенията ѝ. През 1910 година френската столица била най-оживеният център на изкуството, на добрия вкус и на *savoir-vivre*^[1], както и място за среща на художници и интелектуалци, но най-вече бил космополитен град, в който се раждали артистичните авангардни течения на новия век. Бой и Коко излизали често, ходели в Парижката опера, където голям успех жънели произведенията на Рихард Вагнер, Равел и Стравински. Вечеряли в „Максим“ или в „Кафе дьо Пари“ и гледали представления на Руския балет на Дягилев с неговите наелектризиращи фантазии и авангардни декори, рисувани от Пикасо, които оставяли публиката без думи.

Годините преди избухването на войната били най-щастливите за Коко. Само неочакваната новина за смъртта на голямата ѝ сестра Жули, за чийто единствен син — Андре Палас, тя поела грижите, помрачила постигнатия успех. Загубата на Жули накарала дизайнерката да се почувства задължена да помогне на сестра си Антоанет. Вече порасналото малко момиче на семейство Шанел нямало таланта на Коко, но било трудолюбиво и смело като нея. През пролетта на 1913 година леля ѝ Адриен и годеникът ѝ барон Нексон също се преместили да живеят в Париж. Трите „сестри Шанел“, както ги знаели хората, пак били заедно, ала вече не били провинциалните и наивни девойки от Мулен. Когато Габриел отворила нови магазини, Антоанет трябвало да остане в Париж начело на бизнеса на улица „Камбон“, а леля ѝ Адриен тръгнала с нея за Дъовил.

През лятото на 1913 година френският град Дъовил, намиращ се край Ламанша, бил моден курорт, посещаван от аристократи,

безгрижни милионери и дами от висшето общество. На най-видната за града улица — „Гонто Бирон“, Коко отворила моден магазин с помощта на Бой Капел, който бил убеден, че начинанието ще се окаже успешно. В този случай за първи път използвала името си като марка, което на белия фон на тентата било изписано с черни букви: Габриел Шанел. Онези летни месеци били решителни за кариерата ѝ, защото тя преминала от дизайна на шапки към създаването на дрехи. По време на ваканцията в Дъовил си дала сметка, че жените се разхождат по плажа и край морето, облечени в корсети и с шапки, отрупани с плодове и цветя. За себе си и за приятелките си измислила спортни дрехи и дрехи за къпане. Със стилния си и елегантен силует Коко била най-добрата си манекенка: „Един ден сложих мъжки пуловер — просто така, беше ми студено. Това се случи в Дъовил. Завързах го с панделка около кръста си. Никой не обърна внимание как съм облечена, но несъмнено ми стоеше добре, бях хубава в него“. Така се родил спортният ѝ стил.

Коко измислила спортната мода и освободила тялото на жената. Това било само началото на нейната необикновена революция и краят на бел епок. Дизайнерката предчувствала, че идва залезът на една епоха и че ще се наложи практичната и удобна мода: „През 1914 нямаше спортни дрехи. Жените ходеха на спортни събития облечени като дами от Средновековието, присъстващи на турнир. Бяха пристегнати до нозете, нямаха мобилност нито в ханша, нито в бедрата, нито никъде... Понеже ядяха прекалено, бяха дебели, а понеже бяха дебели и не искаха да изглеждат такива, се пристягаха. Заради корсета тлъстините изхвъркваха при гърдите и ги прикриваха под роклите. Щом измислих пуловера, дадох свобода на тялото, изоставих колана (използвах го отново едва през 1930 година), създадох нов силует. За да се адаптират към него, всичките ми клиентки отслабнаха, всяка ставаше «слаба като Коко». Жените идваха при мен, за да си купят слабост“.

През 1914 година избухва войната и Бой Капел посъветвал Коко да се оттегли в Дъовил. „Много изискани дами се установиха там. Скоро им потрябва не само човек, който да ги среща, но тъй като там нямаше шивачка, се нуждаеха и от някой, който да ги облича. При мен имаше само модистки, превърнах ги в шивачки. Платът не достигаше. Направих им трикотажни блузи от груби пуловери, плетива, спортни дрехи като тези, които носех аз. В края на онова първо лято на войната

бях спечелила двеста хиляди златни франка...“. Така бившата държанка на Балсан се превърнала в една от първите бизнес дами на века и много скоро става една от най-богатите жени в страната.

С началото на войната през онзи горещ август на 1914 година Париж почти опустял; атентатите следвали един след друг и страхът владеел улиците. Правителството се окопало в Бордо, а социалният живот се преместил в курортните градове, като Дъовил и Биариц. Бой Капел, който бил мобилизиран, телеграфирал на Коко от Париж и я посъветвал да не затваря магазина. Това било едно от най-големите му попадения. Клиентките, в по-голямата си част дами от доброто парижко общество, чиито съпрузи били на фронта, бягали от немската обсада и се редели на опашка пред магазина ѝ, единствения отворен в града. Всички искали да купят последните модели практични и леки облекла, вдъхновени от униформите на икономите, моряците и момчетата от конюшните. Трикотаажните жилетки, пуснати свободно върху ханша, и правите поли, блузоните в моряшки стил с отворена яка и обикновените шапки без украси бележели категоричен успех. Роклите на Коко се оказали идеални за задаващите се нови времена, когато жените помагали като доброволки в болниците и фабриките за муниции. Войната в разрез с всякаква прогноза я облагодетелствала.

На трийсет години Коко била стигнала по-далеч, отколкото някога си била мечтала. На една снимка, направена на плажа на Дъовил, тя позира горда в един от своите спортни тоалети от линията с плетива. Бой Капел продължавал да я насърчава и да я подкрепя във всичките ѝ начинания, ала тя предчувствала, че няма да е задълго. Мъж с неговите политически амбиции и богатство — Бой бил натрупал състояние, като снабдявал съюзниците с въглищата от мините си и бил любимият съветник на бъдещия премиер Клемансо — никога нямало да се ожени за жена като нея. Коко се тревожела от честите му отсъствия и стигащите до нея слухове за нови женски завоевания. Тя обаче криела горчивината си и се съсредоточавала в работата си.

Когато в края на 1914 година положението на фронта се стабилизирало, Шанел оставила една продавачка в магазина в Дъовил и се прибрала в Париж с леля Адриен и Антоанет. Заради войната Париж бил уморен и тъжен град, опитващ се да се върне към нормалния си живот. През лятото на 1915 година на Бой му се удала

възможност да си отдъхне от ангажиментите за малко и той предложил на Коко да прекарат няколко дни в Биариц. Това специално място на атлантическия бряг за летен отдих на отбрани хора било последният редут във Франция, където човек можел да забрави за ужаса на войната. Хората ходели на казино, танцували до зори в луксозните хотели и играели голф; опитвали да се забавляват в един град, отдаден на отмората и удоволствието. Докато почивали, на Бой и Коко им хрумнала една и съща идея: да отворят магазин за мода и в Биариц, както били направили в Дъовил. Любовникът отново ѝ дал предварително началния капитал и Коко намерила прекрасна вила на улица „Гардер“ точно срещу казиното. Раждал се първият ѝ магазин за висша мода.

С откритието на бутика си в Биариц Коко се превърнала в истинска дизайнерка. Убедила сестра си Антоанет да отиде да ѝ помогне и тя пристигнала от Париж с най-добрите шивачки, които работели в ателието на улица „Камбон“, за да сформират нов екип. Коко първа започнала да използва плетивото, което дотогава било запазена материя само за връхните мъжки дрехи, в изработването на рокли и резултатът не закъснял. Били дни на трескава работа за дизайнерката, която не спирала да пътува между Париж, Дъовил и Биариц. По-голямата част от трикотажната продукция, която излизала от ателиетата в Биариц, заминавала за Испания, където войната не била стигнала. Удобните и елегантни тоалети от плетиво „Родие“ получили топъл прием от членовете на испанката кралска фамилия. По онова време роклите ѝ се продавали по седем хиляди франка, а към клиентките ѝ се числели аристократки и голяма част от представителите на европейските монархии.

През 1916 година, едва няколко години след отварянето на първия търговски обект на улица „Камбон“, „Мода Шанел“ разполагала с триста и петдесет клиентки в трите си магазина в Париж, Дъовил и Биариц. Коко била натрупала истинско състояние през войната и се била превърнала в личност, за която всички говорели. „С лек черен пуловер и десет редици перли направи революция в модата“, щял да каже за нея Кристиан Диор. Започнала да става известна и престижното американско списание за мода „Харпърс Базар“ първо публикувало снимка на едно от нейните творения — правата рокля, напомняща риза. Краят на войната открил път на нов

тип жена и с невероятната си интуиция Коко успяла да улови нуждите на онова поколение млади жени, които искали да забравят терзанията и да скъсат с миналото. Това били динамични и предприемчиви жени, които карали коли, танцували и спортували: „Работех за едно ново общество. Досега обличахме жени, които безделничат и с нищо не се занимават, жени, на които камериерките трябваше да им обуват чорапите. Оттогава клиентките са активни жени, които имат нужда да се чувстват удобно в тоалетите си и да могат да запретнат ръкавите си“.

Коко се намирала на върха на кариерата си, когато след осемгодишна връзка с Бой Капел той решил да бъде откровен с нея и ѝ съобщил, че се е сгодил за друга жена и че скоро ще се ожени за нея. Избраницата била младата аристократка и вдовица от войната Даяна Лестър Уиндъм, дъщеря на барон Рибълсдейл. Била на двацет и пет години, красива, изтънчена и произхождала от уважавано семейство от висшата английска буржоазия. Политическите амбиции на Бой го задължавали да склучи сериозен брак, а не да поддържа връзка с жени като Коко. Макар да разбирала, че Бой няма как да не предпочете аристократка пред жена като нея с тъмно минало, тя се почувствала предадена. Това бил много тежък удар, но Коко приела новината с обичайната си сдържаност. Вътре в себе си знаела, че любовникът ѝ продължава да е влюбен в нея и че скоро ще се върне в обятията ѝ.

Въпреки болката от раздялата с Бой Коко никога нямало да изрече една лоша дума за него. За нея над всичко били любовта и приятелството, които изпитвала към мъжа, по когото била луда. Напуснала дискретно жилището, в което живеели заедно, и се установила в елегантен апартамент с гледка към Сена. През октомври 1918 година капитан Артър Капел се оженил за годеницата си и дизайнерката потърсила утеха в работата. Войната била свършила и Париж бил травмиран град, чиито жители се изправяли пред ужаса от смъртта на близките си. Раните щели да зарастват дълго, но постепенно от всички краища на света започнали да пристигат хора на изкуството, интелектуалци и много изселници от САЩ и Русия, привлечени от свободния му дух. В онези „луди години на двацетте“ Коко се превърнала в истински фактор, с който се съобразявала модерната жена.

През лятото Шанел наела къща на хълмовете в периферията на града в района на Сен Клу. Мястото било спокойно, с красива и уханна градина, от която се откривала великолепна панорама към Париж. Искала да забрави Бой, но той пак се появил в живота ѝ. Чувствал се нещастен далеч от нея и въпреки че вече разполагал с власт и живеел в лукс, бил роб на социалните условности. Животът му сега бил напълно противоположен на този, който водел с нея. През 1919 година Бой и мадмоазел Шанел продължили да бъдат любовници и когато той идвал в Париж, обикновено оставал да пренощува в къщата в Сен Клу. В онези дни Бой ѝ споделил, че съпругата му е бременна и че търси зимна резиденция на Ривиерата, за да е по-близо до нея.

В навечерието на Коледа на 1919 година „Ню Йорк Таймс“ публикувал новина, която нанася много тежък удар на дизайнерката: „Дипломат умира при катастрофа. Ница, 24 декември. Артър Капел, политически секретар на Военния междусъюзнически комитет, загина снощи в автомобилна катастрофа, докато пътувал от Париж за Монте Карло. Спукване на гума предизвиква падане на превозното средство в канавката. Господин Капел беше близък приятел на премиера Лойд Джордж“. Малко преди това Бой бил при Шанел и се отправил за Кан, когато колата му се преобърнала три пъти и се запалила. Съобщили ѝ новината в нощта на трагедията.

На следващия ден, най-тъжната Коледа, която си спомняла, Коко отишла в Монте Карло и отседнала в дома на сестрата на Бой. Не успяла да пристигне навреме, за да присъства на погребението, нито дори да го види за последен път, но на следващия ден посетила мястото на трагедията. Седнала край една чешма на пътя до разбитата кола и останала там известно време мълчалива; после избухнала в сълзи. След смъртта му Коко потънала в дълбока скръб и била на път да се срине напълно: „Изгубих всичко, когато изгубих Бой Капел. Той остави празнина у мен, която годините не успяха да запълнят. Имах чувството, че продължава да ме пази от там, където е, от отвъдното“. Коко била истинската вдовица на Бой Капел. Съпругата му Даяна Лестър родила момиченце, което кръстили Джун, а по-късно, след като се омъжила повторно, станала графиня Уестморланд. Даяна, която много се възхищавала на Шанел, била редовна клиентка на модния ѝ магазин.

След смъртта на Бой Шанел напуснала любовното им гнездо в Сен Клу и си купила къща, която носела името „Бел Респиро“ и се намирала в луксозния квартал „Гарш“. Докато се занимавала с преместването и обзавеждането на новото си жилище, тя получила друга тъжна новина: сестра ѝ Антоанет, вече омъжена за канадски авиатор, била починала в Буенос Айрес, ставайки жертва на епидемията от испански грип. От трите сестри Шанел само Коко била останала жива: „В това семейство никой не е стигал до четирийсетгодишна възраст — казвала тъжно тя. — Не зная как аз успях да избягам от тази фатална съдба“.

В онези трудни моменти в дома на актрисата Сесил Сорел Шанел се запознала с единствената жена, която оказала голямо влияние върху нея. Това била Мисия Серт. „Не обичам да общувам с жени. С изключение на Мисия, с никоя друга не се забавлявам. Лекомислени са. Аз съм повърхностна, но лекомислена в никакъв случай. Една съвършена жена дразни жените и отегчава мъжете“, споделила тя на Пол Моран. Наричана „Кралицата на Париж“, красивата и пленителна Мисия от руски произход станала най-добрата ѝ приятелка и довереница. Тя я въвела в артистичния свят на Париж след войната. Меценат, превъзходна пианистка, модел на Реноар и муза на артистичния авангардизъм, при третия си брак Мисия се омъжила за каталунския художник Жозеп Мария Серт, автор на прекрасните стенописи на хотел „Уолдорф-Астория“ и „Рокфелер Център“ в Ню Йорк. С помощта на Мисия Коко завързала приятелски отношения с Пабло Пикасо, Жан Кокто, Брак, Сати, Дягилев — душата на Руския балет, и с композитора Игор Стравински. Възхищението, което Коко изпитвала към Мисия, било безкрайно: „Достатъчно е само да я слушаш как говори, за да се почувстваш интелигентен“.

За да повдигне духа на приятелката си след смъртта на Бой, Мисия я канела на партита и представления. Търговията ѝ процъфтявала, а Коко Шанел, която будела голямо любопитство, продължавала да жъне успехи и в парижкото висше общество. Без да си го била поставила за цел, тя се превърнала в личността, обсъждана от всички. По онова време носела къса коса, стил гарсон, която станала модерна през двайсетте години. На снимките можем да я видим младолика и загоряла (от 1923 година нататък и жените започнали да се пекат на слънце) облечена в оригинални дрехи, като плетена рокля с

кожени украси, която се продавала в бутика ѝ и с която спечелила много пари. В Париж, ако някоя жена искала да бъде шик, трябвало да бъде облечена от Шанел. Дизайнерката заживяла в „Риц“, макар че запазила жилището си в околностите на Париж — в Гарш, където обичала да кани хора на изкуството и интелектуалци.

Мисия се омъжила през август 1921 година за Жозеп Мария Серт и двамата поканили Коко да отиде с тях на сватбеното им пътешествие в Италия, страна, която дизайнерката не познавала. „Двамата Серт ме спасиха от отчаянието. Може би щеше де е по-добре за мен, ако ме бяха оставили. Не правех нищо друго, освен да плача. Против волята ми обаче те ме заведоха в Италия...“ Мисия дала във Венеция празненство, на което представила приятелката си на европейското благородническо съсловие. В онази вечер мадмоазел Шанел се запознала със Сергей Дягилев — меценат и импресарио на трупите на Руския балет, който подобно на всички свои сънародници трябвало да избяга от Русия и да започне живота си наново в Европа. Дизайнерката искрено се възхищавала на гениалния артистичен директор: „Дягилев наистина беше чудесен приятел. Харесваше ми с неговото нетърпение да живее, със страстите му, с мъките му, така далеч от пищната легенда за него. Имаше цели дни, в които не ядеше, цели нощи, в които репетираше, прекарваше с часове седнал в режисьорското кресло, съсипвайки се, за да се получи добър спектакъл накрая“. Коко не се двоумила да помогне на приятеля си, като финансирала поставянето на балета „Пролетно тайнство“, с който бил открит зимният сезон през 1921 година в Парижкия театър на „Шанз-Елизе“. Вече в зрелостта си казва на Моран: „Не спасих трупите на Дягилев от крушение, както се говори. Сергей ми разказваше за този балет като за нещо нечувано, като за голям исторически момент... Не съжалявам за тристата хиляди франка, които ми струваше онова нещо“.

През двайсетте години Коко Шанел поддържала връзки с най-бляскавите и влиятелни личности на артистичния Париж от своето време. Сътрудничила на Дягилев и Жан Кокто в спектакъла „Синият влак“, като изработила костюмите на актьорите, носещи спортни дрехи в курортен град на брега на морето. Когато се запознала с руския композитор Игор Стравински — автор на партитурата на „Пролетно тайнство“, още се чувствала уязвима и не била преодоляла смъртта на Бой. „В средите, в които се движех — заявила по-късно Коко —

единствено Пикасо ме привличаше, но не беше свободен. Стравински беше женен, но започна да ме ухажва...“ Игор не бил щастлив в брака си и макар да бил известен, едва живеел от работата си като композитор. Виждайки затрудненото му икономическо положение, го пустила да живее със семейството си в къщата ѝ в „Гарш“. Между 1920 и 1922 година Стравински живял със съпругата и дъщерите си във вилата на дизайнерката. През това време Коко и Игор тайно станали любовници. Тя финансирала някои негови концерти, а в замяна се радвала на компанията на мъжа, чиито композиции за Руския балет го били издигнали до най-високата точка на музикалната слава. Игор обаче не успял да крие дълго време, че е влюбен в красивата актриса Вера де Босе, която станала и неговата втора съпруга. Когато научила, Коко сложила край на връзката им. Макар и отдалечени един от друг, те си останали приятели за цял живот.

През пролетта на 1922 година в Биариц Габриел се запознала с великия княз Дмитрий Павлович. Той бил братовчед на цар Николай II, а участието му в убийството на Распутин през 1917 година му придавало мистериозен и романтичен ореол. Бил млад ерген, висок и добре сложен, с меланхолични зелени очи и с осем години по-млад от нея. Коко била привлечена от неговата елегантност, аристократична осанка и свенливост. Тъй като току-що си била купила малък син ролс-ройс, дизайнерката го поканила да прекара една седмица с нея в Монте Карло. Така започнал романсът, който продължил едва една година, но повлиял върху моделите на Коко. На Дмитрий тя не само давала пари, но и го поканила да живее в къщата ѝ в „Гарш“ заедно с неразделния му иконом Пьотър. В знак на благодарност за гостоприемството ѝ и жестовете към него князът ѝ подарил скъпоценните перли на Романови, които бил успял да вземе от Русия при бягството си след революцията. Шанел взела идеята от тях и лансирала модата на дългите нанизии от фалшиви и истински перли. За да е насаме с любовника си и далеч от Париж, където всички я познавали, Коко купила хубаво имение в района на Ланд, на крайбрежието. Там те плували, разхождали се по плажа, правели слънчеви бани и вечеряли край морето на свещи. За първи път тя си вземала ваканция от цели два месеца и се виждала с много малко хора. Независимо от това обаче била в течение на всичко, случващо се в магазините ѝ.

Връзката ѝ с Дмитрий и с другите представители на руското благородническо съсловие, живеещи в Париж, белязала моделите на Коко. Колекциите на модна къща „Шанел“ през 1922,1923 и 1924 година били силно повлияни от славянското. Разорени и без отечество, онези аристократи — херцози, графове и князе, които пристигали в Париж, бягайки от болшевиките през 1917 година, били принудени да работят. В модна къща „Шанел“ повечето от продавачките и моделите били красиви и изискани дами от руското дворянство. Когато великият княз Дмитрий ходел на някое ревю на Коко, руските модели се спирали, за да целунат ръка на „Негово Величество“. Граф Кутузов, който бил губернатор на Крим, а впоследствие пристигнал в Париж със съпругата и двете си дъщери без пукната пара, първо станал портиер в „Шанел“, а после започнал работа като управител във фирмата на Коко. „Обожавах руснаците. Във всеки овернец има скрит един източен човек: руснаците ми разкриха Изтока“, заявила по-късно Коко.

Когато навършила четирийсет години, мадмоазел Шанел се преместила да живее на улица „Фобур Сент Оноре“ №29 и изоставила вилата си в „Гарш“. Новото ѝ жилище заемало партерния етаж на красив малък дворец — резиденция на граф Пийе-Уил, който по-късно щял да ѝ отдаде под наем цялата сграда, и се намирало на една крачка от булевард „Габриел“, където Коко била изживяла любовта си с Бой. Дизайнерката помолила Мисия и Серт да ѝ помогнат да обзаведе огромните салони и светлите стаи, които гледали към голяма градина. Коко живяла в това просторно жилище десет години и там посрещала Tout Paris^[2]. Апартаментът ѝ се превърнал в един от най-забележителните домове на града. В него се давали великолепни празненства, на които се събирали художници, писатели, руски благородници и представители на висшето общество. Именно такава празненство организирала Коко за Коледата на 1922 година. Светските хроникьори дълго говорели за него не само заради качеството на хайвера и обилно сервираното шампанско, но и защото сред гостите били най-представителните личности на френския интелектуален свят.

През 1934 година Коко се преместила в апартамент в хотел „Риц“ с изглед към площад „Вандом“. Пространството не било голямо — малко холче, баня и спалня, монашеска килия в сравнение с луксозния апартамент на улица „Камбон“. Дизайнерката се почувствала толкова

удобно в него, че останала да живее там до смъртта си през 1971 година. С времето пренесла в малкия апартамент най-любимите си произведения на изкуството и се заобиколила с китайски паравани, барокови огледала, старинни източни мебели и с някои от своите предмети фетиши: „Риц“ е като мой дом. Това е първият хотел, в който съм живяла. Когато организирах някое празненство в апартамента си на улица „Фобур“, после отивах в „Риц“ и оставах там три дни. Не понасям деня след партито. Прислугата е в лошо настроение. Те не са имали празненство, а са изморени. Мръсно е. Всичко трябва да се сложи на мястото. Така че предпочитах да ме няма там“.

Ако къщата на улица „Фобур“ е била витрина на обществения успех, постигнат от Коко, нейното частно жилище на третия етаж на улица „Камбон“ №31 е било отворено само за най-близките ѝ приятели и клиентки, които се радвали на топлото ѝ отношение към тях. То било нейното тайно убежище, ателие и цялата ѝ вселена. Бил елегантен и претрупан апартамент, разположен точно над бутик „Шанел“, който приличал повече на музей, пълен със съкровища със своите скрити стени зад китайските паравани „Коромандел“, отрупаните библиотеки с безценни книги, мебелите в стил Луи XVI, огромните позлатени огледала над мраморните камини, ориенталските антики и големите полилеи. Сред най-любимите ѝ предмети били две скулптури на венециански маври — „моята единствена компания“, твърдяла дизайнерката, както и няколко мраморни лъва с различна големина в чест на зодиакалния ѝ знак Лъв. На централно място в големия салон бил поставен широк диван от велур с цвят на тъмноруса коса. Той бил едновременно неин трон и походно легло. Там приемала гости, работела и си почивала, но винаги спяла в малкия апартамент в „Риц“.

Новото ѝ преместване съвпаднало със скъсването ѝ с Дмитрий, за когото си дала сметка, че е представителен, но лишен от съдържание мъж. По-късно, когато журналистите ѝ задавали въпроси за руското дворянство, което познавала, включително Романови, тя отговаряла прямо: „Всички онези велики князе бяха едни и същи. Имаха зашеметяващ вид, но зад него нямаше нищо. Зелени очи, добре оформени ръце и рамене, но кротки и боязливи. Пиеха, за да прогонят страха от себе си... зад вида им нямаше нищо, само водка и празнота“. Дмитрий, който търсел богата жена, за да го издържа, в крайна сметка

се оженил за Одри Емери — американска наследница с привлекателна външност.

За да отпразнува четирийсетия си юбилей, дизайнерката пушла на пазара парфюма „Шанел №5“, който се превърнал в класика и я направил милионерка. С помощта на Ернст Бо — собственик на лабораторията в Грас на Лазурния бряг, Габриел създаде парфюм, който ѝ донесе международна слава. Нейният любовник княз Дмитрий я запознал с едновременния парфюмерист на руския царски двор, който бил прекарал младостта си в Санкт Петербург. Шанел имала изключително обоняние и отлично разграничавала миризмите, така че самата тя му посочила любопитните комбинации, които ѝ харесвали. Така се родил „L'Еau Chanel“ — парфюм, който не приличал на никой друг, защото съчетавал натурални цветни миризми, сред които били жасминът и майската роза, със синтетични аромати. Коко направила дизайна на флакона в стил Арт Деко, строг и квадратен, което заедно със смущаващото и оригинално име дало на света урок по модерност. През 1954 година, когато един журналист попитал актрисата Мерилин Монро какво си слага преди лягане, а тя отговорила: „Само няколко капки от №5“, парфюмът станал легенда.

[1] Етикет, добри маниери (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Цял Париж (фр.). — Б.пр. ↑

НЕВЪЗМОЖНИ ЛЮБОВИ

След внезапната смърт на Бой Капел Габриел не била заинтригувана сериозно от нито един мъж. Била прекалено заета с управлението на предприятието си, което в онзи период имало близо три хиляди служители и заемало номерата 27,29 и 31 на улица „Камбон“. Но по време на Коледата през 1923 година случайна среща с един твърде необикновен човек променила нещата. Коко прекарвала коледните празници в Монте Карло, когато била поканена от херцога на Уестминстър да вечеря на борда на яхтата му „Флаинг Клауд“. Дизайнерката отишла заедно с руския си любовник Дмитрий, който много искал да се запознае лично с английския аристократ. На онази вечеря под звездите и в съпровод от музиката на цигулките Бендор, както приятелите наричали херцога, разговарял оживено с мадмоазел. Почти на зазоряване те напуснали яхтата, за да отидат да танцуват и да поиграят в казиното. Когато си вземали довиждане, херцогът, който бил силно привлечен от прочутата дизайнерка, ѝ казал, че би искал да се видят отново.

Когато се върнала в Париж, Коко заварила дома си на улица „Фобур Сент Оноре“ отрупан с цветя. През следващите дни непрекъснато получавала букети от орхидеи и кошници с плодове, които херцогът бил набрал със собствените си ръце от оранжерията в замъка Итън Хол. Коко, въпреки че била твърде заета с подготовката на колекциите си, се предала пред очарованието на Бендор. След време щяла да признае на журналистите: „Истинският ми живот започна с херцога на Уестминстър. Най-после бях намерила рамо, на което да отпусна глава, дърво, на което да се облегна“. Висок, едър, безкрайно богат и със слава на покорител на женските сърца, Бендор бил мъжът, когото мечтаели да „уловят“ много дами от висшето общество. Имал толкова ексцентричен, колкото и непринуден характер, бил голям спортист, практикувал стрелба и лов, играел поло и обичал да плава с яhti. В негово присъствие Коко се държала като свенливо и послушно момиче, готово да го следва навсякъде.

Херцогът на Уестминстър, чието истинско име било Хю Ричард Артър Гросвенър, бил братовчед на крал Едуард VII и един от най-богатите и влиятелни мъже на Англия. Притежавал много земи и стотици недвижими имоти в Лондон, както и безброй къщи по целия свят и два замъка в Англия и Франция. Бил собственик на два кораба: „Къти Сарк“ с екипаж от сто и осемдесет души, и „Флаинг Клауд“, който разполагал с четирийсет моряци. Женил се два пъти и от първия си брак с Констанс Корнуолис-Уест имал две дъщери и син, който починал от апендицит на четиринайсетгодишна възраст. Настоящата му съпруга — Вайълет Мери Нелсън, с която се развел три години по-късно, не го била дарила с потомство, поради което херцогът водел безгрижен и разпуснат живот зад гърба ѝ.

От всички имоти, които притежавал херцогът на Уестминстър, Итън Хол, намиращ се в близост до Честър, бил любимият на Коко. В тази разкошна извънградска резиденция в готически стил, която се издигала върху терен от повече от четири хиляди хектара, дизайнерката прекарвала много време, наслаждавайки се на здравословния живот и чистия въздух. Ето какво си спомня тя: „Яздех много. През зимата три пъти седмично ходехме на лов за глигани и лисици. Предпочитам лова на глигани, ловът на лисици не ми беше толкова забавен. Беше много добре за здравето. Играехме тенис. Никога не съм обичала да правя нещата половинчато. Научих се да ходя за риба, ловяхме съомга...“.

В семейната резиденция на Уестминстър членовете на британското кралско семейство имали навика да се появяват без предупреждение. Докато поддържала връзка с Бендор, Коко имала възможността да общува с аристокрацията и с най-влиятелните личности на Великобритания, сред които били Уелският принц, редовен посетител на Итън Хол, и Уинстън Чърчил, който след запознанството си с нея пише в едно писмо до съпругата си: „Появи се известната Коко, която ме очарова, много умна и приятна жена, жената с най-ярка индивидуалност от всички, които е имал Бендор. Целия ден ловува, след вечеря тръгна за Париж и днес е заета с преглеждането на новите модели. Само за три седмици е представила цели двеста модела. Някои ги е преработвала десет пъти. Прави го ръчно, с няколко карфици, забити отгук и оттам, с някой разрез тук, някой набор там...“.

Дизайнерката живеела в лукс с херцога, но повече се възхищавала от възпитанието и непринудеността му. Според Коко дори той не познавал цялото си имущество, което включвало и един частен вагон към „Ориент Експрес“ на гара „Виктория“ в Лондон: „Уестминстър има къщи навсякъде. При всяко пътуване откривах нова. Дори той не ги знае всичките: една в Ирландия, друга в Далмация, трета в Карпатите, винаги има къща, собственост на Уестминстър, която чака напълно подредена, с приготвена вечеря и оправено легло; къща с полирано сребро и с коли (още са пред очите ми шестнайсет старинни ролс-ройса в гаража на Итън Хол), готови да потеглят, моторни лодки в пристанището, прислуга в ливреи, икономи и неизменната масичка до входа на всеки дом със списанията и вестниците от целия свят“.

Престижът на Коко Шанел като дизайнерка и бизнес дама нараствал с всеки изминал ден. Откакто била отворила магазина в Дъовил, тя ценяла елегантния и дискретен стил на английските аристократи. Ако със своя Етиен Балсан била яздила в горите на Роальо най-чистокръвните коне, ако Дмитрий я научил да цени фините перли и да стигне до славянската душа, то с помощта на Бендор Коко се потопила в стила и обичаите на английската провинция. Както винаги личните ѝ отношения влияели на творенията ѝ. От 1926 до 1931 година модата „Шанел“ била английска. От Шотландия Коко взела типичните десени, тъканите от туид, от които направила елегантни и практични костюми със сака, а от Итън Хол — жилетките с черни ръкави и предна част на райета, идентични с тези, които използвали слугите в замъка. От круизите из топлото Средиземно море на борда на корабите, собственост на херцога, си харесала нахлупените до веждите барети, които носели моряците на „Къти Сарк“ и „Флаинг Клауд“.

Списанията вече отразявали романа между дизайнерката и херцога, дори някои от тях се осмелявали да предсказват, че Коко Шанел би могла да стане третата херцогиня на Уестминстър. Ала въпреки че хората ги виждали все повече заедно на публични места и се говорело за неизбежна сватба, Бендор никога нищо не споменава по въпроса. Светските хроникьори говорели без задръжки за безценните бижута — перли, смарагди, колиета от рубини и диаманти, които той подарявал на любовницата си. Когато питали Коко за

скъпите подаръци от херцога, тя отговаряла иронично, че тъй като не можела да носи истинските си перли, без всички да я зяпат на улицата, тя наложила на мода фалшивите. Самата дизайнерка обичала да носи дълги нанизы от изкуствени перли, които смесвала с впечатляващи рубини и диаманти. „Обичам фалшивите бижута, намирам ги за провокативни и смятам, че е истински срам да ходиш насам-натам с тяло, отрупано с милиони, само защото си богата. Целта на бижутата е не да правят богата жената, която ги носи, а да я красят, което няма нищо общо с първото.“

Но изящните подаръци, които ѝ правел Бендор, не могли да заглушат слухове, все по-зачестяващи впрочем, относно неговите изневери. Както по време на връзката си с Бой Капел, така и сега Коко била наясно с любовните му забежки. В онези дни, когато връзката ѝ с Бендор не преминавала през най-прекрасния си момент, тя започнала таен романс с мистичния поет Пиер Реверди. Този самотен мъж от скромно потекло като нея, който не се интересувал нито от слава, нито от пари, се превръща в нейна опора и във важна личност в живота ѝ.

През 1927 година отново тръгнали слухове, че херцогът на Уестминстър мисли да се жени за прочутата Коко Шанел. Истината обаче е това, което човек от близкото ѝ обкръжение е отсякъл в едно изречение: „Има много херцогини на Уестминстър, но Коко Шанел е само една“. Макар дизайнерката публично винаги да е заявявала, че е отказала да стане негова съпруга, защото не желае да изостави работата си, всъщност е имало други причини за това. През 1925 година Бендор получил развод с втората си съпруга, но сега тревогите му били свързани с липсата на наследник, защото се нуждаел от син. Коко тогава била на четирийсет и две години и се подложила на медицински преглед, за да се установи дали може да забременее. Дори започнала да прави редица гимнастически упражнения, за които се предполагало, че благоприятстват майчинството. Според биографа ѝ Марсел Едрик Коко, изглежда, е била решена да опита да дари херцога със син. Ала така и не станала майка, за което на старини съжелявала.

Именно през онази година Коко Шанел купила красивата вила „Ла Пауса“, разположена на върха на хълма на планина Рокбрюн в сърцето на Френската Ривиера. От имението, което било заобиколено от малка горичка от стогодишни маслинови дървета и ароматни лавандулови полета, се разкривала чудесна гледка към морето. На Коко

мястото ѝ се сторило спокойно и отдалечено, подходящо да прекарва там летата с Бендор, далеч от всички погледи. Това била първата ѝ къща за почивка и дизайнерката изхарчила общо шест милиона франка за възстановяването ѝ, като ѝ придала пищен, но нелишен от комфорт стил. В тази вила в средиземноморски стил, издигаща се около вътрешен двор с варосани стени и покрив от червени керемиди от печена глина, тя намерила истински пристан. Двойката се радвала на компанията на приятели и известни личности, които подобно на тях прекарвали лятото на Ривиерата. Сред тях били Салвадор Дали и съпругата му Гала, която гледала на карти на Коко, както и семейство Чърчил, Хемингуей, двойките Вандербилт и Ротшилд. Мадмоазел, която била купила имението, за да прекарва повече време с херцога на Уестминстър, не знаела, че „Ла Пауса“ щяла да стане свидетелка на окончателната ѝ разлъка с него.

В началото на 1928 година душевното състояние на Коко се лашкало между надеждата и разочарованието. Независимо че Бендор ѝ подарявал превъзходни бижута, които криел сред букетите с цветя, финалът бил много добре известен за Шанел. През пролетта на 1930 херцогът официално съобщил, че се сгодява за млада, двацет и осем годишна жена, която се казвала Лоелия Мери Понсънби, дъщеря на първия лорд Сисънби. Няколко дни след това Бендор пристигнал в Париж, за да представи годеницата си на Коко и да види дали тя ще я одобри. Дизайнерката никога нямало да признае истинските причини за раздялата навярно защото те били много болезнени: „Десет години от живота си прекарах с Уестминстър... Един мъж трябва да е дяволски способен, за да ме задържи десет години. През това време имахме много нежна и мила връзка. Останахме си добри приятели. Обичах го или вярвах, че го обичам, което в крайна сметка е едно и също“. Бил дошъл краят на английския ѝ период, но Коко използвала връзките, които била създала благодарение на херцога, в своя изгода: отворила бутик в квартал „Мейфеър“ в Лондон и разчитала на отбрана клиентела, като херцогинята на Йорк, съпруга на бъдещия крал Джордж VI, както, разбира се, и на най-изисканите дами от висшето общество.

Въпреки че прекарвала дълго време в Англия, Коко никога не престанала да работи, нито да изненадва публиката. През 1925 година усетила задаващата се промяна и колекцията ѝ от същата година, която

съвпаднала с Международното изложение на декоративните изкуства в Париж, ясно показвала източно вдъхновение. Моделите носели дълги шалове, очите им били гримирани с арабския молив кохл, но същевременно дизайнерката не се отказала да показва формите на женското тяло с плетените си модели. Именно тогава лансирала на пазара и прословутия си костюм „Шанел“ без яка, с дълъг и тесен ръкав и с права пола леко под коленете. Това щял да бъде най-имитираният костюм, а стилът му разкривал влиянието, идващо от висшата английска класа. Костюмът се превърнал в класика и станал любим на деловите жени, тъй като бил замислен така, че да могат да се движат „свободно, без да губят и най-малко от елегантността си“.

Вярна на мотото си „Винаги махай, никога не добавяй“, през 1926 година Коко отново заложила на смела карта. Един хубав ден, докато присъствала на балетна премиера в Парижката опера и наблюдавала от театралната ложа всички дами, облечени в червено, зелено и електрик — любимите цветове на модиста Поаре, тя решила да наложи черния цвят. След като огледала залата, казала през смях на Фламан: „Това е невъзможно, тия цветове са направо катастрофални, загрозяват жените, мисля, че ще трябва да ги облека всичките в черно“. Така и направила. Габриел създала черна рокля от китайски креп с дълги и силно прилепнали ръкави. Нямало яка, нито копчета, нито ширити, нито драперии или ресни. Била обикновена до крайност, била абсолютната чистота. Така се родила нейната *petite robe noire* (малката черна рокля), която скоро се превърнала в признак на изисканост и във философия на живот. „В продължение на четири-пет години работих само с черно. Роклите ми се продаваха като топъл хляб и имаха само един малък детайл — малка бяла якичка и маншети. Всички ги носеха: актриси, светски жени, слугини...“

Сривът на борсата на „Уолстрийт“ на 29 октомври 1929 година, сряда, белязал съдбата на Шанел. Икономическата криза щяла да засегне особено много търговията с луксозни стоки и висшата френска мода, а „Шанел“ била най-скъпата модна къща в Париж. Наложило се дизайнерката да се приспособи към трудните времена, които се задавали, намалявайки наполовина цените на творенията си и уволнявайки част от служителите си. Но дори и след тези мерки не успявала да привлече новия вид клиентела, която сега се обличала по непретенциозен начин; да изглеждаш богат, вече се смятало за проява

на лош вкус. Настъпил краят на луксозните плетива, кожите и бижутата, висшата мода била навлязла в една от своите най-тежки кризи. Точно тогава мадмоазел Шанел се впуснала в ново вълнуващо приключение. През 1931 година стегнала куфарите и заминала за САЩ, за да работи в Меката на киното.

Чрез свои приятели Коко се свързала със Самюъл Голдуин — големия магнат на кинематографичната индустрия. Този прозорлив и егоцентричен бизнесмен, собственик на компанията „Метро Голдуин Майер“ и създател на великите мюзикъли на Холивуд, извикал Шанел, за да придаде нотка „гламур“^[1] на продукциите му. Насред депресията, когато безработните в страната наброявали тринайсет милиона, Голдуин искал публиката да забрави мъките си и да загърби проблемите си, като се потопи в заслепяващите с блясъка си музикални филми. Конкретно от Коко поискал да направи дизайна на костюмите за филмите, като целта му била жените да отидат на кино, за да видят на големия екран „последния вик на модата“.

Макар господин Голдуин да ѝ се сторил простоват, лишен от чар мъж, напомнящ ѝ за амбулантните търговци на евтини стоки по пазарите, които обикаляла в детството си, Коко не могла да отхвърли предложението му. Мадмоазел щяла да облича големите звезди на Холивуд, сред които били Глория Суонсън и Норма Талмидж, не само на екрана, но и в истинския живот, като в замяна щяла да получава един милион долара на година. На дизайнерката не ѝ се налагало да изоставя бизнеса си в Париж, тъй като договорът я задължавал да пътува до Калифорния само два пъти годишно, за да подготви гардероба на актрисите. Въпреки първоначалните си задръжки Коко, придружена от неразделната Мисия, акостирала в Ню Йорк на борда на парахода „Европа“ в края на 1931 година. На вратата на апартамента ѝ в хотел „Пиер“ я очаквали внушителен брой журналисти и фотографи, жадни да вземат интервю от нея. Няколко дни по-късно тя пристигнала с влак в Лос Анджелис, където я посрещнал самият Самюъл Голдуин.

Коко, погълната отново от работа, се опитвала да забрави нещастieto си. След раздялата с херцога на Уестминстър прекарала лятото в убежището си в „Ла Пауса“, но там всичко ѝ напомняло за него. Пътуването ѝ до Съединените щати било истинско бягство и същевременно предизвикателство: да се превърне в първата модна

дизайнерка, наета да изработи гардероба на големите холивудски продукции. Семейство Голдуин организирали в чест на Коко голям прием, на който сред звездните присъствия били Грета Гарбо, Мерлене Дитрих, Клодет Колбер, както и режисьорите Джордж Кукър и Ерих фон Щрохайм. От всички актриси, с които се запознала, Коко проявила интерес само към една млада кокалеста жена с лунички, която Кукър току-що бил открил: Катрин Хепбърн. Тогава била на двацет и две години и начинът ѝ на обличане, освободен и мъжки, както и пренебрежението, което показвала към почти всички, веднага спечелили симпатията на Коко. По-късно — през 1969 година, Хепбърн се превъплътила в дизайнерката в мюзикъла „Коко“, вдъхновен от живота ѝ.

През следващите месеци Мадмоазел трябвало да се бори с капризите на актрисите, които винаги искали да налагат волята си, и освен това да им прави гардероб, който да не излиза от мода, тъй като филмите се появявали в Европа най-малко две години след премиерата им в Съединените щати. Коко облякла Глория Суонсън, която тогава била на трийсет и две години и в разцвета на силите си, в бляскавия мюзикъл „Тази вечер или никога“. Това била първата работа на Шанел за филмова продукция. Отношенията на дизайнерката с легендарната актриса не били лесни. През лятото на 1931 година Суонсън пътувала до Париж, за да направи предварителните проби на костюмите. Коко ѝ се ядосала, защото видяла, че актрисата е напълняла. Всъщност била бременна и дизайнерката трябвало да измисли здрави ластични колани, за да прикрие състоянието ѝ по време на снимките на филма.

Моделите на Шанел били приети с умерен успех във филмовата индустрия. Минималистичният ѝ стил се оказвал твърде дискретен за пищния вкус на Холивуд. Пресата, пищеца за кино, коментирала следното: „Шанел — прочутата дизайнерка от Париж, прави така, че една жена да прилича на една жена, но Холивуд иска една жена да изглежда като две“. На този етап от живота си мадмоазел Шанел не била готова да подчини работата си на капризите на актрисите, които не ѝ се доверявали. При все това по време на престоя си в Холивуд се радвала на възхищението на пресата и имала уникалния шанс да се запознае с издателите на двете най-престижни модни списания в света — „Вог“ и „Харпърс базар“, като последното я обявило за „най-добрата дизайнерка на всички времена“. Коко останала равнодушна

към Меката на киното въпреки острата си критика към безпощадната политика на филмовите студии, която според нея превръщала актрисите в „служини на продуцентите“.

Била навършила петдесет години, макар винаги да изглеждала по-млада. След като договорът ѝ изтекъл, искала да се върне в магазина си в Париж. Холивуд се бил отнесъл много добре с нея, но ѝ се струвал доста повърхностно и скучно място. Заплатата ѝ от един милион долара за една година в „Голдуин“ ѝ позволила, за разлика от други големи модисти, принудени да затварят бутиците си след кризата, разтърсила Съединените щати през 1929 година и довела до изгубването на американската им клиентела, да задържи на повърхността бизнеса си, който давал хляб на две хиляди служители. 30-те били години на разцвет за Шанел. Колекциите ѝ били аплодирани и тя получавала най-добрите критики на модните списания. Сега обаче имала нова съперница — италианската дизайнерка Елза Скиапарели. Двете дами на висшата мода имали противоположни вкусове. Шанел харесвала класиката, а Скиапарели, дванайсет години по-млада от Коко и произхождаща от благородническо семейство от Рим, предпочитала барока. Но и двете обличали един и същ тип силни и решителни жени от средата на трийсетте години.

Коко вече била истинска знаменитост, но не можела да забрави херцога на Уестминстър. Когато се върнала от Съединените щати, заминала за Англия, за да помоли бившия си любовник да ѝ заеме лондонската си резиденция за организирането на благотворителна модна галавечер. Бендор се проявявал като обсебващ и ревнив мъж към младата си и красива съпруга Лоелия и ѝ се видял нещастен. Пиел много и според думите на Коко, споделени с приятеля ѝ Пол Моран, херцогът съжалявал, че я бил загубил, защото не можел да живее без нея. Но за разлика от случилото се с Бой Капел Коко нямала намерение да продължава връзката с Бендор: „Сигурно съдбата ми е да бъда сама. Родена съм под знака на Лъва, астролозите знаят какво означава това. Трябва да е много трудно на един мъж да живее с мен, освен ако не е много силен. А ако е по-силен от мен, тогава аз няма да мога да живея с него...“.

В зрелостта си Коко продължавала да е много привлекателна жена и силна личност. Дизайнерката се била превърнала във важна

фигура на парижкото общество; около нея кръжали художници, музиканти, поети, заплени от изобретателността и добрия ѝ вкус. Тогава се запознала с Пабло Ирибарнегарай, който се подписвал като Пол Ириб. С този превъзходен художник и многостранно развит дизайнер от баски произход изживяла идилична, но пламенна връзка. Талантлив вътрешен дизайнер, сценограф и стилист, Ириб бил, освен това необикновен карикатурист и художник на комикси и през 1908 година основал собствено списание — „Le Temoin“ („Свидетелят“), към което сътрудничели Хуан Грис и Кокто. „Пол Ириб беше най-трудният мъж, когото съм познавала в живота си“, казва Коко за човека, който придобива важна роля в живота ѝ и в когото тя се влюбва.

Пол Ириб бил на възрастта на Коко и имал слава на покорител на женските сърца и на човек с труден характер; бил прелъстител както почти всички значими мъже в живота на дизайнерката. Той бил сключил втори брак с богатата нюйоркска наследница Мейбъл Хоган, но това не му пречело да изживява авантюри с други жени. По онова време живеел в Съединените щати и работел в Холивуд като артистичен директор на „Парамаунт Пикчърс“. Ириб сътрудничел като сценограф на големия Сесил Б. де Мил в митичните му филми „Десетте заповеди“ и „Кралят на кралете“. През 1926 година Пол, който въобще не бил с благ нрав, се скарал с Де Мил и се върнал във Франция със съпругата си. С парите на Мейбъл отворил магазин на същата улица, на която се намирал и частният дом на Коко — улица „Фобур Сент Оноре“. Там се занимавал с дизайн и бижута, предназначени за богата и ексцентрична клиентела.

По-късно, по време на изгнанието си в Швейцария през 1946 година, Коко казала на Пол Моран: „Отношенията ми с Ириб бяха пламенни. Как ненавиждам страстта. Каква ужасна болест. Страстният човек е атлет, не познава глада, нито студа, живее по чудо“. Ириб не бил привлекателен, нито кавалер като Бой Капел, но бил изискан, притежавал стил и имал интелектуален вид. Подобно на водовъртеж този мъж нахлул в живота на Мадмоазел, когато най-малко го очаквала, и тя просто се оставила да бъде съблазнена от него. Ириб не мислел да се развежда със съпругата си, но скоро започнали да се носят слухове, че Коко иска да сключи брак с него. През август 1933 година съпругата на Ириб била наясно с връзката, която Пол

поддържал с прочутата дизайнерка, и решила да си тръгне. Мейбъл напуснала апартамента, където живеели със съпруга ѝ, и заминала за Съединените щати, като взела със себе си и децата.

За да е по-близо до Коко, Пол се преместил да живее на площад „Вандом“ № 16. Били изминали двайсет години от отварянето на първия магазин в Дъовил и дизайнерката вече явно се нуждаела от помощ. Затова започнала все повече да се осланя на новия си партньор, на когото дори дала пълномощия да движи от нейно име финансовите въпроси на предприятието. С Пол Коко водела активен социален живот, често двамата ходели на театрални премиери или вечеряли в някой модерен парижки ресторант. По молба на Ириб дизайнерката финансирала новото издание на списание „Le Temoin“ след двайсет и три години мълчание. Пол продължавал да е чудесен художник и Коко му служела за модел, за да илюстрира положението, в което се намирала Франция.

През лятото на 1933 година двойката прекарала ваканцията в имението „Ла Пауса“. Приятелите на Коко забелязвали, че е щастлива и изглежда много влюбена в Ириб. Носел се слух, че скоро двойката ще оповести намерението си да сключи брак. На Коко, близка приятелка на Коко, не ѝ допадал Ириб, струвал ѝ се неискрен и много хитър. В онези дни дизайнерката напуснала малкия си палат на улица „Фобур Сент Оноре“ и се преместила на един хвърлей от магазина ѝ на улица „Камбон“ в двустаен апартамент в хотел „Риц“, който щял да се превърне в истинския ѝ дом до края на живота ѝ.

Коко занесла част от имуществото си в имението „Ла Пауса“, в чиято градина била построила тенис корт и също така била обновила мебелите в къщата. През 1935 година решила да прекара цялото лято там, като не изпускала нищо от случващото се в Париж. Знаела например че съперницата ѝ Скиапарели подготвяла нова колекция във военен стил. Въпреки че цялата Френска Ривиера била пълна с жени, които носели прочутите плажни пижами на Шанел, дизайнерката започнала да приема насериозно новата конкуренция. Сред гостите на „Ла Пауса“ в онези дни бил филмовият режисьор Лукино Висконти, тогава млад, обещаващ творец, много хубав и от аристократично потекло, който бил силно привлечен от Коко.

Междувременно Ириб, който още се намирал в Париж, току-що бил получил развод от съпругата си. Скоро щял да отиде при Коко, за

да прекара с нея ваканцията. Предстояли прекрасни месеци с приятни круизи по Средиземно море на яхтата на някой приятел, вечери на свещи на терасата на „Ла Пауса“ и цялото време щяло да е пред тях, за да кроят планове. Но те рухнали на 21 септември сутринта, на следващия ден след пристигането на Ириб в имението. Коко го накарала да изиграят партия тенис и само няколко минути след като започнали, Пол рухнал на средата на корта. Бил получил инфаркт и починал в клиниката в Ментон, без да дойде в съзнание. Мадмоазел Шанел била на петдесет и две години и отново сама.

[1] Очарование (англ.). — Б.пр. ↑

УСПЕХ И САМОТА

След внезапната смърт на Ириб Коко се върнала в Париж едва през октомври. За първи път в живота си оставила предприятието в ръцете на служителите си, на които давала ежедневни нареждания по телефона. Сезонът на 1936 година обещавал да бъде ключов за Шанел, която се изправяла пред нови съперници. Народният фронт във Франция спечелил изборите през април 1936 година и работниците изисквали от новото социалистическо управление да изпълни предизборните обещания за подобряване на крайно тежките им условия на труд. Месец по-късно цялата страна била залята от поредица стачки, които засегнали текстилната индустрия и магазините на Шанел. Коко не можела да повярва, че служителките ѝ са се записали за „седяща“ стачка, защото смятала, че нямат причина за това. Въпреки че винаги била много щедра с приятелите си, то на работниците си дизайнерката плащала ниски заплати. Накрая, след като уволнила триста души, постигнала споразумение с персонала, тъй като положението заплашвало есенно-зимната ѝ колекция.

Но лошите времена тепърва предстояли. През лятото на 1937 година Коко потърсила спокойствие в „Ла Пауса“, където изживяла мимолетна връзка с богат американец, десет години по-възрастен от нея. Когато се завърнала в Париж, Франция била без правителство и въпреки че висшата френска класа поддържала обичайния си стил на живот, заплахата от Хитлер била съвсем реална. На 2 септември 1939 година, както си стояла в своя апартамент в хотел „Риц“, дизайнерката разбрала, че Великобритания и Франция са обявили война на Германия. Няколко седмици по-късно, уморена и обезсърчена, тя затворила модна къща „Шанел“, като оставила персонала на улицата. Само магазинът ѝ за парфюми и аксесоари на улица „Камбон“ № 31 продължил да работи по време на немската окупация.

„Времената не бяха за мода. Имах усещането, че една епоха си отива завинаги и че никога повече няма да правя рокли. Но се заблуждавах“, признава Коко. На френското правителство би му харесало Мадмоазел да остави отворени магазините си от

съображение за престиж и патриотизъм, но дизайнерката не възнамерявала да прави висша мода по време на война. Въпреки че през Първата световна война успяла да натрупа богатство, благодарение на това че не прекратила търговската си дейност в Дъовил, този път предчувствала, че ще е различно. Онези, които можели да си го позволят, подобно на Коко потърсили убежище в стаите на хотел „Риц“, където били подслонени политици, хора на изкуството, аристократи, съперницата на Коко Елза Скиапарели и дъщеря ѝ. През лятото на 1940 година ситуацията в Париж станала много напрегната, градът практически опустял заради бомбардировките и на 14 юли немците влезли в столицата. Коко, придружена от шофьора си, тръгнала към испанската граница, където прекарала известно време в околностите на По. От там отишла до Ламбей, където се намирала къщата, която била купила за племенника си Андре Палас, мобилизиран по онова време, и за семейството му.

В края на август 1940 година Коко, която не се чувствала добре в ролята на бежанка, се върнала в столицата. По време на нацистката окупация в известния хотел „Риц“ се настанили офицерите от Висшето немско командване в Париж. Мадмоазел Шанел получила без затруднения малка стая, която гледала към задната част на сградата. Когато няколко дни по-късно се появила на улица „Камбон“ № 31, тя видяла дълга редица от немски войници и офицери, чакащи на опашка пред парфюмерийния ѝ магазин. Всички искали да купят единствения артикул, който бил в продажба — парфюм № 5, най-ценния подарък през войната и на процъфтяващия черен пазар.

В онези смутни дни Коко се запознала с барон Ханс Гюнтер фон Динклаге, немски офицер, петнайсет години по-млад от нея, висок, рус, с приятен външен вид и говорещ перфектно френски. Той живеел в Париж от 1928 година в качеството си на дипломат и с течение на времето бил стигнал до поста съветник в немското посолство, което му позволило да влезе в най-добрите кръгове на столичното френско общество. През 1935 година се върнал в Берлин, където се развел със съпругата си, и една година по-късно отново бил в Париж. Когато Коко се запознала с него, той ѝ казал: „Наричайте ме Шпац, така ми казват приятелите. На немски означава «врабче»“. Дизайнерката започнала да изпитва по-топли чувства към него, когато ѝ помогнал да намери племенника си Андре Палас. Тя го смятала за мъртъв, тъй като го

нямало в списъците на освободените военнопленници. Коко била навършила петдесет и осем години и макар да знаела, че Шпац е много по-млад от нея, те станали любовници. През онази сурова зима на 1940–1941 година в Париж хората почти не излизали от домовете си и основната им грижа била да си набавят храна. Коко продължавала да се вижда с приятелите си и прекарвала много вечери у семейство Серт на улица „Риволи“. Когато те се опитвали да я предупредят за опасността от приятелството ѝ с Шпац, Коко възразявала: „Не е немец, майка му е англичанка!“.

Навярно компанията на Шпац е помогнала на Коко да се радва на спокоен и комфортен живот в Париж по време на окупацията. Но през септември 1944 година, когато генерал Дьо Гол дефилирал победоносно по „Шанз-Елизе“ и жителите на града празнували освобождението, тя била задържана в „Риц“. Била обвинена в колаборационизъм и била подложена на разпит в продължение на три часа. Мадмоазел Шанел имала повече късмет от други свои сънародници, обвинени в сътрудничество с германците. Жените, поддържали връзки с немски войници и офицери по време на окупацията, били наказвани публично: отрязвали им косите и ги развеждали голи по улиците на Париж. Не се наложило Коко да понесе това унижение и след разпита я пуснали на свобода. По всичко личало, че херцогът на Уестминстър — нейният любим Бендор, се бил застъпил за нея пред самия Уинстън Чърчил.

Малко след задържането ѝ Коко Шанел научила, че Шпац е жив и е в Хамбург. Първо бил интерниран във военнопленнически лагер, а по-късно освободен. Немският офицер не можел да се премести в Париж и тогава Коко решила доброволно да се изсели в Швейцария, за да се съберат. Двойката се срещнала в Лозана, където се настанили в луксозния хотел „Бо Риваж“ срещу езерото Леман, а после се установили за по-дълго време в Сен Мориц и в немскоговорещите алпийски региони. Коко взела със себе си племенника си Андре Палас, който бил болен от туберкулоза, и малката му дъщеря; била убедена, че климатът на Швейцария ще се окаже благоприятен за разклатеното му здраве. Това били единствените роднини, с които дизайнерката поддържала връзка, откакто леля Адриен живеела почти в усамотение в замъка Нексон, собственост на съпруга ѝ.

На Коко безделният живот в обкръжението на всякакви изгнаници, сред тях и няколко детронирани монарси, ѝ се струвал еднообразен и скучен. През дългата зима на 1946 година писателят Пол Моран се срещнал с нея в един хотел в Сен Мориц. Прекарвали дълги часове заедно; тя — изнервена, попаднала в клопката на спомените и изпълнена със съмнение, че някога ще се върне на улица „Камбон“, а той, записващ най-личните и проникновени мисли, които дизайнерката му разкривала, докато пушела безспир своите цигари „Голоаз“, с които не се разделяла никога. Пол Моран събрал тези разговори в книгата „Алюр от Шанел“, в която написал за Коко: „Видях я апатична, за първи път в живота ѝ без работа, готова да изпусне нервите си. В искрящите ѝ очи можеше да се долови меланхолията, виждаше се под извивката на веждите, очертани от тежкия молив във формата на тъмни и тънки арки — вулканите на Оверн, които Париж погрешно смяташе за изгаснали“.

В онези дни на златно изгнаничество Коко прочела в пресата новината, че херцога на Уестминстър, вече на шейсет и осем години, се бил развел със съпругата си Лоелия, от която така и не получил толкова желания син, и щял да се жени за Ан Съливан — дъщеря на бригаден генерал. От пресата и от приятелите, които срещала в Швейцария, дизайнерката научавала за случващото се в Париж и най-вече за новостите в света на модата. След лишенията на войната висшата френска мода изживявала нов момент на разцвет. Новопоявилият се дизайнер Кристиан Диор нахлул с летящ старт в модния бранш през 1947 година и предизвикал революция с новия си *look*: дълги и въздушни поли, които се нуждаели от няколко фусти, за да се държат изправени, къси сака, рокли с тънки талии и повдигнати гърди, които изисквали отново използването на корсета. Всичко това било пълна противоположност на свободата на движението, която Шанел винаги била защитавала. Веднъж Коко казала на Диор: „Обожавам това, което правите, но обличате жените, все едно са кресла“.

Към 1950 година Коко и Шпац се разделили и дизайнерката се отдала на пътешестване, като прекарвала немалко време във Франция — в къщата си „Ла Пауса“ и в частната си резиденция на улица „Камбон“ в Париж. В онзи период доста писатели и журналисти я търсели и ѝ предлагали да напишат биографията ѝ. Усилията им обаче

не дали резултат. Коко имала добра памет, но смятала, че да се занимава със спомени, е загуба на време. Обичала да се прави на разсеяна и да обърква хората, които се опитвали да задълбаят в личните кътчета от живота ѝ. Имала навика да казва: „Легендата за мен е така разнообразна, толкова проста и същевременно толкова сложна, че се изгубвам в нея“. За Коко било болезнено да се връща в миналото, защото приятелите, които я били подкрепяли, вече ги нямало. Важните мъже в живота ѝ били починали: великият княз Дмитрий, Етиен Балсан и Бендор, херцогът на Уестминстър, който през 1953 починал внезапно, оставяйки четвъртата си съпруга вдовица и тръгвайки си от този свят без син наследник. Колет, Мисия и Вера Бат — нейните най-добри приятелки, също вече не били сред живите.

Едва през 1954 година и след няколко месеца, прекарани в Ню Йорк, Коко решила да се върне в Париж. Новината, че се завръща, за да отвори отново магазина си за висша мода след цели петнайсет години бездействие, изненадала всички. С изключение на прословутия си парфюм, модна къща „Шанел“ вече била в историята. Почти никой не си спомнял, че преди Втората световна война дизайнерката се намирала в апогея на славата си и само на улица „Камбон“ работели близо четири хиляди служители и годишно се продавали двацет и осем хиляди модела по целия свят.

Мадмоазел Шанел била богата жена и на нейната възраст не се нуждаела от ново начало в магазина си на улица „Камбон“. Но Коко мразела скуката, а и през целия си живот не била правила друго, освен да работи. Онези, които я познавали добре, навярно не са се учудили на намерението ѝ да си възвърне полагащото ѝ се място в света на висшата мода. Искала да направи нова революция в модата и да освободи жената от пищните рокли, които Диор ѝ бил наложил. Ако едно време къщите за висша френска мода били в ръцете на жени като Ланвин, Вионе, Нина Ричи и Скиапарели, сега модерният дизайн носел мъжки имена. Най-големите ветерани, като Жан Пату и Баленсиага, отстъпвали пред Кристиан Диор, Юбер дьо Живанши, Пиер Карден, Пиер Балмен. Мъже, които според Коко не разбирали женското тяло, а още по-малко практичните му нужди.

Когато била на седемдесет години, Коко казала на Пол Моран, че твърдостта на огледалото отразява твърдостта на собствения ѝ характер. В старостта си се била превърнала в съсухрена дама с

прекалено силно гримирано лице и хъркащ глас, която пушела непрестанно цигара след цигара и говорела безспирно... „Имам заплашително извити вежди, широки ноздри като на кобила, коса, черна като въглен, уста, подобна на пукнатина, през която търси разтуха гневлива и щедра душа; и всичко това, увенчано с огромна панделка като на ученичките, кацнала над едно измъчено женско лице, каквото имах още когато бях малка! Имам черна кожа като на циганка, на фона, на която се откроява белотата на зъбите и перлите; и тяло, сухо като асма без гроздове; ръце, криви като на боксьор.“ Така се виждала жената, която възнамерявала да седне отново на трона на френската мода.

Шанел се върнала в Париж и се установила пак в апартамента си в хотел „Риц“. Била продала имението си „Ла Пауса“ и единственото ѝ желание било да отвори вратите на предишния си магазин на площад „Вандом“. По време на отсъствието ѝ много неща се били променили; естествените тъкани, като вълната, коприната и памука, били заменени от модерните синтетични, лесни за изпиране и бързо съхнещи платове. За да влезе в час, дизайнерката възстановила обекта на улица „Камбон“ и приспособила магазина за новото време. Преустроила бутика на партера, който никога не бил затварян и където се продавали само парфюми, и наела една от предишните си сътруднички. Потърсила хубави момичета от добри семейства, за да станат нейни манекени. Когато един журналист я попитал защо се е завърнала, тя му отговорила: „Защото скучаех и предпочитам катастрофата пред празнотата или нищото“.

Въпреки че Коко живеела в „Риц“ през месеците след пристигането ѝ в Париж, тя ремонтирала частния си апартамент на третия етаж на улица „Камбон“, където се хранела и приемала приятели и предпочитани клиенти. Отново се обкръжила от любимите си съкровища: китайските паравани от Коромандел, еднорозите, африканските скулптури, двойката елени от бронз и другите обичани предмети. Понякога, а и защото извивките на ръкавите били нейната мания, можела да сглобява някоя рокля по двайсет пъти, преди да реши, че е готова. Горките модели трябвало да стоят прави по шест-седем часа, докато мадмоазел, неуморима и голяма перфекционистка, работела с иглата, докато постигне желанието от нея резултат.

Следвоенната преса прогнозирала, че завръщането на Шанел ще бъде истински провал и в началото наистина било така. Мнозина смятали, че времето ѝ е отминало и че нейните строги и класически творения вече нямат смисъл в един свят, в който се налагали крещящите цветове и късите поли, а младите момичета показвали пъпа си. Вярно е, че първата ѝ колекция от седемдесет модела, представена на 5 февруари 1954 година в модната къща на улица „Камбон“, била посрещната хладно и критиките били смазващи, но тя не се предала. Въпреки че приела провала с обичайната си изисканост, Коко се чувствала уморена и разстроена от случилото се. Ала на следващия ден започнала работа по новата колекция. „Възобнових живота си на диктатор: успех и самота“, споделила тя в онези дни.

Постепенно и благодарение на таланта и интуицията си стилът „Шанел“ се наложил пак и оценките за новите ѝ колекции както във Франция, така и в Съединените щати, където завръщането ѝ било приветствано шумно, били направо хвалебствени. Костюмът ѝ от туид с обшивки, бежовите ѝ обувки с отворена пета и черно бомбе, чантата ѝ с дръжка от позлатен синджир се превърнали в задължителни за изисканите и добре обличащи се жени по целия свят. През 1957 година в Далас тя получила наградата „Нюман Маркърс“ — „Оскара“ в модата, за „най-влиятелен дизайнер на ХХ век“, а през 1958 година списание „Ел“ я обявило за „жена, в чийто глас най-много се вслушват жените“. На седемдесет и пет години продължавала да е изпълнена с любопитство към всичко и да е страшно актуална. Сред клиентките ѝ били Марлене Дитрих — лична приятелка на Коко, Грета Гарбо, принцесата на Монако Грейс, херцогиня на Уиндзор, Лорън Бакол и Жаклин Кенеди, за която впрочем обичала да казва, че е „най-зле облечената първа дама на света“.

С годините Коко започнала да използва всяко интервю, за да критикува актрисите, модистите, генерал Дьо Гол и късата пола, която ѝ се струвала „просташка и неприлична, две категории, които мразя“. Все по-острият ѝ език и настървението ѝ да „реже глави“ доставяли удоволствие на журналистите, които я интервюирали. В онези дни един млад мъж — Жак Шазо, някогашен балетист и телевизионен водещ в момента, взел интервю от нея за поредица, която правел, посветена на известни дами. Предаването, излъчено през август 1969 година, дало възможност на широката публика да се запознае с една

легендарна жена, която мнозина вече смятали за мъртва. Застанала пред камерите, дизайнерката омагьосала всички с приказливостта си, хапливата си ирония и спомените си, реални и не, от един живот, достоен за роман. Забавлявала се да играе ролята на enfant terrible^[1], а след излъчването на предаването Коко получила лавина от зрителски писма.

През август 1963 година мадмоазел Шанел навършила осемдесет години и по този повод се появила на корицата на списание „Вог“ с една от своите сламени шапки и с вечната ножица, висяща на врата ѝ. Още приживе била митична личност. На 27 декември 1969 година в един театър на Бродуей в Ню Йорк се състояла премиерата на мюзикъла „Коко“, а изпълнителката на главната роля била Катрин Хепбърн. Дизайнерката възнамерявала да облече на премиерата елегантна рокля в пайети, но седмица преди отпътуването си получила мозъчен удар, от който дясната ѝ ръка останала парализирана. Била бясна, защото се нуждаела от двете си ръце, за да работи. Но благодарение на изключително силната си воля след три месеца лечение и възстановителни упражнения се върнала към активна дейност, като държала дясната си ръка увита в черна превръзка.

За да смекчава ужасната си самота, тя работела неудържимо. Мразела неделите, защото в тези дни не можела да пресече улица „Камбон“ и да се потопи в пробите или в подготовката да си сваля сакото и белите ръкавици и да сяда до нея, за да си бърбят, да гледат телевизия или да играят карти.

На осемдесет и седем години и със свършено ясен разсъдък Шанел признава: „Има само още едно нещо, което ми е любопитно: смъртта“. Започнала да мисли за сбогуването си и дала наставления на иконома и пресекретарката си Лилу Грюмбах какво да направят: „Ако умра — казала тя един ден — ме откарайте в Швейцария. Поставете ме между вас двамата на задната седалка. Ако на границата ви попитат какво става, отговорете: «Мадмоазел Шанел съвсем е изветряла, не ѝ обръщайте внимание»“. Пожелала да бъде погребана в парцел, който била закупила в гробището на Лозана. Помолила, когато умре, да я оставят на мира, никой да не я вижда мъртва и напускането ѝ на този свят да не става повод за ненужна публичност. Здравето ѝ въпреки напредналата ѝ възраст не било съвсем лошо — страдала от ревматизъм и артроза, но настроението ѝ далеч не било добро. Коко

посрещнала новата 1971 година сама в хотел „Риц“, раздразнена, че до понеделник не може да се върне в магазина си и да довърши детайлите на есенната си колекция, която щяла да представи на 5 февруари.

В студената неделна вечер на 10 януари Коко си легнала по-рано от обикновено, защото се чувствала много уморена. Тъй като това бил почивният ден на иконома ѝ, камериерката ѝ Селин ѝ помогнала да се съблече. Когато вече се готвела да се отпусне в леглото, дизайнерката усетила, че не може да диша, и помолила за помощ. Последните ѝ думи, изречени през сълзи, били: „Виж, така се умира“. Камериерката склопила очите ѝ. На следващия ден целият свят узнал новината за кончината ѝ и вестниците оповестили смъртта ѝ на заглавните си страници. До последната минута от живота си мадмоазел Шанел била непокорна и горда: „Ненавиждам да лазя, да се кланям, да се унижавам, да крия какво мисля, да се подчинявам, да не правя каквото искам. Днес, както и преди, гордостта ми личи в моя глас, в огъня на погледа ми, в мускулестото ми и измъчено лице, в цялата ми личност. Аз съм единственият вулкан на Оверн, който още не е угаснал“.

След опелото в църквата „Мадлен“ Коко Шанел била погребана според желанието ѝ в Лозана. Тялото ѝ почива в мраморен гроб, украсен с пет лъвски глави, любимото ѝ число и зодиакалния ѝ знак. На 25 януари се провело ревю на колекцията ѝ пролет-лято, което се превърнало в отдаване на посмъртна почит на великата създателка. Мадам Клод-Помпиду — първата дама на Франция, председателствала ревюто, на което моделите носели в прибраните си коси дискретна черна панделка в знак на траур. Дългите аплодисменти накрая са щели да разчувстват Мадмоазел, която този път не можела да присъства както обикновено, застанала най-горе на стълбата с огледалата с неразделната цигара в уста. „Точно обратното на това, което казва Серт, ще бъда лоша покойница, тъй като, щом се озова под земята, ще се размърдам и ще започна да мисля само как да се върна на земята, за да започна отново.“ Не изпълнила тази своя последна воля, но свободолюбивият ѝ и непокорен дух продължава да вдъхновява наследника ѝ — модиста Карл Лагерфелд, който успя да направи така, че стилът „Шанел“ да надживее гениалната си създателка.

[1] Ужасно дете (фр.). — Б.пр. ↑

УОЛИС СИМПСЪН

КРАЛИЦАТА БЕЗ КОРОНА

*Хората нямат и най-малка представа,
колко е трудно и изтощително цял живот да
въплъщаваш една голяма любов.*

Уолис Симпсън

Уолис Симпсън се превръща в легенда, когато любовникът ѝ — крал Едуард VIII, решава да се откаже от трона на империята, чиито владения стигали до Индия, заради нея. Американската преса и дори премиерът Уинстън Чърчил определят историята им като „любовната връзка на века“, макар че времето е щяло да се погрижи да сложи нещата по местата им. Романтичната история на един представителен и очарователен монарх, който се отказва от трона на Англия заради любовта си към разведена американка от плебейски произход, прилича на истинска приказка. В продължение на години те заемат кориците на списанията и публиката следва безкрайното им пищно изгнаничество, като желае един ден британската кралска фамилия да им прости и да им позволи да се върнат в двореца. Това не се случва, не и докато са живи, но благодарение на упорството на принц Едуард двамата почиват заедно в кралското гробище на Фрогмор. Истинска привилегия за една от най-мразените жени на XX век, поне от британците, които я обвинявали за всичките злини, сполетели монархията.

Лоша, коварна, натрапчива, шпионка, леконравна, екстравагантна, например карала да ѝ гладят парите, защото ѝ харесвал шумът на банкнотите, помпозна и повърхностна... са само някои от епитетите, с които била окачествявана тази американска дама с два развода зад гърба си, която, макар и да изглежда парадоксално, никога не е мислела да се омъжва за Едуард VIII. Говори се, че в деня, в който от убежището си в Кан чула речта на краля, в която обявявал абдикацията си, тя, освен че строшила някоя и друга ваза, избухнала в плач от яд и изкрепяла: „Как можа да ми причиниш това?“. Уолис

принадлежала към бедния клон на богатата фамилия и финансовите несгоди не ѝ били чужди. Тя се чувствала щастлива като любовница на мъж, който я обожавал и я обсипвал със скъпоценни бижута. Не искала повече, стигало ѝ да ходи на изискани празненства, да пътува на луксозни круизи за удоволствие, да танцува до малките часове на нощта по нощните клубове, да показва великолепните си диаманти и рубини и да украсява къщите и дворците, в които живее, без да се ограничава в харченето на пари.

Ала след като принцът на Уелс се запознал с тогавашната госпожа Симпсън, да се ожени за нея, се превърнало в болезнено и натрапчиво желание за него. Никой като нея не се осмелявал да му казва каквото мисли, да го упреква на обществени места и да му дава заповеди, който изпълнявал със скрито задоволство. Едуард, принц като от филмите — с руса коса, сини очи и стройна фигура, бил запленил от една кряскаща, властолюбива жена, която се намирала на ръба на анорексията и притежавала всичко друго, но не и женственост. Жена, която се превърнала в „обществен враг“ на монархията и която била проучвана до девето коляно в опит да бъде убеден монархът, че не е идеалната партия за него. Напразни били обвиненията за тъмното ѝ минало, за неморалния живот, който, предполага се, била водила в Китай, все още омъжена за първия си съпруг — пилот и алкохолик, който я малтретирал. За трийсет и петте години брак херцогът на Уиндзор нито веднъж не се разкажал, че бил изгубил всичко в името на любовта. Малко преди да умре, споделил пред свой приятел: „Херцогинята ми даде всичко, което не можах да имам в семейството си. Даде ми утеха, любов, доброта“.

ТЪМНО МИНАЛО

Жената, която разклатила британската монархия, е родена на 18 юни 1895 година в спокойния планински курорт Блу Ридж Съмит, щата Пенсилвания, близо до град Балтимор. Там, в скромната планинска хижа, позната като „Скуеър Котидж“, се появила на бял свят Беси Уолис Уорфилд, дъщеря на Тийкъл Уолис Уорфилд и Алис Монтегю. Момиченцето се родило в лоното на две известни патрициански фамилии от Балтимор; сред изтъкнатите предци — както на Уорфилд, така и на Монтегю, имало политици, военни и съдии. Бащата на Уолис, най-малкият от четири деца, се родил със слабо телосложение и крехко здраве. На осемнайсет години открили, че има туберкулоза и вместо да го настанят в санаториум, родителите му го накарали да започне работа като стажант в една банка.

Когато в началото на 1890 година атрактивната Алис се запознала с Тийкъл, той бил двацет и пет годишен приятел и срамежлив мъж, когото домашният лекар бил посъветвал да не се жени предвид болестта, от която страдал. Но Тийкъл не се вслушал в предупрежденията на лекаря и се влюбил в Алис, прелестно и весело русо момиче на двацет и четири години. Във време, в което на болните от туберкулоза не се позволявало да имат контакт с жени, Алис показала голям кураж, като приела да излезе с него. Не се страхувала нито че ще се зарази, нито от това, което щели да си помислят другите за връзката им. Не след дълго, скандализирайки и двете семейства, госпожица Монтегю забременяла.

В първите месеци на 1895 година любовниците напуснали Балтимор и се установили в планините на Блу Ридж Съмит, където климатът бил благоприятен за болните от туберкулоза. Там, инкогнито и без подкрепата на роднините, трябвало да се роди малката Беси Уолис, красиво и здраво бебе, тежащо три килограма. По онова време дете, родено от родители без брак, било истински срам за обществото. Ревностни привърженици на епископализма и една от фамилиите с най-древно потекло в страната — сред предците им били някои от основателите на щата Мериленд — семейство Уорфилд не било в

състояние да приеме подобно безчестие. Решили, че Алис не може да роди в Балтимор, и в деня на събитието изпратили тайно доктор, който да помогне за появата на детето на бял свят. Не приели обаче раждането на момиченцето да бъде включено в официалната семейна история, която по онова време точно се пишела. Малката Беси Уолис не била кръстена и за Църквата била обречена на „вечно проклятие“. Бъдещата херцогиня на Уиндзор се появила на бял свят в най-голяма анонимност и била смятана за плод на греха.

Алис и Тийкъл се оженили седемнайсет месеца след раждането на дъщеря им в строга церемония, лишена от всякаква празничност. Булката носела дискретна следобедна рокля и малък букет виолетки в ръка. Младоженците нямали право на тържество, нито на романтичен меден месец. Малко след като сключили брак, те се върнали в Балтимор, защото здравето на Тийкъл се влошило. За Алис настъпили мъчителни месеци. Страхувала се, че можело съпругът ѝ, който получавал чести пристъпи от кашлица, да зарази нея и малката. Живеели много бедно в скромен семеен пансион в града, близо до „Парк авеню“. Уорфилдови, виждайки, че приближава краят на сина им, решили да ги приютят в къщата си на улица „Ийст Престън“ 34. Само шест месеца по-късно Тийкъл починал, без Уолис да може да се доближи до него, да го прегърне или да се сбогува. Бил на двайсет и седем години и оставил вдовицата и малкото си дете в крайно затруднено икономическо положение.

Бабата — Ана Емори Уорфилд, която винаги се била противопоставяла на брака на най-малкия си син и не криела презрението към снаха си, приела да поеме грижите за младата вдовица и внучката си. Така малката Уолис и майка ѝ останали да живеят в голямата господарска къща на улица „Ийст Престън“ в Балтимор. Строгата баба Уорфилд, вдовица от дълги години, била матроната на клана и здраво държала семейните юзди. Била взискателна домакиня, която контролирала до най-малка подробност шестте прислужнички, а те всеки ден се строявали пред нея, за да получават заповедите ѝ. Силно религиозна и спазваща строг траур в облеклото, тя принуждавала внучката си да става в пет часа сутринта, за да се включва в семейната молитва.

В дома на Уорфилд живеел и единственият син на фамилията — Соломон, който бил ерген. Чичо Сол, както го наричали, бил влиятелен

мъж с добро положение в обществото. Бил президент на железопътна компания и директор на няколко важни предприятия, а освен това съветник и личен приятел на президента на Съединените щати Гроув Кливланд. Соломон не преставал да повтаря на Алис, че е при тях благодарение на неговото състрадание, и същевременно не скривал, че тя го привлича. Независимо от тежките удари, които животът ѝ бил нанесъл, Алис била оптимистка и имала весел характер в контраст с мрачната викторианска атмосфера в къщата на бабата на Уолис. По-късно херцогинята щяла да заяви: „Уорфилдови бяха крайно консервативни, строги и религиозни, а Монтегю, точно обратното, бяха безотговорни и лекомислени“.

Предвид растящия интерес, който Соломон показвал към нея, Алис решила да се премести с дъщеря си на хотел. Въпреки че приел зле безразличието на вдовицата на брат си, чичото определил издръжка и се ангажирал да плаща образованието на Уолис. Тъй като парите не били достатъчни, Алис започнала работа като шивачка в милосърдна организация, за да може да разчита и на малка заплата. Една година по-късно съдбата ѝ се притекла на помощ. Сестра ѝ Беси също била останала вдовица и я приела в огромната си къща от червени тухли на улица „Уест Чейс“. За първи път имали истински дом и Алис пратила дъщеря си на училище, в което можела да играе с другите деца на нейната възраст. Уолис била навършила седем години и била със силен характер, упорита и със състезателен дух, готова винаги да бъде първа.

През 1908 година Алис и дъщеря ѝ се преместили в доста просторен апартамент, в който младата вдовица започнала да дава стаи под наем на студенти — нещо унизително в очите на доброто общество в Балтимор. Но майката на Уолис така и не забогатяла, защото била превъзходна готвачка и обичала да изненадва клиентите си с вкусни гозби, типични за Мериленд, като за целта не се двоумяла да купува най-добрите продукти от пазара. Алис научила дъщеря си да приготвя сочни ястия и по-късно те щели да донесат заслужена слава на херцогинята на Уиндзор във времето, когато живеела в Лондон. До края на живота си Уолис си спомняла месеците, прекарани с винаги жизнерадостната си майка, като най-щастливите в живота си. „Обожавах да говоря с майка си. Никога не ми отговаряше снизходително. Говорехме си така, сякаш бяхме сестри.“

На 20 юни 1908 година вдовицата сключила брак с Джон Фрийман Разин. Той бил не особено привлекателен и малко мързелив, но затова пък много ласкав с момиченцето. Уолис, която вече имала славата на непокорно и инатливо дете, прибегвала до всякакви номера, включително до гневни изблици, за да осуети сватбата на майка си. В онзи период ходела в скъпото девическо училище „Аръндел“, което се намирало в близост до къщата на семейството ѝ по майчина линия. Когато съученичките ѝ се подигравали, че майка ѝ държи пансион, тя яростно се защитавала, използвайки толкова вулгарен език, че учителите оставали поразени. Никога не се оставила на никого да я сплаши и характерът ѝ се изковал така силен отчасти и благодарение на строгото викторианско възпитание на баба ѝ Уорфилд.

На шестнайсет години Уолис била момиче, което правело впечатление с хубавата си външност. Имала горда осанка, ъгловато лице, ясно оформена брадичка, високо чело и прекрасни сини очи, които смекчавали твърдия ѝ строг вид. Била смущаваща и малко тайнствена; приличала на момче с къса коса, квадратни рамене, малки гърди и крайно слаба. Момчетата я намирали за интересна, забавна и най-вече дръзка. Вече девойка, тя си давала сметка, че е различна от другите момичета, че изпъква с оригиналността и дръзкия си начин на обличане. Почти нямала пари, но носела впечатляващи екстравагантни рокли, които майка ѝ сама ѝ шиела по мярка, и в тях се откроявало стройното ѝ тяло. Била най-шикозното момиче сред приятелките си и първата, която имала гадже. През целия живот нейните най-добри оръжия за прелъстяване били според собствените ѝ думи жизнеността ѝ, силният ѝ характер и умението ѝ да подхранва лесно ранимото мъжко самолюбие.

През 1911 година Уолис била приета в интерната за госпожици от избрани семейства „Олдфийлдс“, най-скъпия в щата Мериленд. В това училище момчетата от висшето общество прекарвали дните си в четене на пасажи от Библията, учили се да шият, да готвят и да рисуват. Много от тях били влюбени платонически в Уелския принц, чиято снимка висяла по стените на стаите им; русият и добре сложен наследник на британския трон бил тогава на седемнайсет години. Към 1912 година Уолис вече не можела да понася елитарната атмосфера на „Олдфийлдс“ и прекарала лятото в дома на леля си Беси. Майка ѝ живеела в Атлантик Сити със съпруга си, но семейното им щастие не

продължило дълго. През април 1913 година пастрокът на Уолис починал от алкохолизъм. Алис Уорфилд Разин, за втори път вдовица, се върнала в Балтимор, където предстояло дъщеря ѝ да бъде представена в обществото. Това било светското събитие на годината и за големия бал в Оперния театър девойката облякла приказна рокля от бял сатен, изкопирана от модел на английския модист Уорт. Била навършила осемнайсет години и сега от нея се очаквало в най-скоро време да си намери добър съпруг, по възможност богат и влиятелен мъж.

През ноември 1915 година съдбата на Уолис направила неочакван завой. Корин, една от нейните братовчедки — щастливо омъжена за капитана на корветата „Хенри Мъстин“ и майка на три деца — я поканила да ѝ отиде на гости в слънчевия щат Флорида, където живеела. Съпругът ѝ бил назначен в нова военноморска база за обучение и тренировка на лоцмани в Пенсакола. Това градче в Северозападна Флорида с красиви колониални сгради в испански стил било заобиколено от девствени плажове от бял пясък. Въпреки че току-що била починала баба Уорфилд и според традицията цялото семейство трябвало да спазва строг траур, Уолис въобще не се подвоумила и приела поканата. За нея това била мечтаната ваканция. За първи път далеч от суровите семейни порядки, тя се чувствала свободна и готова да се наслаждава на това райско място. Въпреки че помагала на братовчедка си в домашните работи и в кухнята, им оставало време да се пекат на слънце, да се къпят в топлото море, да ходят на кино и да излизат по танцови забави, посещавани от представителните офицери от военната база.

„Току-що се запознах с най-очарователния пилот на света“, така в писмо до майка си, Уолис съобщава за срещата си с мъжа, който щял да се превърне в неин съпруг — Ърл Уинфилд Спенсър. Запознали се в дома на Корин на един обяд, на който младият офицер от флота бил поканен заедно с други свои колеги от базата. Още от първия момент Уолис била привлечена от снажния и сърдечен пилот с тъмни коси и предизвикателен поглед, осем години по-възрастен от нея. Уинфилд Спенсър, когото всички наричали Уин, бил роден в Канзас през 1888 година и бил най-големият от шестимата си братя и сестри. Подобно на Уолис произхождал от старо американско семейство, чиито предци били акостирали на бреговете на Северна Америка през XVII век.

Спенсър, който имал славата на бонвиван и женкар, бил черната овца на фамилията — подробност, която влюбената в него жена не знаела.

Привличането било взаимно и страстта, която пламнала между двамата, била достатъчно силна, за да решат да се оженят, колкото е възможно по-скоро. Въпреки че фамилията на Уолис не гледала с добро око на този брак, тя не отстъпила. Убедила чичо си Сомолон да ѝ помогне за разходите и поръчала сватбената си рокля в луксозен магазин в Балтимор. Роклята била от бяло кадифе, а горната част била в бродерия от перли и с ръкави във формата на камбани. Младоженката носела корона от портокалови цветове и було от тюл. На 8 ноември 1916 година двойката сключила брак в Църквата на Христос в Балтимор, украсена за случая с азалии, рози и бели хризантеми. Била изискана и романтична сватба, за каквато Уолис си била мечтала и каквато майка ѝ не можела да има.

След краткия меден месец младоженците се върнали в Пенсакола, където Уолис много скоро открила, че нейният неустрашим пилот е алкохолик. Истинско мъчение било да знае, че мъжът ѝ може да реши да пилотира в пияно състояние и да не се върне къщи жив. Това обаче се оказало само началото на една дълга голгота. Защото Уин не само пиел, но и бил най-ревнивият и налитащ на бой мъж, който имал навика да изкарва целия си гняв и чувството за провал върху Уолис. На 6 април 1917 година Съединените щати влизат във война и против волята на Уин и въпреки че висшестоящите му знаели за проблема му с алкохола, Министерството на флота го изпраща в Сан Диего, за да организира училище за тренировки на пилоти от Западния бряг. Но нито смяната на заниманието, нито мекият калифорнийски климат успели да успокоят пристъпите му на гняв и ревност. Когато излизал от къщи, завързвал Уолис за леглото, а веднъж дори стигнал дотам, че я затворил в банята за цял ден. Но този, който всъщност изневерявал в двойката, бил той самият — извънбрачните авантюри на Уин Спенсър били известни на всички.

На 7 април 1920 година Уелският принц, най-желаният ерген на Европа, пристигнал в Сан Диего, придружаван от братовчед си Луи Маунтбатън. На път за Австралия крайцерът „Ринаун“ направил кратък престой в града. Семейство Спенсър не били поканени на тържествата, организирани от властите на Сан Диего в чест на британския престолонаследник. Но все пак можели да присъстват на

бала на кмета на града в хотел „Коронадо“. Уолис успяла да види принца само отдалеч в бялата му униформа от Кралския флот, докато подавал ръка на гостите. Тогава за първи път се озовали заедно на публично място, но трябвало да изминат още десет години, за да се пресекат пътищата им отново. След като прекарала известно време в Калифорния, двойката Спенсър се преместила във Вашингтон, където живеели майката на Уолис и любимата ѝ леля Беси. Уолис, чието съжителство със съпруга ѝ ставало нетърпимо, се почувствала закриляна от близостта на семейството си и сериозно се замислила за развод. Ала отговорът на роднините ѝ от страна както на Уорфилд, така и на Монтегю, бил, че никога няма да приемат развода. Единственият възможен изход за Уолис била раздялата; само така щяла да се освободи от окаения живот, който водела с мъжа си. През есента на 1921 година Уолис и Уин преустановили отношенията си, поне временно. Уинфилд, на когото било забранено да лети поради страстта му към пиенето, бил назначен за командир на стара испанска канонерка и бил изпратен в база в Китайско море. Уолис отишла да живее в къщата на майка си. Току-що била сложила край на четиригодишната мъка и малтретиране, които белязали дълбоко характера ѝ.

В автобиографията си със заглавие *The Heart has Its Reasons* („Сърцето има своите причини“) Уолис дава много малко информация за тези седем години между раздялата ѝ със Спенсър и втория ѝ брак през 1928 година. Твърде дискретна е и при споменаването на имената на мъжете, в по-голямата си част млади дипломати и представителни офицери, с които е имала връзка. Знае се обаче, че след като изгубила от очи съпруга си, тя започнала да се наслаждава пълноценно на положението си на свободна жена. Живееела във Вашингтон, където делеяла апартамент в „Джорджтаун“ с една художничка, съпруга на офицер от флота. Уолис разполагала с малко пари — само с оскъдната издръжка, която Уин ѝ бил отпуснал, но най-после се била отървала от униженията и заплахите му. На двацет и пет години била елегантна, кокетна и дръзка жена, която знаела как да съблазнява мъжете. В следващите месеци имала връзки с принц Джелазио Гаетани — посланик на Италия в САЩ, който предал на Уолис възхищението си към Мусолини, а по-късно и с първия секретар на посолството на Аржентина Фелипе Еспил. Уолис се влюбила пламенно в този хубав

мъж от латински тип, който освен голям танцър на танго бил и добре облечен, прелъстителен и неустоим за жените.

Знойната връзка между снажния латино любовник и Уолис приключила внезапно в края на 1923 година, когато той се влюбил в друга жена. Щом слухът за това стигнал до Уолис, тя се почувствала с наранено достойнство и вдигнала на любовника си нечуван скандал. Така, както се намирали на един изискан прием, Уолис изведнъж се нахвърлила гневно върху Еспил и одрала лицето му пред очите на всички присъстващи. В същия момент се изпарили шансовете ѝ да се превърне в съпруга на блестящ дипломат. След раздялата с Фелипе Уолис напуснала Вашингтон и прекарала пет месеца в Париж, за да забрави сантименталната си несполука. През това време успяла да помисли за бъдещето си, което не се очертавало особено обещаващо. Уин Спенсър, все още неин съпруг, започнал да ѝ праща писма, в които я молел да забрави миналото и я канел да отиде при него в Китай. Уолис, отново сама и без достатъчно пари, за да се разведе, решила да опита да спаси брака си още веднъж.

Съществуват различни версии относно мотивите, поради които Уолис предприема пътуването до Китай през 1942 година. Според биографа ѝ Чарлс Хайъм, преди да отпътува за Хонконг, бъдещата херцогиня на Уиндзор преминала през сериозна тренировка, организирана от информационната служба на Министерството на флота, за да е в състояние да пренесе тайни документи в страната, за която заминавала. Било обичайна практика съпругите на офицерите от флота, работещи в Азия, да се използват за пощенски услуги, тъй като поверителната информация, предавана на американския флот в Китай, обикновено телеграми и кодирани съобщения, била лесно прехващана от чуждите служби. Ако тази версия е вярна, то това означава, че в онзи момент е започнала предполагаемата и легендарна шпионска кариера на Уолис Симпсън.

Уолис отпътувала от пристанището на Бруклин на 17 юли на борда на „Шомон“, кораб на американската армада, който превозвал войските, предназначени за Филипините. По време на плаването спряла за една седмица на райските Хавайски острови. Тя била впечатлена от пищната растителност и красотата на местните хора. В Манила се качила на друг кораб — „Емпрес ъв Канада“, който я закарал до Хонконг, където я очаквал съпругът ѝ. Когато слязла на

шумното пристанище в града, я връхлетели цял куп усещания, които преди това не познавала. Горещината била задушаваша, а миризмите — силно пронизващи. Вече на твърда земя, тя се възстановила от изтощителното пътуване в един хотел, а по-късно се преместила със съпруга си да живее в апартамент на флота в квартал „Коулун“. През седмицата, в която Уолис пристигнала в Хонконг, в съседен Китай избухнала кървава гражданска война. Положението по улиците било напрегнато и опасно за чужденците, които не се осмелявали да се движат извън зоните, в които живеели.

През 1933 година, когато Уолис Симпсън станала любовница на принц Едуард, из Лондон се носела легендата, че разведената американка е експерт в „източни сексуални техники“, които била научила по време на престоя си в Китай с първия си съпруг. Скандалът щял да избухне, когато британският премиер Стенли Болдуин в свой доклад оповестил дейностите на Уолис по време на първото ѝ азиатско пътуване. Според тези документи, намерени от британските тайни служби и предназначени за крал Джордж V и кралица Мери, защото трябвало по всякакъв начин да се попречи Уолис да стане английска кралица, Уин Спенсър бил човекът, който въвел съпругата си в „къщите за пеене“ — наименование, с което били известни луксозните публични домове в английската колония. Докладът, наречен „китайско досие“, сривал до дъно репутацията на Уолис. Била обвинена не само че е посещавала публичните и игралните домове, но и че е участвала в трафика на наркотици.

„Сдобряването се оказа провал“, пише Уолис в своите спомени за случилото се в Хонконг. В действителност и според отбелязаното от биографите ѝ Уин Спенсър я напуснал, за да заживее с една млада и хубава художничка, която се радвала на голяма популярност сред английската колония. Останала сама, на 21 ноември Уолис заминала с кораб за Шанхай, където отседнала за няколко дни в елегантния хотел „Астор Хаус“. Независимо че градът бил потопен в ужасите на войната, тя успяла да се наслади на светската атмосфера, в която живеели западняците. Присъствала на изискани партита, организирани от колониални управници в луксозните им приказни къщи, както и на оживени конни надбягвания, и посетила модерните нощни клубове. В началото на декември пристигнала в Пекин и отседнала в „Гран Хотел“ — истински оазис за град, връхлетян от хаос и безредици. Там

останала до юни 1925 година, когато навършила двацет и девет години. Тогава доста набързо се сбогувала с добрата си приятелка Катрин Роджърс и съпруга ѝ Херман, които били нейни домакини по време на престоя ѝ в китайската столица, и се върнала в Съединените щати.

На 8 септември след мъчително пътуване Уолис пристигнала на пристанището в Сиатъл и веднага била вкарана в болница. В спомените си херцогинята на Уиндзор казва, че се е върнала от Китай с „малко тъмно нещо в себе си“, което наложило спешна операция и дълъг възстановителен период. Бил един от редките случаи през дълголетния ѝ живот, в който здравето ѝ било изневерило. По-късно през 1951 година била оперирана от тумор на яйчниците, но доживяла дълбока старост като здрава жена, изпълнена с жизненост. Уолис не разкрива причините за влизането си в болница, но по всичко личи, че деликатното ѝ състояние се дължало на последиците от аборт, който ѝ бил направен по време на пребиваването ѝ в Китай. Когато през юни напуснала Пекин, за да се прибере у дома, Уолис първо се отбила в Шанхай, където искала да се сбогува с някои приятели. Именно там я прелъстил един италианец — Галеацо Чано, с когото изживяла кратък романс. Този запален почитател на Мусолини, който щял да стане министър на външните работи на Италия, тогава бил млад студент, запленил от хилядолетната история на Китай. Според писателя Чарлс Хайъм и написаното от него в прекрасната биография на херцогинята на Уиндзор тя забременяла от Чано и решила да абортира, преди да се прибере в Съединените щати. Гинекологичните усложнения, последвали аборта, оставили сериозни последици, една, от които била невъзможността да има деца.

След четиримесечен период на възстановяване в апартамента на майка си във Вашингтон Уолис се преместила в Уорънтън — спокойно градче в щата Вирджиния, където научила, че може да получи развод от мъжа си сравнително лесно и на немного висока цена. Тя отседнала в единствения приличен хотел в градчето — „Уорън Грийн“, и се посветила на игра на голф в местния клуб, на танци и на покер, едно от големите ѝ увлечения. „Нямаше достатъчно пари, за да се облича наистина добре. Изглеждаше по-скоро спретната, отколкото елегантна... важното е, че винаги беше пълна с енергия. Блестеше на всички празници! Можеше да танцува безспир и да прави компания на

всеки, който пие, без изпитото да замае главата й... Беше родена разказвачка и притежаваше неизчерпаема колекция от разкази и дръзки гатанки...“, спомня си един приятел на Уолис от този период.

По онова време Уолис започнала да се среща с някои приятелки от юношеските си години, които живеели във Вашингтон, отстоящ само на осемдесет километра, сред които била Мери Кърк, една от шаферките на сватбата й със Спенсър. Мери била омъжена за Жак Рафре и живеела в апартамент на площад „Вашингтон“ в Ню Йорк. На Коледата през 1926 година семейство Рафре я поканили да прекара с тях празниците. Именно на 25 декември, точно няколко дни след като била получила развод с първия си съпруг, нейната приятелка й представила Ърнест Симпсън, добре изглеждащ и образован бизнесмен. С баща англичанин и майка американка, роден и отраснал в Ню Йорк, Ърнест, който тогава бил на двайсет и девет години, изглеждал истински джентълмен. Висок, с хубава външност, вежлив и елегантен, той имал спокоен характер и споделял с Уолис общи вкусове и хобита. Още от първия миг двамата били привлечени един към друг и започнали да излизат заедно. По онова време течал разводът на господин Симпсън със съпругата му Доротея Парсънс Дечърт, от която имал дъщеря — Одри.

През 1928 година компанията, управлявана от бащата на Ърнест и основател на „Симпсън, Спенс & Янг“, занимаваща се с покупко-продажби на кораби, вървяла от зле по-зле и синът решил да се установи в Лондон, за да вземе нещата в свои ръце. Преди да замине, най-неочаквано той предложил брак на Уолис. Но на своите трийсет и една години тя вече познавала най-горчивата страна на брака и му отказала. Пътищата им се разделили: тя заминала на ваканция в Кан в дома на приятелите си Роджърс, а Ърнест отпътувал за Лондон. Няколко седмици след раздялата обаче Уолис преосмислила предложението и му писала, че приема. В края на юни сключила брак с Ърнест в един мрачен офис на Брачния регистър в Челси. От страна на Уолис на церемонията не присъствал никой — нито от семейството й, нито от най-близките й приятели. Майка й Алис, която живеела във Вашингтон, не одобрявала този брак и отказала да присъства. Предвид липсата на бляскава фамилна сватба Ърнест компенсирал съпругата си с разкошен меден месец, който прекарвали във Франция и Испания.

Двойката обиколила Европа с импозантна жълта лагонда, управлявана от шофьор в униформа, и отсядали в най-хубавите хотели.

След голямото европейско пътуване Симпсънови се установили в апартамент на Ърнест в Лондон близо до Хайд Парк, а по-късно намерили къща по техен вкус на улица „Джордж“ № 5 в Браянстън Корт. Жилището било елегантно, с просторен хол, трапезария, светли спални и няколко стаи за домашната прислуга, състояща се от петима души. За първи път в живота си Уолис се радвала на добро финансово положение и можела да си позволи луксове, немислими дотогава за нея. Тъй като Ърнест прекарвал деня си в офиса, тя, тъй като разполагала с цялото свободно време на света, се посветила на обзавеждането на апартамента и на купуването на антики в Челси и Кенсингтън, без да се ограничава. Домът бил пълен с декоративни и ценни предмети: свежи цветя във вазите, китайски паравани, изящен роял, многобройни изделия от слонова кост, яспис и порцелан, придобити по време на престоя ѝ в Китай.

Свикнала да води непринуден живот в Съединените щати, за Уолис не било лесно да се приспособи към строгия етикет на висшето английско общество. При все това след няколко месеца госпожа Симпсън се превърнала в една от най-големите лондонски домакини и организираща в дома си в Браянстън Корт изискани и забавни празненства, които щели да се прочуят в целия град. На тях се събирали чуждестранни дипломати, политици, бизнесмени — в по-голямата си част норвежци и американци, клиенти на Ърнест, актьори и дами от доброто общество. Уолис сама приготвяла и сервираща коктейлите, макар самата тя да пиела малко и единствено шотландско уиски, и гощавала гостите си с вкусни и екзотични вечери на свещи, като всичко било подредено и обмислено по безупречен начин. Празненствата на госпожа Симпсън били известни с прекрасната си храна — комбинирала типичната за щата Мериленд кухня с оригинални рецепти от Кантон и Пекин, с обилното пиене и непринудения характер на домакинята.

Уолис изглеждала щастлива до мъжа, за когото се била омъжила повече от примирение, отколкото по любов, и който задоволявал желанията ѝ. Постепенно госпожа Симпсън се приобщила към американската колония в Лондон, която се събирала поне два пъти в седмицата. Сред изтъкнатите ѝ представители били Консуело Морган

Тоу, чийто съпруг — Бенджамин Тоу, първи секретар на посолството на Съединените щати в Лондон, бил приятел на Уолис от годините в Сан Диего. Консуело била сестра на Телма Фърнес, тогавашната любовница на Уелския принц. Телма, красива жена със стил, била омъжена за човек, два пъти по-възрастен от нея — вдовеца виконт Мармадюк Фърнес, който прекарвал дните си на Ривиерата, пиейки коняк и флиртувайки с млади красавици. През лятото на 1929 година, когато била само на двайсет и три години, Телма започнала връзката си с наследника на короната. От първата им среща Уолис и лейди Фърнес — и двете либерални американки с развод зад гърба си, си допаднали и станали добри приятелки.

НЕОЧАКВАНА ИДИЛИЯ

През зимата на 1939 година брачната двойка Симпсън била поканена в дома на семейство Фърнес в Мелтън Моубрей, графство Лестър, за да участват в лова на лисици. Били поканени също Уелският принц, който наскоро се бил върнал от Южна Америка, и по-малкият му брат Джордж. Както разказва самият Едуард в спомените си, публикувани през 1951 година под заглавието „A King's Story. The Memoirs of The Duke of Windsor“ („Историята на един крал. Мемоари на херцога на Уиндзор“) и посветени на Уолис, госпожа Симпсън приятно го впечатлила още при първата им среща. Спомнял си, че бил влажен и много мъглив ден и че Уолис имала силна настинка. Тогава Едуард, навярно за да разчупи леда, ѝ задал въпроса, който е част от легендата за двамата: „Вие като американка и човек, свикнал с комфорта, не студувате ли в нашите английски замъци без централно отопление?“. Уолис шеговито му отвърнала: „Съжалявам, сър, но ме разочаровате. На всички американки, които идват в страната ви, зададете същия въпрос. Очаквах нещо по-оригинално от Уелския принц“. При този отговор, който оставил като вкаменени всички присъстващи, Едуард не знаел как да реагира. Според принца в онзи ден „започнало едно приятелство, изпълнено с много общо разбирателство“.

След този лов Уолис и Едуард се засичали през следващите месеци в компанията на общи приятели по светски събирания в Лондон и по време на някой и друг уикенд в провинцията. Изглежда, не ставало дума за любов от пръв поглед, защото нито Уолис, нито принцът си спомнят нещо особено от първата им среща в ловния павилион на фамилия Фърнес, освен че тя имала температура и не се чувствала много добре. При все това, макар че не си спомняла разговора с принца, на Уолис той ѝ направил добро впечатление с външността си и изисканите си маниери: „Помня, че си помислих колко много прилича на портретите си: леко разрошена от вятъра коса, вирнат нос и този странен, носталгичен, почти тъжен поглед, когато изражението му е спокойно... Стори ми се, че наистина е една от най-

привлекателните личности, които бях срещала“. В действителност Уолис се била запознала с Едуард преди десет години, когато била омъжена за Уин Спенсър, по време на приема на принца в Коронадо, Сан Диего. Но сега, вече като изисканата съпруга на Ърнест Симпсън, нямала никакъв интерес да рови в миналото и никога не пожелала да коментира тази подробност.

Втория път, при който Едуард успял да се вгледа по-внимателно в Уолис, било през юни 1931 година в Бъкингамския дворец, когато тя била представена в двора на крал Джордж и кралица Мери. Принцът стоял на своето място, а именно прав зад двата трона, на които седели родителите му, и оттам погледът му веднага се спрял на нея, щом се появила: „Когато дойде редът ѝ да направи поклон, първо на баща ми и после на майка ми, привлече вниманието ми с осанката и естественото достойнство в движенията“. След представянето Телма поканила няколко приятели, сред които била и госпожа Симпсън, да пийнат по чаша шампанско в дома ѝ. Принцът се появил ненадейно на коктейла и поздравил Уолис за елегантната ѝ вечерна рокля, с която се била появила в кралския двор, съчетана с украса от щраусови пера на главата в комплект с ветрилото, което Телма ѝ била заела. Когато в три часа след полунощ Уолис и съпругът ѝ си тръгнали от резиденцията на Фърнес, Уелският принц им предложил да ги закара със своята кола. За тях било голяма чест и когато стигнали в Браянстън Корт, го поканили да се качи за едно питие. Принцът обаче отклонил поканата, като преди това не пропуснал да възкликне: „Бих се радвал да видя дома ви някой ден. Казват, че е очарователен. Лека нощ!“.

Няколко месеца по-късно Уелският принц вечерял за първи път в дома на семейство Симпсън и останал с приятно впечатление от гостуването си: „Всичко у тях беше с подчертано изискан вкус, а относно храната никой не може да им съперничи в Лондон според мен. Като се има предвид, че Уолис е израснала в Балтимор, където добрата храна се смята за едно от най-важните неща, които могат да съществуват, то тя има кулинарни познания на истински специалист. Освен това е личност, която привлича край себе си весели, жизнени и добре информирани приятели“. На Едуард вече му било трудно да крие възхищението, което изпитвал към госпожа Симпсън. Винаги когато се намирал в Лондон, и времето, с което разполагал, му

позволявало, наминавал през Браянстън Корт, за да пие чай или да опита някой от превъзходните коктейли, които домакинята приготвяла.

Според принца Уолис била ослепителна, образована и много добре осведомена по политическите и социалните въпроси. Несъмнено съпругът ѝ я бил заразил с увлечението си към изкуството, поезията и театъра. Но както и самият Едуард признава, това, което най-много му харесвало у неговата домакиня, била искреността, нещо, с което не бил свикнал: „Водеше умело и забавно разговора. Ала най-много ценях у нея искреността. Ако не беше съгласна с някой от обсъжданите въпроси, винаги изказваше мнението си енергично и живо. Това качество ме очарова. Човек в моето положение рядко среща тази черта у другите хора“.

Когато Уолис Симпсън се запознала с Уелския принц, той бил на трийсет и осем години и бил най-желаният ерген на Европа. Роден на 23 юни 1894 година в Уайт Лодж, Лондон, той бил първородната рожба на херцозите на Йорк, които по-късно се превърнали в крал Джордж и кралица Мери. Момчето било кръстено с името Едуард Албърт Кристиан Джордж Андрю Патрик Дейвид. Макар официалното му име да било Едуард, приятелите, а и самата Уолис, винаги го наричали Дейвид. Както сам пише в мемоарите си, той прекарал детството си в ръцете на бавачки и възпитателки, без да може да играе като другите деца на неговата възраст, и затворен както петте му братя и сестри в големите и студени замъци, в които живеела кралската фамилия: в Балморал, Сандрингам, Уиндзор или в Бъкингамския дворец. „Детството не остави у мен приятните спомени, които остава у другите хора“, заявил веднъж наследникът. Отношенията с баща му — крал Джордж V, винаги били хладни и проблематични. Бил обаче глезеното дете на майка си — кралица Мери, която го научила да бродира, увлечение, на което се отдавал през целия си живот.

Когато през 1910 година баща му се възкачил на трона, срамежливият и нервен младеж, тогава на шестнайсет години, започнал да носи титлите херцог на Корнуел, откъдето идвали значителните му лични доходи, възлизащи на близо сто хиляди лири годишно, и херцог на Ротсей. През юли 1911 година като наследник на короната му била присъдена титлата принц на Уелс. Церемонията по въвеждането в титлата се състояла в замъка Карнарвън в Уелс и принцът се почувствал твърде нелепо в одеждите си, които се състояли

от „панталони до коленете от бял атлаз, бели копринени чорапи, черни пантофи със златна тока и пурпурна кадифена мантия, обшита с хермелин“. Едуард току-що бил влязъл като кадет във флота и самата мисъл, че другарите му могат да го видят облечен така, му вдъхвала истински ужас. Бъдещият крал не харесвал етикета, нито стриктния дворцов протокол, който смятал за старомоден. Не бил съгласен и с много от отживелите и прекалено строги традиции, властващи в лоното на британската кралска фамилия.

През 1914 година избухнала Първата световна война и принцът, който току-що бил завършил втората си година в Оксфорд, служел в британската армия, но бил далеч от фронта. Оказал се първият член на британската кралска фамилия, който пилотира самолет, и спечелил симпатията на поданиците си, като посещавал войската на бойното поле. След края на войната Великобритания била останала с празна хазна, а търговията, от която зависела, била парализирана. Именно тогава на премиера Лойд Джордж му хрумнало, че младият принц с неговото очарование и обаяние може да е най-добрият посланик на продуктите на страната им. И така в продължение на повече от едно десетилетие наследникът обикалял най-отдалечените кътчета на света, за да стимулира британската търговия така, както никой друг член на кралското семейство не го бил правил преди. През двайсетте години принцът на Уелс се радвал на популярност, подобна на популярността на холивудските звезди. Където и да отидел — в Индия, Аржентина, Южна Африка или Япония, наследникът бил посрещан от въодушевени почитатели, които правели и невъзможното, за да могат да му стиснат ръката или да си вземат за „спомен“ някое копче от самото му или кърпичката от джоба му. Превърнал се в една от най-сниманите и преследвани от пресата личности; повечето млади момичета и жени по онова време били влюбени в него.

Едуард разпалвал страсти навсякъде, откъдето минел. Красив и с превъзходни маниери, той бил модел за изисканост; обличал се неофициално и дръзко, като успял да създаде собствен стил, следван от мнозина. Бил влюбен в шапките, които си слагал много елегантно малко на една страна. Измислил нов възел за вратовръзките си, наречен „Уиндзор“, негова била идеята за раираните панталони и наложил на мода „кореспондентските обувки“ (в бяло и черно). Едуард открил тъкан на квадратчета за изработването на безупречните му

костюми, които щели да влязат в историята с името „Уелски принц“. Бил обикновен, забавен и модерен човек, комуто сдържаните порядки на двора се стрували все по-дразнещи и затова се опитвал да прекарва по-голямата част от времето си в Йорк Хаус, в двореца „Сейнт Джеймс“.

Същевременно обаче принцът на Уелс можел да бъде незрял и капризен мъж. Мнозина изказвали съжалението си, че наследникът има „слаб и малко инфантилен характер“. Неговият „разхайтен“ ергенски живот довел до не едно спречкване със строгия му баща, който се съмнявал, че първородният му син някой ден ще е в състояние да носи короната с чест и отговорност. „Когато умра, момчето ще изкара най-много дванайсет месеца“, казал Джордж V, преди да се спомине. Времето показало, че предвижданията на монарха се сбъднали. Преди да се запознае с Уолис, принцът, за когото се говорело, че е бисексуален, сякаш проявявал интерес само към омъжени жени с андрогенен тип и спортни тела. Най-дългата му и сериозна връзка била с красивата и изискана дама Фрида Дъдли Уорд.

Когато се запознали през 1918 година, принцът бил на двайсет години, а тя била омъжена за член на парламента и вицешамбелан на кралския двор. Двата поста на съпруга го принуждавали да се прибира къщи много късно вечер и Фрида, хубава и обичаща забавленията жена, започнала да излиза с принца. В продължение на шестнайсет години Едуард я обичал лудо, макар да си позволявал по някое и друго подхлъзване през това време. Обичта и приятелството, съществуващи между двамата, се прекършили, когато наследникът започнал романса си с друга омъжена жена от висшето общество — Телма Фърнес. Докато Уолис не пресякла пътя му, Фрида била най-важната жена в неговия живот, дори двете ѝ дъщери приемали наследника за свой „почетен чичо“ и го наричали „Малкия принц“. Лорд Маунтбатън — братовчед на принца и негов спътник в пътешествията му по света, описва по следния начин любовта, която наследникът изпитвал към госпожа Дъдли: „Имаше нещо религиозно, почти свято в любовта му към нея. Тя го заслужаваше. Беше много нежна и много добра и му влияеше благотворно. Никоя от другите му жени нямаше същото въздействие върху него. Влиянието на Уолис беше фатално“.

На 20 януари 1932 година принцът на Уелс поканил семейство Симпсън и група приятели да прекарат уикенда в резиденцията му във

Форт Белведере. Тази голяма къща в края на огромния парк, който обграждал замъка Уиндзор, била любимият пристан на наследника. Заради близостта ѝ с Лондон, едва на четирийсет километра, Едуард имал навика да прекарва там уикендите далеч от задълженията си в двора. Бил на трийсет и пет години и баща му крал Джордж V му отстъпил този имот, за да може наследникът да го устрои според вкуса си. Така най-сетне имал възможност да се радва на личното пространство и на свободата, които толкова силно желаел. Там открил увлечението си към градинарството и сам се заел да подкастрира и да сади дървета и любимите си цветя. Едно от задължителните изисквания, за да си поканен в двореца, било да помагаш на домакиня да плеви, да коси тревата и да сади филизи.

Когато двамата Симпсън пристигнали в резиденцията Белведере, принцът лично ги посрещнал на вратата и им показал къщата. За тяхна изненада обиколката включвала не само всички стаи, но и гардеробите, в които Едуард държал елегантните си костюми и безбройните си чифтове обувки. Вечерята била сервирана в уютен хол-трапезария с голяма камина, декориран с мотиви, изобразяващи коне, и с богати сатенени драперии в златисто. Едуард през цялото време бил внимателен и много непринуден с гостите си и дори накрая свирил на гайда за тях, облечен в типичен планински костюм: шапка, много късо сако, широка пола и обувки със сребърна тока. След оживената вечеря принцът поканил за първи път Уолис да танцува с него. По-късно херцогинята на Уиндзор щяла да си спомни: „Танцуваше добре, беше гъвкав, лек и имаше чувство за ритъм“. Връзката между принца и госпожа Симпсън се ковяла бавно и дискретно. Телма Фърнес продължавала да е неговата фаворитка, въпреки че онова лято той бил видян в компанията и на други жени, сред които била прочутата американска авиаторка Амелия Еърхарт.

През декември 1933 година настъпил неочакван обрат в отношенията на Уолис и принца. По време на едно пътуване до Кения Телма скъсала с мъжа си и в края на същата година решила да отпътува за Съединените щати, за да подкрепи близначката си Глория Вандербилт, която водела дело за попечителство върху десетгодишната си дъщеря. Няколко дни преди да напусне Англия, Телма се срещнала с Уолис, за да си вземе довиждане с нея. В мемоарите си, публикувани през 1958 година, госпожа Фърнес си спомня по следния начин

срещата, която щяла да промени завинаги живота им: „Три или четири дни преди да замина, обядвах с Уолис в «Риц». Споделих ѝ плановете си... Тя каза: «О, Телма! Миличкият (както наричаше принца) ще се чувства много самотен». «Е, скъпа — отвърнах ѝ аз, — ти ще се грижиш за него, докато ме няма. Гледай да не кривва встрани»“. Принцът на Уелс се сбoguвал с Телма, като прелетял със спортния си частен самолет над кораба, на който пътувала любовницата му.

След отпътуването на Телма семейство Симпсън вечеряли с принца и с още някои приятели в хотел „Дорчестър“ и според това, което самият той споделил, именно тогава се влюбил в госпожа Симпсън. Онази вечер Уолис седяла от лявата му страна и не само го обсипала с въпроси, свързани с „работата му на принц“, но и се отнесла към него без никакво сервилничене, като дори го репликирала, когато не била съгласна с него. Херцогът на Уиндзор написал по-късно: „В онези мигове направих важно откритие: отношенията с една жена могат да бъдат също и интелектуален съюз. Това беше началото на влюбването ми в нея. Обещавахе да внесе в живота ми нещо, което нямах. Останах с убеждението, че с нея ще бъда по-креативен и една по-полезна личност“. Когато вечерята приключила, принцът ѝ казал много сериозно: „Уолис, вие сте единствената жена, която се е интересувала от работата ми“.

Принцът на Уелс като че ли бил намерил у Уолис идеалната си половинка и от този момент нататък се опитвал да прекарва повече време с нея. Появявал се без предупреждение в дома ѝ в Браянстън Корт, да изпие някой коктейл или да остане за вечеря със семейството. Лично се обаждал по телефона на Уолис, за да я кани на танци в клуб „Ембаси“, едно от любимите заведения на принца, или на вечеря в някой романтичен ресторант в града. Ърнест Симпсън, маменият съпруг, наблюдавал равнодушно как принцът флиртува с жена му. Когато три месеца по-късно Телма се върнала от пътуването си, студенината на принца към нея била повече от очевидна. Едуард, който междувремежно я бил държал под око, знаел, че по време на престоя си в Ню Йорк любовницата му е имала романс с млад и добре сложен принц на име Али Кан, който през 1949 година щял да се ожени за Рита Хейуърт. Навярно разбирайки, че лейди Фърнес му е изневерила, Едуард решил да узакони връзката с Уолис, към която изпитвал непреодолимо привличане. Ако Телма Фърнес не се била поддала на

очарованието на принц Али, може би никога нямало да изгуби благоразположението на принца и тогава бъдещият крал Едуард VIII сигурно нямало да се наложи да абдикира.

По онова време близките отношения, съществуващи между Уолис и наследника, вече били твърде очевидни и достигнали степен, при която американската госпожа не се притеснявала да прави публично забележки на любовника си. На една вечеря във Форт Белведере Едуард взел с пръсти парче зелена салата и Уолис, седнала до него, го ударила по ръката. „Следващия път използвай ножа и вилицата!“, казала му тя, сякаш била строга гувернантка, възпитаваща малко дете. Ужасените сътрапезници, сред които Телма Фърнес и покорният господин Симпсън, открили в този ден истинската същност на връзката им. Телма разбрала, че приятелката ѝ Уолис „се била грижила прекалено добре за принца в нейно отсъствие“. След вечерята лейди Фърнес се оттеглила рано в покоите си, а на следващата сутрин тихо напуснала резиденцията, отнасяйки със себе си всичките си лични вещи, но без да си вземе довиждане. Било ясно, че Уолис вече била заела нейното място в сърцето на принца.

През онзи април на 1934 година „романсът на века“, както американската преса го кръсти по-късно, току-що бил разцъфтял и скоро щял да разклати основите на британската монархия.

За всички, които ги виждали заедно, било ясно, че Уолис е официалната любовница на принца и че не ставало дума за поредното му завоевание. Кралското семейство наблюдавало отчаяно как Уолис реорганизирала живота на Едуард, който сякаш си бил изгубил ума по тази свободомислеща омъжена американка с развод зад гърба си. Вече не се криели и принцът на Уелс започнал да се появява на обществени места с новата си любовница. Не само че ходели заедно на театър и опера, но и Уолис го придружавала и на приеми в посолства, и на държавни церемонии. Принцът искал висшето лондонско общество да се запознае с „пленителната“ жена, която сега се радвала на благоразположението му. Влиянието на Уолис върху живота на принца, който очевидно с всеки изминал ден зависел все повече от нея, тревожело сериозно обкръжението на наследника.

Американската „натрапница“ мълниеносно се превърнала в пълновластна господарка на двете обичайни резиденции на принца: Форт Белведере и Йорк Хаус в двореца „Сейнт Джеймс“. Тя сама

избирала менютата, украсявала и мебелирала наново по свой вкус стаите и раздавала заповеди на прислугата, без да взема предвид нито йерархията, нито старшинството на персонала, който работел за монарха. Когато се прибирали в късните часове след танци в клуб „Ембаси“ или „Кит Кат“, Уолис събуждала грубо персонала, за да задоволят някой неин каприз. Най-верните и отдавнашни служители на монарха ненавиждали тази жена; според тях тя „била омаяла с користните си магии наследника на Короната“ и се чувствали унижени, че се налагало да се подчиняват на госпожа Симпсън, която в техните очи била обикновена разведена американка.

През лятото на 1934 година Едуард поканил Уолис да прекарат заедно ваканцията в Испания и Франция. През август принцът наел голяма къща недалеч от Биариц и убедил Симпсънови да му гостуват. За първи път Ърнест отклонил поканата и на негово място отишла леля Беси Мериман, която с удоволствие придружила любимата си племенница. Двойката се радвала на слънчевите дни на плажа на френското баско крайбрежие: те плували, играели голф и бридж, а вечер ходели в казиното. След един незабравим месец Уолис и Едуард продължили идиличната си ваканция на борда на яхтата „Росаура“, собственост на приятел на принца, и направили двуседмичен круиз из Средиземно море, който включвал тридневен романтичен престой на Майорка, където отседнали в хотел „Форментор“ в северната част на острова. При пристигането си в Кан се настанили в луксозен хотел и в един часа след полунощ принцът наредил да отворят магазин „Картие“, за да може да купи гривна от диаманти и смарагди на любимата си. Това било едно от първите и много скъпи бижута, които херцогът на Уиндзор щял да подарява на бъдещата си съпруга през трийсет и петте години съвместен живот.

Много се е писало за тази връзка и влиянието, което Уолис е упражнила върху Едуард, но каквато и да е истината, няма съмнение, че тази малко женствена и креслива жена, която обичала да се налага, е омайвала принца. В Лондон се носели слухове, че американката била научила изключителни сексуални техники по време на пребиваването си в Шанхай, където живеела с първия си съпруг. За някои биографи властният характер на госпожа Симпсън бил един от стимулите в странната им връзка. Едуард, изглежда, изпитвал скрито удоволствие от факта, че трябвало да моли Уолис например да му даде огънче или

да му приближи хляба на масата по време на обяд. Фрида Дъдли, бивша любовница на принца, много добре разбираше тази връзка: „Любовта го омагьосваше. Превръщаше се в роб на всяка жена, която го пожелаеше, и ставаше напълно зависим от нея. Такава е природата му, мазохист е. Приятно му е да го унижават, да го потискат. Тази поривиста американка с квадратна брадичка нямаше спирачки. Веднага щом откри уязвимото му място, не се поколеба да се възползва от него“. Ала нещата, които привързвали принца към Уолис, стигали по-далеч от чисто физическите им отношения.

Принц Джордж — по-малкият брат на Едуард и вече херцог на Кент, се оженил на 29 ноември 1934 година за принцеса Мария Гръцка. Два дена преди бракосъчетанието бил организиран голям бал в Бъкингамския дворец в чест на младоженците. Кралят и кралицата наредили да зачеркнат името на Уолис Симпсън от списъка на поканените. Така започнала войната между британската кралска фамилия, по-специално от страна на кралица Мери и херцогинята на Йорк — съпруга на бъдещия крал Джордж VI, и Уолис, която продължила до смъртта на херцога на Уиндзор. Нетърпимостта, която родителите му изпитвали към нея, я засягала твърде много и ѝ пречела да търси път към тях. Кралят не се дразнел, че синът му си има нова любовница, но се възмущавал, че я показва пред обществото и я води на официални събития.

През есента на 1935 година крал Джордж V се разболял и за първи път съществувала опасност за живота му. През последните две години монархът не спрял да се терзае с тежки мисли за наследника си. Идеята да остави трона в ръцете на първородния си син, ерген на четирийсет и една години и влюбен в жена с лоша репутация, била непоносима за него. Джордж V желал с цялото си сърце на престола да седне вторият му син — принц Албърт, а после внучката му Елизабет, пред която истински благоговееел. Кралят починал вечерта на 19 януари, без да знае, че копнежите му щели да се изпълнят в действителност и в един не толкова далечен ден любимата му внучка щяла да седне на трона, превръщайки се в настоящата Елизабет II. На смъртното си ложе крал Джордж V помолил вярната си съпруга да не приема „греховната любовница“ на сина им. Кралицата майка останала вярна на своето обещание до края на дните си.

СКАНДАЛ В ДВОРЕЦА

След смъртта на баща си принцът на Уелс се качил на трона като Едуард VIII, „крал на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и на Задокееанските владения, крал на Ирландия и император на Индия“. Бил най-могъщият човек на света и поданиците му, които не познавали слабостите му, много го уважавали. При все това на 22 януари 1936 година монархът не могъл да скрие безпокойството си. „В главата ми винаги е стоял въпросът, как да наредя така нещата, че да мога да се ожена за Уолис преди коронацията, предвидена за май 1937 година. Лошото е, че не знаех как да го направя. Поради моята неувереност 1936-а се оказа година на дълга агония“, споделил херцогът на Уиндзор по-късно.

Когато кралят умрял, Уолис се намирала в дома си в Лондон и години след това си спомняла за случилото се. Принцът ѝ се обадил по телефона и ѝ казал: „Всичко свърши, любов моя! Татко умря преди малко. Бърти^[1] и аз ще летим за Лондон рано сутринта, за да присъстваме на събранието на Тайния кралски съвет. Трябва да те видя. Ще се освободя веднага щом мога“. Тогавашната госпожа Симпсън признава, че когато чула новината за смъртта на монарха, се почувствала неспокойна. Смятала, че оттам насетне връзката ѝ с Дейвид, както винаги го наричала тя, ще се промени; опасявала се, че ще го изгуби, както се бе случило с първия ѝ съпруг Спенсър: „Бях убедена, че ме очаква голяма болка. Харесвах света, в който Дейвид ме беше въвел — да посещавам страхотни къщи, да се запознавам с важни личности, които се отнасят с почит към мен... Ала нещо все ми казваше: «Това скоро ще свърши и ще разбереш какво е заслепяваща мъка»“.

Ако е имала съмнения в любовта, която Едуард изпитва към нея, то на следващия ден те са се разсеяли. Кралят я поканил да присъства на официалното му назначаване на един от балконите на двореца „Сейнт Джеймс“. За нейно най-голямо учудване след обявяването му за крал бляскавият Едуард VIII отишъл при нея и ѝ казал: „Никога нищо няма да промени това, което чувствам към теб“.

скандализирайки останалите. Едуард вече бил глава на британската държава, но знаел, че няма да е пълновластен крал до коронацията на 12 май 1937 година. Като поканил Уолис на церемонията по провъзгласяването му за крал, новият монарх показал готовност да наложи политическата си воля, нещо, което щяло да му създаде значителен брой неприятели.

Премиерът Стенли Болдуин не хранил особено топло чувство към младия крал, който от своя страна никога не е криел възхищението си от фашизма и нацистка Германия. В двора виждали влиянието на Уолис, в миналото любовница на важни особи от фашистка Италия, сред които и Галеацо Чано — зет на Мусолини, дошло след симпатиите на Едуард към успехите на Хитлер, който спечелил властта през 1933 година. Когато Болдуин заповядал да разследват какво е правила госпожа Симпсън в Китай, се разкрило тогавашното ѝ приятелство с хора, заемащи важни нацистки постове. Сред тях бил и Йоахим фон Рибентроп, бъдещ немски министър на външните работи. Според докладите на ФБР от онзи период Рибентроп бил любовник на Уолис по време на посланичеството си в Лондон и близките им връзки никога не са прекъсвали. При раздялата им Фон Рибентроп, който през 1946 година бил първият нацист, екзекутиран по време на Нюрнбергските процеси по обвинение във военни престъпления и геноцид, изпратил на Уолис седемнайсет рози. Смята се, че по всяка вероятност бройката съответствала на броя на случаите, в които си били лягали заедно.

Крал Едуард VIII, племенник на кайзер Вилхелм II, никога не е криел възхищението си от германския народ. Във вените му течала немска кръв и произходът на английското кралско семейство е бил германски. Баща му — Джордж V, решил през юли 1917 година, по време на Първата световна война, да смени официалното име на кралската династия от Сакс-Кобургота на Уиндзор, за да заличи немския ѝ корен. С проявите си на симпатия към нацистка Германия младият монарх само изразявал чувството на мнозина англичани по това време и на социалната си класа, които виждали в Хитлер преди всичко бастион срещу напредването на комунизма.

През юли 1936 година Ърнест Симпсън, когото Уолис разорила със скъпите си прищевки и начина си на живот, който водела в Браянстън Корт доста над възможностите му, напуснал лондонския си

дом и предоставил на съпругата си възможността да започне процедурата по развода, когато сметне за необходимо. Ърнест имал любовница — Мери Рафре, тяхната обща приятелка, която ги била запознала в дома си в Ню Йорк на Коледа през 1926 година. Уолис веднага съобщила радостната новина на Едуард и той сам се заел да намери добър адвокат, за да се разреши възможно най-бързо проблемът. Разводът бил подписан през октомври 1936 година и вестта се появила много дискретно в светската рубрика на вестниците. В онзи ден Едуард подарил на любовницата си великолепен годежен пръстен с правоъгълен смарагд от почти 20 карата с надпис: „Сега сме двама 27/X/36“ — датата на годежа им. Приказният камък бил едната половина от легендарния смарагд „Великия Могол“, смятан от експертите за най-голям и най-красив в света. „Картие“ го открил в Багдад (Ирак) и го продал на монарха срещу солидна сума.

Във Великобритания връзката на Уолис с краля ревностно се пазела в тайна и за нея знаели само най-близките до двойката хора. През 1936 година обаче Уолис придружила краля и някои негови гости на круиз из Средиземно море. Обиколили крайбрежията на Югославия, Гърция и Турция. Снимките на Едуард VIII и на госпожа Симпсън, двамата в бански костюми, плуващи в морето и гребящи в лодка, били публикувани в американската и европейската преса заедно с пространни статии, които спекулирали относно връзката им. Скандалът бил още по-голям, защото по време на плаването монархът и спътничката му били приети от гръцкия крал Георгиос II, българския цар Борис III и сръбския принц Павел. Въпреки че не били изтъкнати династии в Европа, фактът, че Уолис била представяна като придружителка на краля, бил обида за британската корона. Ако кралят си позволявал да действа по този начин, то било, защото разчитал, че Уолис ще се разведе, преди да настъпи денят на коронацията му — 12 май 1937 година. Междувременно британците не знаели нищо за нашумялата идилия, която монархът им имал с госпожа Симпсън, почти непозната за тях дама.

По време на краткия си престой на остров Майорка според самата Уолис Симпсън двойката преминала „тази трудноопределима граница между приятелството и любовта“. Херцогът на Уиндзор покъсно споделил, че на идиличния фон на Балеарския остров решил, че ще се ожени за нея, макар да не ѝ го бил казал. Но вече след

обявяването му за крал тя знаела, че няма да е лесно да споделя с него английския престол. „Никой не вярва, че Дейвид някога ми е предлагал да се омъжа за него. Просто приемаха за даденост, че аз ще го направя. Често оставах с впечатлението, че според него жената служи за забавление и че той не я взема насериозно. Търнест, съпругът ми, ме предупреди, че аз съм само пяната в шампанското на Дейвид“, ще заяви по-късно Уолис. Госпожа Симпсън никога не си е и помисляла да се ожени за принца, било й достатъчно да се радва на компанията му и на великолепия живот, който водела с него. Ала когато се възкачил на трона, крал Едуард, обсебващо влюбен в Уолис, станал по-авторитарен и капризен от всякога. Вярвал, че има право на всичко и че ще получи каквото му скимне.

Преклонението на Едуард към Уолис започнало сериозно да се отразява на кралските му обязанности. Обичайното му безредие и липса на точност се влошили, което се дължало на стремежа му да удовлетвори любовницата си дори на цената да кара всички да го чакат. Уолис, след като била познала негодите на бедността, благодарение на любовника си живеела като в истинска приказка: луксозни круизи, танци до зори, вечери на свещи и прекрасни подаръци. В началото на октомври се преместила в красива и просторна къща в григориански стил, която кралят бил наел за нея само за осем месеца и няколко дни преди датата на коронацията. Намирала се на „Къмбърленд Терас“ №16 в изискания Риджънтс парк. Жилището било комфортно, по-висока класа от Браянстън корт, и въпреки че било наето мебелирано, Уолис прибегнала до услугите на един от най-модните специалисти по вътрешен дизайн на Лондон, за да преустрои някои от помещенията.

Кралят се радвал на голяма популярност сред народа, тъй като го смятали за модерен и добре подготвен монарх, чувствителен към социалните несправедливости. Когато обаче се възкачил на трона, показал един не толкова великодушен характер. Един от първите подаръци, които направил на Уолис, бил точно копие на кралския автомобил буик, произведен в Канада, който носел неговите кралски знаци на капака, напълно идентични със знаците на първия модел. Ала моментът, който скандализираше поданиците му, настъпил, когато монархът решил да осъвремени живота в двореца и Уолис му предложила да уволни най-старите и болните служители и да намали с

десет процента заплатите на цялата прислуга. Въпреки че богатството на краля било несметно, той отишъл при управителите на херцогство Корнуел, за да им изиска да не пропуснат нито един сантиметър при събирането на данъците. Междувременно Уолис прахосвала пари, купувайки мебели и антики за обзавеждането на новите къщи и шийки си дрехи при най-добрите модисти. Когато посетила Бъкингамския дворец, тя казала на краля, че главната сграда ѝ се струва прекалено стара и че трябва изцяло да се модернизира и да се обзаведе наново. За щастие на мнозина, не се стигнало дотам госпожа Симпсън да живее в двореца Бъкингам, на който несъмнено щели да бъдат направени чувствителни и много скъпоструващи промени в декорацията и разпределението му.

Предвид развоя на събитията премиерът взел нещата в свои ръце. На 20 октомври се срещнал с краля и за първи път му заговорил открито за отношенията му с госпожа Симпсън. При този разговор той помолил краля да изживява романа си с повече дискретност, както правел с предишните си любовници. Болдуин бил много разтревожен от връзката на Уолис с Рибентроп — доверен човек на Хитлер, защото смятал, че тя може да предава държавни тайни на немците и италианците. Предвид този факт и видимата неспособност на Едуард да запазва дискретно мълчание, когато се отнася до поверителна информация, британското правителство започнало да крие от монарха обсъжданията на Министерския съвет, за да не попаднат в крайна сметка във вражески ръце.

Положението ставало непоносимо и на 6 ноември кралят казал на Болдуин, че иска да се ожени за госпожа Симпсън и че ако не може да го направи като крал, то той е готов да абдикира. Веднага след това съобщил решението и на майка си кралица Мери, която се опитала, уви, безуспешно, да апелира към чувството за дълг на сина си. При втората си среща с премиера монархът му предложил като решение на проблема сключването на морганатичен брак. Той щял да му позволи да се ожени за Уолис, въпреки че тя нямало да бъде кралица, а само негова съпруга и нямало да стане част от кралското семейство, нито децата им щели да бъдат наследници на короната. Това щяло да позволи на краля да има партньорката, която желаел, и същевременно да запази трона. Но Болдуин побързал да бойкотира това предложение, което в края на краищата не било прието от нито един член на

правителството (нито британското, нито правителството на владенията). Възможно било британският народ да се съгласи на този брак, но събитията са се развили с голяма скорост.

Най-сетне — на 3 декември, британската преса отразила любовната връзка на краля и скандалът се разразил по всички медии. Журналистите обкръжили дома на Уолис на „Къмбърленд Терас“. Кралят бил решен да абдикира, ако не постигнел онова, което искал. По-късно Уолис, която го помолила да не го прави, написала: „Съмнявах се, че някой, нито дори и аз можеше да го накара да промени решението си; ако останех и той не послушаше молбите ми, щяха да ме обвинят, че тайно съм го убедила да се откаже от трона“. В тази ситуация и при положение че част от пресата била насочена срещу нея, Уолис се видяла принудена да избяга във Франция. За утеха взела със себе си някои от любимите си вещи, сред които скъпата колекция от бижута с рубини, диаманти и смарагди. Изведнъж през онази 1936 година госпожа Симпсън престанала да бъде екстравагантна разведена жена, която се носи във висшето английско общество и на която никой не бил посветил и една колонка, и се превърнала в една от най-известните и преследвани от пресата личности.

Докладът за Уолис, с който британското правителство разполагало, включвал не само сътрудничеството ѝ с германците, но и интимни въпроси относно личния ѝ живот, които били скрити от краля. Докато се очаквала развързката на династическата криза, госпожа Симпсън била под наблюдение и така за първи път се разкрило, че докато кралят сериозно обмислял възможността да абдикира, тя поддържала връзка и с друг мъж. Ставало дума за Гай Маркъс Тръндъл — бивш пилот от британските въздушни сили, търговец на коли, на трийсет и шест години и според британските тайни служби „възпитан, хубав, добър танцьор и тип, който се хвали, че всички жени отстъпват пред очарованието му“. В архивите, свързани с абдикацията на крал Едуард VIII, които виждат бял свят през 2003 година, се казва, че Уолис се страхувала да не изгуби обичта на бъдещия крал най-вече по финансови причини и много внимавала да държи любовника си на втори план.

Едуард, който не знаел, че Уолис се вижда тайно с друг мъж, опитал да изиграе последната си карта. Това станало в резиденцията на

премиера на „Даунинг стрийт“. Там той съобщил на Болдуин, че след като възможността за морганатичен брак е отхвърлена както от правителството, така и от Англиканската църква, той желяел да се подчини на решението на британския народ. Болдуин невъзмутимо му отвърнал, че да се подканя народът да потъпка волята на правителството, е противоконституционно. Пред монарха се била затворила и последната врата. На 11 декември кралят обядвал с Уинстън Чърчил, който бил на негова страна до последния момент, и му признал, че не му остава друга възможност, освен да капитулира. Същата вечер Едуард VIII, само 326 дни след качването си на трона, в историческа реч съобщил чрез Би Би Си мотивите за своята абдикация, която не била добре приета от по-голямата част от британците: „Тук замъкът Уиндзор. Говори Негово Кралско Височество принц Едуард“. Най-после монархът проговорил и в една силно емоционална реч се опитал да обясни необратимото си решение: „Трябва да ми повярвате, когато ви казвам, че ми е невъзможно да понеса тежкия товар да изпълнявам задълженията си като крал без помощта и подкрепата на жената, която обичам... И искам да знаете, че решението, което съм взел, е само мое...“.

Уолис слушала прощалните думи на краля във вила Луи Виени, великолепна къща, която семейство Роджърс притежавали в Кан (Франция). След речта получила такъв пристъп на гняв, че запратила няколко вази по стените. Била бясна, защото, макар жестът на краля да доказвал колко много я обича, тя предпочитала да продължава да е негова любовница и да се наслаждава на разкошния живот, който двамата водели в Англия. Въпреки че кралят бил освободил Уолис от всякаква отговорност относно решението си, тя щяла да бъде центърът на всички нападки, „най-големият враг на монархията, вещицата американка, която извадила най-лошото от Едуард Дейвид“, както заявила една медия. Решението на монарха отново я осъждало на социална изолация, която през целия си живот искала да избегне. Нямали ефект нито в опита ѝ да оттегли заявлението за развод, за да спре кризата, нито писмото ѝ до Негово Величество, в което го молела да не абдикира и му заявявала, че тя ще изчезне от живота му: „Искам да реша проблема, като се оттегля от положението, което стана непоносимо и направи и двама ни много нещастни“.

В мемоарите си госпожа Симпсън посвещава доста страници на спомените от онези дни, които променят историята на Англия. Тя продължавала да е убедена, че нищо и никой, нито тя самата, биха могли да накарат краля да промени мнението си, ала признава, че не е трябвало да напуска Англия: „Навярно най-голямата ми грешка беше, че заминах. При все това, напускайки страната, чувствах сигурност, че английският народ никога няма да позволи той да си тръгне, бях убедена, че ще го убедят и ще го задържат... Тогава с опустошителна сила разбрах, че не познавам добре Англия и въобще не съм наясно с англичаните“. Спомняйки си онези дни, тя пише: „Никога не съм мечтала да съм кралица. Искам да подчертая това. Тази идея не се връзваше с нищо. Би било нелепо да има крал, защитник на вратата, а кралицата да е разведена жена. Имаше различни начини да се реши проблемът с кралицата. Морганатичният брак беше един от тях. Но, изглежда, никой не бързаше да разреши въпроса. Кралят беше напълно убеден в това. Тогава се стовари ударът. Според мен повратната точка беше публикуването на снимката ми на заглавните страници на всички вестници. Почувствах се ужасно наранена и отчаяна. Казах му, че ще избягам от Англия, колкото е възможно по-далеч, но той ми отговори, че където и да отида, ще ме последва...“.

Вторият син на крал Джордж V — тогавашният херцог на Йорк, бил обявен за крал Джордж VI, така както бил пожелал крал Джордж V на смъртното си ложе. За втори път в двореца „Сейнт Джеймс“ главният вестител съобщил, че принц Албърт Фредерик Артър Джордж Уиндзор сега е „нашият единствен и законен господар“. Бляскавият монарх, който бил принуден да замести брат си, бил женен за шотландската аристократка Елизабет Боуз-Лайън, от която имал две дъщери: принцеса Елизабет, настоящия суверен, и принцеса Маргарет. Церемонията по коронацията на Джордж VI се състояла, както било предвидено — на 12 май 1937 година в Уестминстърското абатство. Един месец по-късно Едуард се оженил за Уолис във Франция и така започнало едно изгнаничество, което продължило повече, отколкото той си представял. Преди заминаването му новият суверен присъдил на брат си титлата „Негово Кралско Височество принц Едуард, херцог на Уиндзор“. В деня на сватбата си Едуард открива, че тази помпозна титла не дава възможност на Уолис да бъде Нейно Кралско Височество.

Когато на 12 декември 1936 година взел влака от Болоня за Виена, херцогът на Уиндзор мислел единствено как по-скоро да се събере с Уолис. Законите относно разтрогването на брака обаче изисквали двойката да остане разделена, докато нейният развод станел окончателен. През тези месеци Едуард се настанил в двореца Ротшилд, където имал време да възвърне силите си, да сложи в ред финансите си и да поразсъждава над несигурното си бъдеще с Уолис. Херцогът се обаждал ежедневно на любимата си и понякога говорел с нея по два часа. Тя още не се била възстановила от шока, в който била изпаднала, след като узнала новината за абдикацията. Ето как, обвинена от пресата, която денонощно стояла около резиденцията в Кан, Уолис си спомня дългия период между абдикацията и развода: „Реално аз бях пленница в Кан... Плаших се да излизам на публични места, постоянно изпитвах страх, че някой човек, най-вероятно англичанин, ще ме обиди на улицата...“.

На 27 април 1937 година официално бил даден развод на Уолис Симпсън и Едуард най-сетне можел да се събере с нея. Когато отишла да го посрещне на жп гарата във Верней, тя се поклонила на херцога, когото намерила за „твърде слаб и напрегнат... беше изстрадал много и беше напълно смаян от поведението на семейството си“. След дългата им раздяла първите часове, които прекарвали заедно, не били лесни. Уолис заявила по-късно: „Започна с това, че се е отдалечил от семейството си, от предишния си пост, дори от повечето си предишни приятели, затова е важно за нас двамата да възприемем собствения си живот на женени, като тръгнем от предположението, че сме абсолютно сами“. Едуард много съжалявал за начина, по който британският народ се бил отнесъл към нея, и чувствал, че я повлича със себе си към пропастта. От своя страна Уолис, още ядосана от неочакваната абдикация на краля, му казала: „Нищо няма да може да ме смаже, нито Британската империя, нито американската преса. Ти и аз ще изградим заедно нашия съвместен живот, ще изградим един хубав живот“.

Едуард искал да се оженият, колкото е възможно по-бързо, но решили да отложат сватбата за началото на юни и така да не смуцават церемонията по коронацията на брат му принц Албърт. Избраното място за бракосъчетанието, една от многото грешки, които щели да ги компрометират политически, бил замъкът Канде, близо до Тур, в долината на Лоара. Собственикът му Шарл Бедо предоставил на

разположение на Уолис обширния си имот, за да могат тя и херцогът да сключат брак на тържествено място, което е частна собственост. Бедо бил известен машинен инженер и френски мултимиллионер, който накрая се оказал важен нацистки шпионин и личен приятел на Хитлер. Несъмнено този замък не бил най-удачният избор, като се имат предвид подозренията, които тегнели над херцозите относно симпатиите им към нацистите.

На 3 юни херцозите на Уиндзор се оженили в Канде на скромна церемония, на която присъствали едва шестнайсет души. Навън малка войска от журналисти заснели събитието, което мнозина смятали за „сватбата на века“. Пресата не знаела, че в същия ден Едуард бил получил писмо от брат си крал Джордж VI, в което го информирал, че макар той да можел да носи титлата „Негово Кралско Височество“, тя била отказана на Уолис и наследниците ѝ. Бил тъжен сватбен подарък, още повече за херцога, който се надявал, че поне братята му ще присъстват на бракосъчетанието. „Защо трябва да ми причиняват това точно днес?“, попитал той натъжен един от гостите. Херцогът на Уиндзор никога нямало да приеме това ново унижение и наредил след церемонията всичките им приятели — неговите и на Уолис, както и персоналът на служба при него, да се обръщат към нея с „Ваше Кралско Височество“, а дамите да ѝ правят реверанс.

Въпреки горчивината у херцога и пулсиращото напрежение у Уолис двойката запазила спокойствие по време на фотосесията, предшестваща бракосъчетанието. Уолис била облечена в дълга рокля от креп и атлаз в синя тоналност по дизайн на американския дизайнер Мейнбочър, за да хармонизира с бледозеления и воднист цвят на големия салон на замъка, където се провела церемонията. За главата избрала за случая оригинална шапка, украсена с пера и тюл. Ръкавиците ѝ били изработени по специален начин, че да може да показва халката си. Тази сватбена рокля била копирана по целия свят и само една седмица след бракосъчетанието същият модел се продавал във всички големи вериги на Ню Йорк на разумна цена и с голямо разнообразие в тъканите и цветовете. Принцът бил подарил на съпругата си голяма гривна с 45 сапфира и диаманта от „Ван Клиф и Арпелс“, които се съчетавали с роклята ѝ.

Сесил Бийтън, официален фотограф на двора, която присъствала на церемонията, споделила: „Тя го обича, макар да ми се струва, че не е

влюбена в него“. Друга от поканените — стара приятелка на Уолис, заявила пред журналист: „Поведението ѝ към него е само коректно. Не прави впечатление на жена, която е развълнувана от влюбването си в по-млад от нея мъж“. Навярно Сесил Бийтън не е грешала в оценката си. Уолис, както била признала в едно писмо до обичната си леля Беси, се дразнела, че Едуард зависел толкова от нея, че се появявал в дома ѝ без предупреждение, че ѝ се обаждал по телефона по всяко време и че ѝ пишел детински, дори малко патетични любовни писма. Като независима и либерална жена тя не понасяла обсебващата любов на мъж, който я задушавал с непрестанното си внимание. Но в онзи светъл ден в замъка Канде херцогинята на Уиндзор решила да опита да направи щастлив съпруга си — един уязвим, меланхоличен и съкрушен мъж, който бил изгубил всичко, дори обичта на семейството си.

[1] Принц Алберт, бъдещият крал Джордж VI. — Б.пр. ↑

ОБРЕЧЕНИ НА ИЗГНАНИЕ

В три и половина следобед младоженците отпътували на меден месец във Венеция с буика си, управляван от шофьор. От този момент нататък херцозите на Уиндзор щели винаги да пътуват придружени от малка свита в следния състав: камериер на херцога и камериерка на херцогинята, помощник, който се занимава с протоколните въпроси, и един инспектор, който улеснява формалностите на митници и граници. Освен това с тях се движели новата секретарка на херцогинята и началникът на персонала, отговарящ за обемиестия багаж, който носели: двеста шейсет и шест куфара. На гарата в Ларош Мижен младоженците се качили на Ориент Експрес и поели към австрийската провинция Тирол, където наели внушителен замък за два месеца. На път за Австрия влакът спрял за няколко часа във Венеция и двойката обиколила с гондола Гранд Канале, хвърляла храна на гълъбите на площад „Сан Марко“ и посетила Базиликата пред очите на любопитните зяпачи, които бурно ги поздравявали.

Истинският меден месец започнал в замъка Васерлеонбург, крепост, оградена от стена, датираща от XIII век. Намира се на върха на скален масив, недалеч от село Вилах. Замъкът разполагал с четирийсет стаи, тенис корт, басейн с климатик, конюшни, и голф игрище наблизо. Малка армия от униформени прислужници, подредени в строй, ги посрещнали на павирания двор. След месеците на раздяла сега повече от всякога двамата желаели да възобновят социалния си живот и да се видят отново със старите си приятели. За първи път можели да се разхождат по хълмовете и край езерата наоколо, без да ги притесняват фотографи. В автобиографията си обаче херцогинята споделя, че меденият месец се оказал труден период и за двамата отчасти заради разправиите, които често възниквали по повод на щекотливия въпрос с абдикацията. Уолис имала навика да упреква херцога, че се е отказал от трона; смятала, че ако той се бил съгласил да бъде коронясан сам и ако бил проявил търпение, както го съветвали приятелите им, сред които и Уинстън Чърчил, нещата в крайна сметка можело да се наредят по друг начин: „Аз нямаше да съм мразената и

хулена жена, в която се превърнах в резултат от абдикацията, и тогава вероятно можеше да се оженим, въпреки че той е крал“.

Отношенията на двойката, принудена да живее в изгнание, нямало да са лесни. Уолис не само съжалявала, че е изгубила предишните привилегии, но и тъгувала по бурния социален живот, който водела в Лондон. Сега имала до себе си един мъж, който нямал никакво занимание, зависел ежеминутно от нея и се чувствал огорчен от семейството си, което му било обърнало гръб. Всъщност крал Джордж VI и съпругата му се опасявали, че Уолис и Едуард, който бил лишен и от финансовата си издръжка, което още повече помрачило отношенията с брат му, ще създадат свой кралски двор. Двамата били известни личности, много обичани в страни като Италия и САЩ. Където и да отидели, херцозите на Уиндзор били заобиколени от рояк журналисти, а всички техни изявления и коментари имали особена стойност и били отразявани в цялата преса.

В крайна сметка херцозите решили да приключат с предишния си период и да се опитат да забравят случилото се. Ето какво споделя Уолис в мемоарите си: „Решихме да заживеем наш собствен живот, сякаш семейството му не съществува. Поставих си за цел да му дам това, което винаги бе желал: собствена къща, не дворец, а място, подобно на Форт Белведере, където да може да води живота, от който темпераментът му се нуждаеше“. Първият им истински дом бил замъкът Ла Крое на Кап д'Антиб, който техните приятели семейство Роджърс им били препоръчали като идеалното място за отпразнуване на сватбата им. Когато го посетили за първи път, херцозите се влюбили в прекрасното му разположение. Внушителната резиденция, която притежавала пет хиляди хектара земя, в действителност била вила на три етажа с дванайсет светли стаи с красив изглед към морето, заобиколена от просторни градини. Представлявала убежището, което търсели, и те го наели за десет години. Херцогът възвърнал бодрия си дух и успял да накара да му изпратят от Англия някои мебели и най-любимите му предмети, които му помогнали да пресъздаде атмосферата на Форт Белведере. В замъка Ла Крое, който Уолис преустроила, като изхарчила цяло състояние, херцозите създали свой свят. Прислугата била задължена да се обръща към нея с „мадам“, а когато помежду си или с непознати говорели за нея, трябвало да я наричат „Нейно Кралско Височество“. Поклонът не бил задължителен,

но се изисквало всички от прислугата да стоят прави в нейно присъствие.

„Въпросът беше дали трябваше да се държим като бегълци, винаги гонени от някого, или трябваше да си организираме собствено шоу. Дейвид беше роден крал; беше се качвал на престола. С женитбата изгуби всичките си дворци; изгуби и обучения си персонал, който решаваше всичките му проблеми. Но все пак му останаха неговият ум и характер, както и интересите му на крал. Според мене дългът ми беше да възкреса у него онова, което най-много се оприличава на кралския живот и което аз можех да възпроизведа, без да разполагам с кралство“, пише Уолис в мемоарите си. По време на дългото изселничество херцогинята се опитала да обгради мъжа си с целия възможен комфорт и блясък, като копирала във всяка една от следващите им резиденции атмосферата на английския двор. Щели да наемат прекрасни големи къщи и дворци, които тя да обзавежда, без да мисли за разходите, и да организира празненства, открояващи се с труднопостижим лукс и разкош.

През 1937 година херцозите на Уиндзор направили необмислена официална визита в нацистка Германия, за да разгледат „нискостойностни социални жилища“. Шарл Бедо, собственикът на замъка Канде, в който отпразнували сватбата си, насърчил херцога за това начинание, което отдавна будело интереса му: да опознае намясто „процъфтяването на Германия по време на националсоциализма“. Херцогът, който силно желяел дворецът да му предложи някаква работа, която да го извади от лениостта, хранил големи надежди за това пътуване, защото за първи път съпругата му щяла да бъде приета официално в чужда страна. В продължение на десет дни двамата Уиндзор посетили девет немски града и се запознали с най-големите ръководители на Третия райх. Кулминацията на пътуването била срещата им с Адолф Хитлер, който ги приел на 22 октомври във впечатляващата си планинска вила в Берхтесгаден. Посещението им било използвано за пропаганда от страна на фюрера и нямало да се окаже благотворно за херцога след избухването на Втората световна война. Снимката на Уолис и Едуард, които вдигат доволно ръка, за да поздравят диктатора, обиколила света.

В тъжната и лишена от живец зима единствено новината, че Уолис Симпсън фигурира за четвърта поредна година в списъка на

„Десетте най-добре облечени жени на света“, зарадвала херцогинята, която била ревностна клиентка на най-добрите къщи за висша мода. За разлика от херцога Уолис не създала собствен стил, но знаела как да носи с изящество и елегантност тоалетите на любимите си модисти, като Диор, Балмен, Роша, Живанши и Мейнбочър. „Не съм хубавица, не струвам кой знае колко, и ако се погледна, смятам, че единственото, което мога да направя, е да положа усилие да ходя по-добре облечена от големите дами“, казала Уолис, когато била на трийсет и шест години. И несъмнено го постигнала, харчейки за гардероба си не помалко от сто хиляди долара на година. Разполагала с повече от двеста чифта обувки и петдесет вечерни тоалета, без да се броят кожените палта — друга нейна слабост. Благодарение на изчистения ѝ класически стил и стройната ѝ фигура скъпите бижута, които носела, изпъквали още повече.

Списанията „Вог“ и „Харпърс Базар“ също отделяли дълги репортажи на изтънчения стил на живот на херцозите, особено на декорацията на къщите, в които живеели. В първите години от брака им херцогинята, която вече била доказала добрия си талант на домакиня в лондонската резиденция на Браянстън корт, се превърнала в модел на „изисканост и добър вкус“. В началото на лятото на 1938 година, докато Европа вървяла към война, Уолис завършвала фараонската реконструкция на къщата Ла Крое. Сега, когато разполагала с луксозна и удобна лятна резиденция, тя се заела да търси къща в Париж, за да прекарват там зимните месеци. Накрая наела богато жилище в стил Луи XIV на първокласния булевард „Суше“, отличен дом за посрещане на гости. Уолис живеела погълната от мебелирането на къщите и избора на домашния персонал — камериерки, лакеи, икономии и майстори готвачи, които сама наемала на работа. А след като разполагала с време и с много пари, продължавала да пилее богатството си в обзавеждане на къщи и купуване на антики, една от нейните най-големи страсти.

Когато през септември 1939 година избухнала Втората световна война, херцозите на Уиндзор се намирали на почивка в имението си Ла Крое, далеч от голямата горещина на Париж. Животът им, както и на толкова много други европейци, щял да се промени драстично. Предвид посоката, която вземали събитията, британското правителство решило, че е време принцът да се върне у дома, за да служи на

страната си. След двегодишно отсъствие Уолис и Едуард в компанията на неразделните си кучета териери, прекосили Ла Манша и били посрещнати на Кралското пристанище от Уинстън Чърчил. Кралската фамилия целокупно игнорирала присъствието им и не им позволила да се настанят в Бъкингамския дворец, нито в някоя от другите кралски резиденции. За мнозина херцозите се били превърнали в персони нон грата и старите им приятели, в по-голямата част представители на висшето английско общество, им обърнали гръб.

По време на войната на херцога му били дадени ранг генерал на дивизия и пост за свързка с експедиционния британски корпус във Франция, но в нито един момент не му позволили да влезе в контакт с британските войски. Докато съпругът ѝ прекарвал времето си в пътувания, за да прави инспекции, Уолис се записала във френския Корпус за спешна помощ. На 10 май 1940 година, когато Хитлер влязъл в Париж с танковете си, херцозите напуснали службите си и си потърсили убежище в Биариц. Това била егоистична и страхлива постъпка, която още повече накърнила и без това опетнения им вече имидж. Три месеца по-късно на херцога най-сетне му било намерено занимание, което да го държи далеч от Англия, докато приключи военният конфликт. Уинстън Чърчил, тогава премиер, му предложил поста на главен губернатор на Бахамите — архипелаг от седемстотин острова, само трийсет от тях обитавани, принадлежащ на Британската империя и населен в по-голямата си част от негри и мулати.

Двамата пристигнали на 7 август 1940 година в столицата Насау и макар да знаел, че постът му не е от най-голямо значение, а по-скоро представлява заточение, херцогът решил да се отдаде въодушевено на работата и официалните си задължения. Пристигането на херцозите било истинско събитие за малката колония, която при посрещането демонстрирала голямата си обич към човека, който преди време бил крал на Англия. Двамата Уиндзор имали пред себе си четири години на изгнание на тези изгубени острови, далеч от приятелите и изтънчения си начин на живот. Уолис, свикнала с меката температура на Френската Ривиера, не издържала на задушаващата горещина и влага. Ала положението станало още по-тежко, когато открили, че новата им резиденция — правителствената къща, в действителност била занемарена сграда без удобства, „толкова пълна с термити и молци, че беше невъзможно да се живее в нея“ според думите на самия херцог. С

помощта на един нюйоркски специалист по вътрешен дизайн и без да пести средства, Уолис за кратко време преобработила старинната къща на губернатора във великолепна резиденция, която отговаряла на нивото на наемателите си.

Докато преустройвала къщата им в Насау, Уолис за първи път се посветила на благотворителна дейност, както подобавало на съпруга на губернатора. Винаги безупречно облечена, посещавала училища, болници, открила една предродилна клиника, изградена със собствени средства, и се заинтересувала от образованието на островитянките. Скоро животът на Бахамите се сторил на херцозите ужасяващо скучен. Уолис често молела съпруга си да я води в Маями и на плажовете там, обградена от богатото висше общество, се чувствала отново в своя свят. Двамата Уиндзор, светски и изискани личности, ненавиждали колониалната „провинциална и бърлива“ атмосфера на острова. Задущаваният тропически климат и усещането за изолация се отразили на здравето на Уолис. При едно от пътуванията си до Съединените щати се наложило да бъде оперирана от язва на стомаха. Херцогинята прекарала възстановителния период в болница „Рузвелт“ в Ню Йорк в апартамент от десет стаи, обслужвана от шест медицински сестри, които не се отделяли от нея.

На 15 март 1945 година, няколко месеца преди да приключи мандатът му, херцогът на Уиндзор подал оставката си като главен губернатор на Бахамите. Макар да продължавал да пише писма до Лондон, в които искал да му се даде официалната длъжност на британски посланик във Вашингтон например, това му било отказано. Това била единствената служба, която правителството на неговата страна е можело да му предложи. След шестгодишно отсъствие херцозите на Уиндзор заедно с доверения си персонал и с огромния си багаж поели към Европа. От този момент нататък животът им щял да бъде толкова пищен, колкото и празен. Превърнали се в бляскава светска двойка, те налагали като модерни местата, където живеели, било то извън Френската Ривиера, или на Лазурния бряг. Светската хроникьорка Елза Максвел казва по-късно: „Където и да отидат херцогът и херцогинята, натам тръгва светът, елегантният свят, разбира се, светът на «красивите хора»“.

В онзи период херцозите на Уиндзор се запознали с Джими Донахю — внук на мултимилонера Франк Улуърт и братовчед на

ексцентричната Барбара Хътън. Ревностен поклонник на нюйоркския джет сет, той бил известен с острия си език и с вкуса си към ексхибиционизма. Рус, висок и добре сложен, той бил признат хомосексуалист, фриволен и забавен и знаел как да развлича дамите с пиперливите си коментари. Джими бил на трийсет и четири години, когато се превърнал в „нежелания близък приятел на херцозите на Уиндзор“, който в продължение на осем години ги придружавал навсякъде, където ходели. Неговият особен чар омагьосал както Уолис, с която кокетничил публично, така и Едуард. Херцогинята, на която ѝ било дошло до гуша да развлича съпруга си и да организира безделническия му живот, открила в Джими съвършения си съюзник. С него можела да излиза на по питие и да танцува в модните нощни клубове. Без да обръща внимание на хорските коментари и под въздействието на шампанското, двойката продължавала веселбата до късните часове на нощта в резиденцията на херцозите. През 1954 година скандалната връзка на Уолис и нейния *плейбой*, който сринал напълно репутацията на херцогинята, била прекратена поради наглостта и фамилиарността, които младият милионер проявявал към Уолис и които херцогът не бил склонен да толерира.

През петдесетте години, херцозите на Уиндзор станали част от зараждащия се международен джет сет; били неизмерно богати, живеели в разкош, но не изглеждали щастливи. Животът им, монотонен и винаги безделен, протичал между Париж, френската провинция, Лондон и Ню Йорк. Характерът на Уолис постепенно се променил и тя станала язвителна, капризна и неотстъпчива. С течение на годините намразила този живот без посока, в изгнание, до мъж, който не криел никаква тайна за нея. „Нямаш идея, колко трудно е цял живот да си въплъщение на една голяма любов“, споделила по-късно херцогинята. Съпругът ѝ се опитвал да пребори честите ѝ депресии, като ѝ подарявал приказни и оригинални бижута. От този период датират прекрасният кръст с диаманти, аметисти и тюркоази, който принцът поръчал на „Картие“, както и първата от легендарните брошки във формата на пантера, творение на дизайнерката на бижута от висока класа в „Картие“ Жан Тоазан, които херцогинята започнала да колекционира.

През следващите години двамата херцози на Уиндзор живеели ту в апартамента си в „Уолдорф“ в Ню Йорк, ту в апартамента си в хотел

„Риц“ в Париж. Но можели да се видят и на курорти за заможни хора, като Палм Бийч, Нюпорт или в къщата им в Ла Крое на Френската Ривиера, която още пазели. Начинът им на живот бил пищен и те се превърнали в истински радатели на добрия вкус и култа към лекомислието. Празненства, партии голф, игри на карти, къпане в морето, тържествени вечери, танци в нощни клубове изпълвали неизменно графика им от ангажименти. При все това с напредването на възрастта всеки от двамата се приютил в своя собствен свят. Херцогът давал воля на ексцентричностите си и ставал все по-голям скъперник. Когато играел голф, например, не давал бакшиши на помощниците. Освен това прекарвал дълги часове в грижи за градината си в една стара мелница недалеч от Ньой, която бил купил. Междувременно Уолис живеела обсебена от мисълта да се грижи за тялото си и посещавала усърдно козметичните салони. Когато била почти на седемдесет години, се подложила на две пластични операции — на лицето и шията, от които дълго време не можела да се съвземе, а лицето ѝ — ъгловато и прекалено опънато, придобило тревожен вид.

На 6 февруари 1952 година тъжна новина съкрушила херцога: брат му бил починал. Крал Джордж VI останал на престола петнайсет години и бил наследен от дъщеря си Елизабет — днешния суверен. Новината сварила херцога в Ню Йорк и той се качил на „Куин Мери“, за да отиде на погребението. Когато на 2 юни била коронясана Елизабет II, Едуард не присъствал на церемонията, въпреки че много обичал племенницата си. Знаел, че кралската фамилия, по-специално тогавашната кралица майка — вдовицата на Джордж VI, която винаги била презирала етърва си, нямало да приеме присъствието на Уолис, и твърд в убежденията си, той отклонил поканата. На 24 март 1953 година починала кралица Мери и много разстроен, Едуард отишъл на погребението на майка си, а после се върнал при съпругата си.

През 1952 година херцозите на Уиндзор намерили къщата, в която да се установят окончателно. Разположена в Булонския лес, близо до Ньой, тя представлявала малък дворец от XVIII век наред добре поддържана градина. Преди това в нея бил живял генерал Дьо Гол. За пореден път Уолис преустроила интериора и създала елегантна и изтънчена атмосфера според вкуса на херцога. През шейсетте години херцозите на Уиндзор, все по-ексцентрични и показни, разполагали с трийсет прислужници, които трябвало да понасят изискванията и

прищевките на госпожата. Уолис ги карала всеки ден да гладят ленените чаршафи на всички легла, дори след сиестата, а прислужниците и личните камериерки, на които никога не плащали допълнително изработените часове, не можели да се оттеглят, докато гостите не напуснали резиденцията в късните часове на нощта. Само в кухнята работели седем души: френски майстор готвач, помощник, мияч на чинии и няколко прислужници. Гостите на частните им вечери и зашеметяващите им партита били посрещани на входа от седем лакеи, облечени в ливреи. По онова време екстравагантностите на брачната двойка били в устата на всички и ето само един пример за това: Уолис карала да отпечатват всеки ден на френски, менюто на трите ѝ любими кучета порода дог, което било приготвяно от личния им майстор готвач.

Но херцогът на Уиндзор, който все по-малко се интересувал от социалния живот и веселите празненства на съпругата си, от известно време си мечтаел за къща в провинцията, в която да може да се отдаде на градинарството си и да прекарва там уикендите. Затова купили малка мелница от XVII век на не повече от двайсет и пет километра от Ньой — в селцето Жиф сюр Ивет. Херцогът наел няколко архитекти, за да издигнат във френското село вилна къща в английски стил, в която да може да възкреси щастливите години във Форт Белведере. Реконструкцията на Мулен дьо Тюйлери отнела три години и половина и била похарчена внушителна сума пари. Били щастливи месеци — херцогът наглеждал строежа и лично преобразявал градината, която превърнал в оазис от уханни цветя и храсти.

Здравето на херцога на Уиндзор обаче бавно се влошавало и през 1964 година, на седемдесетгодишна възраст, получил отлепване на ретината и се наложило да бъде опериран. В стаята му в „Лондон Клиник“ го посетила кралица Елизабет II. Уолис и тя не се били срещали от 1936 година, когато Елизабет била още момиче. Тогава херцогът се възползвал от посещението ѝ, за да поиска от кралицата разрешение да бъде погребан в кралското фамилно гробище във Фрогмор. Помолил още Уолис да бъде погребана до него, както и църковните служби в двата случая да бъдат извършени в параклиса „Сейнт Джордж“. Кралица Елизабет II, навярно разчувствана от последната воля на чичо си, обещала да изпълни желанията му.

През 1971 година лекарите открили, че Едуард има злокачествен тумор на гърлото, който не подлежал на оперативна намеса. На 29 май 1972 година, малко преди да навърши седемдесет и осем години, херцогът на Уиндзор починал в леглото в дома си. Уолис се опитала да не показва пред хората чувствата си, но след като прегърнала за последно безжизненото тяло на съпруга си, се почувствала не на себе си. Както била обещала кралица Елизабет II, тленните останки на херцога били положени в параклиса „Сейнт Джордж“, където хиляди британци се стекли да се сбогуват със „своя крал без корона“. Уолис пристигнала в Лондон за погребението със самолет, който кралицата ѝ предоставила, и била настанена в Бъкингамския дворец, в който не била стъпвала от 1935 година. В строг траур, със семпла рокля от черна коприна на Живанши, херцогинята запазила спокойствие пред очите на хората, защото била силно упоена. В последния момент обаче решила да изгледа церемонията по телевизията, тъй като се страхувала да не получи нервна криза.

Уолис Симпсън надживяла съпруга си с четиринайсет години, които прекарала затворена в резиденцията си в Булонския лес, далеч и от малкото приятели, които все още имала. Благодарение на богатството, оставено ѝ от херцога, за което се смятало, че възлиза приблизително на осем милиона долара, без да се брои ценната колекция от бижута, нямало от какво да се притеснява. Нямало го вече мъжа, който до края на дните си изисквал за нея титлата „Кралско Височество“, и тя се затворила в спомените си. След смъртта на херцога Уолис решила да остави непокътната стаята му, пълна с нейни снимки, като дори запазила безупречните костюми на принца, които висели в гардероба му. „Той беше всичко за мен“, споделила тя пред близка приятелка след загубата на Дейвид. Навярно било истина и херцогинята на Уиндзор най-после се била влюбила в мъжа, който коленопреклонно я обожавал до последния ден от живота си.

Дотогава Уолис се радвала на завидно здраве, но в края на 1972 година претърпяла няколко инцидента — счупила си таза и няколко ребра. Била принудена да остане обездвижена известно време, което ненавиждала, защото нямала никакво хоби, с което да се развлича. Макар да се намирали приятели, които да я съветват да се посвети на благотворителна дейност или да посещава болни бездомници, за да изчисти опетнения си имидж, тя винаги отказвала. Почти не излизала

от вкъщи и рядко ходела на театър или кино. Страхувала се да не я нападне някой или да не бъде отвличена от собствената си резиденция. След абдикацията на краля в продължение на години била получавала обидни писма, бомбени заплахи и анонимни телефонни обаждания. След смъртта на херцога на Уиндзор тя превърнала къщата в Ньой в крепост: сложила алармена система на всички прозорци, тежките врати на портала били винаги затворени с катинар и наела услугите на бивш френски парашутист, ветеран от войната в Индокитай, който да патрулира в градините на къщата с голямо куче пазач. В малкото случаи, когато напускала дома си вечер, я охранявали специални агенти за сигурност.

Американската дама, заради която кралят се отказал от трона си и от цялата империя, постепенно губела сили. Починала сенилна и крайно слаба на 24 април 1986 година в дома си в Париж в компанията единствено на домашните си кучета. Била на деветдесет години и тежала едва трийсет и девет килограма. Тленните ѝ останките били транспортирани в Англия, където кралица Елизабет II поръчала скромна частна церемония, на която кралицата майка, която никога не била крила неодобрението си към Уолис, отказала да присъства. Американската разведена плебейка, която променила хода на историята, била погребана до съпруга си в пантеона на кралското семейство в гробището на Фрогмор. В последния си дом херцогинята на Уиндзор, най-мразената жена навремето в Англия, почива до кралица Мери, която до края на живота си отказвала да я приеме в двореца.

ΕΒΑ ΠΕΡΟΗ

МЕЖДУ ВЛАСТТА И СЛАВАТА

*Вярвам в Бог и благоговей пред него, вярвам
в Перон и благоговей пред него. Бог ми даде
живот един ден, Перон ми даде всичките дни.*

Ева Перон

„До Перон имаше една жена, която се посвети на задачата да го накара да познае надеждите на народа, които после Перон щеше да превърне в действителност... За тази жена знаем единствено, че хората я обичаха и я наричаха Евита.“ Когато Ева Перон написва тези високопарни слова в автобиографията си, озаглавена „Причината да живея“, ѝ оставали няколко месеца живот. Единствената ѝ голяма амбиция била името Евита да остане в историята на Аржентина. Никога не си била представяла, нито дори в юношеските си мечти, че това умалително, с което народът я наричал, щяло да се превърне в световен мит. От всички роли, които изиграла, тази на Евита, „знамето на бедните“, „дамата на надеждите“, била ролята, която я извела стремглаво към безсмъртието. Яростната ненавист, която изпитвала към „олигархията“ — висшата аржентинска класа, и собственият ѝ кръстоносен поход в името на социалната справедливост запленили народа, който след нейната смърт я обявил за светица.

Животът на безспорно най-влиятелната и значима аржентинска жена на XX век напомня много историята на Пепеляшка, която стига до най-високото стъпало на властта. Бедното и почти неграмотно момиче, което е родено в мизерно ранчо, посредствената актриса, която опитва да успее на големия екран, удивителната говорителка в съзлививи радиосериали в крайна сметка се превръща във вездесъщата първа дама, спътничка на генерал Перон — нейния съпруг. Това е вълшебна приказка, трудна за разплитане поради многобройните лъжи и измислици, които са се изказали за главната героиня. Онези, които я мразели, я представяли като жена без скрупули, демагог, фанатичка, непреклонна и вдъхваща страх у неприятелите си; онези, които я

обожавали, виждали в нея само куп добродетели: невероятна способност да се труди, любов към бедните, мистицизъм и смели социални реформи. Обожествявана от почитателите си от работническата класа, презирана от заможната аржентинска прослойка и войската, които я смятали за натрапница, нищо и никой не можели да попречат на популярността, която тя е постигнала в едно време и в една страна, в която жените въобще не са се занимавали с политика.

Евита сама измислила собствения си образ в момента, в който пристигнала в Буенос Айрес, решена да успее в големия град като актриса. По-нататъшната ѝ съдба била колкото светкавична, толкова и неочаквана. Евита, която била изпитала на гърба си унижението да е незаконна дъщеря, глад и експлоатацията, в крайна сметка седнала на собствен трон и раздавала банкноти и усмивки на онеправданите по земята. Безграничната власт, която постигнала през годините на президентството на Перон, я опиянявала и ѝ давала сили да предприеме титаничното дело на социалните подобрения в цялата страна, осъществени чрез благотворителната ѝ фондация. Била модерното въплъщение на Робин Худ и философията ѝ била простичка: да дава на бедните, като взема от богатите. Впрочем тя самата никога не е криела предпочитанията си към визонените палта, скъпите рокли и диамантите. След ранната ѝ смърт, едва на трийсет и три години, предшествана от ужасна агония, народът излязъл на улицата, за да оплаче жената, която мнозина смятали за „водач и духовна майка“.

НЕЗАКОННА ДЪЩЕРЯ

Официално Ева Дуарте де Перон е родена в пет часа сутринта на 7 май 1919 година в селска къща в полето на чифлика „Ла Унион“, собственост на баща ѝ, на двайсет километра от селището Лос Толдос в Хуниин. По-късно, за да може да се омъжи за Хуан Доминго Перон, актът ѝ за раждане бил фалшифициран и мимоходом били махнати две години от възрастта ѝ. Малкото момиче дошло на бял свят подпомогнато от акушерка индианка, която вече била асистирала на майка ѝ и при предишните ѝ раждания, всички станали в домашни условия. Ева Мария Ибаргурен, по-известна като Евита, била дъщеря на Хуана Ибаргурен — жена от скромен произход, занимаваща се с домакинските задължения в чифлика, и на Хуан Дуарте Ечегойен — земевладелец и влиятелен политик от консервативната партия на Чивилкой, град близо до Лос Толдос. Двамата били потомци на френски баски и Евита наследила техния силен и предприемчив характер. Господин Дуарте, каквато била традицията за мъжете от висшето общество в провинцията, издържал две семейства: едно законно — в Чивилкой със съпругата си Естела Гресолия, от която имал три дъщери, и друго — в Лос Толдос с любовницата си Хуана.

На петнайсетгодишна възраст Хуана започнала работа като готвачка в чифлика „Ла Унион“, където приготвяла храната за ратаите в полето. Пъргавото и хубаво момиче скоро станало любовница на господаря Дуарте, по-известен като Ел Баско. От тази извънбрачна връзка, която продължила дванайсет години, се родили пет деца: едно момче и четири момичета. Ева била малкото момиче в семейството и въпреки че цялото село знаело кой е истинският баща на петте деца, Дуарте не признал нито един от своите потомци. При все това поел грижата по тяхната издръжка и ги посещавал често в ранчото близо до чифлика, където им позволил да живеят. Хуана, упорита и високомерна жена, така и не пожелала да приеме ролята на държанка на господаря, взела фамилното име Дуарте и когато живеела в село Лос Толдос, се разхождала гордо с децата си, добре облечена и напарфюмирана.

Хуан Дуарте винаги се отнасял с уважение към любовницата си и се грижел за децата да не им липсва нищо. Ала всичко се променило в първите месеци на 1920 година. Ева не била навършила една годинка, когато чифликчията решил да се върне при законното си семейство в Чивилкой и оставил Хуана в много затруднено финансово положение. Настанали тежки дни за тази борбена жена от скромен произход, която успяла да отгледа многобройната си челяд благодарение на непреклонната сила на волята си. Хуана и децата се преместили в ново жилище в покрайнините на Лос Толдос — на улица „Франция“ (днес улица „Ева Перон“), което имало две стаи и се намирало в близост до железопътната линия. В задната част един малък, зле проветряван навес служел за готвене и за малка градинка. За да издържа децата си, доня Хуана започнала да шие и да поправя дрехи на машина „Сингер“. Хората от селото, които познавали миналото ѝ и знаели, че вече не разчита на подкрепата на Хуан Дуарте, я критикували безмилостно, а съседите не позволявали на децата си да играят с нейните, защото ги смятали за копелета.

Внезапната смърт на баща ѝ е най-травматичното изживяване в детството на Евита. Въпреки че петте деца били израснали без бащина обич, а Ева почти не си спомняла да го е виждала, те изпитвали голямо уважение към личността на Хуан Дуарте. Когато през януари 1926 година доня Хуана научила, че любовникът ѝ е загинал при автомобилна катастрофа, тя решила да отиде на погребението. Искала децата ѝ да си вземат последно сбогом с баща си, макар да знаела, че присъствието ѝ нямало да бъде добре прието от законното семейство. Облякла всички в най-строги траурни дрехи и се отправила с тях към дома на починалия в Чивилкой. Дъщерите на покойника не допуснали Хуана да присъства на бдението, но на децата, които плачели безутешно пред вратата на къщата, позволили да се помолят няколко минути пред ковчега. Дали им и възможност да следват погребалния кортеж, но смесени с тълпата, а не да вървят непосредствено след ковчега. Всички тези унижения останали дълбоко запечатани в паметта на Ева, която тогава била само на шест години.

Евита изобщо не приела факта, че е незаконна дъщеря. Това положение ѝ се струвало несправедливо и решила да се бори срещу него, когато порасне и разполага с власт. Като съпруга на президента Хуан Доминго Перон се заела да прокарва закони, премахващи

дискриминацията на извънбрачните деца. В спомените си никога не споменавала къде е протекло детството ѝ, нито отваряла дума за финансовите несгоди, през които преминало семейството ѝ. Ева научила от майка си да не пада духом пред нещастията и винаги да продължава напред. От ранно детство започнала да усеща необходимостта да се бори срещу социалната несправедливост. „От всяка възраст пазя спомен за някоя несправедливост, която ме разкъсваше отвътре и ме караше да се бунтувам“, пише в спомените си тя.

Когато баща ѝ починал, Ева Мария била слабо и мълчаливо момиче, с тъмна гъста коса, която контрастирала с прозрачната ѝ кожа. По това време вече ѝ харесвало повече да играе като актриса и да декламира пред публика, отколкото да ходи в началното училище, в което майка ѝ я била записала. Последвалите две години след смъртта на господин Дуарте били много трудни за Хуана и децата ѝ. Никога не им липсвала храна, но Ева, сестрите ѝ и брат ѝ трябвало да помагат на майка си, като работят в кухните на някои близки богаташки имения. Именно тогава Ева открила за първи път ужасното социално неравенство, което съществувало в Аржентина. Връщайки се назад към детството си, по-късно тя пише: „Спомням си много добре, че често изпадах в униние, щом си давах сметка, че в света има бедни и богати; и най-странното е, че не ми беше толкова болно от съществуването на бедните, колкото от факта, че в същото време има богати. Така започна моят бунт“.

Когато Ева била на единайсет години, майка ѝ решила да се преместят в Хуниин — малък провинциален град на трийсет километра от Лос Толдос. Първородната дъщеря — Елиса, си била намерила работа в пощенската служба и доня Хуана си помислила, че и другите деца също ще успеят да започнат работа. Говори се, че семейство Дуарте натоварили цялото си имущество на един камион и заминали през нощта, защото дължали пари в селото. Доня Хуана не сбъркала и скоро след като се установили в града, големите ѝ деца започнали да изкарват прехраната си. В началото на 1931 година единственото момче — Хуан, красноречив и симпатичен младеж, бил нает като търговец на „козметични продукти «Гереньо»“ и изкарвал добра заплата. Семейството постепенно процъфтявало и майката на Евита спряла да шие, за да се посвети на по-доходно занимание. Вдовицата

на Дуарте, както била известна на всички, отворила скромен пансион, където на обяд предлагала вкусно меню в двора. Липсвала конкуренция и търговията потръгнала по-добре, отколкото тя очаквала. Така благодарение на доходите, с които вече разполагало, през 1934 година семейството успяло да се премести в по-просторна къща и да започне да води живот без финансови притеснения.

Спокойният и чист град Хунин с павираните си улици, добре осветените магазини, многоетажните сгради и кина се сторил на Евита като истински сън в сравнение с ада на Лос Толдос. До края на началното си образование тя била посредствена ученичка, която често отсъствала от училище. Но още тогава била напълно наясно, че не искала да е като майка си. Мечтаела да е актриса и скришом изрязвала снимките на холивудски звезди от трийсетте години, които се появявали в списанията „Синтония“ и „Радиоландия“. Ева не била особено атрактивна девойка — слабовата, с тъжен поглед, тъмнокоса, с късо подстригана коса и неприветливо лице. Никой не си представял тогава, че „грозното патенце“ на класа ще се превърне в хубав модел с дълга чуплива руса грива и ще позира за най-престижните модни списания. Нямала и голям драматичен талант, макар според учителките ѝ да влагала голяма страст в декламирането, като дори успявала да разплаче съседите, когато рецитирала стихотворения на Рубен Дарио и Бекер.

Независимо от младостта си Ева била съвсем наясно, че не иска да е типичната домакиня като другите си сестри. Те си били намерили съпрузи сред младите ергени, които преминаващи през къщата за гости, управлявана от майка им. На доня Хуана би ѝ харесало най-малкото момиче в семейството да остане при нея и да ѝ помага в пансиона, който тогава държали на улица „Сан Мартин“. Но амбициозната ѝ дъщеря имала други планове за бъдещето. Тайно мечтаела да е като канадската актриса Норма Ширър, която се родила бедна, но после успяла в Меката на киното: „Бях се примирила с положението си на жертва. Нещо повече, бях се примирила с баналното монотонно съществуване, което ми се струваше безплодно, но неизбежно. Нямах никаква надежда, че ще мога да избягам... При все това дълбоко в себе си не се бях истински примирила. И моят «голям ден» най-сетне настъпи“.

Преди Ева да изпълни мечтата си и да замине за голямата столица, се случило събитие, което дълбоко я белязало. Според аржентинската историчка Лусия Галвес през 1934 година Евита и нейна приятелка станали жертви на сексуална агресия от страна на двама младежи, които ги поканили да прекарат с тях един уикенд в Мар дел Плата. Когато напуснали Хунин, колата, с която пътували, отбила от пътя и момчетата опитали да ги изнасят. Възможно е да не са успели да го сторят, защото за отмъщение ги захвърлили напълно голи в покрайнините на града. Както и за другите унижения, на които била подложена в ранните си младежки години, Ева никога не споменала този болезнен епизод от живота ѝ, когато по-късно се опитвала да пробие като актриса в Буенос Айрес.

Съдбата на Ева се променила в началото на януари 1935 година, когато един популярен четирийсет и няколко годишен певец на танго — Агустин Магалди, известен като „сентименталния Гардел“, отседнал в пансиона на семейство Дуарте. Легендата разказва, че щом се запознала с Магалди, младата кандидат-актриса веднага го помолила да я отведе със себе си в Буенос Айрес. Повечето биографи отбелязват, че след като убедила майка си, Ева стегнала багажа си и тръгнала с певеца след второто негово представление. Дори и да е било така или пък да е заминала придружена от самата доня Хуана, както твърдят сестрите ѝ, истината е, че Ева Мария, решена да покори столицата, напуснала Хунин в първите месеци на онази година. Нямала пари, образованието ѝ било по-скоро оскъдно, едва можела да пише правилно, а тепърва трябвало да доказва таланта си. На 2 януари 1935 година Евита пристигнала на гара „Ретиро“ в Буенос Айрес. Била на петнайсет години, единственият ѝ багаж бил малък мукавен куфар и имала сто песос в джоба си. Не била съвсем сама, брат ѝ Хуан или Хуансито, както тя го наричала, се бил установил преди една година в града, където отслужвал военната си повинност.

За провинциално момиче, като Ева, Буенос Айрес, при това Буенос Айрес през трийсетте години, бил истински блян. Разположен на брега на река Ла Плата, градът бил артистичната столица и културната мека на целия континент. Големият полис, „който никога не спял“, имал двайсет и пет театъра, почти дузина радиостанции и три филмови продуцентски къщи. За жителите си, които наричали себе си портенъос^[1], столицата била латиноамериканският Париж; град с

елегантни сгради, разкошни магазини, широки булеварди, добре поддържани градини и кокетни кафенета със столове и маси на открито. Когато пристигнала, Евата наела стая в пансиона „Само за госпожици“ на улица „Кориентес“, където били съсредоточени по-голямата част от театрите, кабаретата и салоните за празненства на града. Скоро обаче неоновите светлини отстъпили пред суровата действителност: Ева нямала артистичен опит, обличала се зле и говорела с груб акцент, характерен за хората от село. Ден след ден обикаляла баровете и сладкарниците, където собствениците на театрални трупни и продуцентите правели интервюта с кандидатите. Външността не ѝ помагала особено, била много слаба и нямала извивки (пълнела сутиените си със стари дамски чорапи и вестници).

През следващите месеци на Ева се наложило да търси начин да преживява по евтини пансиони и хранейки се със сандвичи. Брат ѝ Хуан — младеж, обичащ веселия живот и с вид на красавец и ухажор, се опитал да я убеди да се върне в Хунин. Но Ева била много упорита и не преставала да повтаря, че един ден ще бъде най-голямата артистка на Аржентина. До настъпването на този ден трябвало да се примири с епизодични роли и унижения, които правели характера ѝ още по-силен. На 28 март 1935 година успяла да се пребори за ролята на прислужницата в комедията „Госпожата на семейство Перес“. Въпреки че произнесла само три думи: „Масата е сервирана“, това бил нейният професионален дебют. След него последвали малки роли в пиеси, които се задържали едва по седмица на театралния афиш. През лятото на 1936 година за първи път тръгнала на турне из провинциите с пиеса със заглавие „Смъртоносна целувка“. Заплащането било много ниско — второстепенна актриса вземала между 60 и 100 песо, а една обикновена рокля струвала 50 — и обичайно играели по две представления на ден и по три в неделя.

Никой не знае със сигурност от какво е преживявала Ева в първите години, прекарани в Буенос Айрес. Във време, в което почтените момичета не работели в театър и импресариите се възползвали от наивните кандидат-артистки, не е трудно да си представим, че толкова млада и неопитна е преминала през не едно горчиво преживяване. Веднъж отишла на гости на известния испански театрален продуцент Пабло Суеро, който ѝ бил дал роля в пиесата „Часът на момичетата“ от Лилиан Хелман. Щом научила, че Суеро

подготвя нова продукция, тя отишла в театър „Астрал“, за да търси работа. Импресариото, навъсен и агресивен мъж, възмутен от появата ѝ, излязъл във фоайето, където го чакала актрисата, и пред всички започнал да я засипва с обиди. Когато Ева му казала, че само искала да провери дали няма някоя роля за нея, Суеро отговорил грубо: „Остави ме на мира, това, че съм спал с тебе, не означава нищо“.

Евита никога не споменавала този горчив период от живота си на интервютата, които давала вече като съпруга на президента Перон, и дори забранявала на журналистите да я питат за миналото ѝ на актриса. Хулителите ѝ не се поколебали да опетнят обществения ѝ образ и твърдели, че в зората на кариерата си е работила като проститутка, за да не умре от глад. Няма доказателства за последното, но в началото на 1937 година Ева, почти навършила осемнайсет години, вече много добре знаела как да се оправя с мъжете, за да извлече полза за себе си. От този момент нататък тя била свързвана с дълъг списък от важни личности — главни редактори на списания, писатели на радиосериали, импресарии и военни, които ѝ отворили вратите на затворения артистичен свят.

Най-известната ѝ връзка е с Емилио Карстулович, главния редактор на списание „Синтония“, в когото се влюбила хлапашки. В онази 1937 година списанието, което толкова пъти била чела и изрязвала в Хунин, организирано конкурс за нови лица. Евита се представила в редакцията добре облечена и гримирана и щом се запознала с Емилио — журналист, трийсет години по-възрастен от нея, привлекателен, рус и със сини очи, веднага била запленена от него. Връзката им продължила кратко, защото Евита го преследвала навсякъде, дори когато ходел с приятелките си на делтата на Тигре, и без предварително предупреждение се появявала по всяко време на денонощието в офиса му. Карстулович се отървал от нея, като ѝ дал малка роля в първия си филм — „Вторите вън“; в него тя дебютирала с артистичното име Ева Дуранте.

Евита, която тогава била на осемнайсет години, завинаги запазила хубав спомен от главния редактор на „Синтония“, според някои биографи Емилио Карстулович заедно с Перон бил една от двете ѝ големи любви, въпреки че страстта, която изпитвала към него, не била споделена. Малко след това любовно разочарование тя срещнала човек, който щял да я закриля, без да иска нищо в замяна. Това била

Пиерина Деалеси. През 1938 година тази известна аржентинска кино и театрална актриса, която имала собствена труппа, била за Евита като по-голяма сестра: „Веднъж моят агент ми каза, че има едно момиче, което се нуждае от работа. Накарах да ми го доведат. Ева беше прозрачна, веднага ми стана ясно. Наехме я срещу жълти стотинки. Работехме седем дни в седмицата, като в неделя изнасяхме четири представления едно след друго... Евита пиеше мате, но тъй като имаше крехко здраве, аз ѝ добавях малко мляко. Беше толкова слаба, че не знаеше на кой свят е. От глада, недоимъка и занемареността ръцете ѝ винаги бяха влажни и студени. Въобще тъжна картинка... Ядеше съвсем малко. Мисля, че никога в живота си не е яла, както трябва“, припомня си госпожа Деалеси пред един журналист.

Истинската популярност споходила Ева през юни 1941 година, когато подписала договор, според който в продължение на пет години щяла да работи изключително във всички радионовели, спонсорирани от фирма „Гереньо“, собственици на прочутия „Хабон Радикал^[2]“. В следващите месеци тя предавала по радио „Аржентина“ и радио „Ел Мундо“ мелодрами със заглавия като „Любовта се роди, когато се запознахме“ и „Обещания за любов“, които очаровали домакините. В края на 1943 година радио „Белграно“ я наело, за да представи поредицата „Героини на историята“, посветена на известни жени от миналото. В продължение на два часа всеки ден Ева Дуарте с прекалена драматичност и с ужасна дикция давала живот на императрица Жозефин, на Мария Антоанета или на кралица Елизабет I. Поредицата, написана от историка Франсиско Муньос Аспири, който по-късно щял да пише първите ѝ политически речи, станала много популярна в цялата страна. Евита печелела добри пари и си наела удобен апартамент на улица „Посадас“ № 1567, срещу офисите на радио „Белграно“ в изискания квартал „Ла Реколета“.

Към 1943 година скромната селска девойка от Лос Толдос се била превърнала в една от най-високоплатените радиоактриси за времето си. Въпреки че продължавала да изглежда като свито и обикновено момиче и по всеобщо мнение била лоша актриса, тя имала добри и влиятелни приятели във висшите кръгове. Държавният преврат в Аржентина на 4 юли издигнал на власт група генерали от армията. По онова време Ева била приятелка на полковник Анибал Имберт — новия министър на далекосъобщенията. Когато слухът

стигнал до ушите на собственика на радио „Белграно“, той не се подвоумил да вдигне чувствително хонорарите на звездната радиоводеща. Останалите актриси били възмутени и само чакали Имберт да се отегчи от нея, за да станат свидетелки на шумното сгромолясване на колегката си по радиовълни. Популярната и амбициозна актриса обаче била на път да срещне мъжа, който щял да я изведе до най-големи висоти и да я облече във власт, която дори не била и сънувала.

Ева се запознала с Перон, един от мозъците на военния преврат, на благотворително мероприятие в полза на жертвите от земетресението в Сан Хуан, което се провеждало на стадион „Луна Парк“ в Буенос Айрес. В онази вечер на 22 януари 1944 година той присъствал на събитието в компанията на Рита Молина — певица и негова приятелка. Ева била облечена в елегантна дискретна черна рокля, която комбинирала с дълги ръкавици и впечатляваща бяла шапка с пера. Не се знае много добре как актрисата е успяла да се промъкне в президентската ложа, където се намирал Перон, и да седне на празното място до него. Ева, която много добре знаела каква власт има този непринуден военен с внушителна фигура, не си губила времето. В края на вечерта Перон я поканил да вечерят и анулирал всичките си ангажименти, които имал с организаторите на мероприятиято. „Говорихме безспир, за какво ли не... все едно се познавахме открай време. Той (Перон) ми каза, че харесва решителните жени. Никога няма да забравя това“, спомня си по-късно Евата. Вечерята продължила до понеделник сутринта, когато Ева се върнала в апартамента си на улица „Посадас“ с правителствена кола; били прекарали уикенда заедно в дървена къща на делтата на Тигре.

В автобиографичната си книга „Причината да живея“ (словосъчетание, с което имала предвид Перон и го споменавала във всичките си речи) Ева описва своята първа среща с военния по следния начин: „Заставах до него. Навярно това му направи впечатление и когато можеше да ме чуе, успях да му кажа по възможно най-ясния начин: «Ако каузата на народа, както заявявате, е и ваша собствена кауза, колкото и далеч да трябва да отидете в саможертвата си, винаги ще бъда до вас, докато издъхна»“. Дори и да не му е казала тези високопарни слова, по-присъщи за евтините романи, които толкова ѝ харесвали, истината е, че в онзи ден животът ѝ се променил завинаги.

През 1944 година Хуан Доминго Перон е бил начело на две важни организации — Секретариата на войната и Секретариата на труда и социалното осигуряване, и е бил силна фигура във военното правителство. Ева пуснала в действие чара си и не го оставила да ѝ се изплъзне.

Мнозина аржентински дами смятали Хуан Доминго Перон за „най-добрата партия в страната“. Бил вдовец, нямал деца и винаги ходел добре облечен и парфюмиран; имал усмивка на киноактьор и дълбок глас и носел косата си сресана назад и фиксирана с гел. Перон бил мъжествен, с атлетичен вид и хубава осанка, понеже бил висок метър и осемдесет, не оставал незабелязан. Макар след смъртта на съпругата му да не била известна нито една негова сериозна връзка, той никога не е криел слабостта си към младите жени с вид на малки момичета. Когато Ева се запознала с него, той живеел с една тийнейджърка — Мария Сесилия Юрбел, по прякор Пиранята, пробив на актриса като нея, която военният представял за своя дъщеря, но всъщност била негова любовница. След смъртта на Евита през 1952 година Перон съжителствал в резиденцията „Оливос“ с друго момиче — Нели Ривас, което било на тринайсет години.

Ева споделя, че полковникът я запленил с речите си по радиото, в които защитавал най-онеправданите и се обявявал за социална справедливост. „Аз съм само обикновен войник, на когото се падна честта да защитавам работническата класа на Аржентина“, повтарял неведнъж Перон. А Евита, която се чувствала свързана с тази маса от бедни и безпомощни хора, защитавани от военния, не след дълго се превърнала в неговата най-вярна застъпница. От своя страна Перон, не толкова пламенен колкото нея, разказва в спомените си, че бил омагьосан от добротата и абсолютната преданост — много рядка добродетел в средите, в които се движел, на онази непозната млада жена. Биографите са единни, че връзката им е била от взаимен интерес и белязана от прекомерната амбиция и на двамата. Евита обаче успяла да накара Перон — навярно защото му се отдала с религиозно обожание — да се влюби в нея по начин, по който никога дотогава не го бил правил.

[1] Жители на пристанищен град; характерно наименование за жителите на Буенос Айрес. — Б.пр. ↑

[2] Радикален сапун (исп.). — Б.пр. ↑

АКТРИСАТА И ПОЛКОВНИКЪТ

В една своя книга, написана през 1956 година по време на изгнанието му в Мадрид, Хуан Доминго Перон си спомня как се запознал с жената, която по-късно станала негова половинка и как се влюбил в нея: „Ева влезе в живота ми съдбовно... Сред всички хора, които в онези дни минаха през кабинета ми, имаше една жена с крехко присъствие, но със силен глас, с дълга руса коса, която падаше върху гърба ѝ, и с блестящи очи. Каза, че името ѝ е Ева Дуарте, че работи в радиото и иска да помогне на хората в Сан Хуан. Погледнах я и думите ѝ ме впечатлиха, могъщият ѝ глас и погледът ѝ ме покориха изцяло. Ева имаше бяла кожа, но когато говореше, лицето ѝ пламваше. Ръцете ѝ почервенияха от напрежението, пръстите ѝ бяха силно склучени; цялата беше само нерви“. Евата от своя страна го обожавала до степен, прехвърляща границите на здравия разум; това, което изпитвала към Перон, било не толкова любов, колкото идолопоклонничество към мъжа, който я бил избрал, за да влезе в историята. „Вярвам в Бог и благоговеея пред него, вярвам в Перон и благоговеея пред него. Бог ми даде живот един ден, Перон ми даде всичките дни“, ще заяви тя по-късно. Въпреки разликата в годините — Перон бил на четирийсет и осем, два пъти по-възрастен от нея — двамата имали много общи неща. Произхождали от скромни семейства и изпитвали остра неприязън към властващите висши класи.

Перон е роден през 1895 година в малък чифлик в град Лобос, в южната част на провинция Буенос Айрес. Майка му — доня Хуана, била „чинита“^[1], както наричали тогава бедните селяни с индианска кръв. Баща му — Марио Томас Перон, имал италиански произход, бил мирови съдия в Лобос, докато един хубав ден не решил да започне работа като фермер в негостоприемна Патагония. Когато малкият Хуан бил на пет години, семейството се преместило първо в Санта Крус, а по-късно — в северната част на провинция Чубут, където Марио успял да купи собствена ферма. Перон прекарал детството и част от юношеството си в тези пусати, студени и ветровити земи, които калили характера му. На шестнайсет години момчето заминало за Буенос

Айрес, за да учи във военно училище. Било началото на една шеметна военна кариера, опетнена от опити за държавни преврати и тъмни конспирации, която го извела до президентския пост на страната му на три пъти.

През 1930 година Хуан Доминго Перон се оженил за младата начална учителка Аурелия Тисон, която починала осем години по-късно от рак на матката. Ева знаела колко много се харесвал на жените овдовелият полковник, и възнамерявала да действа така, че „нейният мъж“ да не попадне в ръцете на никоя от актрисите, които се навъртали около него. След романтичния уикенд на делтата на Тигре и виждайки, че Перон никога не я кани в дома си, в края на януари сметнала, че е време да направи решителен ход. Без да го пита предварително, тя се появила в апартамента, в който живеел с предполагаемата си „дъщеря“. Евита заповядала на момичето да си стегне багажа и да се прибере при родителите си в Мендоса. Когато на следващия ден Перон се върнал къщи, за да си дремне следобед, открил развеселен, че Евита е изгонила Пиранята. Малко след това актрисата убедила Перон да се премести в съседен на нейния апартамент на улица „Посадас“. В първите дни на февруари полковникът се прехвърлил в новото си жилище; двойката заемала два различни апартамента, но всяка нощ Евита прекосявала коридора и прекарвала нощта с любовника си. Вече нямало да се разделят до преждевременната ѝ кончина.

Хуан Доминго Перон, току-що назначен за министър на войната, не криел връзката си с Евита, която понякога действала като равнопознава домакиня в апартамента му. На онези, които му намеквали, че не се приема добре появянето му на публично място със „звезда втора категория и с лоша репутация“, Перон отговарял с обичайното си чувство за хумор: „Укорявате ме, че ходя с актриса? И какво искате? С актьор ли да ходя?“. В самото начало Евита била дискретна, стояла на втори план и се намесвала в сбирките само за да поднесе кафе или за да отнесе пълните с угарки пепелници. Нейната спонтанност — наричала всички присъстващи „момчета“ — и нахаканият ѝ начин на говорене забавлявали Перон, свикнал с хора, които се обръщали към него с голямо уважение.

Чужда на броженето, което връзката им предизвиквала, Ева продължавала да работи в радиото, но сега се облагодетелствала от

факта, че е любовница на полковника. Влиянието на Перон дало неочакван импулс на артистичната ѝ кариера. Според собствените ѝ думи в радио „Белграно“ ѝ предложили „най-значимия договор, подписван с актриса в радиостанция“, а в киното взела участие в два филма, които минали без крах, но и без особен успех по екраните. През 1944 година получила първата си звездна роля в „Кавалкадата на цирка“ на режисьора Марио Софичи, в който боядисала косата си руса. Отивала на снимките с лимузина на Министерството на войната, карана от шофьор в униформа, и неведнъж се стигало до яростни свади с колежката ѝ от състава — хубавата актриса и певица Либертад Ламарке. Прочутата аржентинска артистка, намираща се на върха на кариерата си, не понасяла прищевките на „протежето на Перон“. Според нея тя закъснявала за работа в студията „Сан Мигел“, говорела по телефона, когато си искала, прекъсвала снимките, щом ѝ скимнело, а режисьорът не се осмелявал да ѝ каже нищо.

Следващият филм бил „Блудната дъщеря“, в който изпълнителката на главната роля трябвало да бъде актрисата Меча Ортис, но в крайна сметка Ева я изиграла благодарение отново на намесата на нейния покровител. Хонорарите ѝ се били покачили значително и вече не ѝ плащали в песо, а в долари. За участието си в „Блудната дъщеря“ подписала договор за петдесет хиляди долара, внушителна сума пари за онова време. Единствено съперницата ѝ Либертад Ламарке я превъзхождала по хонорари. Това бил последният ѝ филм като актриса, който никога не бил прожектиран пред публика. Когато се омъжила за Перон, Ева забранила лентата да върви в кината. Смятала, че не е хубаво съпругата на президента на страната да се целува с други мъже на големия екран, освен това режисьорът я бил изкарал „дебела и недостатъчно красива“.

Откакто през 1935 година пристигнала в Буенос Айрес, Ева била участвала в двайсет и четири театрални постановки, пет филма и в близо трийсетина радиосериала. На своя изповедник отец Ернан Бенитес заявила веднъж, че играта ѝ била „лоша в киното, посредствена в театъра и приемлива в радиото“. Сега обаче Евита, звездата на сериалите от радиото, била на път да изпълни най-добрата роля в живота си — жената до полковник Хуан Доминго Перон.

Евита знаела, че не предизвиква никаква симпатия сред най-близките сътрудници на Перон, които я смятали за „натрапница“, и че

дамите от висшето общество я презирали. Будела завист с младостта, красотата, решимостта си и с това, че е покорила сърцето на най-могъщия човек в страната. Страхували се от непрекъснато нарастващото ѝ влияние върху полковника, от вмешателството ѝ в правителствените въпроси и от амбицията ѝ. Евита навярно знаела, че е в „окото на урагана“, и правела големи усилия, за да се учи, и се стараела да е на висотата на обстоятелствата. Хулио Алкарас — фризьорът, който се грижел за косата ѝ открай време, я научил на добри маниери на масата, защото Перон имал навика да се появява без предупреждение с важни хора къщи, които оставали на обяд или вечеря. Освен това подобрил речника ѝ. Всеки път, когато някой поправял нейна дума, тя си я отбелязвала в едно тefтерче, за да не допуска повторно грешката. Било ясно, че новата любовна връзка на Перон не само не била радушно приета от неговите хора, но и щяла да породи сериозни проблеми.

В средата на юни Ева решила да подобри имиджа си. Петнайсетгодишната девойка с тъмна къдрава къса коса носела леки блузки, целите във волани, и слагала обилно червено червило. Малко преди да се премести в президентската резиденция през 1946 година, вече била руса жена, обличаща се като холивудска звезда. Харесвала големите деколтета, блестящите материи, големите бижута и сложните прически. След като получила разрешението на Перон, тя се обадила на Пако Хамандреу — модиста на звездите в Аржентина, и го извикала в дома им. В спомените си дизайнерът споделя следното за онзи ден: „Тя /Евита/ сама ми отвори вратата... «Какъв стил!», помислих си аз. Апартаментът ѝ ми напомни буржоазните къщи в моя роден град... Само след няколко минути всичко ми изглеждаше прекрасно. Дори панталоните ѝ от сатен, които нямаха нищо общо с корковите ѝ сандали“. Още от самото начало, а и като актриса Евита била съвсем наясно, че трябва да играе две роли: от една страна, бляскава звезда от радиото, която продължавала да се появява по бански костюм върху кориците на списанията, а, от друга, партньорка на проспериращ военен, какъвто бил Хуан Доминго Перон.

„От днес нататък не мисли за мен като за една от клиентките си. От сега нататък в мен ще съжителстват две личности. Едната е актрисата с ламета, пера и пайети. Другата е политическата фигура, която Перон иска да види в мен. Нека да започнем от тук: за Първи май

трябва да отида с него на голямо събиране на хора и ще бъдем обект на обсъждане, защото това ще е първата поява на двойката Дуарте — Перон. Какво ще ми предложиш за този случай?“, попитала Ева Хамандреу. За първата ѝ публична поява модистът избрал костюм със сако в стил „Уелски принц“ с двойно закопчаване и кадифена яка. Въпреки че Ева била стройна и добре сложена, Пако ѝ препоръчал да стегне стомаха си, защото била пуснала малък корем. След няколко дни Перон наел немски инструктор по гимнастика, за да ѝ дава уроци вкъщи. Предишното невзрачно и обикновено момиче започвало да преобразява имиджа си.

На Перон не му било много лесно да живее с жена като Ева, която била склонна на гневни изблици и на всеослушание изисквала от него да се ожени за нея. Тя не се колебаела да покаже пренебрежението си към колегите на Перон, за които смятала, че не заслужават доверието му или че не са му достатъчно верни. Независимо от всичко обаче Ева била съвършената спътница за Перон; извадила го от апатията и го превърнала в знаме на най-ощетените. Полковникът бързо си дал сметка, какъв политически гений е неговата нова партньорка, и я взел да работи за личната му кампания. „Следваше ме като сянка, слушаше ме внимателно, възприемаше идеите ми, осмисляше ги гъвкаво в ума си и следваше указанията ми с голяма точност“, заявява по-късно Перон в мемоарите си. Превръщайки се в любовница на най-могъщия човек от аржентинското правителство и чувствайки се покровителствена от него, Ева престанала да бъде срамежливото селско момиче и се превърнала в жена с характер, с ясни идеи и с преливаща енергия.

„Видях в Ева изключителна жена, една истинска «пасионария»^[2], водена от воля и вяра, които можеха да се сравнят с онези на първите християни. Ева трябваше да направи нещо повече от това да помогне на жертвите от земетресението в Сан Хуан... трябваше да работи с аржентинските бедняци... затова реших Ева да остане в моето министерство и да прекрати театралната си дейност“, пише Перон. Всъщност през първата година и половина от връзката им Ева още била само негова любовница и нейното сътрудничество се ограничавало в това да го подкрепя по радиото. През май 1944 година тя била избрана за президент на синдиката на артистите от радиоиндустрията и прибавила към ангажиментите си още една

ежедневно излъчвана програма — „Към по-добро бъдеще“, в която възхвалявала социалните завоевания на Секретариата по труда. От радиовълните Евита се превърнала от пламенен радетел за социална справедливост в ревностен защитник на Перон. Преди да бъдат свикани официално новите избори, водещата от радиото не се поколебала да започне кампания в полза на любовника си, когото обявявала за „спасителя на нацията“.

В края на годината Ева работела в три ежедневни програми и сама или заедно с Перон ходела по галавечери, връчвания на награди и синдикални събрания. Здравето ѝ, което никога не било особено добро, се влошило през септември и лекарят ѝ я задължил да си вземе почивка. В този период се появила на кориците на списанията за кино и радио, позираща с русата си грива по бански костюм или облечена като моряк. Измежду различните лъжи, които разправяла на журналистите, се прибавила и тази, че говори френски, че обича да плува и че чете „класически и съвременни автори“. В началото на 1945 година Перон продължавал да е най-силната фигура във военното правителство, но популярността му тръгвала надолу. Борбите за власт били ожесточени и враждебността към личността му вътре и извън войската все повече нараствала. Вината отчасти била на жената, която сега споделяла живота си с него и всеки ден се изявявала като главното действащо лице. За Евита, чужда на скандала, който предизвиквала връзката ѝ с военния, годината била прекрасна: била завладяла сърцето на Перон и се оказала собственичка на къща на улица „Теодоро Гарсия“. Някои биографи твърдят, че тази резиденция, разположена в елегантния квартал „Белграно“, била подарък от аржентинския мултимиллионер от немски произход Лудвиг Фройте, лъжа, който покъсно финансирал политическата кампания за полковника като кандидат-президент.

Първата седмица на октомври 1945 година била решаваща за Перон и поставила на изпитание верността на спътницата му Ева. В онези дни военните, които заедно с него били свалили от власт цивилното правителство, сега го упреквали за прекалено изявеното му водачество, за популистичните му тенденции и най-вече за намесата на любовницата му в делата на правителството. На 8 октомври се провел държавен преврат, ръководен от генерал Авалос, който поискал незабавната оставка на Перон. Някои от младите офицери, които

подкрепяли военния преврат, признават по-късно: „Бяхме убедени, че е наш дълг да попречим нацията да попадне в ръцете на онази жена (Ева), както накрая и стана“. Перон, който в онзи ден навършвал петдесет години, подписал оставката от трите поста, които заемал в правителството, и помолил президента Фарел да започне процедура по оттеглянето му от войската.

В същия ден, в който Перон бил свален, Евита получила известие, че договорът ѝ в радио „Белграно“ е прекратен. „Любовникът ти е уволнен, ти — също“, казал ѝ грубо директорът на радиостанцията по-късно. Предвид облика, който събитията придобивали, и страхувайки се за живота си, двойката напуснала общия си апартамент на улица „Посадас“ и двамата се скрили, докато духовете се успокоят. Вечерта на 11 октомври един приятел на полковника, син на бизнесмена Лудвиг Фройде, ги завел в лятната къща на фамилията на един остров на Тигре, на по-малко от трийсет километра от Буенос Айрес. Евита и Перон тръгнали по реката с лодка и така стигнали до имението, където се издигала красивата къща от дърво и глинени тухли, оградена от зелена морава и стогодишни дървета. Там двойката изчакала развоя на събитията единствено в компанията на един прислужник, който се казвал Ото и почти не говорел испански език.

Три дена по-късно задържали Перон, докато се опитвал да се разходи из пристанището на острова под ръка с Евита. От килията си във форта в Мартин Гарсия, влажен и брулен от ветровете остров, в средата на река Ла Плата, Перон написал следното писмо до Ева:

Скъпо мое съкровище,

Само когато сме разделени от хората, които обичаме, разбираме колко голяма е любовта ни към тях. От деня, в който те оставих там, разкъсван от най-голямата болка, която може човек да си представи, нещастното ми сърце не може да намери покой. Сега знам колко те обичам и че не мога да живея без теб. Тази безкрайна самота е пълна с теб. Днес писах на Фарел (президента) и го помолих да ускори разрешението за оттеглянето ми. Веднага щом изляза от

тук, ще се оженим и ще заминем да живеем някъде, където и да е, на спокойствие...

Говори се, че след задържането на Хуан Доминго Перон именно Евита потърсила подкрепа сред синдикалистите и започнала войната на „голтаците“, както опозицията с презрение наричала поддръжниците на Перон, за да освободи и да върне полковника. Действителността не била особено романтична, защото тогава Евита не познавала синдикалните лидери и не разчитала на никаква подкрепа от близкия кръг на Перон. Като любовница на политик, изпаднал в немилост, вече не се радвала на полицейска закрила, а била сама и уплашена. Когато отвели Перон, Евита получила нервна криза и се подслонила в дома на приятелката си Пиерина Деалеси: „Дойде вкъщи да ми разкаже за случилото се. Трепереше. Не знаеше дали са го убили, или са го затворили. Каза ми, че нея също я били заплашили. Всеки ден идваше да спи у нас. През деня изчезваше някъде“. Ева е можела да избяга, защото животът ѝ е бил в опасност, но е решила да остане с любовника си.

Няколко години по-късно, когато Евита си припомняла злокобните дни, в които Перон не бил на свобода, тя е написала: „Онези осем дни още пораждат болка у мен, и то повече, много повече мъка, отколкото ако ги бях преживяла с него, споделяйки участта му... Излязох на улицата, за да търся приятелите, които още можеха да направят нещо за него... Никога не съм се чувствала толкова нищожна, толкова незначителна, напълно откровено го казвам...“. Евита не изиграла звездната роля, която перонистите ѝ присъдили в мобилизацията на работниците, завзели площад „Майо“, но за сметка на това се опитала, макар и безуспешно, чрез адвокат — приятел на Перон, да извади документ за освобождаването му. Най-вероятно през тази седмица да се е ограничила единствено до това да чака, както самият Перон я бил посъветвал в едно свое писмо. Съществувала е обаче друга, непозната руса жена, която се задвижила много бързо. Казвала се е Исабел Ернст, секретарка и любовница на подполковник Доминго Мерканте — доверен човек на Перон, която поддържала чудесни връзки със синдикалните лидери.

На 15 октомври синдикатите започнали да се мобилизират. Хиляди работници излезли на стачка, дошли от покрайнините на града и заели мирно площад „Майо“ в центъра, като искането им било Перон да бъде освободен. Тази многолюдна, спонтанна и безпрецедентна манифестация променила хода на аржентинската история. Три дни по-късно противниците на полковника, уплашени, че може да се стигне до народен бунт, насочен срещу войската, решили да освободят задържания. С уморен и болен вид Перон се появил отново на балкона на „Каса Росада“^[3], когато вечерта вече падала. Бил заедно с президента Фарел, същия, който бил издал заповедта за арестуването му. След като се обърнал към множеството, което го посрещнало възторжено като истински герой, той обещал да представи кандидатурата си на изборите, предвидени за февруари 1946 година. В онази историческа вечер на 17 октомври Хуан Доминго Перон току-що бил доказал каква власт има над народа. Сега мислел само за обещанието, което бил дал на Евита: да се ожени за нея, колкото е възможно по-скоро.

Четири дни след появата му на балкона на „Каса Росада“ Перон се оженил за любовницата си Евита в Хунин. „Мислехме с един мозък, чувствахме с едно сърце. Затова беше естествено от такава общност на идеи и чувства да се роди обич, която да ни отведе до сключване на брак. Оженихме се през есента на 1945 година в църквата «Сан Франсиско» в Ла Плата“, спомня си по-късно полковникът. Подготовката за сватбата не била лесна. Ева била незаконна дъщеря, подробност, която не била известна на Перон, и се наложило да уредят унищожаването на оригиналния акт за раждане и издаването на нов, фалшив. Успяла да промени и истинското си име — Ева Ибаргурен, на Мария Ева Дуарте, както и да запише, че е родена през 1922, а не през 1919 година. По този начин Евита, която в действителност била на двайсет и шест години, с едно махване на ръка изтрила „тъмното си минало“ и успяла да сключи брак с полковник Перон.

Официалната версия гласи, че двамата сключили граждански брак в Хунин на 22 октомври 1945 година. Церемонията била „строга и тържествена“ и се провела в пансиона на доня Хуана Ибаргурен, а свидетели на двойката били неговият приятел Доминго Мерканте и нейният брат Хуан Дуарте. Религиозната церемония се състояла на 10 декември в църквата „Сан Франсиско“ в град Ла Плата, провинция

Буенос Айрес. На сватбата, скромна и с малко близки хора, присъствали майката на Евита, сестра ѝ Бланка, брат ѝ Хуан и няколко приятели на Перон. Йезуитът Ернан Бенитес, стар познат на военния и бъдещ изповедник на Евита, отслужил религиозния ритуал. Пази се само една снимка от онзи ден: Перон е облечен във военна униформа, независимо че се е оттеглил от войската, а бляскавата госпожа Мария Ева Дуарте де Перон носи впечатляваща рокля с шарки и шапка с голяма периферия, украсена с цветя.

Нямало време за романтичен меден месец. Двойката си починала в чифлика на един приятел в Сан Николас, намиращ се на двеста и петдесет километра от Буенос Айрес, и в имението, което Перон притежавал в Сан Висенте. Ева си спомняла с особено топло чувство онези дни, в които са имали възможност да се радват един на друг и които нямало скоро да се повторят: „Бяхме сами, нямаше гости. Ставахме рано, закусвахме и излизахме да се поразходим около вилата. В тези дни не се гримирах нито веднъж, измивах си лицето и тръгнах, косата ми беше пусната, обличах една негова риза и някакви панталони. Беше любимото ми одеяние и на него му харесваше да сме така. Понякога отивах в кухнята и приготвях салата като гарнитура към хубавия бифтек, който и двамата обичахме. Винаги правех мате, докато си говорехме следобед, по-точно докато говореше той. Защото разсъждаваше на глас, а аз го слушах и се учех“.

Актът за раждане не бил единственото нещо от миналото, което Евита наредила да бъде унищожено. Когато обвързаността ѝ с Перон станала обществено достояние, заповядала всяка следа от предишната ѝ артистична кариера също да изчезне. Изисквала от радиостанциите и списанията всички рекламни снимки, с които те разполагали; помолила фотографите да ѝ предадат също и негативите, в които се появявала като руса кандидат-актриса, решена да успее в столицата. Последният ѝ филм — „Блудната дъщеря“, бил показан на частна прожекция за Перон и Евита; после собственикът на лентата ѝ я дал като подарък. Евита загърбила стремежите си да бъде актриса, за да се посвети изцяло на каузата на Перон. Искала да е неотклонно до съпруга си в изтощителната предизборна обиколка, която ги отвела в най-бедните и забравени райони във вътрешността на страната. Госпожа Перон запазила само мястото си в радио „Белграно“, където била посрещната много сърдечно от директора му Хайме Янкелевич,

същия, който я бил изритал на улицата няколко месеца по-рано. Директорът удвоил заплатата ѝ и ѝ изплатил обезщетение за дните, в които не била работила. Ева използвала по-късно радиото, за да рекламира кандидатурата на съпруга си за президент, а малко по-нататък купила и цялата радиостанция.

След сватбата брачната двойка Перон се преместила в дома на Евита на „Теодоро Гарсия“. „Работехме ден и нощ; често не се виждахме със седмици и от гледна точка на чувствата всяка среща беше нещо ново, беше изненада. На 4 юни 1946 година бях избран за президент. Първите шест месеца бяха единствените, които прекарахме спокойно в дом, който наистина беше наш. Живеехме на улица «Теодоро Гарсия» в къщата на Евита, малка, закътана, направена специално, за да прекараш в нея медения месец, който бяхме принудени да отложим“, спомня си полковникът в своите мемоари. Тогавашната съпруга на кандидата приемала гости по пенъоар, понякога и по нощница, и участвала открито в срещите, като изказвала мнението си пред презрителните погледи на сътрудниците на мъжа ѝ.

На 26 декември 1945 година полковникът се качил на влак, който се казвал „Ел Дескамисадо“^[4], за да обиколи страната, която се намирала в предизборна кампания. Отправил се на север, към най-бедните и изостанали райони и в община Сантяго дел Естеро Евита се присъединила към него. Все още стояла свита и мълчалива, но раздавала целувки и прегръдки на хората, които идвали да се запознаят с новия „лидер на бедните“. За първи път в аржентинската история, съпругата на кандидата за президент придружавала мъжа си на публични изяви по време на предизборна кампания. Евита щяла да стане прочута не само поради тази причина, а и заради популярността си в провинциите от вътрешността на страната, където била известна радиоактриса.

[1] Чинита (исп.) — умалително на думата „китайка“. — Б.пр. ↑

[2] Пасифлората (букв. Цветето на страстта). Псевдоним на Долорес Ибарури — основателка на Испанската комунистическа партия и деятелка на испанското и международното работническо движение. — Б.пр. ↑

[3] Президентството на Аржентина. — Б.пр. ↑

[4] Голтакът (исп.). — Б.пр. ↑

МАНИЯ ЗА ВЕЛИЧИЕ

На 24 февруари 1946 година генерал Хуан Доминго Перон бил избран за президент за период от шест години. Евита, която била на двайсет и шест години, се превърнала в първа дама на страната. Решена да изиграе добре ролята си и да е на висотата на обстоятелствата, тя побързала да избере подходящ тоалет за церемонията по встъпването на съпруга ѝ в длъжност. На 4 юни в тържествения Бял салон на „Каса Росада“ госпожа Мария Ева Дуарте де Перон се появила в дръзка рокля от сива коприна, откриваща едното ѝ рамо, която накарала сътрапезника ѝ кардинал Копейо да се изчерви. Още от първия момент висшата аржентинска класа я обвинила, че се облича вулгарно като кинозвезда, а не по-дискретно, както се очаква от съпругата на президент. Но обикновените хора от народа не били на същото мнение. Харесвали им предизвикващият сензация вид на Евита, впечатляващите бижута, които носела, и скъпите рокли, подчертаващи стройната ѝ фигура. Обичайно ходела на високи токчета, с шапки с огромна периферия и със сложни прически, на които най-верните ѝ почитателки подражавали. Младите жени боядисвали косите си руси като нея и искали от фризьорите „кокче като това на Евита“. Снимката ѝ била окачена във всяко кътче на страната — от най-окаяната колиба до балкона на „Каса Росада“. Популярността ѝ толкова нараснала, че повечето момичета, родени в северните провинции на страната, били кръщавани „Ева“ или „Мария Ева“.

Евита разрушава много шаблони в една страна, в която се смятало за проява на лош вкус и за твърде „неженствено“ една жена да се занимава с политика. От самото начало била съвсем наясно, че ролята ѝ няма да е само на съпруга, а ще работи активно рамо до рамо с Перон: „Можех да съм съпруга на президента като другите. Беше лесна и приятна работа: щях да съм заета единствено с организирането на приеми, приемането на почести и съблюдаване на протокола... На хората, които ме познават от времето, когато бях обикновена ученичка, им е добре известно, че аз никога не бих могла да изпълня тази смешна

роля. Освен това съпругът ми беше не само най-важното длъжностно лице на Аржентина, а и водач на народа. И аз като него също имах двойна роля. От една страна, бях Ева Перон, жената на президента, която дава бляскави приеми и ръководи галавечерите, а от друга, бях Евита, на която народът беше възложил всичките си надежди...“. В началните си речи като първа дама тя насърчава народа да я нарича Евита, като това става в страна, в която прякорите се използват само от най-близките приятели.

Много неща се променят в живота на Ева Перон през онази 1946 година. Жилището ѝ, едно време покрита с керемиди кирпичена колиба в Лос Толдос, сега било най-люксовата резиденция в страната, а именно дворецът Унсуе. Тази великолепна пищна постройка от XIX век, разположена в ексклузивния квартал „Палермо“, разполагала с 283 стаи и прекрасни широки мраморни стълби с парапет от ковано желязо. Била заобиколена от добре поддържан парк и представлявала оазис в центъра на шумния и хаотичен град. Перон и Ева щели да прекарат повече време там, отколкото във вилната президентската резиденция „Оливос“, намираща се в покрайнините на града. Основната причина била, че и двамата работели неуморно и за разлика от други президенти Перон ставал рано и пристигал първи в кабинета си. Имението на президента в Сан Висенте обаче продължавало да е любимото място на Евита. В тази извънградска къща в колониален стил с покрив от червени керемиди и каменни фасади тя се чувствала щастлива, докато яздеа, разхождала се с кучетата си и правела емпанади^[1] за приятелите, които им идвали на гости.

Дневният режим на Госпожата, както я наричал персоналът, започвал в шест часа сутринта, когато се събуждала. Половин час по-късно закусвала със съпруга си и после имала грижата да уреди някои спешни въпроси, докато Хулио — фризьорът ѝ, сплитал и прибирал косата ѝ, а Сара — маникюристката, избирала лака за нокти — наситеното червено на „Хелена Рубинщайн“ или седефенобялото според ангажиментите, отбелязани в графика ѝ. По-късно излизала за работа, ескортирана от моторизирани полицаи. Четири месеца след встъпването в длъжност на съпруга ѝ и по негова инициатива Евита започнала да сътрудничи на току-що създаденото Министерство на труда. Там, в малкия кабинет, който бил подготвен за нея на четвъртия етаж, ходела три пъти седмично, за да приема всички, които се

нуждаели от помощта ѝ. Секретарката ѝ Исабел Ернст, права зад нея, водела записки в един бележник и я съветвала относно проблемите, които излагали пред нея синдикалните ръководители. Към един часа на обед шофьорът ѝ я откарвал в „Каса Росада“, където вземала Перон и обядвали нещо леко в официалната резиденция. Когато генералът се оттеглял да подремне, Ева се връщала към заниманията си; виждали се отново едва към осем-девет часа, за да вечерят заедно.

Евита имала навика да си ляга винаги късно, никога преди три часа след полунощ, както правела по време на артистичната си кариера. В онези месеци била обсебена от един въпрос и не спирала да говори за него на Перон: приемане на проектозакон за правата на жената. Още в първата си реч тя споменала темата със следните думи: „... жената на президента на републиката, която ви говори сега, е само още една аржентинка, другарката Евита, която се бори за правата на милиони жени, несправедливо изтласкани от нещо с най-голяма важност и стойност: волята на избор, волята да следят от свещеното място на дома си чудесния възход на страната си“. Била готова да извоюва независимостта на жената дори и за това да ѝ се наложи да ходи в кулоарите на Конгреса и да убеждава лично законодателите.

Следобед първата дама обикновено посещавала фабрики, училища и болници. Навсякъде, където се обявявало нейното появяване, се събирали големи множества от хора, които разгорещено си оспорвали правото да се приближат до нея и да я докоснат. Когато обикаляла крайните квартали, пристигала в своя черен пакард, облечена във впечатляващи шарени рокли, дело на Диор или на Жак Фат, и обсипана с най-скъпи бижута. Винаги била гримирана безупречно, с устни в наситеночервено в тон с перфектните нокти и без руж на бузите, тъй като изповедникът ѝ бил забранил да си го слага. Жените я гледали заплени, все едно била видение. На най-бедните Евита, толкова красива и ослепителна, напомняла за Девата, на която палели свещи и се молели благоговейно. След смъртта ѝ същите хора издигат в колибите си олтари с нейни снимки и отправят към нея молитвите си с надеждите и болките си като към светица — Света Евита.

Когато била критикувана, че се облича прекалено пищно при посещенията си при работниците или бедните, тя отговаряла: „Вижте, мен искат да ме виждат красива. Бедните не искат да ги

покровителства стар и занемарен човек. Всички мечтаят за мен и не искам да ги разочаровам“. Онези хора се вълнували, и то наистина си било за вълнение, когато слушали популистката реторика на първата дама: „Ще прегърна родината и ще ѝ се отдам изцяло, защото в тази страна още съществуват бедни и нещастни хора, хора без надежда. Душата ми го знае. Тялото ми го чувства. Отдавам цялата си енергия, за да може съществото ми да се превърне в мост, хвърлен към щастието и общото благо“. Никога по-рано никой политик, а още по-малко жена, не им бил говорил с такива думи.

В началото хората, които желаели да видят Евита, за да я помолят за лични услуги или финансова помощ, отивали в кабинета ѝ. Искали ново жилище, продукти от първа необходимост, място в болницата, добре устроено училище... Ала постепенно, както бил направил и Перон, когато бил начело на Секретариата по труда, Евита превърнала в своя каузата на работещите. Не заемала, нито придобила по-нататък някаква официална длъжност, но открила истинското си призвание сред бедните и най-онеправданите. Жената „зад трона“, както някои медии скоро започнали да я наричат, развила трескава дейност, работела средно по петнайсет часа на ден и приемала всеки нуждаещ се от нещо. Малко по малко Евита сеела семената на собствената си популярност, винаги в служба на Перон. Хосе Мария де Ареилса, посланикът на Испания в Аржентина, описва атмосферата около първата дама по следния начин: „Имаше групи от работници, синдикални лидери, селянки с деца, чуждестранни журналисти, едно семейство гаучоси, облечени в пончо, имаше изгнаници от отвъд желязната завеса, балтийски интелектуалци, свещеници и монахини, потни жени на средна възраст, млади чиновнички, футболисти, актьори и циркови артисти и сред целия този привиден хаос Евита обръщаше внимание на всичко, за което я молеха — от обикновено искане за повишаване на заплатата до разполагане на цяла нова промишленост, като мимоходом отделяше време за просби за жилище на някое семейство, за мебелиране, за разрешение за снимане на филм...“.

Ева Перон едва е разбирала от политика, била е почти неграмотна, но е носела в себе си класовата борба и я е чувствала като своя собствена. Скоро тя се превръща в знаме на бедните и предприема истински кръстоносен поход в името на социалната справедливост. На всички писма, които получавала, отговаряла след един ден и лично

приемала хората, които се редели на дълги опашки, за да ѝ споделят проблемите си, понякога доверително на ухо. Винаги имала подръка банкноти от по петдесет песо — сума, от която мнозина от идващите при нея се нуждаели, за да могат да се върнат по домовете си в далечните краища на страната. Когато дребните банкноти ѝ свършвали, подарявала някоя от диамантените си брошки или събирала пари измежду министрите и секретарите, които срещнала в министерството. През 1947 година започнала това, което сама нарекла „Кръстоносен поход за социална помощ Ева Дуарте де Перон“, за да помага по най-бърз начин на най-нуждаещите се. Една година по-късно осъществила своята голяма мечта и създала собствена благотворителна фондация. На нея посветила цялата си енергия дори когато тежките белези на болестта, която я убивала, вече били видими по лицето ѝ.

През юни 1946 година списание „Нюзуик“ в пространен репортаж за първата дама на Аржентина говорело за нея като за „президентката“ и твърдяло, че тя се превръща в „най-важната жена зад кулисите“ в политиката на Латинска Америка. Седмичното издание не грешало, защото още в първата година от президентския мандат на съпруга ѝ властта на Евита вече била значителна. На двацет и шест години и с оскъдни познания в света на политиката Ева Перон била собственичка на четири радиостанции и на двата вестника — „Демокрация“ и „Ел Мундо“, с най-широко разпространение в Буенос Айрес. Ловкостта и хитростта ѝ да манипулира медиите били изключителни. Ева много добре знаела как да използва радиото и вестниците по начин, напълно непознат дотогава, за която и да е латиноамериканска страна. Времето, което била посветила на драматизацията на радиосериали, ѝ послужило да изкове важни качества и да може да придаде на пламенните си политически речи тон, невиждан и нечуван до онзи момент.

Нямало ден, в който във вестник „Демокрация“ да не се публикуват най-малко пет снимки на „госпожа президентшата“, както я наричали в заглавията. Всички официални снимки били правени от личен фотограф, който никога не се отделял от нея от ранна сутрин до късна вечер, когато се прибирала изтощена вкъщи. Никой не умеел като нея да постигне максимална популярност във всяко свое мероприятие, включително в ситуации, белязани от бюрокрацията,

скучни и безлични. Макар хулителите ѝ да продължавали да я обвиняват, че е безскрупулна манипулаторка и демагог, Евита не преставала да се грижи до най-малката подробност за външния си вид при всичките си публични прояви. Пред трудовите хора се появявала като млада и сияеща от красота жена, облечена по последна парижка мода, загърната в кожи или отрупана с диаманти, която обещавала на хората: „Един ден вие също ще имате дрехи като тези“.

Ако през първите месеци от мандата на Перон Евита все още се проявявала, като срамежлива и стояла на втори план, то колкото повече растяло влиянието ѝ, толкова повече тя придобивала увереност в самата себе си. От балкона на „Каса Росада“ със същия драматизъм, който придавала на прочутите си женски образи по радиото, произнасяла речи пред тълпите, които оставали покорени от обаянието ѝ, сякаш готови да умрат за нея, ако е необходимо. „Аз ви говоря от името на бедните, на онези, които нямат дом, за да надигнем глас срещу проклетите предишни дни.“ Преобразяването ѝ било невероятно, сега гласът ѝ бил мощен и завладяващ, а политическата ѝ философия — проста: любов към бедните и омраза към богатите. Още в първата година, като първа дама на Аржентина, милиони нейни сънародници вярвали искрено в думите ѝ и били убедени, че тя ще им даде онова, което никога преди не са имали: уважение, достойнство и покрив над главите.

Колкото повече растяла властта ѝ, толкова повече опонентите ѝ внимавали какви мнения изказват за нея в публичното пространство. Във време, в което човек отивал в затвора заради критика, отправена към Перон, и дори телефоните били подслушвани, една обикновена шега по адрес на първата дама можела да струва много скъпо на човек. Веднъж няколко кадети от флота били изключени от училището, защото се изкашляли при появата на Евита по време на осведомителен бюлетин в киното. Много били тези, които я обожавали, много били и другите, които се страхували от нея. Тя имала слава на злопаметна и отмъстителна жена, и не прощавала на онези, които дръзвали да я критикуват, а още по-малко на хората, които не изповядвали нейното обожание към генерала. Хулителите ѝ я обвинявали, че е корумпирана, защото назначавала членове от семейството си на възлови места в правителството на Перон. Най-изненадващото назначение било на брат ѝ Хуан Дуарте, като частен секретар на президента. Този младеж —

ерген със слава на женкар, който в последните десет години бил работил като продавач на сапуни, сега заемал въпросния важен пост. Всеки желаещ да се срещне с генерал Перон трябвало да мине през него и да получи одобрението на Евита.

Евита, която обикновено се показвала любезна и търпелива с хората, идващи да търсят нейната помощ, била нетолерантна и деспотична с онези, които не споделяли идеите ѝ или които смятала за свои врагове. Трудно преглъщала пренебрежението на висшата аржентинска класа, „олигарсите“, както ги наричала, които никога не проявили уважение към нея, дори когато била първата дама в страната. През първата година Ева Перон очаквала с нетърпение да ѝ предложат председателския пост на Благотворителното дружество, най-значимата милосърдна организация, която дамите от доброто аржентинско общество управлявали под патронажа на католическата църква. Месеците обаче минавали и предложението така и не идвало. Когато Евита наредила да проверят защо ѝ отказват длъжността, която обикновено се изпълнявала от първата дама на страната, ѝ отговорили: „Много жалко, но Евита е прекалено млада, а правилата на милосърдието предполагат една по-зряла и на години жена за председател на дружеството“. Евита им отвърнала със същата дипломатичност, че щом тя не можела да заеме този пост, то майка ѝ доня Хуана била напълно подготвена да го стори. Самата мисъл, че проста и невежа селянка — майка на пет незаконни деца, може да застане начело на дружеството, трябва да е предизвикало студени тръпки у надутите дами на милосърдието. Ева обаче, която не преглъщала пренебрежението, изчакала подходящия момент, за да им върне със същото. Две години по-късно перонисткото правителство отрязало годишната субсидия на осемдесетгодишните дами от Благотворителното дружество и Евита основала своя собствена организация за „Социално благосъстояние“. За пореден път станало това, което тя желаела.

Когато станала новата наемателка на двореца „Унсуе“, Евита се обградила със собствен екип — Атилио, частния ѝ секретар; Хулио, фризьора ѝ; Ирма, вярната ѝ домакиня, и Сара, маникюристка, но се нуждаела и от доверен човек до себе си, който да изглади маниерите ѝ и да ѝ помогне да подобри имиджа си. Докато била официална любовница на Перон, почти не се интересувала от вида си и се носела

така, както било нормално за положението ѝ: млада звезда от радиото, на която ѝ харесвало да се показва публично. Тогава ходела с дълга, буйна платиненоруса грива, подражавайки на холивудските звезди от трийсетте години. Обожавала блясъка, едрите бижута, шапките с широки периферии, украсени с цветя и пера, и впечатляващите прически в стил „Помпадур“. Сега искала да промени стила си и да е по-елегантна, но не била склонна да изостави лукса. Враговете ѝ окачествявали начина ѝ на обличане като „прекалено впечатляващ и с разкош, граничещ с липсата на морал“ предвид бедността на аржентинския народ. Ала без да обръща внимание на критиките им, Евита не се спирала в харченето на пари, когато ставало дума за гардероба ѝ.

Така влязла в живота ѝ Лилиан де Гуардо — съпруга на близък сътрудник на Перон, която по-късно станала нейна най-добра приятелка. В мемоарната си книга „А сега говоря аз“ госпожа Де Гуардо си спомня деня, в който отишли със съпруга си на обяд във вилата в Сан Висенте по покана на семейство Перон: „Първия път, когато видях лично Ева, беше неузнаваема: нямаше грим, лицето ѝ беше чисто, кожата ѝ — превъзходна, с цвят на слонова кост; беше облякла пижама на генерала и бе навила крачолите и ръкавите, а косата ѝ беше сплетена на две тънки плитки. С две думи, беше напълно естествена. Беше прекрасна“.

Още от първия миг Ева решила, че Лилиан е възпитана, образована и много изискана жена. Майка на четири деца, тя водела традиционния начин на живот за омъжена аржентинка от доброто общество. Затова много се изненадала, когато няколко дни по-късно Евита изпратила да я повикат спешно в кабинета ѝ. Макар и не директно, тя ѝ дала да разбере, че иска Де Гуардо да бъде нейна лична съветничка и компаньонка; да е до нея, за да я напътства във всеки момент по най-разнообразни въпроси, като правилата на протокола, избора на адекватни дрехи за всеки отделен случай или най-подходящите скъпоценни камъни. Лилиан не можела да откаже, макар да си давала сметка, че Евита ще погълне цялото ѝ време: „От онзи момент нататък тя лично ме будеше всеки ден в шест часа утринта и в седем изпращаше кола да ме вземе“. Заедно с изповедника ѝ отец Ернан Бенитес Лилиан била човекът, който най-добре я познавал и който в продължение на три години не се отделял от нея.

Евита, за разлика от Джаки Кенеди не създава собствен, аржентински стил, защото в стремежа си да се конкурира с висшата класа, купувала най-доброто и най-скъпото. Две седмици след встъпването в длъжност на съпруга ѝ в компанията на неразделната Лилиан Ева „нападнала“ най-добрите модни и бижутерски къщи в Буенос Айрес. Имала слабост към кожените палта и наметки, към най-скъпите бижута, към шапките, които се правели по мярка за нея както обувките, и луксозните парфюми, които смесвала по свой вкус, докато получи желания аромат. В средата на четирийсетте години в Буенос Айрес сред най-именитите модни дизайнери се нареждали „Анриет“, „Паула Налетоф“, „Ема де Сен Феликс“ и шивачът Луис Д’Агостино, който изработил класическите ѝ костюми. Макар Лилиан да ѝ отворила вратите към света на висшата мода, Евита още не била позната в престижните фирми и неведнъж ставала жертва на пренебрежителното им отношение: „Една сутрин пристигнала в модната къща на Паула Налетоф и била посрещната от собственичката със забрадка на главата, метличка от пера за обиране на прах в ръката и отказ да бъде обслужена. Когато си тръгвала, една от придружителките на Евита казала: «Знаете ли кого отпращате? Жената на новия президент»“. Незабавно била извикана, за да ѝ се поднесат съответните за случая извинения. Не я разпознали и първия път, когато отишла в „Анриет“. Объркала етаж и влязла в шивачницата вместо в магазина. Много скоро обаче най-реномираните къщи, които обличали първата дама, ѝ определили постоянна служителка, която да ѝ придружава при покупките ѝ. Евита най-много харесвала вечерните тоалети с дълбоки деколтета с голи рамене или с презрамка, минаваща през врата ѝ. С тях чувствала, че буди възхищение, и можела, да изпълнява съвършено ролята си на грандама — тя, която в театъра била играла само прислужнички.

Благодарение на Лидиан Ева Перон започнала да се облича поизискано и да харесва по-скъпи неща. С времето започнала да си поръчва личен гардероб специално за нея при най-добрите дизайнери за времето, като Кристиан Диор и Баленсиага; бижутата идвали от фирмата „Ван Клиф и Арпелс“ и ги плащал магнатът Алберто Додеро, чиято съпруга била една от компаньонките на Ева. По време на посещението си в Париж, в рамките на прословутата ѝ и скандална европейска обиколка, Евита оставила размерите си на Диор, Роша и

Жак Фат, за да изработят манекен по тях и оттам нататък да шият дрехи по негова мярка. От този момент показните рокли, които Евита обличала на приемите в двореца „Унсуе“ или на галавечерите в театър „Колон“ и чиито снимки се появявали на следващия ден в почти всички вестници в страната, пристигали направо от Париж в трюмовете на корабите или в специално измислено отделение в дъното на самолетите на „Аеролинеас Архентинас“, където пътували изправени, за да не се измачкат.

Веднъж самолетът, който транспортирал великолепна вечерна рокля от естествена коприна и щраусови пера, модел на Жак Фат, която първата дама трябвало да облече за галавечер в театър „Колон“, се забавил. На този незабравим 25 май 1948 година Евита, без да й мигне окото, пристигнала два часа по-късно в театъра, където публиката и артистите стояли и чакали. Първата дама щяла да изхарчи цяло състояние за дрехи. Навярно най-пищната ѝ рокля, оценена на повече от половин милион долара, била поръчана на Диор и в долната си част била украсена с дузини брилянти по един карат. Ненапразно самият френски дизайнер веднъж заявил: „Единствената кралица, която съм обличал, е Ева Перон“. Когато Евита починала, в гардероба ѝ имало повече от сто кожени палта, четиристотин тоалета и осемстотин чифта обувки, без да се брои великолепната ѝ колекция от бижута.

[1] Малка питка с пълнеж от месо, зеленчуци и др. Характерно ястие за Аржентина, Чили и др. — Б.пр. ↑

САНТА ЕВИТА

През 1947 година Хуан Доминго Перон получил покана от генерал Франсиско Франко да посети Испания. Аржентинският президент се извинил на тогавашния посланик Хосе Мария де Арейлса, като обяснил, че не може да отсъства от страната, затова вместо него ще пътува жена му. Първоначално предстоящото пътуване, което по-късно щяло да прерасне в голяма европейска обиколка със спирки в Мадрид, Рим, Париж и Швейцария, било щастливо събитие. За момиче от скромен произход, като Евита, което в артистичния си период не могло да стигне по-далеч от плажовете на Пунта дел Есте^[1], настоящото пътешествие било истински късмет, паднал ѝ от небето. След еуфорията обаче дошъл страхът; никога преди не се била разделяла от съпруга си и никога не се била качвала на самолет. Въпреки страховете Евита се подготвила добросъвестно за обиколката, която според програмата трябвало да продължи петнайсет дни, но в крайна сметка се проточила повече от два месеца, през които тя смятала, че носи „послание за мир“ на една Европа, възстановяваща се от ужасните последици на войната. Искала да се запознае на място с тамошните системи за социална помощ на трудещите се, за да може при завръщането си да започне голяма реформа в този сектор.

Ева Перон пътувала шумно и луксозно, при най-големи удобства, в самолет „ДС-4“ на компанията „Иберия“, в който специално за нея били подготвени хол и спалня. Придружавала я свита от единайсет души, която включвала камериерките ѝ, личния ѝ фризьор Хулио Алкарас (отговарящ и за бижутата на Евита, пазени на сигурно място в едно ковчеже), модиста ѝ, един лекар и няколко секретарки. С нея тръгнали още Лилиан де Гуардо, брат ѝ Хуансито, един журналист от вестник „Демокрация“ (собственост на Ева), един преводач и редакторът на речите ѝ Муньос Аспири. Аржентинският мултимилionер Алберто Додеро предложил да поеме разноските по пътуването и Евита го поканила да се присъедини към кортежа. Изповедникът ѝ — отецът йезуит Ернан Бенитес, щял да пътува

директно за Рим, за да подготви посещението ѝ при папа Пий XII във Ватикана.

Вечерта преди заминаването Евита написала писмо на Перон, едно от малкото, които се пазят, и там, сред другите неща, които му казвала, пишело и следното: „Обичам те толкова, че това, което изпитвам към теб, е благоговение. Уверявам те, че много съм се борила в живота, водена от амбицията да стана нещо, и много съм страдала, но после ти дойде и ме направи толкова щастлива, че си помислих, че е сън. И тъй като няхах нищо друго, което да ти предложа, освен сърцето и душата си, аз ти ги отдадох изцяло. И в тези три години на щастие, все по-голямо с всеки изминал ден, никога не съм преставала да те боготворя нито дори за час...“. Когато на 6 юни правителството в пълен състав изпратило Евита на аерогарата с всички почести, никой не предполагал как това пътуване щяло да преобрази първата дама на Аржентина. Вече никога нямало да бъде същата.

Машината, с която пътувала Евита, била ескортирана от четирийсет и един бойни испански самолета до самото летище на Мадрид. На червения килим я чакали генерал Франко, съпругата му Кармен Поло и цялото испанското правителство. Било почти девет часа вечерта и около летището „Барахас“ имало множество от хора, надяващи се да могат да зърнат дори само са миг жената, чиято слава я била превърнала в легенда. Евита, придружена от Франко, влязла триумфално в Мадрид по улица „Алкала“, където я очаквали стотици граждани, скандиращи името ѝ. Кортетът минал покрай Портата Алкала, която била специално осветена за случая, както и целият маршрут на президентшата въпреки ограниченията в ползването на електричеството, наложени тогава в столицата. В първата си вечер в Мадрид Евита се настанила в двореца „Ел Прадо“. Тъй като не искала да спи сама, защото се страхувала, че някой може да влезе в стаята ѝ, помолила Лилиан да остане при нея.

На следващия ден, в Тронния салон на Кралския дворец, Евита била удостоена с орден „Големия кръст“ на Исабел Кастилска. След церемонията Франко и съпругата му я придружили до балкона, за да поздрави множеството, което се било стекло на площад „Ориенте“. Тогава Евита се обърнала към генерала и му прошепнала: „Винаги когато пожелаете да привлечете много хора, трябва само да ме повикате“. Въпреки задушавачата горещина госпожа Перон била

покрила раменете си с прекрасна наметка от визон, която не свалила дори и за миг. Била тръгнала за Европа с голям багаж, включващ седемдесет и четири различни тоалета, няколко кожени палта и наметала, колекция от шапки, обувки и най-хубавите си бижута. Макар термометрите да показвали повече от четирийсет градуса на сянка, Евита възнамерявала да покаже най-хубавите си официални тоалети. Кореспондентът на „Ню Йорк Таймс“, който отразявал пътуването, в една от хрониките си е написал: „Гардеробът на госпожа Перон продължава да е неизчерпаем извор на обсъждане. При всичките си многобройни публични появи не е носила два пъти един и същ тоалет и много често в рамките на един ден сменя два или три... Облича се интелигентно, макар и с известна тенденция към натруфеност, и испанките с голям интерес оглеждат непрестанните новости в дрехите ѝ“.

През двете седмици и четирите дни, които прекарала в Испания, с бързи посещения до Ла Коруня, Сарагоса, Севиля, Гранада и Барселона, Евита изпълнила доста наситения график. Посетила музея „Прадо“, присъствала на корида и обходила манастира „Ел Ескориал“, пред който възкликнала: „Колко жалко, колко стаи! Тук би могло да се направи хубав дом за сираци“. Въпреки че се чувствала поласкана от посрещането, Евита не забравяла какво очакват от нея бедните хора. В един момент от посещението си, малко изморена от толкова паметници, тя помолила Кармен Поло да ѝ покаже държавните болници и работническите квартали на столицата. Била настоятелна и съпругата на Франко се видяла принудена да задоволи желанието ѝ. Евита раздавала усмивки и банкноти от по сто песети на работниците и бедняците, живеещи в покрайнините на Мадрид, на които занесла послание от нейните любими аржентински „голтаци“. Когато един журналист я попитал дали се е развълнувала от произведенията на изкуството, които е видяла в Испания, тя отговорила категорично: „Не, чудесни са, но не ме вълнуват. Единственото, което ме вълнува, е народът“.

На 26 юни Евита си тръгнала от Испания, след като била обиколила половината страна, и се отправила към Италия. Когато пристигнала в Рим, се чувствала уморена и ѝ било дошло до гуша от строгия протокол на официалното ѝ пътуване. Нощем почти не спяла и говорела по цели часове с Перон по телефона, разказвала му подробно

и с въодушевление на малко момиче за всички получени подаръци и за всички „чудеса“, които била посетила. Кулминацията на обиколката ѝ в Италия била срещата с папа Пий XII. Той я приел с цялата тържественост, която Ватиканът предвиждал за съпруги на държавни глави. Тя била облечена в черна копринена рокля с дълги ръкави, покриваща я от шията до краката, и носела едно-единствено бижу: сребърносинята звезда на Исабел Кастилска, с която я бил наградил Франко. Евита разчитала да получи от Светия отец титлата „папска маркиза“, истински шамар за дамите от Благотворителното дружество, които толкова я презирали, за работата си в полза на бедните в Аржентина. Но Негово Светейшество се задоволил да ѝ благодари за милосърдния труд и в края на аудиенцията ѝ подарил броеница, същата, която пет години по-късно Перон щял да постави в ръцете ѝ малко след смъртта ѝ.

Но градът, който Евита най-силно желала да посети, бил Париж — столицата на елегантността и добрия вкус. Била запазила най-хубавите си и най-тържествени тоалети, за да ги облече там, на вечерите и приемите, организирани в нейна чест. Горещината била непоносима, когато пристигнала на летище „Орли“, облечена в безупречен бял костюм, обувки и чанта в тон и сламена шапка с широка периферия. Носела голяма карфица с рубини на единия ревер, както и трите пръстена, които винаги стояли на четвъртия пръст на лявата ѝ ръка: една широка брачна халка, един огромен брилянт (смятан за най-добрия в света след брилянта на съпругата на Ага Кан) и една халка със сапфири, смарагди и рубини. Първата дама трябвало да премине през рояк фотографи и журналисти, които я очаквали на площад „Вандом“, на входа на хотел „Риц“, където щяла да отседне.

В следващите дни Ева се разхождала из града в кола, принадлежала на Дьо Гол преди време и използвана от държавника Уинстън Чърчил при посещенията му във френската столица. При пристигането ѝ имала обяд с френския президент Ориол в замъка „Рамбуйе“, тържествена вечеря с министъра на външните работи и посещение на Версай. Посещението било организирано така, че да съвпадне с подписването на важен договор между Аржентина и Франция. Ослепителна, тя присъствала на церемонията, която се провела в „Ке д’Орсе“. Евита би могла да добави в дългия списък от

значими отличия, получени за краткия ѝ живот, Ордена на Почетния легион, който ѝ връчил френският министър на външните работи.

Друг важен прием имало в Центъра на Латинска Америка, където целият латиноамерикански дипломатически корпус, акредитиран във френската столица, се изредил пред нея, за да я поздрави. За този случай Ева Перон била облечена в тоалет, който довел до много полемики. Появила се в рокля от златисто ламе, дълга до петите и без презрамки, която прилепвала по тялото ѝ подобно на кожа на сирена. Воал от златисто ламе падал от косата ѝ, сресана в стил Помпадур, и стигал до края на шлейфа на роклята ѝ. Сандалите ѝ, също златисти, били с висок ток, украсени със скъпоценни камъни и направили силно впечатление на присъстващите. Освен това носела прекрасни накити: колие от скъпоценни камъни, дълги обеци в тон с камъните и три златни гривни.

Преди да напусне Париж, Евита, която имала голяма слабост към висшата френска мода, пожелала да отиде на покупки из града. Идеята не се сторила добра на съпругата на посланика и тя ѝ препоръчала да организира частно ревю в хотела, на което най-добрите модисти да покажат новите си колекции. Отец Бенитес я посъветвал да не го прави, защото щяло да изглежда като „неприемлива проява на вятърничавост“. В крайна сметка Евита решила да отмени модното представяне, тъй като идеята за провеждането му не допаднала на много хора. Първата дама така и не пазарувала директно от магазините на площад „Вандом“ и булевард „Монтен“, където се намирала модната къща „Диор“, но преди да си тръгне от Париж, оставила мерките си на големите дизайнери, които по-късно ѝ изпращали поръчаните дрехи чрез аржентинското посолство или направо ги доставяли в Буенос Айрес със самолет.

По време на пребиваването на Евита във Франция, един неочакван факт отнел част от блясъка на посещението. Влиятелна фамилия от аржентински произход, живееща в Париж, използвала гостуването ѝ, за да ѝ нанесе отмъстителен удар. Предложили на списание „Франс Диманш“ стара снимка на Ева Дуарте, на която рекламираше марка сапун. Завита в хавлия, младата манекенка оставяла на показ целия си крак. Снимката, истински скандал за времето си, била разпространена из цялата страна и предизвикала гневни реакции. Евита, възмутена от тази обида, немислима в нейната

страна, където цензурата щяла да го предотврати, решила да си вземе почивка и после да продължи с официалните си ангажименти.

На този етап от пътуването Евита се чувствала изтощена и болна, а температурата не падала под 35 градуса. Въпреки че всяка вечер говорела дълго с Перон и ежедневно му изпращала колет със снимките, направени от личния ѝ фотограф, както и изрезките от вестниците, съпругът ѝ липсвал. Във всичките стаи, в които спяла, имало портрети на генерал Перон, поставени там стратегически, но вече ѝ било дотегнало да разговаря с една „снимка“ и да не може да взема участие в официалните срещи, защото не говорела нито английски, нито френски. Често се чувствала самотна и изместена от фокуса на вниманието. Именно тогава приятелят ѝ Алберто Додеро, загрижен за здравето ѝ, я поканил да си почине няколко дни на изискания Лазурен бряг.

Евита отседнала със свитата си в луксозния хотел „Париж дьо Монте Карло“ с чудесен изглед към морето. По време на краткия си престой там тя се запознала с Аристотел Онасис и съпругата му Тина, които били на ваканция на борда на яхтата си „Кристина“. Както изглежда, гръцкият корабовладелец бил очарован от първата дама на Аржентина и помолил приятеля си Додеро да им организира среща насаме. Според биографите на Евита по настояване на Додеро тя приела да се види насаме с Онасис в резиденцията, която аржентинският милионер притежавал на италианската Ривиера, в Санта Маргерита Лигуре. Корабовладелецът пристигнал на срещата с букет орхидеи в ръка и си тръгнал с поне десет хиляди долара помалко. Преди да си вземе довиждане, Онасис, който бил аржентински гражданин, ѝ подписал внушителен чек за нейните благотворителни дейности. Години по-късно корабостроителният милионер, доста склонен да се хвали с личните си преживявания и да си измисля романи, щял да заяви, че е имал близки отношения с Евита и че тя му приготвила тортиля, „най-скъпата, която съм ял в живота си“.

В онези дни се обсъждала и възможността първата дама да посети за кратко Лондон и дори да бъде приета от Нейно Величество кралицата на Англия. Не се сбъднала мечтата на Евита да се запознае лично със суверена, нито да отседне в Бъкингамския дворец. Британското външно министерство не погледнало на пътуването ѝ като на посещение на държавно ниво, а и кралската фамилия по това време

се намирала на почивка в Шотландия. Отношението им било прието като пренебрежително от Евита и тя решила да не ходи в Лондон, като казала, че не е добре със здравето. Наложило се да се задоволи с бягство в Швейцария, където също не била добре приета. В Берн я замеряли с домати, в Люцерн камък счупил предното стъкло на официалната кола, в която се движела, докато седяла до президента на страната. Евита съкратила пребиваването си в Швейцария и отлетяла за Дакар (Сенегал). Там се качила на аржентински кораб за Рио де Жанейро, където, останала съвсем без сили, присъствала все пак на Международната конференция за поддържане на мира и сигурността на континента.

На 23 август 1947 година Евита се прибрала в родината си като героиня. Хиляди почитатели, пристигнали от най-далечни кътчета, нетърпеливо я очаквали на пристанището на Буенос Айрес. Със сълзи в очите и загърната в елегантно визонено палто с широки ръкави, първата дама целунала съпруга си генерал Перон. „С голямо вълнение се завръщам в страната си, където оставих моите три големи любви: моята родина, моите бедняци и моя обичан генерал Перон“, казала тя, щом стъпила на аржентинска земя. Никога в Америка жена не е била посрещана в страната си така многолюдно и шумно. Камбаните на църквите в столицата не спирали да бият и самолети пускали от въздуха маслинови клонки с панделки в цветовете на всички нации.

През двата месеца и половина, в които продължила европейската ѝ обиколка, медиите, контролирани от правителството, отразили в многобройни пространни публикации „успешното и паметно“ пътуване на първата дама, пропускайки критиките и пренебрежителното отношение, които също съществували. Вече Ева Перон била много известна личност в чужбина, и то до такава степен, че списание „Таймс“ ѝ посветило корицата си на броя от 14 юли 1947 година. Не можела да не се чувства горда; във всички страни била посрещната с почести на държавен глава, била стиснала ръка на най-важните политици, била целунала пръстена на папа Пий XII и била получила най-престижните отличия. Когато видяла как народът я приел, Евита станала по-еуфорична и по-уверена в себе си от всякога. Сега мислела единствено за осъществяване на титаничното си дело, което щяло да я обсеби до деня на смъртта ѝ: фондация, която да носи

името ѝ и да съсредоточи в себе си всички социални помощи в страната.

След завръщането си от Европа Евита се преобразила. Сякаш имала предчувствие, че ѝ остава малко живот. Отдала се изцяло на работата си в Секретариата по труда и социалните грижи, като отделяла все повече часове за обществената си дейност. Произнасяла речите си пред многолюдните тълпи сгърчена от преумора, а апотеозната преданост и обожание към Перон граничели с фанатизма. Често сама признавала: „Посветих цялото си същество на Перон и неговите идеали. Без фанатизъм човек не може да постигне нищо“. В публичните си прояви променила начина на обличане и вече ходела с по-строги и дискретни дрехи. Продължавала да посещава бедните квартали, покрити с кожи и скъпи бижута, но вече не били толкова много. На най-онеправданите не спирала да повтаря пламенно, че някой ден всичките ѝ накити ще бъдат техни. Зад гърба ѝ останали сложните и екстравагантни прически в стил Помпадур, които заменила със скромно сплетено кокче на тила. В Аржентина, където не е обичайно жената да е позната само с фамилното име на съпруга си, Мария Ева Дуарте де Перон карала да я наричат Ева Перон. Била на път да се превърне в една от най-могъщите жени в Аржентина и целия свят.

На 25 август, след като вече се била възстановила от пътуването, Евита подновила дейността си в Секретариата по труда и социалните грижи. Заемайки отново мястото си в кабинета, тя получавала повече от десет хиляди писма на ден, в които я молели за помощ. Подновила френетичния ритъм от аудиенции, посещения в работнически квартали, фабрики, болници и държавни училища. Свита от секретарки с бележници в ръка около нея записвали молбите на хората. Ева, добре облечена, с дискретен класически костюм — униформата ѝ на чиновничка, и седнала зад писалище, отрупано с документи и папки, изслушвала посетителя, обаждала се по телефона, отбелязвала и раздавала пари, които вадела от едно куфарче. Пред хората, които идвали да търсят помощта ѝ, не се показвала като бюрократка, а като „жена от народа“, близка до тях. Перон се разчувствал, когато му казвали, че съпругата му целува прокажените, болните от туберкулоза или сифилис, нещо, на което неведнъж присъствал лично изповедникът ѝ отец Бенитес. Не се колебаела да прегръща и дрипави

хора, целите в бълхи, които се приближавали към нея. Случвало се, вече късно вечер, да приема хората боса: „Извинете ме, момчета, но съм много уморена... Трябва да се събувам понякога... Повече от двайсет часа съм на крак“.

На 19 юни 1948 година с капитал от десет хиляди песо първата дама открила официално Фондацията „Ева Перон“. До този момент милосърдието било в ръцете на аристократичните фамилии и духовенството и се осъществявало чрез Благотворителното дружество. Вече времената се били променили, нуждите били други и милосърдието, дума, която на Евита ѝ се струвала унизителна, се наричало социална справедливост. Фондацията се родила, за да обслужва по-специално жените, децата и старите хора. Разполагала с повече от единайсет хиляди служители и резултатите малко след създаването ѝ изненадали със скоростта и ефективността си дори нейните най-големи критици. Чрез фондацията Евита построила хиляда училища в най-бедните краища на страната, три студентски градчета за хора без средства, повече от хиляда сиропиталища, много домове за възрастни хора и близо триста и петдесет хиляди нови жилища. Отпуснала стипендии, създала домове за майки в юношеска възраст и за момичета, които, подобно на нея преди време, пристигали от вътрешността на страната и нямало къде да отседнат. Фондацията се финансирала от дарения, невинаги доброволни, давани от фирми, но и от работници, които с удоволствие отстъпвали една своя надница за социални грижи.

Но Евита не се задоволявала да помага само на онези, които най-много се нуждаели от помощта ѝ, а полагала усилия и за закона, който щял да даде право на жените да гласуват. Скоро след като се завърнала от европейската си обиколка, била забелязвана често в коридорите на Конгреса, където притискала депутатите да приемат проектозакона. В страна с мачистка традиция, в която жените нямали политически права и се гледало с лошо око, когато една жена се занимавала с въпроси извън чисто домакинските задължения, това била историческа инициатива. Евита нямало да забрави онзи 23 септември 1947 година, когато най-после бил приет единодушно законът, постановяващ „равенство на политическите права на мъже и жени и право на всички да гласуват в Аржентина“. Две години по-късно, през 1949, основала Женската перонистка партия и била назначена за неин председател, а

филиалите на тази институция се нароили нашир и дълж из цялата страна. Когато станал президент, Перон дал на младата си съпруга малък кабинет, за да движи делата си в Секретариата на труда и социалните грижи; за по-малко от две години Ева Перон виртуално ръководела страната, а пет милиона работници — „нейните обични голтаци“, били готови да дадат живота си за нея.

„Изгубих съпругата си във всякакъв смисъл. Виждахме се случайно и рядко и дори тогава беше за много кратко, сякаш живеехме в различни градове. Евита прекарваше много дни и ноци в безспирна работа и се връщаше призори. Аз имах навика да излизам от резиденцията в шест часа сутринта, за да отида в «Каса Росада», и я срещах на вратата да влиза, изтощена, но удовлетворена от свършеното“, оплаквал се Перон в своите мемоари. Към 1950 година Евита живеела единствено в името на голямото си дело на социалната помощ и му се отдала телом и духом. Сега изглеждала друг човек и въпреки безспорната си женственост почти винаги ходела облечена в мъжки костюми, в тъмни цветове и се решила строго, като дърпала назад косата си и я прибирала на тила. Почти не се гримирала, а лицето ѝ било станало по-ъгловато, ръцете ѝ — слаби, талията ѝ — като на оса, което се дължало на начеващата болест.

Ако преди закусвали заедно и по обед успявала да избяга, за да хапнат със съпруга ѝ в държавната резиденция, сега колегите ѝ почти насила трябвало да я задължават да излезе за няколко минути от офиса и да поеме някаква лека храна. Ева обикновено се прибирала в държавната резиденция призори и събувала обувките си, за да не вдига шум и да не буди Перон. Не се виждали през целия ден, защото тя престанала и да вечеря с него. Започнали да си общуват чрез бележки, които Перон винаги придружавал с малък букет цветя. Само в четвъртък се нарушавал обичайният ритъм; тогава се прожектирал филм в държавната резиденция и Евита оставяла работата си, за да гледа кино в компанията на съпруга си. През 1949 година започнала да се чувства зле и дошли първите кръвоизливи и замайвания. Ала тя била толкова погълната от работата си, че не им отдала значение и продължила със задъхания си ритъм на живот.

Сигналът за тревога прозвучал в началото на 1950, когато Ева Перон припаднала на публично място по време на откриването на ново седалище на Синдиката на таксиметровите шофьори. Личният ѝ лекар

и същевременно министър на образованието — Оскар Иванисевич, решил да я оперира от остър апендицит, но изследванията, които ѝ направили преди интервенцията, разкрили, че има рак на матката в начален стадий. Когато докторът обяснил на Перон, че съпругата му трябва да се подложи на хистеректомия, тя категорично отказала да влезе в операционната зала. Евита така и никога не разбрала истинската същност на болестта, от която страдала, и била убедена, че искали да я отстранят от политиката, като всичко това било заговор на враговете ѝ срещу нея. За Перон, чиято първа съпруга била починала също от рак на матката, новината била тежък удар.

Една седмица след операцията Евита сякаш се била възстановила и се върнала в кабинета си, където работила до март, въпреки високите летни температури. И тогава се случило това, от което Перон толкова се страхувал: върнали се кръвоизливите, пристъпите на висока температура и ужасните коремни болки. Евита била отслабнала много, била по-бледа от обичайното, глезените ѝ били много подути, имала дълбоки сенки под очите. Доктор Иванисевич помолил пациентката си да разреши да я оперират, но госпожа Перон отказала категорично. Същия следобед със съзнанието, че без нова операция болестта, от която страдала съпругата на президента, ще я изведе до фатален край, Иванисевич подал оставка.

На 22 август на големия булевард „Девети юли“ повече от един милион работници, свикани от Генералната конфедерация на труда — голямата синдикална перонистка централа, с пълно гърло поискали Евита да стане кандидат за вицепрезидент на нацията. Хуан Доминго Перон не очаквал толкова въодушевена проява на обич от страна на народа към съпругата му, която в същия ден била принудена да остане на легло поради силните си болки. Най-накрая, тъй като събраното множество заплашвало с обща стачка, ако Евита не се появи пред тях, тя направила неимоверно усилие и излязла на трибуната. Развълнувана както никога преди, застанала под огромните портрети — нейни и на Перон, успяла само да каже, че ще направи всичко, за което народът я помоли. Четири дни по-късно публично обявила по радиото своето „безвъзвратно и окончателно“ оттегляне. Бил много тежък момент за нея; достигнала върха на властта, но била принудена да се откаже от политическата си кариера. В действителност Перон ѝ бил забранил, защото знаел, че Въоръжените сили не искали Евита на този пост.

Докато пресата продължавала да информира, че болестта на Ева Перон е „анемия със среден интензитет, която се лекува с кръвопреливания и с пълнен покой“, новият ѝ лекар започнал процедури с радиотерапия, за да се опита да намали разпространението на тумора. Въпреки отпадналото си състояние и трудността да върви на 17 октомври Евита упорито настояла да е до съпруга си на балкона на „Каса Росада“. Перон я наградил с Великия перонистки орден и за първи път посветил речта си, която звучала като сбогуване, на възхвала на пълната отдаденост и саможертвеността на жената до него. Евита се появила облечена в костюм от тъмно кадифе и без грим. Благодарение на морфина успяла да се задържи права и още веднъж да благодари на Перон за живота си: „Дори да дам живота си, никога няма да мога да ти се отплатя и да ти се отблагодаря за цялата ти доброта, която си проявявал и продължаваш да проявяваш към мен. Нищо от онова, което имам, от онова, което съм, от онова, което мисля, не е мое; всичко принадлежи на Перон“. След тези думи и хлипайки, тя почти припаднала в прегръдките на съпруга си. Снимката, която по-късно обиколила света, показва жена, разгромена от армията, която винаги се е съмнявала в нея, и съсипана от една жестока болест, но чието име народът скандира.

В продължение на две години Евита се опитвала да избягва лекарите, но последните десет месеца били истински ад за нея. На 6 ноември била оперирана от известния американски онколог доктор Джордж Т. Пак, който, след като ѝ направил хистеректомия, смятал, че ще може да спре напредването на болестта. Но вече било твърде късно и въпреки че пациентката продължила с нови процедури радиотерапия, предизвикващи болезнени изгаряния по кожата ѝ, ракът вече се бил разпространил. Шест дни след операцията Ева гласувала в урна от болничното си легло, където продължавала да лежи. Снимката, запечатала този миг, ни показва една изпита и слаба като скелет жена, съсипана от болка. Навън, на улицата, стотици жени на колене се молели за нея. Когато урната напускала болницата, някои от присъстващите протегнали ръце, за да я докоснат и целунат, все едно е реликва. Генерал Перон спечелил отново изборите, отчасти благодарение на женския вот, за който толкова се била борила Евита, но този път спътницата му нямало да може да сподели успеха с него.

„На 1 май 1952 година говори за последен път пред хората от балкона на «Каса Росада». Коства ѝ голямо усилие и така се изтощи, че след края на речта се строполи в ръцете ми“, спомня си Перон. В онзи ден Ева едва намерила сили да се държи права и Перон, докато съпругата му говорела на хората, трябвало да я държи през кръста, за да не се свлече на земята. Чрез следващите седмици състоянието на Евита се влошило. В стаята, която заемала в държавната резиденция „Оливос“, придружена от няколко медицински сестри, които работели на смени, за да я обслужват постоянно, махнали огледалата и блокирали кантара, на който се мерела всяка сутрин. Десет месеца след началото на болестта била станала кожа и кости. Изповедникът ѝ отец Бенитес, до нея до самия ѝ край, си спомня следното: „Никой никога не ѝ каза каква е причината за страданията ѝ, но тя знаеше, че нещата не отиват на добре и че дори се влошават. Имаше все едни и същи остри болки, едно и също безапетитие и едни и същи ужасни кошмари и пристъпи на отчаяние“. Ева лежала в леглото си по пижама с пудела си Канела в краката ѝ. Всеки ден в резиденцията пристигали букети цветя, гравюри на светци, амулети и камъни с лечебни свойства, които обикновените хора ѝ изпращали с надежда да се случи чудо.

Въпреки че едва успявала да се държи права, Ева Перон пожелала да присъства на церемонията по встъпването в длъжност на съпруга си. На онзи 4 юли 1952 година имала нужда от голяма доза успокоителни, за да може да се справи с дългия и вълнуващ ден, който не възнамерявала да пропусне за нищо на света. Евита придружила генерал Перон в открита кола, преминаваща през студените улици на Буенос Айрес, и се сбогувала разчувствана с хората, които скандирали името ѝ. Широкото ѝ палто от визон скривало специалния корсет, изработен за случая, който ѝ помагал да може да стои в колата и да остане права по време на цялото пътуване до „Каса Росада“. Никой не си давал сметка, че първата дама, почти умираща, за последен път излиза на сцената, за да изиграе най-важната си роля.

На 25 юли, усещайки, че краят приближава, Ева наредила да повикат съпруга ѝ. „Пожела да остане насаме с мен, спомням си, че гласът ѝ едва шептеше и ми каза: «Не изоставяй бедните хора, те единствено могат да бъдат верни»“, пише по-късно Перон, припомняйки си онзи тъжен момент. На следващия ден през нощта

Евита починала в президентската резиденция „Оливос“ в ортопедичното легло, в което била прекарала последните месеци в ужасна агония. Току-що била навършила трийсет и три години и тежала едва трийсет и пет килограма. По радиото съобщили новината със следните тържествени слова: „Госпожа Ева Перон, духовен водач на нацията, премина в безсмъртието“. Тогава в резиденцията започнал дълъг и търпеливо изпълнен ритуал. Първо доктор Педро Ара, признат испански патолог, подготвил тялото така, че да може да бъде изложено на следващия ден в параклиса на Министерството на труда. Призори вярната ѝ модистка Асунта се заела да превърне в мъртвешки саван една от най-прелестните рокли на Евита — бяла, модел на „Кристиан Диор“, поръчана от първата дама за галавечерята на 9 юли, която не могла да облече. После Сара — маникюристката, изпълнявайки заповедта на Госпожата, махнала червения лак от ноктите ѝ и го заменила с прозрачен. Хулио — фризьорът, както правел всеки ден, я сресал и подредил косата ѝ за последен път. На улицата започвало невиджано дотогава в Аржентина всенародно траурно шествие.

След смъртта на Ева Перон бдението на тялото ѝ било организирано в голямата зала на Министерство на труда и социалните грижи, където хиляди хора успели да си вземат последно сбогом с нея. Цветята покривали тротоарите и близките улици като с плътен килим. На 9 август ковчегът бил откаран в Конгреса на нацията, където ѝ били отдадени военни почести. За по-малко от петнайсет дни повече от два милиона души, пристигнали от най-далечни краища на страната, без да се плашат от дъжда, минали покрай ковчега, чиято горна част представлявал кристален капак, украсен със сребърни инкрустации. Погребалните церемонии били на висотата на държавен глава, а скръбта и истерията от загубата завладели верните ѝ привърженици, които след преждевременната ѝ смърт я въздигнали до светица и искали канонизацията ѝ. Повече от две десетилетия тленните останки на Евита не се завърнали в страната ѝ.

В продължение на три години балсамираният труп на първата дама стоял в залата на сградата на Генералната конфедерация на труда в Буенос Айрес в изчакване да се построи фараонски мавзолей с размерите на Хеопсовата пирамида, който Перон искал да издигне в нейна памет. Но през 1955 година военен преврат свалил от власт генерала и при новите управляващи непокътнатото тяло на съпругата

му изчезнало за четиринайсет години. В това време култът към Евита продължавал да расте и нейните най-предани последователи изисквали то да бъде върнато. В злоещото си скитане трупът за известно време бил погребан в гробището на Милано под фалшива идентичност. През 1972 година бил изваден и върнат на Перон — тогава женен за Мария Естела Мартинес, по-известна като Исабелита — който живеел в заточение в къщата си в „Пуерта де Иеро“ в Мадрид. Четири години по-късно, по време на военното управление на генерал Видела, семейство Дуарте най-сетне си върнало тялото. Доня Хуана, майката на Евита, вече била починала и не могла да присъства на погребението на невероятната си дъщеря. Днес останките ѝ почиват в бронирана камера в пантеона на семейство Дуарте, за да се избегне оскверняването им, след като един пръст от трупа бил ампутиран. Гробницата се намира в луксозното гробище „Ла Реколета“ и по ирония на съдбата Евита споделя безсмъртие със същите „олигарси“ и политици, които толкова е ненавиждала. Всеки ден се появяват букети от свежи цветя пред плочата с надпис, напомнящ за една жена, към която и днес никой не е безразличен.

[1] Уругвайски курорт на Атлантическия океан. — Б.пр. ↑

БАРБАРА ХЪТЪН

НАСЛЕДНИЦАТА С ТЪЖЕН ПОГЛЕД

Никой никога няма да ме обича. Заради парите ми, да, но заради мен самата, не. Осъдена съм на самота.

Барбара Хътън

Когато Барбара Хътън била на четиринайсет години, богатството ѝ възлизало на двайсет и шест милиона долара. Била най-богатото, но също и най-тъжното и самотно момиче на света. Славата ѝ на мултимилонерка отблъсквала приятелките ѝ и пораждала недружелюбно отношение към нея. Колкото повече растяла, толкова повече се убеждавала, че парите, които била наследила от дядо си, магната собственик на магазините „Улуърт“, са проклятие. Никога нямало да бъде щастлива, нито истински обичана; онези, които се сближавали с нея, го правели привлечени от богатството и безграничната ѝ щедрост. Барбара го знаела и заменила самотата си за дълъг списък от съпрузи, приказни накити, къщи като в сънищата и пътувания по целия свят. Изпълнила живота си и с големи количества алкохол и лекарства, които ѝ помагали да понесе тежкия товар на фамилието си име.

Изключителната история на тази жена, смятана за една от най-богатите и екстравагантни наследници на ХХ век, е историята на момиче, родено в златна клетка и белязано от трагична съдба. На четиригодишна възраст, когато открила бездиханното тяло на майка си в един хотелски апартамент, Барбара се превърнала в легендарна личност. Родило се „бедното богато момиче“, както гласи пророческото заглавие на една песен на Ноел Кауърд, вдъхновена от нея. Журналистите я следвали по петите из целия свят, за да огласяват изблиците ѝ на неуравновесеност и шумните ѝ бракове, които завършвали със скъпоструващи разводи.

Барбара имала слабост към мъже с благороднически титли и добра физика и сключила седем брака: омъжила се за двама руски

принцове, един датски граф, един плейбой с международна слава — известния Порфирио Рубироза, един барон — шампион по тенис, и една кинозвезда. Кари Грант бил третият ѝ съпруг и той се отнесъл най-добре с нея, без въобще да се интересува от банковата ѝ сметка. След скъсването им актьорът бил разстроен, че журналистите са се настървили към една толкова уязвима, чувствителна и великодушна жена, която нямала възможността да избере сама съдбата си.

Винаги неблагоприятната към нея преса показвала на света само пищния ѝ и разгулен живот. Не спирала да одумва жената, която подарявала диаманти на прислужничките си, която накарала да разширят улиците на Танжер, за да може да мине ролс-ройсът ѝ и която приемала гостите си в двореца „Сиди Хосни“, седнала на позлатен трон с червено кадифе. Ала анорексичната милионерка в действителност била лесно ранима жена с голямо сърце. През целия си живот напълно анонимно помагала на благотворителни фондации и хуманитарни организации. Добрите ѝ дела обаче не представлявали интерес за жълтата преса, която я преследвала безмилостно до смъртното ѝ ложе, на което била останала бледа сянка на самата себе си, а богатството се било свило до три хиляди долара.

Известната като „момичето за един милион долара“ заради сумата, която получавали съпрузите ѝ след развода си с нея, и като жената, предизвикваща най-голяма завист в САЩ, когато била в разцвета си, починала болна, сама и разорена. Така и не успяла да намери щастието, а загубата на единствения ѝ син при самолетна катастрофа поставила началото на стремглавия ѝ упадък. Пиела много, тъпчела се със сънотворни, прахосвала парите си и стигнала дотам, че да плаща за мъжка компания. „Аз съм като онези мостове на Венеция, които сякаш никога не достигат отсрещния бряг“, оплаквала се тя на старини. Накрая останала само сгърчената сянка на една слаба като скелет жена с лице като от пергамент, криеща тъжните си сини очи зад големи слънчеви очила, която не могла да осъществи последното си желание: да бъде погребана в любимия Танжер.

БОГАТО МОМИЧЕ

Първите спомени на Барбара били от огромна къща, която дядо ѝ Франк Уинфийлд Улуърт наредил да построят през 1916 година в Глен Коув, Лонг Айленд. След преждевременната смърт на майка си, малкото момиче останало под грижите на дядо си Франк и баба си Джени, които живеели в резиденция като дворец, известна като „Уинфийлд Хол“. Основателят на прочутата верига магазини „Улуърт“ бил потомък на семейство фермери, произхождащи от Англия, които акостирали на брега на Съединените щати в началото на 1800 година, водени от намерението да натрупат богатство. Животът на този мъж бил история за борба и преодоляване на трудности, подобна за историята на толкова много други емигранти като него.

На осемнайсет години Франк напуснал работата си във фермата за мляко, която семейството му имало в Родман, и станал служител в магазините „Озбъри & Мор“, намиращи се в малък съседен град. Едва бил започнал новата си работа, когато се разболял и се наложило да пази леглото няколко месеца. Родителите му не били в състояние да се грижат за него и наели младата медицинска сестра Джени Крейтън, която по-късно станала негова съпруга. Франк имал талант на търговец и след като се възстановил, се върнал на предишната си работа, където отговарял за декорацията на витрините на търговския обект.

Скоро дядото на Барбара започнал да работи за себе си и през юни 1879 година отворил магазин „Улуърт“ в Ланкастър, Пенсилвания, който пожънал голям успех. Търговията му се разраснала мълниееносно: за пет години открил дваисет и пет нови магазина в пет щата на страната. През 1905 година печалбата надхвърляла десет милиона долара на година. Дванайсет години по-късно този скромнен фермер отворил хилядния си магазин в Ню Йорк на ъгъла на „Пето авеню“ и „Четиридесета улица“, носещ името „Улуъртс Файв енд Тен Сент Стор“, (по-познат като „Файв енд Дайм“).

Но успехът на магазините и личното богатство не гарантирали на амбициозния дядо на Барбара достойно влизане във висшето общество на Ню Йорк, където продължавали да го смятат за обикновен търговец.

В опит да се издигне в социалната стълбица богатият магнат, който имал три дъщери — Хелена, Една (бъдещата майка на Барбара) и Джеси, построил къща на четири етажа с трийсет и шест стаи на номер 900 на „Пето авеню“ в така наречения „кът на милионерите“. Улуърт купил по-късно още четири сгради — на „Пето авеню“ и „Осемдесета улица“, които разрушил и на техните парцели издигнал три нови жилищни сгради, които дал на всяка една от дъщерите си като сватбен подарък.

Тези придобивки не го задоволили напълно и през 1913 година Франк построил шейсететажен небостъргач на кръстовището на „Парк плас“ и „Бродуей“. Струвало му тринайсет и половина милиона долара, а така нареченият „Улуърт билдинг“ в продължение на дълги години бил най-високата сграда на света. Господин Улуърт сега бил известен и шеметно богат бизнесмен и единствената му мечта била дъщерите му да сключат добри бракове и най-последно да му осигурят важна позиция сред най-изтъкнатите представители на обществото. От трите дъщери обаче само Хелена избрала „добра партия“ и се омъжила за Чарлс Маккейн, главен прокурор в щата Ню Йорк и син на влиятелно и заможно семейство.

Една, не толкова амбициозна като Хелена и по-малко екстравагантна от сестра си Джеси сияйна блондинка, изпитваща страст към накитите и кожените палта, се омъжила през 1907 година за буден борсов агент на двацет и четири години, който се казвал Франклин Лоус Хътън. Младият мъж работел в успешната агенция на брат си „Хътън & Къмпани“, на която бил президент и един от най-големите акционери. Младоженците прекарвали медения си месец в Париж и когато се върнали, се настанили в една от изисканите къщи, които бащата бил построил за булката на „Осемдесета улица“. Барбара, единственото дете на семейството, се родила на 14 ноември 1912 година. Малката наследила бледата кожа, сините очи и русата коса на майка си, най-хубавата и елегантна от трите сестри Улуърт. Пресата не отразила раждането ѝ и по-късно Барбара коментирала факта по следния начин: „Беше единственият път в живота ми, в който пресата реши да не ми обърне внимание“.

През 1915 година семейство Хътън се преместило да живеят в апартамент на петия етаж на хотел „Плаза“. „Хътън & Къмпани“ били отворили офис близо до това място и Франклин можел да сключва

сделките си от бара на самия хотел. Тази промяна на местожителството му предлагала свобода на движение, каквато не бил имал от студентските си години. В действителност родителите на Барбара били безкрайно различни: Франклин бил забавен, съблазнителен мъж, пълен с енергия, който обичал жените и пиенето. Една била срамежлива и деликатна и не проявявала никакво желание да участва в светските забавления на съпруга си.

През лятото на 1916 година Франклин започнал да излиза с една актриса от шведски произход, дъщеря на дипломат. Патриархът Улуърт, който бил в течение на проблемите в двойката, насърчил дъщеря си да поиска развод, но тя отказала. През март 1917 година, докато бащата на Барбара бил на бизнес пътуване в Калифорния, фотографите изненадали неверния съпруг и го заснели как танцува с любовницата си в едно заведение. Когато снимката била публикувана в един нюйоркски вестник, жена му Една взела драстично решение. Сама в стаята на хотел „Плаза“, тя се облякла в най-хубавия си вечерен тоалет и се самоубила, като погълнала цяло шишенце с хапчета стрихнин. Била на трийсет и три години, а безжизненото ѝ тяло било открито от дъщеря ѝ. Никога не станало дума за самоубийство, нито била извършена аутопсия; официалната причина за смъртта била мозъчна тромбоза вследствие на задушаване.

След трагичната смърт на майка си момиченцето се преместило да живее в къщата „Уинфийлд Хол“ на крайбрежието на Лонг Айленд. От обградената с огромна градина резиденция, която разполагала с петдесет и шест стаи и чиято фасада имитирала италианския ренесансов стил, се откривали прекрасни гледки към залива на Лонг Айленд. Във вътрешността ѝ правели впечатление една внушителна голяма стълба от розов мрамор, чието изграждане струвало два милиона долара, и два големи салона — един за танци и друг за банкети, богато украсени с огледала, кристални полилеи и старинни мебели във френски стил. За едно петгодишно момиче не било лесно да живее в толкова голяма къща, заобиколено от армия прислужници и в компанията единствено на двама души на преклонна възраст. Баба Джени, която страдала от старческа деменция, почти не излизала стаята си. От своя страна Франк Улуърт, на седемдесет и четири години, вече не бил предприемчивият бизнесмен отпреди. Смъртта на

дъщеря му Една го превърнала в параноичен старец, потънал в дълбока меланхолия.

Барбара си спомняла отегчителните обеди и вечери в дома на дядо си и баба си, когато била малко момиченце, по следния начин: „Сервираха ни яденето стилно и точно. Среброто беше много хубаво, покривките — безупречни, а цветята в градината се режеха ежедневно в неизменен ритуал. Шест души се събирахме във внушителната трапезария в английски стил: дядо с медицинската си сестра, баба с лекаря си и аз с гувернантката ми. По време на хранене не се проронваше нито една дума. Ули (дядото) ядеше бобови храни на каша или зрели банани, а на устните на Джени стоеше вечна усмивка. Нямаше и най-дребен признак в очите ѝ, който да намеква, че разпознава някого от нас. Беше отчайващо“.

Барбара Хътън живяла три години в „Уинфийлд Хол“ до смъртта на дядо си и баба си, които били погребани в мраморен мавзолей в гробището „Удлоун“ в Ню Йорк — една от последните постройки, които основателят на „Файв енд Дайм“ наредил да издигнат. След смъртта на Франк Улуърт всяка от дъщерите му получила наследство, възлизащо на сумата от двайсет и шест милиона долара (в случая с Една единствената наследница била дъщеря ѝ Барбара); богатството на това русо и не толкова хубаво поради пълнотата си момиченце, появяващо се често в светските хроники, възлизало на около двайсет и осем милиона долара през 1924 година.

Със смъртта на дядо ѝ за Барбара започвал труден период на самота и на голяма емоционална нестабилност. Щяла да живее в различни къщи под грижите на хора, които я отрупвали с лукс и прищевки. Почти не виждала баща си — лош, агресивен човек, прекаляващ с алкохола, който не проявявал особен интерес към нея. Когато навършило седем години, момиченцето отишло да живее в Лос Анджелис при голямата сестра на баща си — Грейс Хътън Уърд. Леля Грейс, тогава на четирийсет и две години, била омъжена за важен бизнесмен и животът ѝ протичал в приеми и социални ангажименти, като оставяла племенницата си на грижите на една възпитателка. Детето отново се чувствало изоставено и само в една странна обстановка.

На крехката си възраст Барбара вече била толкова богата, че се оказвало трудно да има приятели. Макар децата от съседните къщи и

семействата им да изпитвали голямо любопитство към огромното ѝ богатство, никой не се осмелявал да се приближи към нея. Както веднъж богатата наследница споделила пред журналист, дълго време най-добрите ѝ приятели в нейния живот били членовете на домашната прислуга. Хътън винаги щяла да поддържа близки и приятелски отношения с камериерките и гувернантките си, които отрупвала със скъпи подаръци. Животът ѝ така се стекъл, че любимата ѝ и вярна прислужница госпожица Тики Токет, наричана „Тики“, щяла да се превърне в единствения стабилен член на семейството ѝ.

По онова време Барбара ходела в училището за госпожици на мис Смит, където по-голямата част от ученичките били враждебно настроени към нея: „Момичетата ми казваха, че никога няма да ме обичат, защото имам прекалено много пари. А аз дори не знаех какво означава думата «пари». Един ден, когато леля Джеси дойде да ме види, я попитах защо не раздадем всичките си пари. Тя се опита да ми обясни, че това е невъзможно. Но аз не го разбрах и взех едни ножици и нарязвах всичките си рокли“. Когато Барбара е на единайсет години, се наложила нова промяна в живота ѝ. Леля Грейс се омъжила отново и отишла да живее със съпруга си в Ню Джърси. Тогава баща ѝ я изпратил в престижен девически интернат в Санта Барбара. Двата семестъра, които изкарала там, били най-тъжните за нея, защото била разделена от малкото приятели, които имала в Лос Анджелис, и отново се оказала сама сред непознати. По-късно, през 1968 година, директорката на интерната разказала на Дийн Дженингс — биографа на Барбара Хътън, следното: „Беше прекрасно момиче, но, изглежда, нямаше никакъв шанс да бъде щастлива някога. Имаше много пари, но нямаше никой, който да я напътства или да я изслушва. Беше сама и беше много срамежлива, по-голямата част от времето прекарваше в писане на стихотворения, които не показваше на никого. Никой не идваше да я види, нито дори за Коледа“.

През 1926 година Барбара се върнала в Ню Йорк, за да заживее при ексцентричната си леля Джеси. Била на четиринайсет години и въпреки че била привлекателно момиче, се чувствала комплексирана от наднорменото си тегло. Пристигането в големия град било облекчение за нея и щяло да ѝ помогне да преодолее срамежливостта си. За разлика от Лос Анджелис, където според Барбара навсякъде имало само „портокали, грейпфрути, леност и лицемерие“, Ню Йорк ѝ

предлагал много възможности. Скоро след установяването ѝ в града, баща ѝ се оженил и девойката отишла да живее при него. Новият дом представлявал великолепен тризонет на „Пето авеню“ № 1107, до Деветдесета улица. Разполагал с общо седемдесет стаи и много луксозни удобства, сред които вътрешен басейн, фитнес салон и солариум, салон за танци и два частни асансьора.

Мащехата ѝ Айрийн Кърли била разведена жена от Детройт и ръководела салон за красота. В началото Барбара я сметнала за малко простовата, но прекрасното ѝ настроение и непринудената ѝ сърдечност в крайна сметка я спечелили. От много отдавана никой не се бил занимавал с нея и Айрийн го сторила, показвайки открито обичта си. Но семейният живот не траял дълго; бащата на Барбара решил, че е настъпил моментът дъщеря му да стане независима и да живее сама. За целта отблокирал сумата от четиристотин хиляда долара от богатството на дъщеря си и ѝ купил апартамент. Това била първата от безбройните недвижими собственици, които Барбара Хътн притежавала през живота си. Ставало дума за разкошен мезонет от двайсет и седем стаи на „Пето авеню“ №1020, където се преместила с неразделната си прислужница и приятелка Тики.

Госпожица Хътн била умна, чувствителна, имала изискан вкус и притежавала великолепен апартамент, който обзавела в стил Луи XIV и с ориенталски предмети. Но тази независимост не успяла да я направи напълно щастлива и тя продължавала да се оплаква, че няма приятели. Юношеските ѝ разсъждения отразяват дълбока самота и безпомощност, които никога нямало да я напуснат. „Умирам от желание да имам истински приятел — пише тя в дневника си — някой, с когото да мога да споделям най-съкровените си мисли и най-скритите си мъки.“ През 1928 година постъпила в елитарното училище на мис Портър в Кънектикът, което според собствената си реклама „подготвя жените за активното им участие в обществото“, но това нямало да ѝ помогне да разреши проблемите, свързани с приобщаването си към заобикалящата среда. Въпросното реномирано училище, в което двайсет години по-късно щяла да отиде и Джаки Кенеди, известно със строгите си правила, не било най-подходящото място за млада и креативна мечтателка, като Барбара. Опитвала се да завърже приятелства със съученичките си, но отново била отхвърлена. Богатата наследница била много различна от онези момичета от добри

семейства, които мечтаели само да си намерят „добра партия“. Тя обичала поезията и китайското изкуство, мечтаела да пътува и да обикаля света, била привлечена от всички култури. По това време парите не я вълнували, женитбата също не била сред плановете ѝ за най-близко бъдеще.

През лятото на 1929 година Барбара Хътън съобщила на баща си, че не желае да отиде на ваканция в Европа и че предпочита да остане в Ню Йорк. Господин Хътън, решен да я убеди, я завел в магазина на „Картие“, за да си избере бижутото, което най-много ѝ харесва и което щял да ѝ купи в замяна на това да го придружи в европейската му обиколка. Девојката харесала пръстена с най-скъпия рубин и баща ѝ безропотно платил петдесетте хиляда долара, които струвал подаръкът. Още тогава Барбара вече показвала, че притежава много изискан вкус при избора си на накити. С времето богатата американска наследница щяла да се превърне в голям експерт и колекционер на бижутата. Някои от оригиналните модели, които Барбара Хътън поръчала на „Картие“ или на „Тифани“, са част от историята на висшата бижутерия на ХХ век.

След европейската си обиколка Барбара решила да прекара няколко седмици в Биариц в къщата на техни семейни приятели. Именно там се запознала в Елза Максвел — известната американска журналистка, която водела специализирана колонка за клюки и организираща най-бляскавите и оригинални светски празненства. В мемоарите си Елза Максвел си спомня първата им среща така: „Когато пристигнах в дома на семейство Фиск, единственият човек, който седеше на терасата, беше една девојка, облечена в силно прилепнала рокля. Беше прекалено горещо, за да подхващам разговор с петнайсетшестнайсетгодишната хлапачка. Задоволих се да я поздравя и се погрижих за гостите си. Тогава, много уверена, девојката дойде при мен, за да ми се представи и да ми разкаже, че прекарва няколко дни в дома на Фиск. Едва когато спомена леля си Джеси Донахю, се сетих коя е. Впечатлиха ме очите ѝ, големи и красиви, които най-изненадващо останаха безизразни, когато заговори, правейки значително усилие да изглежда зряло и превзето момиче“.

Няколко дни по-късно Елза Максвел поканила Барбара на коктейл в резиденцията на прочутия модист Жан Пату, където се запознала с голямата си любов. Ставало дума за принц Алексис

Мдивани, чието семейство от грузински произход било пристигнало във Франция след падането на цар Николай II, бягайки от болшевишката революция. Алексис, рус, зеленоок и много добре сложен мъж, бил известен играч на поло, който разпалвал големи страсти сред дамите от висшето общество. Независимо от аристократичната му осанка във вените на очарователния Мдивани не течала нито капка синя кръв. Семейството му приело благородническата титла, когато пристигнало в Париж след Първата световна война и тя им отворила много врати. Алексис се запознал с госпожица Хътън, защото била приятелка на Луиз Астор ван Ален, негова годеница тогава. Барбара не могла да скрие влечението си към принца, с когото разговаряла оживено цялата вечер. Когато Алексис си тръгнал от празненството, тя знаела, че се е влюбила в годеника на приятелката си.

Щом навършила осемнайсет години, Барбара Хътън била представена официално в обществото. Баща ѝ Франклин решил да организира голямо тържество, което да позволи на дъщеря му да влезе по най-убедителния начин в американското висше общество. Представянето на госпожица Хътън било на висотата на най-прочутите и пищни празници по въвеждане на осемнайсетгодишните госпожици в обществото за времето си, сред които се нареждали тези на богатите наследници Луиз ван Ален и Дорис Дюк. Дорис, родена в Ню Йорк през 1912 година и приятелка на Барбара от детството, била дъщерята на основателя на „Америкън Табако Къмпани“. На петнайсет години и след като изгубила баща си, девойката наследила богатство, изчислявано на повече от седемдесет милиона долара, както и имоти и акции в различни дружества. Дорис наследила и бизнес нюха на баща си и за разлика от Барбара се превърнала в агресивно действаща бизнес дама, която контролирала лично делата си. Точно обратното, Хътън никога не се нагърбила с грижата за имуществото си и делегирала управлението на богатството си на съветници, които невинаги заслужавали доверие. Пресата ги кръстила „златните близначки“ и „бедните богати момичета“.

В разкриващата много факти биография на Барбара Хътън писателят Дейвид Хейман е събрал всички подробности за тържествата в нейна чест, които се разделяли на три етапа. Първо бил организиран чай за петстотин гости в луксозния триетажен апартамент

на „Пето авеню“, собственост на леля ѝ и чичо ѝ. После била дадена превъзходна вечеря с танци в казиното на Сентръл парк, също за петстотин поканени. Накрая кулминацията на празненствата бил голям бал в салоните на хотел „Риц-Карлтън“. На празника присъствали хиляда души, сред които някои от най-изтъкнатите имена в страната. Както го окачествила и пресата, било светското събитие на сезона в Ню Йорк.

Толкова разкошен и богат бил балът в „Риц“ от вечерта на 21 декември 1930 година, че споменът за него дълго време не избледнявал. Имало четири оркестъра и двеста сервитьори, които поднесли вечеря от седем ястия, полята с две хиляди бутилки шампанско. Четирийсет и осем часа отнело украсяването на салона. Предвид приближаването на Коледа помещението било посипано с изкуствен сняг, а покривът бил покрит с тъмносин прозрачен плат и хиляди дребни крушки, за да се постигне ефектът на небе, осеяно с искрящи звезди. Балният салон и стълбите били украсени с храсти, коледни цветя и двайсет хиляди бели виолетки.

В деня на празника гостите, пристигащи на входа на „Риц“, били посрещани от актьора и музикант Морис Шевалие, преоблечен като Дядо Коледа за тържеството. Група от домашни духчета подарявали на присъстващите, идващи едни след други, малка златна кутийка, в която имало скъпоценен камък. Вечерята била придружена от музиката на руски цигулки, а след десерта имало изпълнение на Архентинита — известна танцьорка на фламенко, която живеела в Париж. Балът продължил до сутринта и пожънал голям успех. Стойността на празненството възлязла на шейсет хиляда долара.

Ако имал намерение да представи дъщеря си, която била за женене, на членовете на доброто американско общество, бащата на Барбара постигнал противоположния резултат: огромното богатство плашело вероятните кандидати, които не се чувствали на висотата на този толкова бляскав начин на живот. И точно обратното: безскрупулните ловци на богатство вече познавали заможната наследница, която изглеждала лесна плячка. Пилеенето на толкова пари за празника по представянето на младата наследница не допаднало на американските граждани, които изживявали несгодите на първата година от Голямата депресия. Пръскането на средства за балове и тържества както в „Риц“ от страна на внучката на основателя

на магазините „Уулуърт“ (печално известни с крайно ниските заплати на служителите си) не се харесвало на обществото, което яростно я критикувало.

По онова време Барбара вече не била толкова срамежлива и се наслаждавала на светския живот в компанията на братовчед си Джими Донахю, единствения ѝ близък приятел и довереник. Този млад „плейбой“ — богат, атрактивен и с чувство за хумор, бил всепризнат хомосексуалист, известен с липсата си на дискретност и с мъжките си завоевания. През 1945 година Джими спечелил обичта на херцозите на Уиндзор и в продължение на осем години ги придружавал в тяхното златно изгнание, като плащал от собствения си джоб за прищевките на двойката. Навярно повлияна от пищния стил на живот на братовчед си, Барбара поела по легендарния си и не по-малко екстравагантен път. Когато приключила с учението си, тя помолила баща си да ѝ осигури собствен вагон на частен влак. Желанието на младата жена било удовлетворено и тя се сдобила с луксозен вагон с три бани, голяма стая и просторен хол, където можели да вечерят няколко души.

През май 1931 година Барбара Хътън била представена в английския двор на кралица Мери и крал Джордж V. На следващия ден присъствала на празник в чест на Уелския принц, организиран в градините на Бъкингамския дворец. На този прием се запознала с английския принц Едуард и дори танцувала фокстрот с него. Въпреки че английската преса тогава спекулирала относно възможен романс между наследника на трона и милионерката, принцът бил сляп за всички жени, освен за онази, в която бил влюбен до уши — Уолис Симпсън.

ПРОВАЛЕНИ БРАКОВЕ

Барбара Хътън не била забравила руския принц Мдивани, който се бил оженил за приятелката ѝ Луиз ван Ален. Когато през септември се върнала в Париж и се настанила в „Риц“, разбрала, че семейство Мдивани се намират в града. Двойката прекарвала дните си в харчене на пари, задоволявайки различни капризи, в разходки с ролс-ройса си и в обикаляне на магазините на големите модисти или на най-бляскавите празненства. Барбара и Алексис се виждали често на някои от екстравагантните партита, които принцът организирал за приятелите си. За никого, нито дори за самата Луиз, не останало скрито привличането между тях. Бащата на Барбара се опитвал всячески да откъсне дъщеря си от този мъж, известен с това, че обичал да живее нашироко и на чужд гръб, но усилията му се оказали напразни. Алексис се развел със съпругата си и в края на ноември 1932 година вече бил готов да сключи нов брак, този път с друга наивна наследница.

Докато слуховете за ромansa между мултимилionерката и руския принц били в устата на всички, Барбара решила да се отдалечи за известно време от скандала. Притискана от баща си, който ѝ забранявал да продължава да се вижда с Алексис, и неспособна да се справя със задаващите се проблеми, тя тръгнала на околосветско пътешествие в компанията на неколцина приятели. Алексис, който не възнамерявал да остави „жертвата“ да му се изплъзне, я последвал до остров Ява и от там до Банкок. Както можело да се очаква, влюбчивата госпожица Хътън не могла да откаже на предложението му за женитба и с най-голямо удоволствие приела да стане негова съпруга.

На 21 април 1933 година официално били обявени годежът и предстоящата сватба на американската дама и принц Мдивани. При завръщането си в Париж Барбара започнала подготовката за сключването на брака, който се превърнал в истинско светско събитие. В апартамента си в „Риц“ приела най-изтъкнатите модисти, за да избере сватбената си рокля. Накрая се спряла на Жан Пату, който направил за нея елегантен романтичен тоалет от коприна в цвят

слонова кост с буфан ръкави. Младата булка носела оригинална тиара в балийски стил, която придържала дългия дантелен воал. Била поръчана на „Картие“ и изработена от кост на костенурка и украсена с диамантени детелини.

На гражданската церемония Барбара била облечена в перленосива копринена рокля на „Шанел“ в комплект с къса наметка и оригинална шапка от сив органдин. Сред бижутата, които избрала за случая, изпъквали диамантеното колие, златната гривна и халката с голяма, впечатляваща перла, подарък от Алексис. Пресата отразила всички подробности по сватбата ѝ, като отделила доста страници за критиките на онези, които обвинявали булката, че се омъжва за чужденец и че освен това пропилява парите на хиляди бедни хора — клиентите на магазините „Улуърт“. Само през 1933 година Барбара изхарчила четирийсет и два милиона долара, като в списъка на изразходените средства фигурирала покупката на три ролс-ройса.

Църковният ритуал бил отслужен на 22 юни в руската катедрала „Свети Александър Невски“ в Париж с очаквания разкош и блясък. Вътрешността на храма била украсена в бяло и жълто с хризантеми и азалии; хиляди бели свещи, поставени в огромни бронзови свещници, осветявали олтара. Хор от трийсет младежи изпял сватбения химн на церемонията, която се провела според православния канон.

На младоженците се наложило да наемат още един апартамент, в който да приберат ценните сватбени подаръци, направени им от гостите; сред тях имало едно махало на „Картие“, инкрустирано с диаманти, и несесер, декориран с рубини, както и порцеланови изделия от Лимож, кристални чаши от Бакара и златни тоалетни принадлежности. Франклин Хътън бил не по-малко щедър и подарил на дъщеря си прекрасно колие на „Картие“ с петдесет и три перли, което е принадлежало на кралица Мария Антоанета. А зет си зарадвал с кораб, дълъг деветнайсет метра, който бил хвърлил котва и ги очаквал във Венеция, откъдето започвал меденият месец на младоженците.

Барбара била на двайсет години и както по-късно признала, не се била омъжила по любов, а за да избяга от властния си баща. Скоро разбрала, че за Алексис съществуват само парите и полото — неговата голяма страст. „Ако знаех, че полото е толкова важно за съпруга ми, щях да предпочета да съм се родила кобила“, споделила тя с

обичайното си чувство за хумор. Повлияна от съпруга си, младата жена, която не се чувствала добре в тялото си, започнала диета за отслабване, за да стане по-съблезнителна в неговите очи. Въпреки че била привлекателна и имала много добре оформени крака, Барбара била малко пълна за ръста си. Била висока метър и шейсет и осем сантиметра и тежала близо седемдесет и четири килограма. С драконовски режим, който се състоял в пиене на три чаши кафе на ден, успяла да свали само за няколко седмици близо двайсет килограма. Снимките от онзи период доказват нейното преобразяване. Скоро вече тя имала фина фигура, изкусително лице, къса вълниста руса коса и вежди, изписани според модата, и напомнима холивудска актриса. Елза Максвел, с която се видели в Париж, заявила: „Барбара се е превърнала в невероятна красавица, екзотична и зашеметяваща. Точно обратното, съпругът ѝ продължава да е странен, амбициозен и вдъхващ страх тип, какъвто беше и по времето на Луиз ван Ален“.

Щом навършила двайсет и една години, Барбара станала една от най-богатите жени на света. През ноември 1933 година разполагала с наследството на майка си, което възлизало на четирийсет и два милиона долара. Винаги щедра с хората около себе си, тя дала на баща си като подарък пет милиона долара в знак на благодарност за финансовите му умения: Франклин бил успял да превърне двайсет и шестте милиона от наследството на дъщеря си в трийсет и девет, а освен това бил приключил всички операции малко преди срива на борсата през 1929 година. Още един милион отишъл за подарък на мъжа ѝ Алексис. В една статия на „Ню Йорк Таймс“ може да се прочете следното: „Трябва да е много доволна от съпруга си, тъй като е видимо, че няма никакво намерение да го направи делови бизнесмен“.

Барбара и Алексис продължили нескончаемия си меден месец и в началото на 1934 година се отправили към Далечния изток. Токио, Шанхай и Пекин били някои от градовете, които посетили през следващите месеци, като отсядали в приказни дворци и луксозни хотели. Барбара изцяло се потопила в културния живот на Китай, страна, която я очаровала. По време на пребиваването си се договорила с принцеса Дер Линг, съпруга на предишния американски посланик в Китай и бивша компаньонка на последната управляваща императрица, да бъде нейна учителка по китайски. Но съпругът ѝ ненавиждал Пекин, защото нямало нощен живот, нито казина, където да залага,

ните партита, на които да пие до зори. Докато Алексис се отчайвал и му липсвала по-космополитната атмосфера на Шанхай, жена му купувала приказни порцеланови изделия от XVII и XVIII век. След като прекарали два месеца в Пекин, отишли в Бомбай, където Алексис като че ли живнал. Там се засекли с махараджата на Капуртала, тогава женен за испанската балерина Анита Делгадо, и били поканени да посетят пищните дворци в района на Раджастан.

Преди да се върне в Съединените щати, брачната двойка Мдивани направила дълъг престой в Лондон, за да се възстанови от дългата обиколка из Азия. За Барбара било зашеметяващо и обогатяващо преживяване; за Алексис — седмици на скука. Отчуждаването между тях било очевидно и когато се настанили в хотел „Кларидж“ в Лондон, те поискали две отделни стаи. Барбара се нуждаела от пространство, за да бъде сама. Страстта, която изпитвала в началото на познанството си към Алексис, се била изпарила по време на пътуването им. Била уморена от руския си принц, с когото нямали почти никакви общи интереси и вкусове. „Скучно ми е с Алексис. От цялото замайване по него и от цялото удоволствие, което ми доставяше екстравагантният му начин да ме ухажда, нищо не е останало. Дори не изпитвам нежност към него. И въпреки че жените полудяват по чара му, това никак не променя новото ми чувство.“ Алексис, чието достойнство било наранено заради пренебрежителното отношение на съпругата му, се посветил на пиене и ходене по лондонските нощни клубове. Барбара напуснала Лондон без съпруга си в средата на юни, а той останал в Англия за сезона по поло.

В онези трудни дни Барбара се чувствала тъжна и огорчена и потърсила убежище в поезията — единственото ѝ изразно средство. Стихотворенията ѝ отразяват нейното душевно състояние и макар да нямат голяма литературна стойност, докосват сърцето. На 14 ноември 1934 година тя навършила двайсет и две години и въпреки че бракът им не преминавал през най-прекрасния си период, Алексис организирил голямо тържество в салоните на хотел „Риц“ в Париж. Принцът лично се погрижил за всички детайли: наел оркестър, който да свири на бала, избрал менюто на вечерята за сто и петдесет гости и подбрал най-добрите вина. Френски декоратор превърнал салона за танци в истински пазар, пресъздавайки мароканска улица. Коко Шанел, Жан Пату, херцогът на Уестминстър, принц Али Кан и много

други знатни личности присъствали на празника. Ала имало един гост, който не останал незабелязан от Барбара: граф Курт Хаугвиц-Ревентлоу. Този привлекателен и посветен на спорта датски аристократ от пруски произход бил на трийсет и девет години и говорел перфектно пет езика. Алексис се запознал с него в Лондон, а после се засичали и по други поводи. Барбара не се задоволила само с това да го сложат да седне до нея на почетната маса, но и цяла вечер танцувала с него. Въпреки че рожденичката благодарил на съпруга си за тази незабравима вечер, която ѝ струвала четирийсет хиляди долара, с брака им било свършено.

В началото на 1935 година бащата на Барбара наел услугите на лондонски частен детектив, който да проучи миналото на новия претендент за ръката на непостоянната му дъщеря. Господин Хътн си откъснал, когато разбрал, че граф Курт Хаугвиц-Ревентлоу не бил ловец на богатство като принц Мдивани и че животът му не бил изпълнен със скандали. Ревентлоу били земевладелци и живеели в Дания, където притежавали имоти и ферми за мляко. Просторните им земи на датския остров Лолан обхващали осем хиляди хектара и включвали огромния замък Харденберг.

В края на март 1935 година Барбара отседнала със съпруга си в апартамент в „Кларидж“, а любовникът ѝ, графът — в друг апартамент в „Бъркли Хотел“. Положението било унижително за принц Алексис, който знаел, че двамата се виждат ежедневно. Накрая, след две години съвместен живот, тя му поискала развод. Руският принц почти не успял да реагира, въпреки че очаквал новината от няколко месеца. Подобно на повечето ѝ съпрузи Алексис Мдивани, освен добра сума пари получил скъпи подаръци от щедрата си съпруга: дворец във Венеция, бижута, коне за поло и един ролс-ройс.

След съобщението за развода Барбара заминала за Ню Йорк, готова да започне нова връзка. При пристигането ѝ в града на небостъргачите преследването от страна на пресата било непоносимо. Барбара се качила в лимузината, която я чакала, за да я отведе в апартамента на нейни приятели. На следващия ден с частен самолет и придружена от адвоката си, отпътувала за град Рено, столицата на бързите разводи. В това време любимият ѝ — Курт Ревентлоу, се намирал в Копенхаген, за да иска разрешение от крал Кристиан X, който да му позволи да сключи брак. Според законите на тази страна

собствениците на земя трябвало да получат кралско одобрение, преди да се оженят.

Само двацет и четири часа след като била получила развод, Барбара Хътън сключила брак с граф Ревентлоу. Сватбата се състояла в презвитерианската църква на Рено и траяла едва десет минути. Церемонията била скромна, обикновена и полемична. Бързината, с която госпожа Хътън се била развела и се омъжила отново, не допринасяла за подобряване на и без това недотам привлекателния ѝ имидж в обществото. Заглавието на една статия във вестник от Сан Франциско по повод на брака ѝ е повече от красноречиво: „Принцът умря! Дълъг живот на графа!“. Като истинско лошо предсказание въпросното заглавие изпреварило събитията: едва двацет и шест годишен, принц Алексис починал на 1 август същата година при автомобилна катастрофа.

След като прекарвали няколко дни в хотел в Сан Франциско, Барбара и Курт, преследвани от рояк фотографи, пристигнали в Ню Йорк, където ги очаквала неприятна изненада. На гарата група служители на големите магазини „Файв енд Дайм“ тръгнали след тях и ги преследвали до дома на Барбара на „Пето авеню“ №1020, искайки по-справедливо заплащане. Новият ѝ съпруг трябвало да приеме, че тъй като е сключил брак с Барбара, вече няма да има личен живот. Докато графът ненавиждал публичността, то на съпругата му, която от самоубийството на майка си била постоянно действащо лице в пресата, която се занимавала с живота на известните личности, не изглеждало да ѝ е неприятно да говорят за нея.

При все това тъгата в погледа ѝ и все по-тревожната ѝ слабост правели очевиден факта, че съпругата му има нервно разстройство. Курт скоро открил причините за анорексията, от която, както по всичко личало, страдала жена му. Барбара била склонна към напълняване и затова живеела обсебена от мисълта да сваля килограми. Без да се съветва с лекар диетолог, тя се подлагала на строги диети, които разстройвали организма ѝ и предизвиквали постоянни промени в настроението ѝ. Когато Курт пожелал да се намеси, разтревожен от малкото количество храна, което изяждала съпругата му — едва една порция зеленчуци на всеки три дни и големи дози кафе всеки ден, тя много ясно му дала да разбере, че това си е нейна работа.

Скоро след сватбата Барбара заминала с Ревентлоу за замъка Харденберг в Дания, за да бъде представена на семейството. Пристигането ѝ съвпаднало с новината за смъртта на Алексис, която я потопила в дълбока тъга. Богатата наследница отново върнала усмивката си едва когато след изискана вечеря, организирана в нейна чест, девер ѝ Хейнрих ѝ подарил чудесна гривна със смарагди, принадлежала на прабаба му. Барбара, развълнувана от жеста, казала: „За първи път получавам подарък, който не е трябвало да плащам аз“.

В началото на септември Барбара и Курт прекарвали известно време в Париж, като по традиция отседнали в хотел „Риц“. Най-важните вестници отделили по един журналист и фотограф специално, за да следват всички стъпки на Хътън. Публиката четяла с интерес всичко, което се отнасяло за богатата американска дама, сякаш животът ѝ бил роман в подлистници. В онези дни Барбара се чувствала щастлива, защото била бременна. Едно от първите ѝ посещения било в модната къща „Шанел“, където била посрещната от самата Коко в частния ѝ апартамент на улица „Камбон“. Модистката ѝ взела мерките, за да ушие гардероба на бъдещата майка.

По препоръка на една приятелка Барбара решила да роди в Лондон. Наела красива и слънчева просторна къща до „Хайд парк“ и там в стая, снабдена с най-модерната апаратура, родила с цезарово сечение русо момченце със сини очи, което нарекли Ланс. Ала майчиното щастие траяло кратко. След раждането на сина си Барбара качила висока температура и лекарите дори се страхували за живота ѝ. В крайна сметка се взело решение да ѝ бъде отстранен единият яйчник и състоянието ѝ постепенно започнало да се подобрява. Десет дни покъсно напълно се била възстановила. Ланс бил кръстен, когато бил на три месеца и половина.

Семейството решило да се установи за постоянно в Англия от страх, че в Съединените щати синът на мултимилонерката Хътън може да бъде отвлечен. Сдобили се с имот, заобиколен от шест хектара ясенови дървета, липи и кестени, до „Риджънтс парк“. Това била най-голямата частна градина в Лондон след градината на Бъкингамския дворец. Върху руините на постройка, наричана Сейнт Дънстанс, датираща от XIX век, Хътън решила да построи великолепна къща в регентски стил. Това щял да бъде домът ѝ през следващите години. Барбара похарчила седем милиона долара в преустройството и

декорира помещенията с ценни антики. Кръстили имението „Уинфийлд Хаус“ в чест на дядо ѝ. Къщата разполагала със салон за музика и танци, библиотека и десет модерни бани, където всички кранове били от масивно злато; имало още тенис корт, конюшни и три зимни градини. Днес там се помещава посолството на Съединените щати в Обединеното кралство.

За хората животът, който водела мултимилонерката в лондонската си луксозна къща, бил приказен. По онова време Барбара изхарчила купища пари за колекция от накити, чиято стойност е трудноизчислима. Като графиня Хаугвиц-Ревентлоу направила една от най-фамозните си покупки в „Картие“ — смарагдите на Романов, които били принадлежали на великата херцогиня Владимировна. През 1936 година платила около един милион за тези прекрасни камъни. Тогава Барбара поръчала на „Картие“ да ѝ изработят пръстен, две обеци и колие, допълващи най-големия смарагд, инкрустиран в средата на тиарата. През 1947 година, докато била омъжена за принц Трубецкой, възложила отново на „Картие“ да ѝ направят със същите смарагди оригинална тиара в източен стил, която можела да се носи и като колие. Тиарата със смарагди била един от най-прочутите накити на Хъгън заедно с четирийсеткаратовия диамант „Паша“, който преди това принадлежал на Исмаил Паша — вицекраля на Египет. Барбара купила камъка от „Булгари“ и понеже не ѝ харесвала осмоъгълната му форма, помолила да ѝ го монтират на един зашеметяващ пръстен. Ексцентричната наследница по-късно се сдобила и с немалък брой скъпи накити от яспис — един от любимите ѝ скъпоценни камъни, и по-специално един блестящ гердан от дващест и седем мъниста с висулка от рубин и диаманти, който бил продаден на търг в Женева през 1988 година.

Докато пилеела пари в купуване на всяко бижу, което ѝ скимнело, в Съединените щати служителите в магазините „Улуърт“ обявили стачка и поискали достойно заплащане. Директорите отказали да увеличат заплатите на дващест долара на седмица и недоволните решили да излязат на улицата. Барбара, която по онова време пътувала из Египет със съпруга си и не била разбрала за стачката, продължавала да се наслаждава на хубавия си живот в хотел „Мена Хаус“ точно срещу пирамидите на Гиза. Този път пресата се озлобила към нея и след завръщането си от почивката Барбара решила да даде интервю за

един американски вестник. В опит да подобри лошия си имидж тя уверила: „Веднъж някой каза, че богатите са различни. Може да е вярно. Но що се отнася до мен, то аз съм само представител на първото поколение жени в семейството ми, които не трябва да мият чинии или да шият собствените си рокли. И имам предчувствието, че ако някога ми се наложи да го направя, ще го сторя много добре. Освен това обожавам приятелите си, социалното ми положение ми е безразлично“.

През лятото на 1937 година отношенията между Барбара и Курт започнали да стават по-напрегнати. Често се карали и графът проявявал грубост към съпругата си, като веднъж в изблик на гняв дори ѝ посегнал. Имал навика да се отнася зле с прислугата и ги уволнявал, без да искал нейното разрешение. В продължение на няколко месеца за пред обществото те пътували заедно и били забелязани във Венеция на различни празненства и балове. Ала когато Курт я помолил да се откаже от американското си гражданство и да задържи датското, Барбара останала смаяна. Ловкият и коварен съпруг обаче в крайна сметка я убедил във финансовите изгоди от отказа ѝ от нейната националност. Граф Ревентлоу, разбира се, бил воден от други интереси, но наивната милионерка отстъпила под натиска му.

Новината за отказа от американско гражданство на Барбара Хътн била посрещната много зле в Съединените щати. Барбара била дъщеря на търговски магнат, който бил забогатял благодарение на труда и усилията на работещите за него. Обвинили я, че е предателка, и имало протести на служителите от магазините, на чиито плакати можело да се прочете: „Барбара се отказва от гражданството си, но не и от печалбите си“.

С авторитарния си темперамент и благодарение на оскъдния бизнес нюх на Барбара Курт успял да постигне целите си, но бракът им бил на дъното. През януари 1938 година, след като ѝ дошло до гуша да се чувства манипулирана и огорчена от натиска, упражнен от съпруга ѝ да се откаже от гражданството си против своята воля, тя започнала да води самостоятелен живот. На 28 юли двойката подписала съгласие за развод в Лондон. Граф Курт Ревентлоу щял да получи два милиона долара след раздялата. Тъстът му, който нямал представа за физическия и психическия тормоз, на които Курт подлагал съпругата си, му подарил един автомобил „Испано Суиса“ в знак на признателност за доброто му поведение по време на съдебните

процедури. След развода малкият брат на Курт написал писмо до Барбара, в което искал обратно фамилната гривна, която ѝ била подарена за сватбата: „Смарагдите принадлежат на семейството ни и тъй като вече не си част от него, би трябвало да ги върнеш“, гласял текстът, който не звучал никак любезно.

В средата на 1938 година на Барбара се обадил Джоузеф Кенеди, тогавашният посланик на САЩ в Лондон. Съобщавал ѝ, че положението в Европа е доста деликатно и че войната може да избухне всеки момент. При тази тревожна новина госпожа Хътън затворила вратите на голямото си жилище „Уинфийлд Хаус“ и наредила да опаковат всичките ѝ вещи. При завръщането си в Ню Йорк била посрещната от служители на магазините „Улуърт“, които отново стачкували, като, освен че я обиждали, я замеряли с яйца и домати.

След кратък престой в Ню Йорк Барбара решила да отпътува с кола за Калифорния, за да представи сина си на някои приятели, които живеели на Западния бряг. Прибързаното ѝ пътуване имало скрита цел — прочутия актьор Кари Грант. Първото публично появяване на двойката не минало незабелязана от пресата: елегантната американска наследница и английският актьор вечеряли заедно в известен ресторант в Лос Анджелис и били много нежни един към друг. Въпреки че светските хроникьори в Холивуд побързали да предскажат провала на двойката, тъй като привидно имали много малко общи неща, истината е, че Барбара за първи път била срещнала мъж, който бил по-известен от нея и не се интересувал от богатството ѝ.

Барбара и Кари се запознали през 1938 година, докато прекосявали Атлантическия океан на борда на кораба „Нормандия“. Мултимилионерката се връщала със сина си от Англия. Актьорът ѝ направил много добро впечатление — бил „очарователен, непринуден и имал тънко чувство за хумор“. Когато стъпили на твърда земя, те си разменили телефоните и обещали да се видят отново. След тази първа среща се засичали няколко пъти в Ню Йорк, Париж и на едно парти в Лондон. Оттогава започнали да се виждат често, винаги дискретно, а когато били разделени, прекарвали дълги часове в разговори по телефона. Една скорошна биография на Кари Грант, написана от Марк Елиът, разкрива някои не толкова романтични подробности от връзката им. Книгата повдига завесата относно тогавашното приятелство на актьора с Едгар Хувър — директор на ФБР. Според автора Грант се

оженил за богата наследница, която определено симпатизирала на нацистите, не само от любов, но и за да предава информацията относно дейността ѝ на ФБР. Хувър смятал, че Барбара Хъгън дава големи суми пари на нацистите чрез втория си съпруг в замяна на собствената му сигурност.

Барбара се била влюбила в един от най-добре платените актьори на Холивуд, нещо ново за нея, тъй като предишните ѝ съпрузи били мъже без активна работа и без големи финансови възможности. Ако двамата имали нещо общо, то това било трудното и самотно детство, белязано от отсъствието на майка и от брачни проблеми. Арчибалд Лийч, по-известен като Кари Грант, е роден в Бристол, Англия, на 18 януари 1904 година в семейство със скромен произход. Бил на девет години, когато баща му, закостенял прелюбодеец, затворил майка му в психиатричен център, за да може да живее с любовницата си без никакви спънки. Докато не разбрал истината, което станало двацет години по-късно, Грант мразел майка си, защото смятал, че тя го е изоставила. Това чувство белязало с недоверие всичките му връзки с жени. На тринайсет години юношата избягал от вкъщи, защото не можел да понася повече баща си алкохолик, който не проявявал ни най-малко обич към него. През 1920 година тръгнал с известна труппа комици за Съединените щати, за да се включи в дълго турне в различни театри в страната. На шестнайсет години бил висок почти метър и деветдесет сантиметра и привлекателната му външност, изкусителната му усмивка и елегантността му скоро запленили американската публика.

Кари и колегите му предпочели да не се връщат в Европа, а да останат в Съединените щати и да опитат късмета си в Холивуд, където пристигнали през 1931 година. Само десет години по-късно Грант бил най-търсеният актьор за главни роли, голяма звезда, която живеела в Санта Моника в прекрасен имот край морето. Барбара наела предишната къща на Бърт Ланкастър, за да е по-близо до новата си любов. Резиденцията представлявала италианска вила с трийсет стаи и външен басейн във формата на римски терми. Наред с другите екстравагантности имало и една река, пълна с пъстърви, която се осветявала през нощта.

На 8 юли 1942 година Кари Грант станал третият съпруг на Барбара Хъгън. На сватбата, за разлика от предишните случаи не

присъствал нито един журналист и събитието било отпразнувано в най-тесен кръг край езерото Ароухед, Южна Калифорния. Грант подписал брачен документ, в който било договорено, че в случай на развод се отказва от компенсацията си от един милион долара. Изглежда, Хувър, който, за да предпази актьора от всякакви усложнения, го е посъветвал да не се обвързва финансово с богатата наследница. Несъмнено годините, които са прекарвали заедно, са били най-щастливите за Барбара; никой от предишните ѝ съпрузи не се е отнасял към нея толкова внимателно и нежно. Ала на онези, които добре я познавали, им е било ясно, че разликите между двамата са непреодолими и че начинът им на живот е напълно противоположен.

Въпреки че бил знаменит артист, Грант не обичал да се показва на публични места и не водел активен социален живот. Предпочитал да прекарва времето си вкъщи, заобиколен от добрите си приятели. Имал навика да организира забавни вечери в събота: „Избрахме събота, защото е свободният ден на хората от прислугата на Барбара, така гостите готвеха собствените си ястия и миеха чиниите си“. Проблемът бил, че Барбара така и не паснала на групата приятели на съпруга си, сред които били Дейвид Нивън и Джеймс Стюарт. Свикнала да общува с аристократи и милионери, а не с актьори от Холивуд, тя се чувствала изместена.

Кари Грант бил нещо като ангел хранител за съпругата си, която се чувствала много окрилена от новата си връзка. Актьорът ценял чувствителността ѝ и смятал, че Барбара има голяма дарба да пише поезия и да танцува. От самото начало се опитал да пази личния ѝ живот и за тази цел помолил жена си да се лиши от пресагента си. След известно време двойката решила да има дете, но Барбара не могла да забременее. Въпреки че опитали изкуствено осеменяване и прибегнали до консултации със значителен брой специалисти, нищо не помогнало.

Постепенно различията между тях ставали все по-големи. Грант се дразнел, че пресата огласява само скандалния начин на живот на Барбара, и се опасявал, че поведението на жена му ще се отрази негативно на артистичната му кариера. От друга страна, актьорът, който имал слава на стиснат човек, не понасял щедрите жестове на Барбара, която имала навика да подарява на камериерките си накити и скъпи рокли, които не била слагала повече от веднъж. След сватбата

двамата Грант наели огромен луксозен имот в Пасифик Палисейдс, на няколко минути от центъра на Лос Анджелис, и имали двацет и девет души обслужващ персонал, нещо, което за актьора било истинско прахосничество.

През 1943 година бракът на Барбара вече бил разклатен и актьорът намерил убежище от семейните си неволи в работата си и снимал пет филма. Тя била свикнала съпрузите ѝ да са с нея и да не работят, затова фактът, че Грант всеки ден излиза рано от къщи и отива в студията, пораждал у нея недоволство. Чувствала се отново изоставена и сама както в детството си. Започнала да пие и да взема успокоителни, за да може да заспи. Барбара скучаела, докато Грант снимал в студията. Когато се връщал къщи вечер, той търсел спокойствие, а намирал дома си пълен с пиещи и говорещи високо хора, които не познавал. Съпругата му организирала партита, за да се забавлява и да запълва непоносимата си самота. Филмовият продуцент Фредерик Брисон, който често гостувал на двойката, заявява по-късно: „През цялото това време, което Кари прекарваше в студията, Барбара нямаше какво да прави. Започна да говори, че бракът ѝ няма да издържи дълго. Всъщност тя се нуждаеше от някой, който да е постоянно до нея. Беше жалко, защото Кари наистина я обичаше. Влияеше ѝ много добре. Тя стана по-уверена в себе си и приемаше по-добре факта, че е богата. С него тя изживя най-хубавите си мигове. Той беше много нежен и внимателен с нея. В реалния живот обикновените двойки имат възходи и падения... хората излизат от къщи, за да отидат на работа. Но Барбара винаги е отхвърляла този свят. Предпочиташе вселената, която сама си беше създала, обитавана от еднорози и крилати коне“.

В началото на август 1944 година двойката Хъгън — Грант стигнала дъното. Една вечер актьорът тайно стегнал багажа си и докато съпругата му спяла, я напуснал. Настанил се в апартамент в Бевърли Хилс, който бил наел седмица преди това, без тя да знае. На следващия ден Барбара, разгневена, съобщила на пресата, че е скъсала с Кари Грант и че вината за провала на брака им е нейна. Макар че след седем седмици двамата си дали нов шанс, отново не се получило. Така през февруари 1945 година приключила любовната история на най-известната двойка в Холивуд. В първите си изявления след раздялата Грант признал: „Всъщност не знам защо бракът ни се

провали. Всичко можеше да е наред между нас двамата, но истината е, че не беше така. Все още имам дълбоки чувства към Барбара. Продължаваме да сме големи приятели и ѝ желая всичко най-хубаво. Бих искал да е щастлива. И ще съм много доволен в деня, в който я видя усмихната, хванала под ръка някой мъж“.

На трийсет и три години госпожа Хътън отново останала без компания. За да забрави Грант, Барбара предложила брак на Олег Касини, който по онова време бил дизайнер на костюми в Холивуд. Касини бил син на руски аристократи и тогава бил женен за прочутата и красива актриса Джийн Търни, с която имали две деца. Трябвало да изминат още десет години, за да се превърне в известния моден дизайнер, натоварен с гардероба на жената, наследила Хътън като най-елегантната дама в света — Джаки Кенеди. В мемоарите си Касини не е особено ласкав за богатата наследница: „За нея мъжете бяха най-добрият стимул. Имаше навика да се влюбва в няколко наведнъж, но истинската любов беше труднопостижима в живота ѝ. Тя беше нещо, което приличаше повече на платоническо и романтично приятелство, отколкото на плътска страст. Делеше мъжете на две групи: мъже, които обичаше, и други, с които си лягаше. Браковете ѝ бяха лишени от секс, а сексуалните ѝ връзки — от любов. Нейната неспособност да комбинира двата аспекта на любовта в един-единствен мъж обяснява факта, че толкова често сменяше съпрузите си. Все чакаше да открие мечтания мъж — красив рицар с бляскава броня, но поради някаква фаталност на съдбата той винаги се оказваше недостижим“.

След скъсването с Кари Грант и отказа на Касини да се превърне в неин четвърти съпруг Барбара известно време се радвала на положението си на необвързана жена. С Грант продължила да поддържа добри отношения, дори синът ѝ Ланс прекарвал ваканциите си с актьора. Сега отново била сама, но за първи път не хукнала да си търси нов партньор: „За първи път в живота си имам усещането, че съм свободна жена. Откакто съм се родила, винаги е имало някой до мен, който да ми казва какво трябва и какво не трябва да правя. Отначало беше баща ми. После — съпрузите ми. И ако винаги отстъпвах пред желанията им, то беше, защото не понасям сблъсъците. В момента, в който започнат да ми викат, капитулирам, само и само да има мир. Сега мога да правя каквото си поискам...“.

Въпреки добрите си намерения Хътън все пак изживяла един дискретен романс с актьора Ерол Флин, чието истинско име било Ерол Леели Томсън Флин. По онова време актьорът вече бил герой в приключенски филми, но имал слава на човек, който си падал по жените и веселия живот. Макар в началото Барбара да не желала да се поддаде на очарованието му, репутацията му на добър любовник в крайна сметка я изкушила. Един ден оставила съобщение в дома на Ерол в Холивуд, което гласяло: „Ако искате да си легнете с мен, ми се обадете. Подпис: Барбара Грант“. Страстната идилия продължила шест месеца. Ерол — икона от златната ера на Холивуд, починал на петдесет години, жертва на зависимостта си от опиума, тютюна и алкохола.

ДНИ НА ВИНО И РОЗИ

След края на Втората световна война Барбара дарила приказната си лондонска резиденция „Уинфийлд Хаус“ на правителството на Съединените щати. Имотът, който се оказал значително засегнат от бомбардировките, с времето се превърнал в резиденция на американския посланик в английската столица. Именно в онези дни мултимилонерката чула да се говори, че се продава някакъв дворец в Танжер, Мароко, и решила да отиде да го види, придружена от приятеля си граф Ален д'Йодвиел. В края на четирийсетте години белият град се бил превърнал в „международна зона“, свободна от данъци. Привилегированият му статут привличал като магнит европейци и американци, изгонени от страните си, като сред тях имало бежанци, които се укривали от Гестапо и търсели начин на всяка цена да се сдобият с виза, а така също интелектуалци, авантюристи и представители на джет сета. Още от първия миг екзотиката на Танжер и либералният морал се сторили на Барбара много привлекателни.

Дворецът представлявал огромна сграда с големи зидове и варосани кули по тях, разположен в сърцето на стария град. Казвал се „Сиди Хосни“ в чест на светец със същото име, който го обитавал през XIX век. Ставало дума за комплекс от седем къщи с кубическа форма, свързани помежду си с коридори, подобни на лабиринти, и тераси, разположени на различни нива като миниатюрна казба. През 1933 година дворецът бил резиденция на представителя на Съединените щати в Танжер. Когато решил да се върне в родината си през 1946 година, той пуснал имота за продажба. Генерал Франко имал голямо желание да притежава сграда в този стратегически град и предложил на собственика сумата от петдесет хиляда долара, която не била никак за пренебрегване. Барбара Хътън обаче, след като посетила двореца, предложила двойна цена за него и така сделката приключила.

През следващите месеци Хътън започнала да харчи значими суми в покупки на гоблени, килими, мебели и антики, за да обзаведе и да украси двореца по свой вкус. Наредила да изпратят коприни от Тайланд, златни часовници от „Ван Клиф и Арпелс“, които прибавила

към собствената си частна колекция от произведения на изкуството. Стените на „Сиди Хосни“ се покрили с картини от Брак, Мане, Кандински, Дали, Ел Греко и Пол Клее. Барбара била първата богата чужденка, която се установявала в стария град, а не в разкошните големи къщи в ексклузивната зона „Монт Вю“, където живеели чужденците, в по-голямата си част ексцентрични милионери като нея. Властите наредили да се разширят някои тесни и виеци се като лабиринт улички на стария град, за да може богата наследница на магазините „Улуърт“ да се придвижва със своя ролс-ройс, докаран от Англия.

Барбара живеела в „Сиди Хосни“ като царица, обградена от придворните си униформени слуги, но въпреки това не останала безчувствена към обкръжаващата я бедност. Без пресата да научи, тя раздавала анонимни чекове на немалко благотворителни организации, които работели в града. Създавала и организация за изхранването и обличането на всички жители на планините Риф, които, подгонени от глада, пристигали в стария град на Танжер. През седемдесетте години Барбара щяла да подпише споразумение с Американското училище в Танжер за отпускане на ежегодни стипендии за бедни деца. Цялото това анонимно великодушие обаче било помрачено от скъпите и ослепителни тържества, които дамата организираща в двореца си.

Празненствата на Барбара Хътън в приказния ѝ дворец на стария арабски град привличали голям брой аристократи и известни личности от джет сета на онова време. Грета Гарбо, Аристотел Онасис и Мария Калас, писателите Пол Боулс и Труман Капотти, фотографът Сесил Бийтън и много други се радвали на онова прекрасно място, сякаш излязло от „Хиляда и една нощ“. Дейвид Хърбърт, вторият син на граф Пембрук, който живеел в Танжер от 1947 година и играел ролята на социален арбитър на живота в града, помогнал на Хътън да изготви списъка на гостите си, който включвал най-изтъкнатите личности на страната. „Сиди Хосни, Казбата, Танжер. Г-жа Барбара Улуърт Хътън има удоволствието да Ви покани на бал на откритата тераса на покрива на дома си (ако времето не попречи) в 22,30 часа на 29 август. Смокинг. Моля, потвърдете присъствието си. В случай на вятър домакинята Ви моли да приемете да дойдете следващата вечер.“ Това гласяла поканата, която писателят Пол Боулс получил, за да отиде на един от баловете в „Сиди Хосни“. Партитата на богатата наследница

пораждали такова очакване, че съществувала истинска черна борса, на която поканите се продавали на баснословни цени.

Истината е, че Хътън не се скъпяла, когато искала да впечатли гостите си. Празненствата и баловете с маски се провеждали вечер обикновено на прекрасната открита тераса на покрива на двореца. Декорацията била пищна, а Барбара била неповторима в създаването на въздействаща и магическа атмосфера в различните помещения на „Сиди Хосни“. На празненствата ѝ, на които се събирали повече от двеста души, понякога свирели няколко оркестъра, кръшни танцорки извивали тяло под ориенталски ритми, акробати смайвали публиката с гъвкавостта си и цигани, дошли направо от Гранада, танцували фанданго. Барбара имала навика да вдига големи марокански шатри на открито, където гостите ѝ сядали върху пухкави големи възглавници с пришити истински перли и сапфири и така пиели шампанско или пушели наргиле. Веднъж наредила да докарат трийсет ездачи с техните палатки и камили от Сахара само за да стоят на пост в чест на гостите ѝ.

Екстравагантната американка скоро се превърнала в истинска знаменитост за Танжер и същевременно в туристическа забележителност. Екскурзоводите, които показвали града на посетителите, когато минавали покрай двореца, казвали: „Вижте, това е «Сиди Хосни», дворецът на Нейно Величество Барбара Хътън, кралицата на стария град“. Понякога Барбара приемала гостите си седнала в позлатен трон, закичена с фамозната тиара с диаманти и смарагди, която принадлежала на Екатерина Велика. Ала освен великолепните тържества госпожа Хътън обожавала и непретенциозността на живота в Мароко, където можела да се разхожда спокойно по улиците или да седне да пие ментов чай в някое от малките кафенета, без никой да я притеснява. Вечер обичала да ходи сама на плажа и се къпела на лунна светлина.

Четвъртият съпруг на Барбара Хътън — Игор Трубецкой, бил истински руски княз. Аристократът бил на трийсет и пет години, на същата възраст като нея, с впечатляващи зелени очи, чувствени устни и атлетично тяло. На младини бил професионален колоездач. Когато се запознали, се занимавал с различни, по-доходоносни дела, като трафик на валута и други подобни. Преди да замине за Танжер, Барбара била виждала само веднъж Игор, но той физически много ѝ допаднал, освен

това имал благородническа титла. Баща му — княз Николай Трубецкой, който имал литовски произход, и майка му — графиня Екатерина Мусина-Пушкина, избягали от Русия през 1905 година малко преди падането на последния цар — Николай II. Първоначално се установили в Съединените щати, но по-късно се преместили за постоянно в Ница, на елегантния Лазурен бряг, където Игор израснал.

При завръщането си в Париж Барбара проучила повече неща за него и помолила един общ техен приятел да ѝ даде телефонния му номер. На следващия ден тя, както винаги когато правела първата стъпка, поканила на вечеря княза в апартамента си в „Риц“. След прекрасната вечеря без заобикалки му предложила да отидат в спалнята. Дори самият княз бил учуден от начина на действие на Барбара. „Обади ми се по телефона — спомня си той по-късно, — вечеряхме и, Боже мили, всичко стана толкова бързо и неочаквано...“ След тази изненадваща вечер Игор останал очарован не само от богатството на американската дама и превъзходните подаръци, които му направила, без почти да го познава, но и от необикновеното ѝ обаяние: „Беше не само умна, чувствителна, щедра и страстна, с много чувство за хумор, но и притежаваше ярка индивидуалност. Когато има това качество, човек никога не остава незабелязан от останалите... и то няма нищо общо с красотата. Мария Калас и Мерилин Монро бяха от този тип жени. Джаки Кенеди и Грета Гарбо също. И макар че не използваше открито тази си дарба, Барбара притежаваше голям магнетизъм“.

През пролетта на 1948 година Хътън сключила брак с руския княз в Коар — живописно швейцарско градче, и после двойката прекарала медения си месец в Цюрих и Берн. Били успели да заблудят журналистите, но при завръщането си в Париж рояк от фотографи ги очаквали на входа на хотела. На пресконференцията, която дали веднага след пристигането си, младоженката заявила ликуваща: „Никога не съм била по-щастлива. Предчувствам, че меденият ни месец ще продължи още четирийсет години“. В действителност Барбара изказала публично не това, което чувствала, а това, което останалите искали да чуят. Както и в предишните случаи, след първоначалната страст тя много бързо стигнала до разочарование и до нов и шумен развод.

Когато Барбара и бляскавият ѝ съпруг се установили в „Риц“, тя помолила за два апартамент, което учудило Игор, който бил споделял леглото си с нея от първия момент, в който се запознали. Както предишните ѝ мъже, князът останал изненадан и от начина ѝ на хранене. Барбара продължавала да е обсебена от мисълта да отслабва — по онова време тежала петдесет и осем килограма, а искала да е петдесет — и на разкошната вечеря, която дала в „Риц“ в чест на съпруга си, тя не сложила зальк в устата си. Хътън живеела с кафе и поглъщала големи количества успокоителни и други медикаменти. Страдала от безсъние и нощем, затворена в стаята си, пишела романтични стихотворения. Неуравновесеността ѝ ставала все по-явна. Преминавала от еуфория към депресия за секунди и мъжът ѝ изглеждал искрено разтревожен за здравето ѝ: „Пиеше амфетамини сутрин и успокоителни — вечер. Всичко това разстройваше съня ѝ, нарушаваше апетита ѝ и намаляваше либидото ѝ“. Княз Игор бил млад и пълен с енергия мъж и не бил готов да прекара остатъка от дните си в грижи за болна жена.

През лятото на 1949 година здравето на Барбара се влошило. Получила бъбречно възпаление, което я принудило да постъпи на лечение в няколко швейцарски клиники. В края на годината, макар че все още се възстановявала в Гштаад, състоянието ѝ постепенно се подобрявало и тя дори решила да кара ски. Но една сутрин отново се почувствала зле и пак постъпила в болница, този път в клиника в Берн. Диагнозата се оказала тревожна: Барбара имала запушване на червата и тумор на десния яйчник. Наложило се да бъде оперирана на два пъти и бил изваден и вторият ѝ яйчник. Въпреки че хирургическите интервенции били успешни и всички били изненадани от бързото възстановяване на Барбара, за нея това бил много болезнен удар, защото била останала безплодна.

Когато се върнала в Париж няколко месеца по-късно, Барбара продължила с лошите си навици. Започнала да излиза вечер, да пие и да прекалява с лекарствата. По онова време интересът към съпруга ѝ се бил изпарил вече. В нейно отсъствие Игор бил купил и възстановил стара богаташка къща във френската община Жиф сюр Ивет с намерението това да е окончателният им дом. Барбара така и не стъпила в него — нямала ни най-малко желание да живее там.

Единствените ѝ щастливи мигове били със сина ѝ Ланс, когато оставал за известно време при нея. Барбара и бившият ѝ съпруг Ревентлоу били подписали споразумение, според което синът им прекарвал половината година при единия родител, а другата половина — при другия. Ланс бил вече навършил четиринайсет години и Барбара преживявала все по-трудно отсъствията на сина си. Затова помолила графа да променят договора, но Курт отказал категорично. По време на една ваканция, която майка и син прекарали заедно във Венеция, Барбара поискала от бившия си мъж детето да остане още няколко седмици при нея. Ревентлоу, възмутен, че съпругата му не изпълнява договорката им, завел дело, което спечелил. Ланс трябвало да се върне при баща си, който вече живеел с новата си жена в голяма къща в Нюпорт. Това решение разстроило дълбоко Барбара, тъй като синът ѝ имал тежки астматични пристъпи и влажният и студен климат на Нюпорт не бил най-подходящият за болестта му.

При завръщането си в Ню Йорк Барбара Хътън отишла при психиатър, който ѝ поставил диагноза „нервна анорексия“. В продължение на няколко дни се затворила в апартамента си в хотел „Пиер“ и отказала да вижда, когото и да било, включително Игор. В началото на 1950 година вече мислела за развод, но преди това имала нужда от нова връзка. Започнала да излиза с друг аристократ — френския принц Анри ла Тур д’Оверн, галантен и образован млад мъж на трийсет години. Когато новината стигнала до ушите на Игор, той си стегнал багажа и напуснал дома, в който живеели заедно. Наел един от най-добрите адвокати в Ню Йорк, решен да извлече максимална полза от раздялата. Постигнал обаче само деветстотин хиляди долара, от които двацет процента били за хонорара на адвоката, и той отхвърлил тази сума. В крайна сметка Барбара и князът стигнали до споразумение, според което Игор получавал къщата във Франция, една нова кола и издръжката от хиляда долара месечно до края на живота си.

В началото на 1951 година Барбара, решена да прекарва повече време със сина си, се преместила да живее в хотел в Туксон — малък град в южната част на Аризона, близо до училището на Ланс. Любовникът ѝ Анри ла Тур д’Оверн я посещавал през уикендите, но тя се чувствала много самотна, когато той си тръгвал. Животът в сухата пустиня, далеч от приятели и заобиколена „от тъжния пейзаж на

кактуси и изгладнели зайци“, не бил най-подходящият за светска жена, като нея. В края на годината напуснала Аризона и се върнала в Париж, където отново отседнала в апартамента си в хотел „Риц“.

В онзи период Барбара не спирала да пътува. Животът ѝ приличал на непрекъснато скиталчество. За по-малко от една година е живяла в Туксон, Мексико, Акапулко, Куернавака и Сан Франциско, където пак се установила в „Хилзбъро“ — квартала, в който била прекарала част от детството си. Там издържала само два месеца, след което заминала за Хонолулу, придружена от малка свита — сина ѝ Ланс, неразделната Тики и двама прислужници. Месец по-късно отново се озовала в Лос Анджелис. Приятелката ѝ от детство Кобина Райт, известна светска хроникьорка, организираща голямо тържество, за да отпразнуват завръщането ѝ в Холивуд, но Хътън не отишла на него, тъй като била изпаднала в една от честите си саморазрушителни кризи.

Психическото състояние на Барбара ставало все по-нестабилно. Продължавала да взема каквито медикаменти ѝ хрумне, и една вечер, когато не можела да заспи, погълнала висока доза успокоителни. Промивка на стомаха, направена ѝ навреме в болницата, я спасила от сигурна смърт. Въпреки саморазрушителната склонност, която била очевидна при нея, Барбара винаги я отричала и обяснявала, че „просто иска да се наспи“. Най-близките ѝ приятели отново я посъветвали да прибегне до психоаналитик, но тя отишла при учител по медитация, който бил току-що пристигнал от Индия. Приятелката ѝ от детинство Дорис Дюк, също богата наследница като нея, ѝ го била препоръчала и ѝ казала, че може да му се има доверие. Както изглежда, учителят по йога ѝ дал петдесет образцови урока, всеки по хиляда долара, и се прибрал в Индия с пълни джобове, без да я е излекувал.

Към психологическите проблеми и зависимостта към лекарствата Барбара трябвало да прибави и тревогата си за Ланс. Синът ѝ се държал като глезено малко дете и въпреки че бил студент, водел разхайтен живот. Тя се опитала да е добра майка за сина си, но непрекъснатите ѝ отсъствия не им помагали да стигнат до приемливо разбирателство. Ланс бил хубав млад мъж със светлокестенява коса, с атлетично тяло като баща си граф Ревентлоу и с лице на малко момче с фини черти като майка си. Пиел доста, карал скъпи спортни коли — една от неговите големи страсти, и много обичал нощния живот.

Отношенията с майка му по онова време били студени и напрегнати. Ланс не приемал ексцентричностите ѝ, нито начина ѝ на прахосване на пари. „Ланс се държеше покровителствено с майка си — припомня си една приятелка на Барбара, — но никога не я е чувствал твърде близка. Вярно е, че харчеше големи суми за коли, но нямаше тази натрапчива мисъл като майка си — непрестанно да пилее пари. От друга страна, не разбираше и манията на Барбара да пътува безспирно от едно място на друго и да сменя съпрузите и любовниците си с такава лекота.“

ЕДНО РАЗБИТО СЪРЦЕ

През май 1953 година Барбара придружила сина си Ланс до Дъовил, където се провеждал един от най-важните шампионати по поло в света. В този малък френски курортен град край Ламанша, посещаван от кинозвезди, аристократи и безделни милионери Хътън се запознала с прочутия Порфирио Рубироза — капитан на единия от отборите по поло, участващ в шампионата. За този загорял плейбой от Доминиканската република, който се разхождал под ръка с удивителната актриса За За Габор, се носели легенди, че е голям покорител на женски сърца. Преди да стигне до най-високото стъпало на международния джет сет, той се подвизавал като боксьор, състезател във Формула 1, пилот на самолет, търсач на съкровища и посланик в няколко страни, винаги в сянката на доминиканския президент Трухильо. Но по-известен бил с кариерата си на съблазнител; сред дългия списък на завоеванията му фигурирали Вероника Лейк, Долорес дел Рио, Джоан Кроуфорд, Джейн Мансфийлд, Сюзън Хауърд, Тина Онасис и Евита Перон.

Порфирио е роден в семейство от средната класа в Доминиканската република, а когато баща му бил назначен за съветник в посолството в Париж през 1920 година, той взел и сина си със себе си. След като се изучил във френската столица, Руби, както бил известен, се върнал в родината си и се записал във войската; на двайсет и една години вече бил капитан. Президентът Рафаел Леонидас Трухильо се запознал с него по време на шампионат по поло през 1932 година и го наел в президентската гвардия.

Легендата на Порфирио започнала в деня, в който диктаторът го изпратил на аерогарата да посрещне дъщеря му Флор де Оро, която пристигала от Франция, където учела. Седемнайсетгодишната девойка се влюбила до полуда в капитан Рубироза и започнала да излиза с него. След двугодишен годеж двойката сключила брак с благословията на Трухильо, който обявил деня на брака им за национален празник на страната. Няколко дни по-късно младоженците отпътували за Берлин, където Порфирио бил изпратен като посланик. „Той е отличен

дипломат — ще каже по-късно за него Трухильо, — защото жените го обожават и е голям лъжец.“

Връзката на младата и неопитна дъщеря на доминиканския президент приключила в момента, в който открила, че Порфирио си пада по лекия живот и открито кокетничи с други жени. След като се установили в Париж и живели заедно пет години, дошъл разрывът. Трухильо не преглътнал начина, по който Порфирио се бил отнесъл с дъщеря му, и след развода плейбоят останал за известно време в Париж, където се занимавал с трафик на накити и други тъмни сделки, за да се прехранва. Доминиканският президент в крайна сметка обаче простил на бившия си зет и му предложил поста на търговски аташе в посолството във Франция.

Порфирио сключил втори брак — с двайсет и две годишната богата френска актриса — Даниел Дарийо. Когато страстта между тях изтляла, те се разделили приятелски. През 1947 година Руби пак се оженил, този път за Дорис Дюк — известната наследница на „Америкън Табако Къмпани“. Сключили брак в посолството на Доминиканската република и Трухильо, очарован от новата съпруга на бившия си зет, предложил на Руби поста на посланик в Буенос Айрес. През тринайсетте месеца, колкото продължил бракът им, Порфирио получил от благодарната си жена прекрасни подаръци: коне за игра на поло, няколко състезателни коли, малък самолет и голяма къща в Париж. Следващото му завоевание била лесна плячка: уязвима и болна мултимилонерка, която повече от всякога се нуждаела от обичта на някой мъж.

Въпреки че Кари Грант и най-добрите ѝ приятели се опитали да убедят Барбара, че е грешка да се омъжва за човек, увличащ се по лесен живот, като Порфирио, тя продължила с плановете си за сватба. Бракът бил сключен в доминиканското посолство в Ню Йорк с церемония на испански език, на която присъствали само синът Ланс, мащехата Айрийн и няколко близки приятели на булката. На снимките от сватбата се вижда жена, която сякаш не е там, много слаба и с ужасно уморен вид. Всъщност, когато двойката пристигнала в хотела, където бил организиран приемът в тяхна чест, Барбара едва успяла да остане права за половин час и после веднага се оттеглила изтощена в апартамента си. Бракът с Руби започвал с лоши предзнаменования: на следващия ден Барбара се подхлъзнала във ваната и си счупила

глежена. Предвид новите неудачи меденият месец трябвало да бъде отложен с една седмица. Хътън и петият ѝ съпруг тръгнаха скоро за Палм Бийч, където милионерката била наела луксозна резиденция, собственост на махараджата на Ваходара, за три месеца.

Макар че още от самото начало Руби не криел, че съпругата му го отблъсква, и се настанил в стая в противоположното крило на двореца, Барбара проявила разбиране към новия си спътник в живота. Сватбеният му подарък бил самолет „Б-52“, а когато навършил четирийсет и пет години, Руби получил чек, с който успял да си купи плантация в Санто Доминго — добра инвестиция според плейбоя. Независимо от превъзходните подаръци, които Барбара му правела, той въобще не се държал мило с нея. Откакто били пристигнали в Палм Бийч, всяка вечер излизал и обикалял най-добрите парти салони в търсене на женска компания. Живеел от парите на Барбара, харчел ги без никакво притеснение по поло клубове или в най-скъпите магазини за дрехи.

Порфирио скоро се върнал в обятията на любимата си За За Габор, след като я посетил във Феникс, Аризона, където снимала комедия с Дийн Мартин и Джери Луис. Пресата отразила срещата на актрисата и плейбоя, но Барбара се направила, че нищо не е разбрала. При завръщането му го посрещнала така, сякаш нищо не се било случило. Няколко дни по-късно милионерката поканила група приятели в известен ресторант в града. Популярният певец Чаго Родриго, за да внесе атмосфера на вечерта, избрал песента „Just a Gigolo“^[1]. Порфирио не само приел с хумор намека на приятеля си Чаго, но и го помолил да повтори изпълнението. Седнала до него, Барбара не направила никакъв коментар, но когато сервирали десертите, тя зашлевила силно мъжа си пред всички гости и напуснала ресторанта.

Така сложила край на петия си брак, който продължил петдесет и три дни. За тези по-малко от два месеца благодарение на щедрата си съпруга Порфирио бил натрупал три милиона и половина долара в подаръци и чекове. След развода Руби побързал да се върне при любимата си За За Габор, която го очаквала в Париж. В продължение на шест месеца двойката харчила парите на Барбара и без свян се забавлявала на най-бляскавите вечерни партита в града. През 1956

година актрисата и Руби се разделили окончателно и тя се върнала в Холивуд, където все още я очаквала бляскава кариера.

Барбара прекарала част от лятото на 1954 година в дома си в Танжер, после отишла в Лос Анджелис при сина си, който бил напуснал университета и единственото, което го интересувало, били състезанията с коли. По онова време за него се грижел Дъдли Малкър — предишният иконом на Кари Грант. В отсъствието на майка му, както било и в нейното собствено детство, хората от домашната прислуга се превръщали в единственото стабилно семейство за Ланс. През пролетта Хътн изоставила дома си в Лос Анджелис и компанията на сина си и тръгнала да пътува. Прекарала една седмица в Париж, после — в Мадрид, и се прибрала в средата на юли в резиденцията си в Танжер. Настанена в двореца в стария град, Барбара продължавала да се чувства много самотна и изпратила писмо на свой стар приятел и бивш любовник — барон Готфрид фон Крам, в което го молела да отиде при нея. Само след няколко дни в дома ѝ се появил този известен тенис играч, в когото Барбара била влюбена от известно време. За да му достави удоволствие, тя наела три танцьорки на бели денс и в края на спектакъла в знак на благодарност ги обсипала със скъпоценни камъни, докато били на сцената.

След като прекарали заедно лятото в Танжер, в средата на октомври 1955 година Барбара се върнала в Париж и съобщила на приятелите си, че ще се омъжи за Готфрид, убедена, че този път ще е за последно. Познавали се от осемнайсет години, но сега Барбара се чувствала щастлива с него и била готова да склучи шестия си брак. Оженили се на 25 ноември във Версай в съвсем тесен кръг, ала още веднъж щастието обърнало гръб на богатата наследница. Първите месеци те прекарвали в Куернавака, Мексико, и именно там Барбара си дала сметка, че мъжът ѝ никога не ще може да консумира брака им. Напетият и мускулест барон, в който се била влюбила, въпреки че правел големи усилия да достави удоволствие на съпругата си, не можел да скрие интереса си към мъжете. Това бил тежък удар за нея и през пролетта на 1956 година заживели отделно, макар да не бързали да се развеждат.

През 1957 година Барбара продължавала да заглушава мъката си, злоупотребявайки с алкохол и сънотворни. Лекарите и препоръчали да отиде в клиника по дезинтоксикация, но на съпруга ѝ, който добре я

познавал, му било известно, че тя ще откаже. Тогава приятелите ѝ, сериозно разтревожени за състоянието ѝ, я накарали да подбере написаните от нея стихотворения и да ги публикува. Най-сетне, доволна от идеята, Барбара събрала четирийсет и две стихотворения за любовта и пътешествията в една книга, която озаглавила „Пътешественицата“, и я посветила на сина си Ланс.

През лятото госпожа Хътън оставила съпруга си в Париж и заминала за Венеция, където все още имала добри приятели. Градът на каналите се посещавал от богати американци и известни личности, които организирали пищни тържества в приказните си дворци край каналите. Барбара отседнала в двореца на приятелката си графиня Волпи и в онзи август посетила повечето празненства и скъпи приеми, които се чествали в града. Именно там се запознала с Джими Дъглас — син на висш служител от американската армия, който прекарвал лятото във Венеция.

Той бил на двайсет и седем години и въпреки разликата във възрастта веднага си допаднали. Джими бил до нея в продължение на три последователни години. Двамата споделяли страстта към пътуванията и заедно обиколили доста страни.

Заедно с новото си завоевание Барбара пътувала из Далечния изток в продължение на месеци. „Никога не спираше; двамата изминахме хиляди километри. Барбара беше навярно една от последните велики пътешественички в историята“, заявил по-късно Джими за нея. Между февруари и юни 1958 година той придружил екстравагантната милионерка до Манила, Хонконг и Банкок. От там тръгнали за Индия, където били посрещнати от много изтъкнати личности, сред които бил махараджата на Джайпур. След един месец, прекаран в Кашмир, те се върнали в Европа, като спрели за кратко в Истанбул. В началото на юни пристигнали във Виена, където присъствали на безброй артистични спектакли, и през септември се прибрали във Венеция. След тази обиколка Барбара, която била навършила четирийсет и шест години, изглежда, се чувствала с приповдигнат дух. Пътуването ѝ се било отразило добре и понеже била влюбена в Джими, пожелала да подобри външния си вид, за да му достави удоволствие.

През октомври Барбара влязла в клиника по пластична хирургия, където ѝ направили лифтинг и повдигане на гърдите. Доволна от вида

си, през ноември се върнала в Танжер заедно с Джими. Проблемът бил, че подобно на предишния ѝ съпруг — барон Готфрид фон Крам, новият ѝ партньор не се чувствал физически привлечен от нея. Барбара споделяла с ирония, че има „рядката склонност да попада на малко странни мъже“. Макар да се стараела да прикрива това положение, то ѝ създавало нервност и напрежение, защото от своя страна тя била силно влюбена в Джими.

Въпреки че връзката им не била такава, каквото тя очаквала, в края на януари 1959 година Джими я придружил отново до Куернавака, Мексико. Хътън била включила нова резиденция в дългия списък на недвижимите си имоти. Този път била наредила да построят истинска японска къща в долината на вулкана Попокатепетъл. Както материалите за градежа, така и дърветата и цветята, които били засадени в градината, били донесени директно от Япония. Къщата показвала любовта и запленението, които богатата наследница изпитвала към културата на тази страна. Имотът Симия, както кръстила това магическо място, ѝ струвал три милиона и половина долара.

При завръщането си в Париж Хътън се развела официално и по мирен начин с последния си съпруг — Фон Крам, който получил като компенсация шестстотин хиляди долара. След като подписала документите, Барбара прекарала няколко дни в Ню Йорк и после, придружена от Джими, се отправила за Сан Франциско, където синът ѝ Ланс се женел. На 24 март по настояване на Джими Хътън неохотно присъствала на бракосъчетанието на сина си и избраницата му Джил Ст. Джон. Бъдещата снаха не ѝ се нравела и едва разменила няколко думи с нея. Видели се отново едва два месеца по-късно в Париж и тогава напрежението в отношенията между Барбара и Джил било още по-очевидно. Единственото нещо, което като че ли ги сближавало, било желанието им Ланс да преустанови участието си в състезания с коли.

През лятото на 1960 година Барбара и Джими Дъглас окончателно се разделили. „Изпитвах прекалено възхищение към нея, за да увеличавам списъка на хулителите ѝ. Но знаех, че всички преди мен в крайна сметка се бяха сблъскали в тази стена. С Барбара беше невъзможно да имаш какъвто и да било ангажимент. Беше невъзможно да си с нея и същевременно да имаш собствен живот. Беше толкова

богата, че не ѝ се беше налагало да се обвързва с нищо през целия си живот“, ще заяви след раздялата Джими. Няколко месеца по-късно Хътън се оттеглила в Танжер, където през ноември отпразнувала своя четирийсет и девети рожден ден. Прочутият фотограф Сесил Бийтън ѝ направил портретна снимка в този ден в двореца „Сиди Хосни“ за списание „Лайф“. На снимката, една от най-разпространените на богатата наследница на „Улуърт“, Барбара, облечена в прелестно копринено сари, позира със скъпоценната си тиара от смарагди. Тя не била изгубила изисканата си осанка, но в погледа ѝ имало дълбока тъга.

Мултимилионерката била изпаднала в един от мрачните си периоди и в конкретния случай причината била лошите отношения със сина ѝ, който не приемал начина на живот на майка си и вечната ѝ потребност от мъжка компания, и бил жесток към нея. В действителност Ланс, който, след като навършил двацет и една години, наследил осем милиона, също изживявал нелек период в личния си живот, защото току-що се бил разделил с жена си Джил, която, решена да триумфира в артистичната си кариера, излизала с Франк Синатра.

През август 1961 година Барбара, придружена от добрия си приятел Дейвид Хърбърт, направила обиколка на Мароко с кола. Когато пристигнали в Маракеш, били поканени да пият чай в дома на Раймонд Доан — виетнамски химик, който работел за петролна компания, а в свободното време се занимавал с любимото си призвание: рисуването. Бил женен за францужойка и баща на две деца. Художникът успял да продаде на Барбара няколко свои картини. Малко след прибирането си в Танжер Барбара получила много романтично неподписано стихотворение; било от Раймонд, който ѝ се обяснявал в любов и ѝ разкривал възхищението си от нея. Когато през януари 1963 година художникът изложил картините си в Танжер, Барбара изкупила всичките и веднага след това го поканила да живее с нея в двореца „Сиди Хосни“, но след като напусне съпругата си Жаклин и двете си малки деца.

През ноември 1963 година Барбара купила благородническа титла на новия си сантиментален партньор. Била научила, че принц от Индокитай я продава за скромната сума от петдесет хиляди долара, и така Доан се превърнал в принц Вин На Тямпасак. Без да обръща

внимание, както винаги, на съветите на приятелите си и на сина си, тя се омъжила за Раймонд в Куернавака. След сватбата щастливата съпруга заявила пред журналистите: „Раймонд е съвкупност от всичките ми съпрузи, като притежава най-добрите им качества, но никое от лошите им“. На своите петдесет и една години отново се опитвала да убеди пресата, а навярно и себе си, че този брак ще бъде окончателният. След гражданската церемония, на която присъствал синът ѝ Ланс, се оженили с будистки ритуал в прекрасната японска къща на Барбара.

Младоженците заминали на меден месец на островите Хаваи и Таити. Проблемите на двойката скоро започнали, тъй като Раймонд възнамерявал да пътува без домашна прислуга и с малко багаж. Но мъжът ѝ не бил предвидил, че тази мярка ще представлявала голяма трудност за нея. На този етап от живота си Барбара не можела да живее без помощта на камериерката, икономата и компаньонката си. Разправията избухнала лесно и понеже тя не била готова да се откаже от капризите си, изоставила Раймонд в Таити и се върнала сама в Танжер. Няколко дни по-късно съпругът ѝ се прибрал при нея и Барбара, за да възнагради търпението му, му подарила красива къща на два етажа в Танжер и му поръчала нов гардероб.

С течение на годините поведението на Барбара ставало все по-екстравагантно. Живеещият в Танжер писател Пол Боулс е написал по повод на едно свое посещение по онова време в „Сиди Хосни“: „Беше седнала в трон, който в действителност беше купчина от няколко подредени една върху друга възглавници, пиеше кока-кола с колакао. Носеше тиара на главата си и грим на лицето. Ръцете ѝ бяха тънки като кибритени клечки. Зрението ѝ се беше влошило до такава степен, че се нуждаеше от батальон от домашни помощници, които да ѝ четат. Един от тях ми сподели, че веднъж помолила да ѝ пеят, вместо да ѝ четат“. Разказват, че се е случвало Хътън да покани гости на вечеря и когато дойдат, да не ги приеме.

Седем месеца след като Барбара сключила брак с вьетнамския принц, синът ѝ Ланс се оженил за известна холивудска актриса — симпатичната блондинка Черил Холдридж. Церемонията, на която присъствали шестстотин гости, сред които бил и Кари Грант, се състояла в методистка църква в Холивуд. В последния момент Барбара не могла да отиде, защото била приета в болница заради болки в

стомаха. Лекарят, който я прегледал, ѝ препоръчал да забрави за алкохолните напитки и за първи път тя се вслушала в съвета. От този момент нататък щяла да придобие зависимост от кока-колата, като стигнала дотам да изпива по двацет бутилки дневно.

Отношенията със седмия ѝ съпруг от доста време били изчерпани и всеки от тях водел свой собствен живот. В края на април 1971 година Барбара вече сериозно се замислила да се разведе с Раймонд и заминала с него за Рим, готова да му подари един дворец като прощален подарък. Точно тогава си счупила шийката на бедрената кост и трябвало да бъде хоспитализирана в продължение на два месеца. Налагало се Доан да забрави за римския си палат; в замяна прекрасната му съпруга му подарила един от най-скъпите си накити: великолепната тиара от диаманти и смарагди.

През май 1972 година, след като прекарала няколко месеца в Палм Бийч, където плувала, срещала се с приятели и пазарувала, Барбара заминала за Испания. В Пласенсия се запознала с прочутия матадор Анхел Теруел. Този снажен и смел млад мъж със слава на покорител нямало да остане незабелязан от богатата милионерка, която била навършила шейсет години. Привлечена от очарователния тореадор, тя го придружила на панаира в Севиля, а по-късно го поканила да прекара няколко дни с нея в Марбеля. Пресата ги преследвала навсякъде и мнозина я обвинявали, че с парите си „покварява“ една млада надежда в бикоборството. В края на юни двойката се разделила — Теруел се върнал в Мадрид, а Барбара се прибрала тъжна и потисната в дома си в Танжер.

Но истинската трагедия в живота на Барбара Хътн тепърва предстояла. През юли 1972 година синът ѝ пътувал с малък частен самолет заедно с приятели, когато машината се разбила след излитането в околностите на Аспен, Колорадо. Когато научила вестта за смъртта му, Барбара потънала в безнадеждност. В първия миг отказала да погребат сина ѝ и дори поискала да пренесат тялото му в Танжер. Накрая оставила съпругата му Черил да се погрижи за всичко, свързано с траурната церемония. Чувствала се толкова болна и отчаяна, че не присъствала на погребението. Ланс бил на трийсет и шест години.

Барбара не успяла да се съвземе от смъртта на сина си, за която се чувствала виновна. Ето какво разказва частната ѝ секретарка:

„Винаги говореше за Ланс в сегашно или бъдеще време и никога в минало, сякаш очакваше всеки момент да влезе в стаята“. Животът вече не будел никакъв интерес у нея и тя можела да остане затворена в спалнята си, без да излиза, в продължение на няколко седмици. Престанала да бъде онази любопитна и изискана дама и била винаги облечена по последна мода от най-добрите модисти, която на партита носела зашеметяващи бижута. Сега в редките случаи, в които подавала носа си навън, я носел на ръце австралийският ѝ бодигард, защото страдала от мускулна атрофия на краката и хронично възпаление на сухожилията, които не ѝ позволявали да ходи. Криела лицето си зад големи тъмни очила, носела дрехи от двайсетте години, а ръцете ѝ били обсипани с накити.

Барбара била сянка на самата себе си и за да се опита да я оживи, приятелката ѝ графиня Марина Волпи я поканила за известно време във Венеция. Ала добрите времена били отминали безвъзвратно и Хътън се била превърнала в западаща личност, която всички отбягвали. Журналистът и музикален критик Ланфранко Распони си спомня така изпадналата в немилост наследница: „Преди Хътън беше обект на култ сред богатите хора, а сега е само ходещ труп. Още е пред очите ми — ужасно слаба, в костюм «Шанел» се разхожда сама по плажа на Лидо или се опитва да убеди своите стари приятели да пият чай с нея. Но Барбара вече беше антика, демоде, принадлежеше на миналото и както за публиката, така и в очите на предишните си приятели будеше толкова интерес, колкото би предложил монарх, лишен от трона си“.

Барбара се върнала в Калифорния в деня на шейсет и втория си рожден ден, който отбелязала в апартамента си в хотел „Бевърли Уилшър“. Почти не се хранела и не спяла. Всеки следобед се покривала с бижута и се обличала екстравагантно, за да изпие едно питие в близкия до хотела клуб, посещаван от жигола. Барбара, която преди била най-богатата жена в света, в старостта си тънела в дългове, отчасти по вина на управителя ѝ Греъм Матисън. Амбициозният и безскрупулен човек, който бил продал някои от имотите ѝ без нейно разрешение и забогатял за нейна сметка, се превърнал в най-злия ѝ враг. Възползвайки се от факта, че способностите на Барбара намаляват с всеки изминал ден, и виждайки, че краят ѝ не е далеч, Матисън придобил повече контрол над нея. Не позволявал на никого

да я приближава, най-малко на онези търсачи на богатства, които в миналото толкова я привличали.

В края на 1978 година приятелят ѝ — дизайнерът Юбер дьо Живанши, я посетил в хотела ѝ и се опитал да я убеди да се върне в Танжер. Макар че в началото отказала, малко след това започнала да гради планове да се прибере в спокойния си палат в стария арабски град. Дори се обадила на приятеля си Джими Дъглас и го помолила да я придружи до единствения дом, който още ѝ принадлежал. Но Барбара не успяла да изпълни мечтата си. На 11 май 1979 година починала в болничното легло от сърдечен удар. Била на шейсет и шест години и тежала едва четирийсет килограма. Погребали я петнайсет дена по-късно до майка ѝ Една и сина ѝ Ланс във фамилната гробница, построена от дядо ѝ в гробището „Удлоун“ в Бронкс, Ню Йорк.

Според последната ѝ воля не било направено никакво официално съобщение пред пресата и нямало религиозна служба. Само десет души присъствали на погребението. След смъртта си жената, която притежавала най-ценната колекция от смарагди на света, имала в банковата си сметка само три хиляди долара. В криптата, където почиват тленните ѝ останки, може да се прочете, изписано с елегантни букви: Барбара Улуърт Хътън: 1912–1979. Няма нито плоча, нито епитафия, които да напомнят за богатата наследница, която пропиляла богатството си, за да запълни непоносимата празнина, причинена от самотата.

[1] Просто един жиголо (англ.). — Б.пр. ↑

ОДРИ ХЕПБЪРН

ОДРИ ХЕПБЪРН

ВЯРНА НА СЕБЕ СИ

Оказах се в тази професия случайно. Бях неизвестна, неуверена, неподготвена и много слаба. Работих здраво, признавам го, но продължавам да не разбирам как се случи всичко това.

Одри Хепбърн

Одри Хепбърн — най-идеализираната актриса от златната ера на Холивуд, била неуверена и комплексирана девойка с физика, която никога не ѝ позволила да се почувства модна икона. Учудващо е как това въздълго момиче, което било кожа и кости, с дебели вежди и огромни очи, белязано от глада и оскъдиците на войната, в крайна сметка се превръща в кинолегенда. Тя, която в нито един момент от живота си не се е смятала за добра актриса, а по-скоро се е възприемала като неуспяла балерина, постига на двацет и четири годишна възраст онова, което други актриси с опит няма да имат дори след години тежък труд. „Искаха от мен да играя — ще каже по-късно актрисата, — когато в действителност не знаех как, искаха от мен да пея, когато не можех да пея и да танцувам с Фред Астер, когато не умеех да танцувам; караха ме да правя куп неща, за които не бях подготвена. Постигнах всичко с усилен труд и изправяйки се срещу собствените си страхове.“

Неразделният ѝ гримьор Алберто де Роси във всичките филми подчертава огромните ѝ изразителни очи, но не успява да скрие тъгата в тях. Защото блестящата и аплодирана звезда пазела дълбоко в себе си болезнени рани, които никога нямало да заздравеят: изоставянето от страна на баща ѝ, когато била съвсем малка, студенината на възискателната си майка, която никога не показала обичта си, ужаса на войната, който преживяла в окупираната от нацистите Холандия, провала на двата ѝ брака, които завършили с развод, и мъчителните аборти, които я потопили в дълбока депресия. Накрая постигнала

лелеяната си мечта да бъде майка и нейните двама снове — Шон и Лука, се превърнали в най-важното нещо в живота ѝ; заради тях напуснала успешната си кариера на артистка и се посветила на ролята, която най-много ѝ харесвала: да бъде обикновена майка. Малко след смъртта ѝ Шон Хепбърн Ферер, големият ѝ син, който бил по-близък с нея, заявил: „Първо разбрах, че имам майка, при това прекрасна майка. После научих, че е актриса и работи в киното. Доста време по-късно разбрах колко я ценяха всички...“.

Одри била велика актриса и в много малко роли допуснала грешки. Работила с най-добрите режисьори на Холивуд, а в реалния живот накарала най-големите красавци на нейното време да се влюбят в нея. Омъжила се два пъти: първия път — за актьора и режисьор Мел Ферер, а втория — за италианския психиатър Андреа Доти. Нито един от двамата не бил на нейната висота, защото, за разлика от тях Одри знаела, че славата и успехът са мимолетни. Идол за целия свят, поставена на олтар като кралица на елегантността и на шика, имитирана до втръсване. Голямата дива Мария Калас и Джаки Кенеди блестяли по света с тоалетите с безупречна кройка, които Живанши създавал за своята муза, но актрисата нито за момент не смятала, че е специално същество. До края на дните си се борила да уважават личното ѝ пространство и веднага щом станало възможно, се отдалечила от светлините на рамките в Холивуд и заминала за Швейцария, за да се наслаждава на обикновен живот, в който към нея се отнасяли като към всеки друг човек. Не е написала своя биография, макар че ѝ предлагали баснословни суми, достигащи до три милиона долара, поради две сериозни причини: изпитвала респект към добрата литература и смятала, че животът ѝ е твърде тривиален, за да заинтересува някого.

В последните години от живота си Одри се отдала телом и духом на каузата да помага на най-нуждаещите се. Това бил нейният начин да изплати стар дълг към милосърдните организации, които ѝ били помогнали през войната и на които дължала живота си. Мисиите, които осъществила с УНИЦЕФ в качеството си на посланичка на добра воля, я изправили пред опустошителна реалност, за която, както споделила, не била подготвена. До такава степен се чувствала ангажирана и съпричастна с благотворителното дело, че остаряла с десет години и деликатното ѝ здравословно състояние безвъзвратно се

влошило. Образът на актрисата в Сомалия — крайно слаба, с изкривени черти на лицето и зореян поглед, държаща в ръцете си умиращо дете, отразява болката и безпомощността, които са я следвали до смъртта ѝ само няколко месеца по-късно.

ЕДНО САМОТНО СЪРЦЕ

Когато Одри била на шест години, баща ѝ я изоставил и този факт белязал цялото ѝ детство. При отсъстващ баща влиянието на майката — баронеса Ела ван Хеестра, изковало истинския ѝ характер, далеч не толкова миличък, колкото изглеждал на големия екран. Госпожица Хепбърн наследила изисканото възпитание и елегантността, предадени ѝ от баронесата, както обичала да я нарича, въпреки че отношенията им не били никак лесни. „Майка ми не беше обичлив човек. Беше страхотен родител, но бе получила викторианско възпитание, основаващо се на голяма дисциплина и голяма етика. Беше много строга и много взискателна към децата си. Криеше много любов вътре в себе си, но невинаги беше способна да я извади навън“, споделила по-късно актрисата.

Ела ван Хеестра била холандска аристократка, дъщеря на барон Арнуд ван Хеестра, навремето губернатор на Холандска Гвиана (Суринам). Семейството имало древен и знатен произход и притежавало значително богатство, както и висок обществен престиж поради близките си връзки с холандското кралско семейство. Одри споделила веднъж, че майка ѝ пораснала, „желаейки повече от всичко друго на света да е англичанка, да е слаба и да е актриса“. На баронесата — красива, умна и надарена с прекрасен глас жена, ѝ се искало да е оперна певица или актриса, но потеклото ѝ и съпротивата на бащата ѝ попречили. На деветнайсет години се омъжила за високоуважавания Хендрик ван Уфорд — аристократ и бизнесмен, който работел като управляващ на една петролна компания в Нидерландска Индия (Индонезия). Двойката се преместила да живее в Батавия (Джакарта), където се родили двете им момчета — Ян и Александър.

През 1925 година след петгодишен брак Ела се развела със съпруга си и се върнала в Холандия. На двайсет и четири години тя била самотна майка с две деца на плещите си. При все това положението ѝ не било съвсем отчайващо, тъй като притежавала благородническа титла, комфортно жилище и гледачка, която се

грижела за малките. Макар да се радвала на живота си, заобиколена от удобства и привилегии, скоро баронесата решила да се върне в Батавия, за да заживее с английски джентълмен, с когото се била запознала, докато бракът ѝ се разпадал. Ставало дума за Джоузеф Хепбърн-Ръстън, добре сложен и образован мъж, единайсет години по-възрастен от нея, който по онова време бил женен за холандската дама Корнелия Вилхелмина Бишоп. Роден в Онзиц, Бохемия, Джоузеф не бил нито banker, нито ирландец, както сочат някои биографи, а по-скоро авантюрист, който никога не е имал стабилна професия.

На 7 септември 1926 година Джоузеф, след като получил развод от предишната си съпруга, сключил брак с Ела в една църква в Батавия. Щастието продължило само няколко месеца и скоро баронесата открила, че бляскавият ѝ съпруг в действителност е авантюрист, който се бил оженил за нея заради богатството и благородническата ѝ титла. Година след сватбата започнали караниците между двамата за пари заради мързела на Джоузеф и най-вече заради безразличието му към синовете на Ела. При това положение в края на 1928 година баронесата решила да се върне в Англия с надеждата, че семейството ѝ ще намери работа на съпруга ѝ. Именно баща ѝ — барон Ван Хеестра, устроил зет си в английска застрахователна компания със седалище в Белгия. Ела отново стегнала куфарите и се преместили да живеят в Брюксел, където се настанили в удобна къща на два етажa на улица „Кейенвелд“. На 4 май 1929 година тя родила момиченце, което кръстили Одри Катлийн Ръстън. Малката била записана в британското вицеконсулство в Брюксел и през целия си живот щяла да има британско гражданство. „Ако трябваше да напиша собствената си биография — казва веднъж актрисата, — бих започнала така: «Родена съм в Брюксел, Белгия, на 4 май 1929 година... и умрях шест седмици по-късно»“. Новороденото било на прага на смъртта, защото се заразilo с тежка магарешка кашлица. Майката, тогава последователка на Християнската наука — движение, което се противопоставя на традиционното използване на медикаменти, не я завела на лекар. Вместо това се молила в името на детето си денем и нощем. За нещастие инфекцията се влошила и накрая след един страшен пристъп на кашлица момиченцето спряло да диша. Виждайки, че дъщеря ѝ ще се задуши, баронесата я реанимирала, като я обърнала и я потупала няколко пъти с длани по

дупето. Този ден Одри се родила отново. Като се изключи този инцидент, актрисата смятала, че животът ѝ е по-скоро обикновен, а не нещо специално.

Детството на Одри, така както си го спомня тя, било белязано от смяната на местожителства и непрестанните разправии на родителите ѝ, в резултат на което тя станала затворено и много чувствително дете. Семейството живяло две години в изисканата къща на улица „Кейенвелд“, а после се преместило в по-скромна резиденция в близкото селище Линкебек, където Одри прекарала най-хубавите си години. Когато актрисата дошла на бял свят, заварените ѝ братя Ян и Алекс били съответно на осем и на четири години. В самотното ѝ детство те били единствените ѝ другарчета, с които играела.

Малката Одри обожавала баща си, въпреки че той не ѝ обръщал особено внимание. Джоузеф, все по-отдаден на работата, често пътувал до Лондон и съпругата му трябвало сама да се оправя със семейството. Образованието на Одри било оставено изцяло на отговорността на баронесата; тя я научила да чете и да рисува, да се наслаждава на хубавата музика, като същевременно ѝ втъпявала желязна дисциплина, плод на калвинисткото ѝ възпитание. „Като малка — спомня си Одри — ме научиха, че е невъзпитано да привличам вниманието върху себе си и че никога, абсолютно никога не бива да се излагам. Струва ми се, че все още чувам майка ми да казва: «Бъди точна», «Запомни, че първо трябва да мислиш за другите», «Не говори прекалено много за себе си. Ти не си интересна; важни са останалите хора»“.

С течение на времето разприте в семейството станали непоносими. Джоузеф все повече се отчуждавал от съпругата и дъщеря си. Станал отпуснат, мълчалив и потиснат и нямал нищо против да зависи финансово от съпругата си. Почти не се грижел за дъщеря си, към която не показвал никаква обич и това оставило дълбоки следи у актрисата. При това положение родителите на Одри решили да запишат дъщеря си в интернат в Англия, каквато била традицията в заможните семейства. През 1935 година на петгодишна възраст момиченцето отишло в частно девическо училище в Елхам, графство Кент. За първи път то се разделяло със семейството си и не му било лесно да свикне с училищната дисциплина и да живее сред непознати. Одри живеела в училището, когато в края на май същата година, малко

след рождения ѝ ден, баща ѝ си събрал багажа и ги напуснал, без да се сбогува с никого. Това бил един от най-тежките моменти в живота на актрисата и удар, от който никога нямало да се съвземе: „Аз обожавах баща си... Да бъда разделена от него, беше непоносимо за мен. Когато ни напусна, баща ми ни направи неуверени в себе си, може би за цял живот“. Одри нямало да забрави и тъгата на майка си, която до този момент била истинският стожер, на когото се крепяло семейството: „Гледаш лицето на майка си, то е обляно в сълзи и се чувстваш ужасена... На моята крехка възраст да бъда свидетел на мъката ѝ, беше едно от най-тежките изпитания в живота ми. Тя плака с дни, плака толкова, че накрая си мислех, че няма да спре никога“.

Макар да не са известни истинските причини за раздялата, според някои извори Джоузеф бил прахосал почти цялото състояние, което му било поверено да управлява, както и голяма част от парите, които тъстът му бил дал като зестра. Други твърдят, че бил станал алкохолик. Като се има предвид, че главните действащи лица в тази история са се въздържали от всякакъв коментар, се оказва невъзможно да узнаем със сигурност кои обстоятелства са предизвикали разрива. В една красива книга, озаглавена „Одри Хепбърн, един изискан дух“, в която са събрани спомени и частни документи на актрисата, Шон Ферер описва дядо си по следния начин: „... никога не е бил banker и тъжната истина е, че никога не можа да се задържи на определена работа. Беше завършен дилетант и блестеше с това си качество; беше съвършен ездач и пилот на аероплани, говорене тринайсет езика, притежаваше познания по много теми от древната култура и изпитваше страст към оригиналността“.

Всъщност Одри нямало да види отново баща си до 1939 година, когато била на ваканция в Англия в момента, в който Втората световна война била на път да избухне. По-късно актрисата ще признае, че това събитие белязало бъдещите ѝ отношения с мъжете: „... винаги съм се чувствала много неуверена относно обичта на хората и съм била много благодарна за получената любов. Но фактът, че баща ми ни напусна през 1935 година, остана запечатан във всичките ми връзки. Когато се влюбих и се омъжих, през цялото време живеех със страха, че ще ме изоставят“. Баронесата смятала, че след като Одри живее в интерната на училището в Лондон, баща ѝ, който след развода се бил установил в Англия, ще я посещава от време на време. Но за трите години, които

Одри прекарала в интерната, баща ѝ нито веднъж не отишъл да я види. „Ако можех да го виждам редовно — спомня си по-късно актрисата, — щях да се почувствам обичана и щях да повярвам, че имам баща.“

Въпреки че Одри никога не е казвала нищо лошо за баща си, истината е, че през целия си живот се е срамувала от привързаността, която родителите ѝ хранели към зараждащия се фашизъм в Европа. През пролетта на 1935 година майка и баща ѝ събрали фондове и провели акция за привличане на последователи към Съюза на британските фашисти, който бил ръководен от бившия министър от Лейбъристката партия Осуалд Мозли. Само дни по-късно Ела и Джоузеф обяждали в Мюнхен с Хитлер, придружени от някои от най-верните привърженици на Мозли. Както изглежда, бързото прибиране на Джоузеф в Англия се дължало не само на брачните разногласия, но и на нарастващата симпатия, която изпитвал към нацистката идеология и на възможността да сътрудничи на Мозли в новата партия. Трябва да отбележим, че през 1937 година майката на Одри преустановила всякакъв контакт със Съюза на британските фашисти, след като движението показало най-агресивното си и грозно лице. С течение на годините Ела дори съжалила за подкрепата си към Мозли, както и за срещата, която тя и бившият ѝ съпруг имали с Хитлер в Мюнхен.

Онзи период бил особено тежък за Одри, която била далеч от дома си и се чувствала изоставена от баща си. Затвореният ѝ характер също не се различавал от характера на съученичките ѝ от интерната — по-открити и със състезателен дух. Малкото момиче потърсило убежище в нещото, което най-много ѝ харесвало: четенето, музиката, живота на открито и най-вече танците. На шест години Одри открила любовта към танца и в дисциплината на класическия балет щяла да намери според собствените ѝ думи „магически лек“, истинската причина за съществуването си. Директорката на училището заявила на баронесата, че дъщеря ѝ има голям талант да танцува и че си заслужава да продължи да взема уроци. Въпреки затрудненото икономическо положение, в което се намирала, Ела решила да помогне на дъщеря си да се превърне в професионална балерина, каквато била мечтата ѝ.

През лятото на 1939 година, когато Одри започнала да се чувства по-щастлива в интерната, съдбата отново ѝ нанесла неочакван удар. На 3 септември Франция и Англия обявили война на Германия и така

започнала Втората световна война. Баронесата, разтревожена за сигурността на семейството си, решила, че в Холандия — една неутрална страна, ще са в безопасност от нацистките войски. Помолила бащата на Одри да помогне на дъщеря им да напусне Англия, колкото е възможно по-бързо. Шон Ферер си припомня този епизод така, както майка му го била разказала: „Последния път, когато майка ми се е срещнала с баща си, е било в началото на войната. Тогава тя прекарвала лятото в една ферма в Англия. В деня, в който била обявена войната, той отишъл да я потърси в интерната и на бърза ръка я завел до летището в Съсекс, където се качила на един от последните самолети, излитащи от страната. Одри си спомня, че самолетът бил оранжев — националният цвят на Холандия, каквато била дестинацията на полета. Отдалечаващият се образ на баща ѝ, докато самолетът излитал, останал запечатан завинаги в паметта ѝ“.

Одри заживяла с майка си и братята си в малък апартамент в градчето Арнем. Семейство Ван Хеестра отпразнували онази Коледа, без да си давали сметка какви опасности ги дебнели. Противно на предвижданията на баронесата на 10 май 1940 година армията на Хитлер нахлула в страната без никакво предупреждение. Одри току-що била навършила единайсет години и предишната вечер била ходила на театър с майка си, за да гледа своя идол — голямата балерина Марто Фонтейн. За нея и роднините ѝ това било началото на страшен кошмар: „Ако знаехме, че окупацията ще трае пет години, навярно всички щяхме да се самоубием. Мислехме, че всичко ще приключи за седмица, за шест месеца или за една година... Така успяхме да оцелеем“.

Холандия не разполагала с добре подготвена войска и се предала на неприятеля без всякаква съпротива. Започвали пет ужасни години на окупация, през които щели да умрат хиляди холандци, сред които някои роднини и приятели на Одри. В първите месеци на семейство Ван Хеестра било разрешено да остане да живее в дома си, но по-късно, през 1942 година, немците конфискували голяма част от имуществото на фамилията, включително имотите, банковите сметки, ценните предмети и резиденциите. Тогава Одри живеела с майка си, братята си, леля си Мисши и чичо си Ото във фермата в Зихпендаал, която принадлежала на барона. Госпожа Ван Хеестра се притеснявала, че дъщеря ѝ е британска поданица и едва говорела

правилен холандски език. Тя знаела, че ако немските войски разкрият истинската ѝ националност, може да я арестуват или депортират. Тогава именно ѝ хрумнало да промени самоличността на дъщеря си, като я записала в местното училище с името Еда ван Хеестра: „Истинското ми име никога не е било Еда Хеестра. Използвах го в училище, защото майка ми го сметна за по-подходящо, докато трае немската окупация. Моето звучеше прекалено английско“. На Одри не ѝ оставало нищо друго, освен бързо и с много усилия да научи холандски, и изключително внимавала да не говори на английски на публични места.

Когато вече била станала известна актриса, Одри споделила следното относно особеността си: „В продължение на осем години от образованието ми (от 1939 до 1947) говорих холандски. Майка ми е холандка, баща ми е англичанин, но съм родена в Белгия. Така че където около мен се говореше на английски и холандски, а на улицата — на френски. Няма език, който да ми позволява да се отпусна, когато съм изморена, защото слухът ми така и не свикна с една-единствена интонация. Дължи се на факта, че нямам матерен език; това е причината, поради която кинокритиците ме обвиняват, че имам особен начин на говорене“. Онези години на окупация превърнали Одри в полиглот, те били виновни за своеобразната ѝ дикция. „Еlegantната ѝ насечена интонация, почти музикалните извивки на фразите ѝ и удължаването на вътрешните гласни бележат английския на Одри в зрелия ѝ период. Начинът ѝ на говорене е своеобразен и се е оказал несравним: никой глас не може да бъде объркан с нейния“, твърди биографът Доналд Спото.

По време на войната танците се превърнали в основното внимание на Одри. Майка ѝ я записала в консерваторията за музика и танц в Арнем, където девойката продължила с обучението си и с часовете по балет под зоркия поглед на вещица преподавателка — балерината ветеранка Виня Марова. Много скоро започнали да не достигат продуктите от първа необходимост. Почти нямало гориво за отопление и били реквизирали велосипедите, обичайното транспортно средство в страната, за да бъдат претопени за производство на муниции. В суровата зима много граждани били принудени да секат дървета в парковете и да ги използват за отопление, както и да ограбват изоставените домове, търсейки какъвто и да било предмет,

който да продадат на черния пазар. Страната, която дотогава се била радвала на висок жизнен стандарт, много бързо потънала в бедност и била залята от болести.

„Нямахме храна, страхуваме се за живота си, треперехме от бомбардировки... всичко това ме накара да оценя сигурността и свободата... Войната ме превърна в силна личност, която беше страшно благодарна за доброто, което по-късно дойде...“, пише Одри след години. Войната щяла да остави сериозни не само психически, но и физически последици у актрисата. Семейството ѝ познало както останалите холандци негодите и глада; живеели дълги периоди без мляко, масло, яйца, захар и месо, което довело до остра анемия при актрисата. В онези години на оскъдица Одри ходела всеки ден на уроци по балет с празен стомах, което ѝ докарало не един припадък. Лекарите алармирали баронесата, че дъщеря ѝ страда от недохранване, и я предупредили относно крехкото здраве, което щяла да има до края на живота ѝ.

Войната продължавала и Одри познала не само глада, но и депортирането на холандските евреи към нацистките концентрационни лагери, което започнало през 1942 година. Сцените от тези събития впечатлили силно момичето: „Цели семейства с деца на ръце бяха хвърлени във вагони за добитък, дървени вагони, затворени отвсякъде, само с един отвор на покрива. Онези лица гледаха уплашено“, спомня си Одри. Актрисата винаги се е чувствала много близка с холандската си сънародничка Ане Франк — еврейското момиче, родено в същата година като нея, само с един месец разлика. Ане прекарала четири години скрита заедно със семейството си, докато накрая била намерена и депортирана в концентрационен лагер, където умира. Книгата „Дневникът на Ане Франк“, от която Одри можела да цитира цели абзаци, дълбоко я потресла и я накарала да си припомни жестокостта на войната по време на нацистката окупация. „Ане Франк и аз сме родени в една и съща година, живели сме в една и съща страна, изстрадали сме една и съща война с тази разлика, че тя е била затворена, а аз съм била навън. Да прочета дневника ѝ, беше все едно да прочета собствените си преживявания от нейна гледна точка. Това така ме покърти, че вече не съм същият човек.“ Когато след години ѝ предложили да играе Ане Франк, след внимателно премисляне тя отхвърлила предложението. Нямала сили да се върне в онези места,

където била протекла войната и била изгубила най-обичните си същества.

Цялото семейство на Одри, подобно на хиляди холандци, се борило с много кураж срещу нашественика и някои заплатили за това с живота си. Актрисата, само на тринайсет години, присъствала на разстрела на любимия си чичо Ото, брат на майка ѝ, и активист от Съпротивата. Брат ѝ Александър бил затворен и го смятали за изчезнал до края на войната. Ян — по-малкият ѝ брат, който тогава бил на осемнайсет години, се изявявал като един от лидерите на местното съпротивително движение и също бил заловен и депортиран в Германия, където бил принуден да работи във фабрика за муниции. Майката на Одри активно помагала на Съпротивата, като дори криела в дома си нелегални. „В юношеството ми — заявява по-късно актрисата — бях свидетел на беззащитния човешки ужас, видях го, чух го и го изпитах. То е нещо, което не изчезва. Не беше кошмар, аз бях там и всичко това се случи.“

В продължение на тези почти шест години по време на войната класическият балет бил единствената утеха на Одри. Много скоро тя изпъкнала сред останалите ученички от консерваторията на Арнем, която по онова време била център за подкрепа на нелегалното холандско движение. Както много други деца на нейната възраст Одри рискувала живота си, като разнасяла тайни съобщения в чорапите си и служела за свръзка със свалените пилоти от съюзническите войски. Заедно с други свои съученички от балета изнасяли спектакли с цел набиране на фондове. Всичко трябвало да се прави в най-голяма дискретност. „Хората се събираха по къщите — спомня си актрисата — и за да не будим подозрение, нямаше ръкопляскания. Танцувахме в сумрак и със спуснати капаци, за да не привличаме внимание, което беше опасно. Един от моите приятели свиреше на пиано, а майка ми отговаряше за костюмите, които шиеше от стари завеси. Аз, освен че танцувах, измислях и хореографиите. Беше съвсем в реда на нещата холандските деца да рискуват да умрат, за да спасят живота на хора от Съпротивата.“

През есента на 1944 година в Арнем се е провела една от най-кървавите битки в цялата война. От града били останали само развалини, а хиляди британски войници и много цивилни намерили смъртта си при тази офанзива. Реваншът на немците срещу цивилното

население бил жесток: заявили на жителите на града, че ако не се евакуират за двацет и четири часа, ще стрелят по тях без предупреждение. „Майка ми и аз се отправихме към вилата, която дядо ми имаше във Велп. Изкарахме десет дни без храна, докато зъбите ни тракаха от студ в къща, в която нямаше нито електричество, нито отопление“, спомня си Одри. Била най-тежката зима, която преживели за цялата война. Нямали троха хляб да сложат в устата си и за да оцелеят, започнали да ядат луковици на лалета и коприва. В продължение почти на цял месец Одри и семейството ѝ се крили в мазето на къщата, защото се страхували от честите бомбардировки.

Одри никога не забравила датата 4 май 1945 година. В този ден навършила шестнайсет години и най-хубавият подарък, който можела да получи, бил да научи, че войната е свършила. „Втурнах се към прозореца и видях първия контингент от британски войници. За мен свободата има особен мирис: на английски цигари и бензин. Когато излязох да ги приветствам за добре дошли, вдишах тяхното гориво, все едно беше много специален парфюм, и ги помолих за една цигара, нищо, че се разкашлях от нея.“ Холандия била освободена и дългият кошмар отивал към края си. Семейство Ван Хеестра били изгубили всичко: къщата, земите, парите си, но всички били живи. Няколко дни след освобождението Александър, а по-късно и Ян се върнали в Арнем. Спомените от окупацията преследвали Одри през целия ѝ живот, но преживяното ѝ помогнало да съзрее и направило характера ѝ по-силен. Когато войната свършила, тя била недохранена и много слаба физически. Ето какво си спомня тя самата: „През последната зима на войната нямаше какво да ядем. Посрещнах края ѝ напълно анемична, астматична и с всички симптоми, които причинява недохранването. Страдах от тежък едем на крайниците в резултат от възпаление“. Одри тежала четирийсет и пет килограма и се налагало да ограничи уроците си по танци заради крехкото си здраве.

Постепенно Холандия се върнала към нормалния живот, но страната била опустошена. Госпожа Ван Хеестра нямала новини от съпруга си и дори не знаела дали е жив. На Одри не ѝ било известно тогава, че в самото начало на войната баща ѝ бил хвърлен в затвора във Великобритания без съд и присъда по обвинение, че симпатизира на нацисткия режим. Джоузеф Хепбърн-Ръстън трябвало да прекара три години в затвор в Англия и две — в концентрационния лагер на остров

Ман. През 1946 година баронесата се преместила с дъщеря си в Амстердам, където наела малък апартамент. Искала Одри да продължи с уроците по танци. За да можела да се справи с разносните, майката започнала работа като готвачка. Учителка на момичето била прочутата преподавателка от руски произход Соня Гаскел, известна с новаторството си, която била учила и работила при великия Дягилев. Госпожа Гаскел скоро забелязала огромните възможности, които имала Одри, но същевременно изпитвала притеснения от крайната ѝ слабост и от факта, че е на седемнайсет години. Щяло да ѝ се наложи да се бори много сериозно, за да стане професионална балерина.

В онези месеци последиците от опустошенията на войната се проявили у Одри. Тя изпаднала в една от дълбоките депресии, които я преследвали през целия ѝ живот. Още от съвсем малка била изстрадала всякакви нещастия: караниците на родителите си, самотата в интерната, изоставянето от страна на баща ѝ и войната, от която не вярвала, че ще излезе жива. Не ѝ било лесно да общува с хората, а още по-трудно — с връстниците си, чувствала се комплексирана от физиката си: „Бях преживяла две години от войната в голяма оскъдица, без храна, пари, книги, музика, рокли и започнах да компенсирам лишенията, като поглъщах всичко, което попаднеше пред очите ми, по-специално шоколад. Погрознях и станах дебела като балон“. През есента на 1946 година актрисата вече тежала седемдесет и осем килограма, твърде необичайно тегло за балерина. Със строга дисциплина и малко диета успяла да смъкне до петдесет и пет килограма — форма, която поддържала до напреднала възраст.

Преподавателката ѝ Соня Гаскел, виждайки необикновените качества на момичето, му препоръчала да отиде в Лондон, за да напредне в танцовото изкуство в престижното балетно училище на Мари Рамбер. Баронесата, готова винаги да подкрепя дъщеря си и само с петдесет английски лири в джоба, стегнала куфарите отново и се преместили в Англия. Одри си помислила, че като се върне в Лондон, ще има новини от баща си, но се лъжела. Години по-късно, вече призната актриса, тя узнала, че Джоузеф живее в Ирландия с втората си съпруга, и се свързала с него. От своя страна неукротимата Ела Хеестра, която тогава била на четирийсет и седем години, приемала всякаква спорадична работа, за да може да плаща обучението на дъщеря си. Накрая, след като работила като цветарка, готвачка,

детегледачка и продавачка на козметични продукти, тя си намерила постоянна работа като портиерка в една кооперация в елегантния квартал „Мейфеър“. В замяна на задълженията, които изпълнявала, можела да живее с дъщеря си в малък апартамент в сградата без асансьор. Аристократката нямала нищо против да събира боклука и да мие стълбите на кооперацията, докато Одри ходела щастлива на уроците си по балет.

ОСОБЕН ТАЛАНТ

Въпреки че се трудила усилено, за да не отстъпва от нивото на останалите ученички на мадам Рамбер, Одри скоро си дала сметка, че никога няма да стане примабалерина. В продължение на месеци редувала изтощителните уроци с „всякакви дребни ангажименти“. За да подпомогне майка си, актрисата работела като рекламен модел, представяйки сапуни и шампоани. През лятото на 1948 година „Балет Рамбер“ планирал няколкомесечно турне в Австралия и Нова Зеландия. Когато преподавателката обявила имената на балерините, които била избрала, Одри с огромно разочарование разбрала, че не фигурира в списъка. Преподавателката ѝ обяснила това, което вече знаела: била прекалено висока — почти метър и седемдесет, и било трудно да ѝ се намери партньор, а и била започнала с уроците, когато била твърде голяма. Това се оказал един от най-тежките моменти за Одри. „Майка ми — пише синът ѝ Шон в биографията си — просто не можела да се конкурира с балерините, които се били хранили и подготвяли, както трябва, през военните години. Войната била отнела мечтата ѝ. Спомня си, че в онзи ден се прибрала в стаята си и «искала само да умре». Блянът, който подхранвал надеждите ѝ през всички онези години, се бил изпарил.“

Притисната от икономическите проблеми, в края на 1948 година актрисата променила аристократичното си фамилно име с друго, по-дискретно и същевременно по-артистично: Хепбърн. С него тръгнала да търси прехрана, като идеята ѝ била да работи в някое театрално представление. Не ѝ отнело много време да намери нещо, макар да не било точно това, което си представяла. Актрисата била избрана измежду три хиляди кандидатки за кордебалета в лондонската адаптация на комедийния мюзикъл „High Button Shoes“, който не слизал от афиша вече две години на Бродуей. За първи път Одри изкарвала заплата, била с момичета на нейната възраст и чувствала „абсолютна радост от живота“ далеч от желязната дисциплина на учебните зали. Когато постановката слязла от програмата, импресариото Сесил Ландо вече я бил забелязал и ѝ предложил да

работи в нова музикална програма със заглавие „Сос Тартар“. Постепенно Одри стигнала до по-големи изяви на сцената, танцувала в някои музикални номера и дори имала малки реплики като фигурантка.

Сесил Ландо пръв разпознал таланта на Одри Хепбърн като актриса и я подкрепил в първите ѝ стъпки в театъра. Младата жена, решена да стане актриса, започнала да взема уроци по хореография и дикция, но учила и драматично изкуство при известния британски актьор Феликс Ейлмър. Въпреки че мюзикълите, в които участвала по онова време, не ѝ позволили да покаже истинските си артистични заложби, своята личност и обаяние, те не останали незабелязани от критици и зрители. На снимките, които се пазят оттогава, може да се види момиче с огромни изразителни очи, ангелско лице и пленителна усмивка. Тялото ѝ — високо, слабо и източено, нямало много общо с телата на останалите момичета, които се появявали на сцената. Всички били единопдушни, че притежава „особена свежест и някаква духовна красота“.

През лятото на 1950 година Одри, която била на двацет и една години, се запознала с търсача на таланти Робърт Ленард, който ѝ отворил вратата към света на киното. Блестящият и ловък кастинг директор от Британската филмова асоциация и специалист по комедиите предложил на неизвестната тогава актриса да се снима в три филма на неговата продуцентска къща. За Одри, която в онзи период вземала по дванайсет лири седмично и в момента била без работа, предложението на Ленард ѝ се сторило като сън. Първата ѝ роля като актриса на големия екран била на продавачка на цигари в „Смях в рая“. След този филм играла момиче на рецепция на хотел в посредствената комедия „Един див овес“, където се появила само за двацет секунди на екрана и казала една-единствена реплика: „Хотел «Риджънси», добър ден“. Началните изяви на Одри Хепбърн не предвещавали голямо бъдеще.

През 1950 и 1951 година Одри се снимала в шест филма, в които се показвала на екрана за по няколко секунди. Не можела да подбира сценариите, налагало ѝ се да приема всичко, за да плаща сметките, тъй като майка ѝ била останала без работа. „Ако се сумират всичките ми появи на екран от онази година, едва ли ще се получи и една кратка роля“, ще каже по-късно актрисата за тогавашната си кариера. С

надеждата, че ще дойдат по-добри роли, тя подновила договора си с Британската асоциация за още три филма. В следващия — „Приказка за млади съпруги“, актрисата присъствала в цели седем сцени от лентата, макар отношенията ѝ с режисьора да били истински ад. Големият шанс дошъл след няколко месеца с мелодрамата за европейски бежанци в началото на Втората световна война „Тайнствени хора“.

За момента това била най-значимата ѝ роля и умението ѝ да танцува най-после ѝ послужило, тъй като играела млада студентка, която учи балет и успява да стане прочута балерина.

През пролетта на 1951 година, когато Одри започвала да изгрыва като актриса, се запознала с добре сложен господин, седем години по-възрастен от нея богат наследник, който се превърнал в нейния „вечен“ официален годеник. „Запознахме се на един коктейл в «Мейфеър», в Лез Амбасадьор, и веднага бяхме привлечени един от друг. Поканих я на обяд на следващия ден и бързо се влюбихме, а след няколко месеца се сгодихме. Беше жена, която се отдаваше на един мъж, и връзката ни беше сериозна. Станахме много добри приятели“, ще сподели по-късно Джеймс Хансън за идилията си с Одри Хепбърн. Хансън бил английски аристократ, който по време на Втората световна война служел в полка на херцога на Уелингтън. Бил висок, рус, имал вкус към скъпи неща и слава на човек, обичащ хубавия живот. Редовен гост на партита, организирани в киносредите, колекционер на спортни коли и голфър, а последната му приятелка била красивата британска актриса Джийн Симънс. Двойката започнала неочакван романс и много скоро се появили планове за сватба. Още от самото начало майката на Одри не погледнала с добро око на страхотния Джеймс — не харесала лошата му слава на покорител на женски сърца.

Когато през май 1951 година Одри пристигнала на Френската Ривиера, за да участва в продукцията „Американци в Монте Карло“, където имала малка, едва дванайсетминутна роля, през ум не ѝ минавало какво щяло да означава за нея снимането на този филм. Въпреки че лентата била голям провал, съдбата пожелала по време на едни външни снимки в луксозното фоайе на хотел „Пари дьо Монако“ оттам да мине известната френска романистка Колет. Тази много харесвана и ексцентрична писателка се намирала на ваканция в Монте Карло със съпруга си и гостували на принц Рение. Колет била тогава

на седемдесет и осем години и артритът я принуждавал да се движи с инвалидна количка или да пази леглото, а състоянието ѝ изисквало постоянни грижи. Ала умът ѝ продължавал да е бистър както винаги. В Съединените щати продуцентите на театралната адаптация на прочутия ѝ роман „Джиджи“ за Бродуей, публикуван през 1945 година, търсели актриса за главната роля. Когато влязла във фойето и видяла Одри да играе, Колет възкликнала: „Тази млада непозната жена е моята Джиджи, от главата до петите“.

Колет и съпругът ѝ поканили Одри в апартамента си в хотела още същия ден с намерението да се запознаят. Актрисата си спомня този епизод, който щял да промени живота ѝ завинаги, по следния начин: „Попитаха ме дали бих искала да участвам в спектакъла, и аз им отговорих: «Не мога, никога не съм играла в театър! Балерина съм, никога не съм говорила на сцена». А Колет ми каза, че щом съм балерина, ще мога да се справя“. Писателката успяла да убеди неуверената Одри да приеме да играе ролята на Джиджи, за която толкова други актриси бленували. Всичко се случило много бързо и въпреки че Одри била доста неопитна, дълбоко в себе си тя си помислила, че не може да пропусне тази възможност, която животът ѝ поднасял. „Джиджи“ била началото на бляскава звездна кариера.

Сватбените планове с представителния Джеймс Хансън за момента трябвало да бъдат отложени. По-късно актрисата си спомня за изненадващия успех, който я споходил през онази 1951 година: „Оказах се в тази професия случайно. Бях неизвестна, неуверена, неподготвена и много слаба. Работих здраво, признавам го, но продължавам да не разбирам как се случи всичко това“. Преди да напусне Лондон, за да започне репетициите на „Джиджи“ в Ню Йорк, „Парамаунт“ я забелязали и ѝ направили пробни снимки за филм, който щял да се снима в Италия. Търсели европейска актриса, която да се въплъти в принцеса, която се влюбва в американски журналист в Рим. Макар дълго време първият им избор за тази роля да била британската актриса Джийн Симънс, трудните преговори с Хауърд Хюз, с когото имала договор, провалили проекта. При все това режисьорът и ветеран в професията Уилям Уайлър нито за миг не се двоумил — за него Одри била перфектната кандидатка. Преди да замине за Съединените щати, неопитната и почти неизвестна актриса

била получила ролята на принцеса Ан във филма „Ваканция в Рим“, както и заплата от 12 500 долара.

В края на октомври Одри отпътувала сама за Ню Йорк на борда на кораба „Куин Мери“. През следващите седмици се потопила напълно в репетициите на „Джиджи“, като се опитвала да крие нервността и мъката си. Одри не била театрална актриса и фактът, че трябвало да дебютира на Бродуей с главна роля, я изпълвал с несигурност. Когато най-после се състояла премиерата на пиесата на 24 ноември 1951 година, майка ѝ Ела и годеникът ѝ Джеймс Хансън седели на първия ред, за да ѝ вдъхват сили. След представлението баронесата отишла в гримьорната, за да прегърне дъщеря си, без да ѝ направи никакъв комплимент обаче. „Скъпа, игра много добре най-вече като се има предвид, че нямаш талант“, били единствените и не особено ласкави думи на майката. Реакцията на критиката за постановката била повече от вяла, при все това всички хвалели „спонтанното, ярко и заплениващо“ изпълнение на Одри. На двайсет и две години от напълно непозната тя се била превърнала в известна и обещаваща актриса. В този толкова хубав момент Джеймс отново поискал ръката ѝ и ѝ подарил венчален пръстен. На 31 май 1952 година, след шест месеца с пълни зали, Одри се завърнала в Европа, за да започне веднага снимките на „Ваканция в Рим“. Обявената сватба още веднъж трябвало да се отложи.

Независимо от успеха, който била пожънала в Ню Йорк, Одри продължавала да е нерешителна актриса, изпитваща истинска сценична треска. „Бях звезда, която не виждаше собствената си светлина“, казала тя веднъж на големия си син Шон. Все така неспособна да открива най-добрите си качества и отново потънала в море от съмнения, Одри пристигнала в Рим, за да се подготви за ролята си. Режисьорът Уилям Уайлър успял да убеди Грегъри Пек — тогава голяма звезда, да приеме ролята на американския журналист във „Ваканция в Рим“. Още от първия миг химията между двамата актьори се получила, както го отразяват някои сцени от филма. „В Одри нямаше и помен от дребнавост, нито егоизъм... Не беше клюкарка, предателка, дребна душичка, нито амбициозна, характеристики, които изобилстват в този бизнес. Истината е, че е много лесно да обичаш Одри“, заявил актьорът. С великодушен жест Грегъри Пек настоял неговото име и името на Одри да се появят на

един ред; бил убеден, че младата актриса ще получи „Оскар“ за тази си роля.

По изискване на режисьора филмът бил сниман из улиците на Рим, което довело до сериозни проблеми. Горещината през лятото била непоносима, а минувачите се струпвали, за да видят отблизо двете звезди. Ала независимо от спънките и въпреки перфекционизма на режисьора, който ги карал да повтарят до изтощение сцените, Грегъри Пек си спомня с много топли чувства за тези снимки. Филмът пожънал категоричен успех сред критиката и публиката и Одри бързо станала известна. Така както бил предсказал Грегъри Пек, получила „Оскар“ за най-добра актриса, състезавайки се с актриси от класата на Ава Гарднър и Дебора Кер.

Макар на 26 август 1952 година „Ню Йорк Таймс“ да съобщил на читателите си, че госпожица Одри Хепбърн се омъжва на 30 септември, актрисата отложила за трети път сватбата. След края на снимките в Рим Одри се чувствала изтощена, а през октомври ѝ предстояло турне в Съединените щати с пиесата „Джиджи“. Потисната от това положение, актрисата развалила годежа си с Джеймс Хансън. Сега най-важното в живота ѝ била кариерата на актриса и не можела да отделя време за любовни връзки. За Одри бракът бил нещо сериозно, искала да има деца и да може да е до тях. Не желала да повтори грешките на майка си, която се била омъжила и развела два пъти. „Ваканция в Рим“ предполагал пробив в кариерата ѝ и началото на едно голямо приятелство с Грегъри Пек. Макар по онова време да е имало много спекулации относно романс между двамата, то те са били много далеч от реалността. Изразявайки почитта си към актьора, Одри, много разчувствана, казала следното за него в „Кенеди Център“ в Ню Йорк: „Грегъри Пек е най-истинският актьор на нашето време... На твоята щедрост дължа моята кариера. Заради твоята смелост, почтеност и преданост имаш моето най-дълбоко уважение, заради твоето приятелство, доброта и чувство за хумор имаш цялата ми любов“. Когато Одри била вече много болна малко преди да почине, актьорът всеки ден ѝ изпращал букет от бели и розови цветя — любимите ѝ багри.

През лятото на 1953 година Одри пътувала до Лондон за премиерата на „Ваканция в Рим“ във Великобритания. Баронеса Ела ван Хеестра организираща вечеря в чест на дъщеря си и поканила

актьорите и персонала от „Парамаунт“. Сред присъстващите бил известният фотограф и английски дизайнер Сесил Бийтън, който останал като омагьосан от Одри. „Притежаваше нов вид красота — спомня си след време дизайнерът, — голяма уста, черти, характерни за Централна Европа, силно гримирани очи, къса коса, дълги лакирани нокти, чудесна гъвкава фигура... Още в мига, в който я зърнах, открих магическото ѝ въздействие, тя поражда вълнуваща симпатия, все едно става дума за малко сираче.“ Бийтън се превърнал в най-ревностния ѝ почитател и създал за нея прекрасен гардероб и сценография за известния ѝ филм „Моята прекрасна лейди“.

Грегъри Пек присъствал на вечерята на Одри заедно с приятеля си Мел Ферер — актьор и режисьор. Когато го представили на актрисата, Мел останал впечатлен от красотата ѝ — „очите ѝ ме омагьосаха“, ще си признае той — и я поздравил за актьорската ѝ игра във „Ваканция в Рим“. Тя от своя страна направила същото и похвалила изпълнението му в забравимата комедия „Лили“ (1953), в която Мел се въплъщавал в затрогващ кукловод.

Истината е, че двамата актьори веднага установили, че мислят сходно, и били силно привлечени един от друг. Дватама имали общи вкусове. Мел бил актьор, писател, танцьор и режисьор. Той бил дванайсет години по-голям от нея, но разликата във възрастта не била пречка за тях, независимо че Одри била наивна и влюблива двайсетинагодишна млада жена, а той врял и кипял в живота мъж, баща на четири деца и женен три пъти.

„Запознахме се, хареса ми, обикнах го и се омъжих за него“, казала Одри, спомняйки си за Мел Ферер. Когато актрисата го видяла за първи път на празника, организиран от майка ѝ в нейна чест, Мел бил второразреден актьор, правещ опит, но не особено убедителен, да успее в Меката на киното. Мелчор Гастон Ферер, както било истинското му име, тогава бил на трийсет и шест години, строен, възпитан и представителен мъж, който се харесвал на жените. Син на уважаван испански хирург и ирландска дама от висшето общество на Ню Джърси, той бил роден в Елберон, но отраснал в Ню Йорк. В продължение на две години Мел учил в престижния Принстънски университет, където веднага започнал да участва в театралните проекти на академичната общност. През 1937 година, след като изоставил следването и постигнал известен успех като писател на

детска литература, се оженил за скулпторката и кандидат-актриса Франсис Пилчард, която му родила две деца. Година по-късно, принуден от затрудненото си финансово положение, актьорът се преместил в Бродуей, където дебютирал като танцьор. През следващите две години Мел играл незначителни роли в три пиеси на Бродуей. Несъмнено нестабилната му артистична кариера и неспокойният му дух нямало да му помогнат да постигне бляскавия успех, до който щяла да се издигне Хепбърн.

Към 1940 година Мел, виждайки, че кариерата му като актьор няма особено бъдеще, работел за радиото, а по-късно се изявявал като писател и филмов режисьор за „Колумбия Пикчърс“, където направил филми, които не оставили голяма диря в киното. Докато се опитвал да пробие, Мел се развел с Пилчард и се оженил за Барбара Трип, от която имал още две деца. Буйният му сантиментален живот го отвел през 1942 година до нов брак с Франсис, която продължавала да е негова съпруга, когато се запознал с Одри през онзи месец юли. През 1953 година Мел Ферер след двайсет години в професията бил постигнал първия си успех на големия екран с филма „Лили“, в който участвал заедно с Лесли Карол. При все това кариерата му се намирала в мъртва точка и в перспектива не го очаквал никакъв значим ангажимент.

Освен привличането, което Мел изпитал към Одри, актьорът предусетил, че кариерата му би могла да потръгне, ако разчита на подкрепата на тази очарователна млада жена, която се била влюбила в него като ученичка. Одри, която не могла да запълни празнотата, оставена от напусналия ги баща, намерила в Мел зрял, внимателен и грижлив мъж, с когото да свие гнездо. Но докато настъпел този момент, техните пътища щели да се разделят, което се дължало на бъдещите им професионални задължения. Мел трябвало да се върне в Лондон, за да довърши дублажа на филма си „Рицарите на крал Артур“, а Одри щяла да замине с майка си за Сен Жан дьо Луз на френското крайбрежие, където я очаквала полагащата й се почивка преди започването на снимките на следващия филм — „Сабрина“. Когато си вземали довиждане, Одри помолила Мел, ако някога се натъкне на театрална пиеса, която според него ще могат да направят заедно, да си спомни непременно за нея. Много скоро щели да се срещнат пак и тогава кариерата на Одри щяла да остане на втори план.

В първия си филм — „Ваканция в Рим“, Одри изпъкнала с изисканите си маниери, естествената си елегантност и добрия си вкус при избора на гардероб. В действителност актрисата, както щели да признаят и стилистите ѝ, „разбирала от мода повече от всяка друга актриса тогава“ и имала много ясна представа, какъв образ иска да изгради на големия екран. Била с тяло на манекенка — височина един и седемдесет и талия петдесет сантиметра и можела да си позволи да се облича и по-екстравагантно. Но Одри криела зад смирения си вид голяма доза непокорство и отказвала да следва модата; никога не си сложила подплънки на раменете или високи токчета, отказала да увеличи и бюста си. По нейно време, когато в Холивуд властвали сластолюбиви актриси, като Мерилин Монро, нейният андрогенен вид, изразяващ се в къса коса и не особено изразени форми, представлявал истинска новост. Още от началото актрисата приела толкова насериозно въпроса за избора на костюмите във филмите си, че дори със свойствената си учтивост успяла да даде на дизайнерите ясно да разберат, че никога няма да облече модел, който не е предварително одобрен от нея. „Думата «стил» се използва като определение на много неща. При майка ми беше продължение на вътрешната красота, която се основаваше на дисциплина, уважение към другите и надежда в човечеството. Стилът ѝ беше с чисти и елегантни линии, защото вярваше в силата на простотата. Ако тогава беше извън времето, то се обяснява с факта, че залагаше на качеството. А ако днес продължава да е икона за стил, то е, защото, след като откри своя look^[1], му остана вярна до края на живота си. Не попадна в капана на модата, но я използваше като инструмент за допълване на имиджа си“, казва за нея синът ѝ Шон.

След успеха на „Ваканция в Рим“ към Одри завалили предложения за работа в Холивуд. Следващият ѝ филм с „Парамаунт“ бил „Сабрина“, режисиран отново от Били Уайлдър, и в него участвала редом с двама велики актьори: Хъмфри Богарт и Уилям Холдън. Преди започването на снимките Одри и майка ѝ отишли в Париж, за да посетят ателието на известен дизайнер, препоръчан им от аудио „Парамаунт“. Ставало дума за Юбер дьо Живанши — ученик на Баленсиага, който тогава бил на двайсет и шест години и заедно с Кристиан Диор и Ив Сен Лоран бил една от големите надежди на френската мода. Любопитната случка от първата среща между

актрисата и известния модист вече е част от легендата за Одри Хепбърн. Дватамата остават заедно четирийсет години, свързани от единомислие и искрено приятелство.

В края на юли Одри неочаквано посетила ателието на Живанши, за да избере някои модели за филма „Сабрина“. Помощникът на модиста съобщил, че е пристигнала госпожица Хепбърн, и дизайнерът излязъл да я посрещне, като смятал, че става дума за известната актриса Катрин Хепбърн. Ето как модистът си спомня деня, в който се запознал с жената, която се превърнала в неговата най-добра приятелка и муза: „Озовах се пред млада жена, облечена като гондолиер. Замръзнах на мястото си. Но още повече се смаях, когато тя ме помоли да изработя гардероба ѝ за следващия ѝ филм — «Сабрина». Тогава бях прекалено зает, за да приема. Но чарът ѝ ме спечели и я посъветвах да избере някои от роклите от колекцията ми. Тя ми призна, че се е влюбила в тоалетите ми, когато снимала във Франция «Монте Карло, бейби», но не можела да си ги купи“. Одри взела костюм от сива вълна, дълга и прилепнала по тялото бяла рокля без презрамки за празнични случаи, избродирана с цветя и с дълъг шлейф, който можел да се маха, както и черна рокля за коктейл с моряшка якичка, завързана на раменете с тънки връзки. След тази първа среща Одри и Живанши създали заедно един легендарен стил, който превърнал актрисата в модна икона.

От филма „Клоунско лице“ (1956) нататък Одри включвала във всичките си договори клауза, в която се посочвало, че Живанши ще прави гардероба ѝ. Черният костюм и малката шапка, която актрисата носи в най-известния си филм — „Закуска в Тифани“, отворили пътя на славата на Живанши в Съединените щати. От този момент образът на актрисата се променил завинаги. С геометричните си и дискретни модели модистът подчертавал нейната простота, елегантност, стилна фигура и андрогенен вид. Роклите на Живанши, които Одри носела извън големия екран, много скоро ѝ отредили място сред едни от най-добре облечените жени на света. Носенето на дрехи на Живанши давало сигурност на актрисата: „Когато нося бяла блуза или рокля, създадена за мен, имам усещането, че съм на сигурно място, и тази защитеност е много важна за мен. Само с неговите дрехи се чувствам себе си“.

Когато журналистите питали Живанши дали е горд, че е създал „стила Хепбърн“, той галантно отричал да има тази заслуга. Не спирал да повтаря, че Одри е неговата муза, но че тя е създала собствения си стил: „Одри беше прецизен човек и голям професионалист. Никога не закъсняваше и никога не изпадаше в гневни изблици. За разлика от много свои изтъкнати колежки не се държеше като глезена звезда. Знаеше много добре как да оформи един силно въздействащ и независим образ. Винаги добавяше по нещо към моделите, които създавах за нея — някой личен детайл, благодарение на който цялостният тоалет да изпъкне още повече... Имаше всичко: чар, блясък и строга елегантност. Одри сияеше еднакво и в празнична рокля, и в бански костюм. Личността ѝ беше по-силна от всеки неин тоалет“.

[1] Външен вид (англ.). — Б.пр. ↑

ИСТИНСКАТА ОДРИ

Снимките на филма „Сабрина“ не били толкова приятни, колкото на „Ваканция в Рим“, до голяма степен заради напрежението между двамата главни актьори: Хъмфри Богарт и Уилям Холдън. Богарт бил тогава на петдесет и четири години, имал неприветлив характер и увлечението му по алкохола било известно на всички. От своя страна Холдън, на трийсет и пет години, бил най-изкусителният мъж за момента. Съперничеството между двамата се усетило ясно от първия миг и в студиото се нагнетила особена атмосфера. Одри издържала със стиснати зъби драмата, която прехвърляла границите на снимачната площадка. Работата по филма започнала през септември 1953 година и външните снимки били направени в богаташка къща в Глен Коув, Лонг Айлънд. По време на снимачния процес Одри изживяла страстен романс с Уилям Холдън — алкохолик и измъчен актьор, женен за актрисата Бренда Маршал и баща на две деца. Както изглежда, връзката им приключила в деня, в който свършили и снимките. Тогава Холдън признал на Одри, че си е направил вазектомия и не може да бъде баща. Хепбърн, за която да създаде семейство, винаги е било най-важното нещо в живота, отрекла да са имали идилична връзка и заявила, че между тях съществувало само голямо приятелство. За Холдън обаче Одри била голямата любов на живота му.

След премиерата на „Сабрина“ — съвременна приказка за принцове и принцеси, в която дъщерята на шофьор, работещ за заможно и влиятелно семейство, от малка си мечтае да се омъжи за един от двамата наследници, Одри се върнала на сцената на Бродуей, за да участва в постановка заедно с Мел Ферер. Актьорът бил приел съвсем насериозно онова, което Одри му била казала на празника, на който се запознали, и през ноември се появил отново в живота ѝ, готов да работи с нея на театралната сцена. Мел, който току-що се бил развел с жена си, дал на Одри да прочете театралната адаптация на „Ондин“ — разказ от Жан Жироду. Одри, която искала да забрави връзката си с Холдън, приела предложението, без да му мисли много. От „Парамаунт“ позволили на звездата да играе в пиесата, но само за

период от шест месеца. Одри, винаги неуверена и уплашена, че няма да се хареса на публиката, потърсила емоционална подкрепа в Мел. Двата се влюбили и докато представлението присъствало в театралния афиш, те заживели в апартамент под наем в квартал „Гринуич Вилидж“ в Манхатън и дори започнали да правят планове за сватба.

Премиерата на „Ондин“ се състояла на 18 февруари 1954 година и Одри получила превъзходни отзиви от критиката, която отново изтъквала грацията и очарованието ѝ на сцената. Играта на Мел обаче не била убедителна за критиците. „Липсват му дълбочина, елегантност и въображение“, казал за него „Ню Йоркър“. Точно обратното, изтъквали „магическата интелигентна и възхитителна“ игра на Одри. Това била една незабравима година за актрисата. В една и съща седмица тя получила първия си „Оскар“ в категорията за най-добра актриса на 1953 година за „Ваканция в Рим“, а няколко дни по-късно — и наградата „Тони“ за главната роля в „Ондин“. На двайсет и четири години и за рекордно кратко време тя била пожънала успех в Холивуд и на Бродуей. Мел бил много горд с наградите, които годеницата му Одри получила. Баронеса Ван Хеестра обаче била студена и се държала дистанцирано с дъщеря си. Веднъж заявила пред един журналист: „Не мога да си припиша никаква заслуга за таланта, който Одри евентуално има. Ако това наистина е талант, то той ѝ е дар от Бога. По същия начин бих могла да съм горда от синьото в небето или от картините на фламандските майстори, изложени в Кралската академия на изящните изкуства“.

Когато през юли пиесата престанала да се играе, Одри се чувствала изтощена и се намирала на ръба на нервна криза. Всичко се било случило твърде бързо и за нея се оказвало трудно да се справя с неочаквания успех. „Все още не бих казала, че съм се научила да играя“, ще заяви тя с обичайната си скромност. Одри ставала все по-уязвима и потъвала в тъга въпреки наградите и предложенията за работа, които се трупали на бюрото на агента ѝ. Започнала да пуши по няколко кутии на ден и лекарят ѝ препоръчал да си вземе истинска ваканция. От друга страна, Мел също я притискал, защото ѝ бил предложил брак и очаквал отговор от нея. Именно тогава, придружена от майка си, която винаги се била противопоставяла на този съюз, тъй

като смятала актьора за прекалено светски настроен човек, и от Мел, напуснала Ню Йорк и потърсила спокоен пристан в Швейцария.

На 24 септември 1954 година Одри Хепбърн и Мел Ферер се оженили в частен параклис от XIII век в швейцарското градче Бургенсток, на брега на Люцернското езеро. Била обикновена церемония в тесен кръг, на която присъствали едва дваайсетина гости. Одри била облечена в рокля от бяла органза с кръгло деколте, модел на Живанши, и носела украса от бели цветя в косата си. Поради ангажиментите на Мел Ферер меденият месец се ограничил до три безоблачни дни в една швейцарска хижа. В края на септември младоженците заминали за Рим, където актьорът снимал филм. След сватбата двойката наела къща в близост до ваканционното селище Анцио на около четирийсет километра от Рим. „Къщата беше разположена сред лозя и там живеехме в компанията на няколко гълъба, две магарета, три кучета и девет патици“, припомня си покъсно Одри. Когато се омъжила, актрисата смятала, че бракът е „ангажимент на пълен работен ден“, който очевидно бил несъвместим с професията ѝ. Поради тази причина решила да се усамоти в дълбоката провинция и да се отдаде на отмора, грижи по градината и да се научи да готви италиански ястия. Искала да забременее, защото да бъде майка, за нея било най-важното нещо в живота: „Родих се с огромната необходимост да получавам обич и изпитвам страхотна нужда да я раздавам. Когато бях малка, често поставях майка ми в неудобно положение, защото, докато вървахме по улицата, се опитвах да изкарвам новородените от количките им. Мечтаех да имам свои деца. Целият ми живот се събира в едно-единствено нещо: не само да получавам любов, но и да изпитвам отчаяна нужда да я раздавам“.

На 4 февруари 1955 година Одри отишла на премиерата на „Сабрина“ в Париж и появата ѝ във френската столица предизвикала голямо вълнение. Филмът се радвал на пълното одобрение на критиката, а отбелязал и касов успех. Академията отново я номинирала за „Оскар“ за най-добра актриса за ролята ѝ в модерната приказка за Пепеляшка. Актрисата винаги щяла да се идентифицира с героинята на Сабрина — романтично, наивно и мечтателно момиче като нея. През март Одри била бременна и възможността да бъде майка я изпълвала с голямо щастие. Но радостта на двойката продължила кратко. Актрисата направила спонтанен аборт и както тя

самата признава: „Това е моментът, в който бях най-близо до това да полудея“. Одри изпаднала в дълбока депресия и се опитала да се съвземе от удара в тиха триетажна вила пол наем в Швейцария — страната, в която двойката решила трайно да се установи. Заобиколена от природата и кучетата си, които обожавала, тя постепенно възвърнала своя ведър дух и здравето си. Мел обаче, разтревожен от апатията ѝ, я убедил да работят заедно в една амбициозна продукция: адаптацията на романа „Война и мир“ на Толстой.

Мел Ферер имал повече опит в света на киното от съпругата си и, изглежда, контролирал артистичната кариера на Одри. За съжаление на мнозина той се превърнал в нещо като представител на актрисата и стигнал дотам да оспорва финансовите клаузи в договорите ѝ заедно с нея. Одри и Мел, въпреки че имали общи хобита и вкусове, в действителност били много различни. За актрисата, не толкова амбициозна, колкото съпруга си, славата нямала никакво значение и професионалната ѝ кариера била на втори план. Повече се вълнувала от това да създаде семейство, отколкото да е аплодирана кинозвезда. Мел изобщо не успял да проумее, че желанията им — неговите и на съпругата му, са напълно несъвместими. Когато през юли 1955 година излязло съобщение, че двамата ще са главните герои във филма „Война и мир“ с режисьор Кинг Видор, тръгнали слухове относно влиянието, което Мел упражнявал върху съпругата си при избора на работните проекти, както и относно облагодетелстването на собствената му кариера.

След сложните и изтощителни снимки на „Война и мир“ в Рим Одри, която вече била една от най-добре платените актриси в света, я очаквал проект, свързан отново с нейната голяма страст: танца. Ставало дума за филма „Клоунско лице“ с режисьор Стенли Донън. Въпреки че била изморена и отново ѝ се искало да се оттегли в къщата си в Швейцария, не могла да отхвърли предложението да пее и да танцува в романтичен мюзикъл заедно с идола си — великия Фред Астер. „Може да е последната и единствена възможност, която имам, за да работя с прелестната и велика Одри Хепбърн. Няма да я пропусна. Точка“, ще заяви легендарният балетист, който току-що бил овдовял и бил на петдесет и седем години. От своя страна актрисата, за която Фред Астер бил най-добрият танцьор в Холивуд, била видимо нервна при запознанството си с него в студиото. Репетициите наистина

се оказали тежки и Одри трябвало да работи по шестнайсет часа на ден, за да е на висотата на колегата си. При все това опитният танцьор я улеснил значително: „Когато се озовах пред тази легенда и го видях толкова добре сложен, елегантен и изискан, сърцето ми подскочи. Тогава внезапно усетих една ръка около кръста си и с неподражаемо изящество и лекота Фред ме вдигна от пода. Усетих емоцията, за която са мечтали много жени в някакъв момент от живота си... да танцуват, дори само веднъж, с Фред Астер“. „Клоунско лице“ бил нов успех за Одри благодарение не само на изпълнението ѝ, но и на елегантните и бляскави тоалети, които Живанши бил създал за нея, на прекрасната операторска работа на Ричард Аведън и на чудесните танцувални сцени, в които актрисата най-сетне дала воля на емоциите си.

Одри навършила два̀сет и седем години по време на снимките на „Клоунско лице“, а Фред Астер чествал петдесет и седмия си рожден ден. В повечето филми, в които актрисата участвала в началото на кариерата си, актьорите в главните мъжки роли били три пъти по-възрастни от нея. След като работила с Грегъри Пек, Богарт, Хенри Фонда и Фред Астер, следващата ѝ кинематографична двойка щял да бъде един застаряващ Гари Купър, с когото щяла да се срещне във филма „Следобедна любов“ отново под режисурата на Уайлдър. Разликата във възрастта между Одри, която със своята физика изглеждала винаги като девойка, и нейните екранни партньори отнемала от достоверността на любовните истории, които се представяли. Публиката обаче, изглежда, нямала нищо против тази подробност, защото всеки нов филм бил категоричен успех. Докато навършила трийсет години, очарователната Одри не е играла с актьори на нейната възраст.

През 1957 година Одри решила да се оттегли за известно време от киното и телевизията. Искала да помисли за бъдещето си, чувствала, че кариерата ѝ се намира в застой. Знаела, че премиерата на „Клоунско лице“ пожънала огромен успех, чула и чудесните критики, които изтъквали, както обикновено, чара и непринудеността ѝ. Но Одри била притеснена, защото ролите, които била играла до момента, се повтаряли: или ставало дума за прелестна и наивна девойка, която омагьосва големи мъже в забавни комедии, или за красива аристократка в исторически драми, като „Война и мир“. Така че, когато нейният агент ѝ изпратил телеграма с предложение за една напълно

различна от играните досега роля, основана на роман с голям успех, Одри приела да прочете книгата. Така „Историята на монахинята“ стигнала до нея и тя погълнала страниците на книгата за два дена.

Когато накрая приела да изиграе сестра Люк, роля, мислена първоначално за Ингрид Бергман, Одри се озовала пред най-дълбокия и сложен персонаж в цялата си кариера. Романът и филмът били създадени по действителната история на белгийската монахиня Мари-Луиз Абет, истинската сестра Люк, която в продължение на девет години работила в Конго, грижейки се за най-нуждаещите си, а после захвърлила расото, за да стане медицинска сестра по време на войната. Одри имала шанса да се запознае лично с Мари-Луиз преди снимките и това завинаги променило живота ѝ. Още от началото оприличила себе си на главната героиня от историята: както сестра Люк, така и тя била родена в Белгия, и двете познавали ужаса на нацисткото нашествие, вътрешните им конфликти също били доста сходни. Въпреки веселия си характер Одри била жена, склонна към вътрешно анализиране както монахинята, в която се въплъщавала. „Имах много кратка младост, почти никакви приятели, малко забавления и никаква сигурност. Нима е изненадващо, че станах интровертна личност?“, ще каже тя след време.

Без прекрасните си тоалети, които Живанши правел за нея, почти без грим и облечена само в монашеско расо, актрисата трябвало да прибегне до изражението на лицето си, най-вече на погледа си, за да покаже водовъртежа от чувства, които изживявала сестра Люк. Одри се подготвила добре за тази роля, която щяла да остане в историята на киното. Освен че прекарала няколко дни във френски манастир, за да познае на собствен гръб строгия и скромнен живот на монахините, тя посетила и болница за умствено болни и друга — за прокажени, намиращи се на река Конго. Снимките продължили два месеца в бившето Белгийско Конго и били много тежки заради високите температури — между 37 и 54 градуса по целзий — и неудобствата, които целият екип се налагало да понася. „Не бях виждал по-дисциплиниран, по-вежлив и по-отдаден на работата си човек от Одри. В нея нямаше прекомерно его, никога не искаше специални неща и показваше най-голямо уважение към колегите си актьори. Доказа на себе си, че е голяма актриса в една трудна и взискателна роля“, казва по-късно режисьорът на филма Фред Цинеман.

Въпреки че Одри издържала на задушавашите горещини и влага, както и на насекомите и змиите, които присъствали през цялото време на снимките, при завръщането си от пътуването здравето ѝ се разклатило. В Рим, където продължил сложният снимачен процес на филма, Одри внезапно получила бъбречна криза. Не се наложило да влиза по спешност в болница, но трябвало да отложат снимките с няколко дни. Въпреки тези препятствия за Одри това били най-добрият ѝ филм и роля, с която се гордеела най-много, както споделил по-късно синът ѝ Шон. Когато през юли 1959 година излязла премиерата, критиките били ласкави и всички били на мнение, че изпълнението ѝ е едно от най-добрите за момента. Пътуването до сърцето на Африка и опознаването на нуждите на хората от първа ръка преобразили Одри, така както променили и героинята от историята. В едно писмо, адресирано до авторката на романа Катрин Хулм и до бившата монахиня Мари-Луиз Абет, с която Одри била установила близки отношения, продължили и след завършването на филма, тя написала: „Всичко, което мога да ви кажа, е, че всякаква прилика между сегашната Хепбърн и тази отпреди месец януари 1958 година е чиста случайност. Видях, чух и научих толкова, обогатих се с толкова неща, които изживях, че се чувствам друг човек. Когато започнах да прониквам по-дълбоко в ума и сърцето на сестра Люк, се наложи да задълбая по-дълбоко и в мен самата...“.

През есента на 1958 година Одри била отново бременна. Тъй като била ангажирана с роля във филм, режисиран от Джон Хюсгън, тя не можела да се оттегли на спокойствие в швейцарския си пристан, както ѝ се искало. Актрисата запазила в тайна състоянието си и започнала снимките на странен уестърн със заглавие „Непрощаващите“ с участието на Бърт Ланкастър. Филмът се снимал в пустинята, в покрайнините на Дуранго, Мексико, при много тежки и сурови условия. Освен задушавашата горещина, вятъра и праха Одри, която играела една не особено убедителна индианка от племето кайова, трябвало да язди без седло арабския жребец Диабло. Макар да била добра ездачка, актрисата претърпяла тежък инцидент в една от сцените, в която била яхнала Диабло. Конят се изправил на задните си крака и Одри изхвърчала и паднала ужасяващо на земята. Счупила си четири гръбначни прешлена, наранила си глезените, едната китка и мускулите на гърба. Лекарят, който я обслужил на снимачната

площадка, си помислил, че повече няма да може да ходи. Но инцидентът приключил с няколко седмици покой. Интересното било, че в този период за нея се грижела Мари-Луиз Абет, Христовата невеста, чийто кивот била изиграла в „Историята на монахинята“. Месец по-късно снимките били подновени и Одри отново яздела същия кон, както била обещала на режисьора.

Слез ужасяващото падане актрисата си помислила, че може да е изгубила детето си, но това не се случило. През май обаче след премиерата на филма тя пак абортирала спонтанно. Според биографа ѝ Доналд Спото актрисата започнала да ражда, но детето се появило мъртво. Одри потънала в депресия и се затворила в къщата си в Бургенсток, за да си почине през времето, което оставало до края на годината. Направила само едно изключение и то било, за да отиде на премиерата на „Историята на монахинята“ в Лондон. В онази вечер била много елегантна както винаги, но изглеждала тъжна и слаба; била на трийсет години и сякаш била остаряла. „Толкова исках да имам дете, че абортите се оказваха по-мъчителни от всичко друго в живота ми, включително развода на родителите ми и изчезването на баща ми.“ Одри била толкова отчаяна и паднала духом, че отказала да участва във филм на режисьора Алфред Хичкок, към когото била поела ангажимент. Във филма имало една много тежка сцена с изнасилване, която липсвала в първоначалния сценарий, и тя сметнала, че няма сили да я изиграе. Режисьорът не ѝ го простил, въпреки че, както изглежда, отново се сетил за нея, когато търсел изпълнителка за главната роля в „Птиците“.

Именно в този деликатен момент от живота на Одри семейство Ферер предприели пътуване до Ирландия по причини, които така и никога не станали публично достояние. Когато Одри се върнала от Белгийско Конго, съпругът ѝ Мел бил успял чрез международния Червен кръст да открие местонахождението на бащата на актрисата. „Майка ми и той често разговаряха за това и Мел си даде сметка, че това е важна тема, която стои отворена в живота на съпругата му. Дори след двайсетгодишно отсъствие, когато Одри се срещнала отново с баща си, той бил неспособен да ѝ покаже дълбокото възхищение и любов, които изпитвал към нея“, пише Шон Ферер в биографията си. Джоузеф Хепбърн-Ръстън живеел в Дъблин с втората си съпруга и макар от двайсет и пет години да не бил виждал дъщеря си, бил следил

внимателно възходящата ѝ кариера. Не била лесна среща и когато се озовали един срещу друг, никой от двамата не показал и най-малка емоция. „Мъжът, който ѝ беше липсвал през цялото детство, получил ужасен емоционален блокаж, който му пречел да прояви чувствата си. И тогава го направила майка ми: пристъпила напред и го прегърнала, като знаела прекрасно, че това щяло да бъде всичко. В един миг инстинктивно решила да му прости. Няколко сълзи от радост от срещата, тя отлично разбирала, че навярно го е накарала да се почувства неудобно, затова ги запазила за себе си“, припомня си Шон Ферер в своята книга. Одри се сбогувала с баща си с ясното съзнание, че никога няма да може да възобнови една връзка, която била умряла много отдавна — когато тя била едва на шест години. До края на дните си актрисата изпращала на баща си пенсия, за да го подпомага финансово.

Известно време Одри живяла далеч от камерите и многобройната публика, която се редяла на дълги опашки, за да гледа филмите с нея. Тази заслужена почивка най-сетне дала плодове и на 17 юли 1960 година се изпълнила мечтата ѝ да бъде майка. След два аборта в родилното отделение на болницата в Люцерн се родил Шон Хепбърн Ферер — здраво бебе, тежащо четири килограма и половина. „Не можех да повярвам, че наистина е мое дете и ми го дават да си го взема“, казала веднъж актрисата. Малкият бил кръстен от отец Ендингер, същия, който бил свързал в брак семейството и който в напреднала осемдесетгодишна възраст отслужва погребението на актрисата. Въпреки че отношенията с Мел вече не били в най-добрия си етап, след раждането на Шон актрисата се опитала да спаси брака си. „От мига, в който родих Шон, се вкопчих в брака си само заради него и всеки път, когато трябваше да се разделям с него заради снимки, сърцето ми се късаше. Това беше истинската Одри. Филмите бяха приказки.“

СВЕТЛИНИ И СЕНКИ

Въпреки че въобще не бързала да се върне към киното, когато ѝ предложили да изпълни главната роля във филма „Закуска в «Тифани»“, създаден по романа на Труман Капотти, Одри не могла да откаже. Ролята на ексцентричното и непринудено момиче Холи Голайтли я превърнала в една от най-добре платените актриси за времето си, отворила ѝ вратите към класическите произведения, като „Шарада“ и „Моята прекрасна лейди“, и сякаш това не било достатъчно, та я направила и модна икона, която е жива и днес. Благодарение на елегантните тоалети и на впечатляващите бижута на нейния приятел Живанши актрисата била обявена за кралица на изискаността и светския блясък. Макар в началото Капотти да проявил желание неговата добра приятелка Мерилин Монро да се въплъти в героинята му, платиненорусата актриса отхвърлила ролята, смятайки, че би акцентирала на повърхностния ѝ имидж. Писателят така и не останал доволен от адаптацията на разказа: „Книгата е много погорчива... Филмът е пощенска картичка на безвкусна любов в Ню Йорк, в резултат на което Холи е красива и слаба, когато би трябвало да е богата и грозна...“.

С безценната помощ на режисьора Блейк Едуардс Одри успяла да придаде на образа на Холи, момиче, пристрастено към лукса и алергично към обвързването, очарование и свежест, които ѝ спечелили обичта на публиката. Неувереността ѝ се засилила, когато известният композитор Хенри Манчини ѝ съобщил, че е написал песен специално за нея и тя трябвало да изпее, докато си акомпанира на китара. В продължение на месеци Одри работила с учител по пеене и успяла да направи така, че меланхоличното ѝ изпълнение на „Лунна река“, седейки на перваза на прозореца, да се превърне в легендарна сцена. В историята на киното е влязла и първата сцена, когато на зазоряване Холи, връщайки се от парти, се спира да погледа витрината на бижутерияния магазин „Тифани“, държейки кафе и кроасан в ръка. Макар по-късно магазин „Тифани“ да ѝ предложил доста изгоден договор, за да стане лице на престижната марка, актрисата отхвърлила

офертата с думите: „Моят образ никога няма да бъде на «госпожица диаманти»“.

През онази 1961 година, когато излязла премиерата на „Закуска в «Тифани»“, публиката била омагьосана от стилните рокли и прически, които показала актрисата. Прословутата „малка вечерна рокля“ на Живанши с деколте, оставащо раменете открити, която Одри носела в първата сцена на филма, продължава и днес да е синоним на елегантност и добър вкус. Когато френският дизайнер избрал за музата си гардероба и аксесоарите, в това число дългата черна рокля, перления гердан на няколко реда, големите черни очила, цигарето, дълго трийсет сантиметра, оригиналните шапки и дългите ръкавици, той не знаел, че създава стил, който петдесет години по-късно продължава да е референция за големите модни дизайнери. „Не познавам жена, която в някой момент от живота си да не е искала да прилича на Одри Хепбърн“, заявил веднъж Живанши.

Когато през октомври 1961 година се състояла премиерата за „Закуска в «Тифани»“ в Ню Йорк, филмът счупил всички рекорди по продажби на билети и Одри се превърнала в голяма холивудска звезда. Колкото повече славата и популярността ѝ растели по целия свят, толкова отношенията ѝ с Мел — труден мъж с огромно его, ставали по-напрегнати и двамата се отдалечавали един от друг. Актьорът, чийто режисьорски проект за нов филм в Холивуд не напредвал, се чувствал неловко в ролята си на съпруг на госпожа Хепбърн, чиято кариера вървяла стремглаво нагоре. „Разбира се, че е проблем, както е в моя случай, когато съпругата хвърля сянка върху съпруга си. Давам си сметка, че продуцентите, когато ми се обаждат да говорим за някой филм, всъщност искат да се договорят с Одри; поради тази причина се опитвам да си изградя кариера на режисьор“, признал веднъж Мел.

„Знаех, че щеше да се окаже трудно да си женен за звезда със световна слава, призната навсякъде, и, в общи линии, да оставаш на втори план и в киното, и в реалния живот. Колко ли е страдал Мел! Но ще ми повярваш ли, ако ти кажа, че за мен професията беше на второ място“, изповядва се Одри веднъж. Ревността на Мел не е била само от професионален характер. Повечето от мъжете в главните роли, с които Одри представяла любовна двойка на екрана, в крайна сметка се влюбвали в нея, и то не само платонически, какъвто е случаят с Уилям Холдън или Албърт Фини. Освен това Мел се чувствал изключен от

сърдечните приятелски отношения, които свързвали съпругата му с близкия ѝ приятел и довереник — френския дизайнер Живанши. Думи като тези: „Завися от Живанши по същия начин, по който американците зависят от психиатрите си. Малко са хората, които обичам толкова. Той е единственият наистина честен човек от всички, които познавам“, дават представа за тясната връзка и за химията, които са съществували между музата и любимия ѝ творец.

Към успеха на „Закуска в «Тифани»“ се прибавили нови филми, в които Одри работила под ръководството на най-добрите режисьори на Холивуд. Всички те се радвали на голям успех както сред критиката, така и сред публиката. След „Детски час“, в който актрисата отново била режисирана от Уилям Уайлър, следвали „Заедно в Париж“, в който работила с Уилям Холдън, вече съсипан от алкохола, незабравимата „Шарада“, където Кари Грант бил неин екранен партньор, и най-касовият ѝ филм „Моята прекрасна лейди“ с режисьор Джордж Кюкор. Звездата на Одри сякаш никога нямало да угасне и през 1963 година актрисата изпяла „Честит рожден ден!“ на самия президент Джон Ф. Кенеди на празника, организиран в негова чест в хотел „Уолдорф-Астория“. Някои биографи на най-харизматичния президент на Съединените щати твърдят, че актрисата и блестящият тогава сенатор поддържали близки отношения, когато живеели в Ню Йорк. Кенеди, който, както изглежда, бил влюбен в актрисата, преди да се обвърже официално с госпожица Жаклин Лий Бувие, излизал с главната изпълнителка във филма „Ваканция в Рим“.

Когато Шон, синът на Одри, навършил четири години, семейството се преместило от Бургенсток, в малкото селище Толошеназ сюр Морж, на петдесет километра от Женева. Там Одри намерила мястото, в което пожелала да прекара остатъка от дните си, а именно красива каменна къща на два етажа, построена преди двеста години, носеща името Ла Пезибл (Спокойната). Къщата, оградена от лозя и плодни дръвчета, имала огромна градина и прекрасен изглед към швейцарските Алпи. Одри била една от големите и най-реализирани европейски актриси в Холивуд на висотата на Грета Гарбо, Марлен Дитрих или Ингрид Бергман, но отказвала да се установи в Лос Анджелис. От малка ненавиждала да живее в големи градове и само в провинцията намирала истински покой. След периода, в който била принудена да се отдели от съпруга и детето си

заради работата си, сега искала единствено да се радва на Шон и да го гледа как расте в красивата им къща. В онези дни, докато семейство Ферер строели лятна вила в Марбеля, Испания, актрисата открила, че отново е бременна. При тази неочаквана новина фамилията се върнала в Ла Пезибл, но през януари 1966 година Одри отново направила спонтанен аборт и загубила детето. За да преодолее новата травма, тя приела да се върне в киното с два нови филма, които я утвърждават като една от най-великите актриси за времето ѝ: това са прочувственият и същевременно горчив филм „Двама на пътя“, в който участвала с Албърт Фини, и „Очакване в мрака“, продуциран от Мел Ферер, в който изпълнява ролята на сляпа жена, преследвана от банда безскрупулни убийци. След живот, изпълнен със светлини, награди и признания, Одри, която била на път да навърши четирийсет години, в продължение на цели десет години нямала да пожелае да снима нов филм. Положението в личния ѝ живот не било художествена измислица, а сурова действителност. Връзката с Мел била стигнала дъното и въпреки че актрисата се борела да спаси брака си, примирието се оказвало невъзможно. За жена като Одри, убедена, че бракът е нещо за цял живот, и която била понесла драматично развода на родителите си, това се оказал много тежък удар. „Разводът е най-лошото изживяване, което може да се случи на едно човешко същество. Отчаяно се опитвах да избегна подобно събитие дори когато стигах отвъд границата на търпимото, и го правех най-вече заради децата ми. Но идва момент, в който да продължиш един брак, е по-лошо от това да се разделиш“, казва по-късно актрисата.

Разводът на Одри и Мел станал обществено достояние на 1 септември 1967 година. Двамата актьори запазили в тайна подробностите и винаги се изказвали с голямо уважение един за друг. Актрисата гарантирала, че Шон ще може да вижда баща си и да прекарва летата с него в дома им в Марбеля или в Съединените щати, където актьорът се бил установил. Шон останал да живее при майка си в Ла Пезибл и ходел в близкото частно училище. За актрисата разводът с Мел Ферер, починал на 8 юни 2008 година на деветдесетгодишна възраст, бил „големият провал в живота“ и до края на дните си тя го смятала за свой личен крах. Според Шон родителите му не си говорели в продължение на двацет и три години, като имало само две изключения: в деня на дипломирането му и в деня на сватбата му.

След раздялата Одри се затворила в провинциалната си къща и се посветила изцяло на сина си. Боготворената от милиони хора актриса, моделът за елегантност и светски блясък, сега била майка като всяка друга — помагала на сина си да напише домашните си, приготвяла му вкусни спагети и се грижела за розовите храсти и далиите в градината. За първи път обаче Одри, откъсната от големия екран и отдадена всецяло на сина си, се чувствала много сама. Видът ѝ издавал, че не е в добро здраве, пушела много и отслабнала, като станала почти четирийсет килограма. „Винаги е имала крехко здраве — заявява по-късно синът ѝ Шон, — но беше много силна жена. Ранният епизод с магарешката кашлица в комбинация с недохранването по време на войната ѝ докарали астма още в младежките години и цял живот белите дробове бяха слабото ѝ място. Пушеше много както повечето балерини и актьори и винаги са я предупреждавали, че може да развие начална фаза на емфизем.“ Именно в този период, усещайки, че се задава нова нервна криза, актрисата започнала да излиза с приятели и да се радва на положението си на свободна жена. През онази 1968 година Одри изживяла няколко кратки и отчаяни любовни ромansa — с тореадора Антонио Ордонес и с Алфонсо де Бурбон, херцог на Кадис.

През юни Одри, все още в дълбока криза, приела поканата на приятелката си принцеса Олимпия Торлония да направят круиз в Средиземно море на борда на яхтата ѝ. Сред гостите бил прочутият италиански психиатър Андреа Доти, девет години по-млад от нея. Представителен, забавен, почитател на дребните удоволствия в живота, този млад аристократ, роден в Неапол, син на граф Доминико Доти, както изглеждало, бил съвършеният мъж за актрисата, която преминавала през тежък период в личния си живот. Преди да приключи круизът из гръцките острови, двамата вече се били влюбили. „Всичко стана някак неочаквано. Беше човек, изпълнен с въодушевление и веселие, и колкото повече го опознавах, толкова повече виждах, че е интелигентен и с голяма чувствителност“, ще каже Одри след време.

След края на осемдневния круиз Одри се върнала в Швейцария, а любовникът ѝ се прибрал в Рим. Била шеметна връзка. Двамата се срещали в края на седмицата в италианската столица или в Ла Пезибл, където психиатърът се запознал с Шон. Шест месеца по-късно, на

Бъдни вечер, Андреа подарил на актрисата великолепен годежен пръстен с диамант от „Булгари“. Развълнувана, Одри приела предложението за брак. „Влюбена съм и отново съм щастлива“, споделила тя на приятеля си Живанши. След запознанството с Андреа видът на актрисата чувствително се подобрил. Била по-весела и качила няколко килограма. От своя страна Шон, вече деветгодишен, бил очарован от присъствието на Андреа, който в нито един момент не предявил претенции да заеме мястото на истинския му баща.

На 18 януари 1969 година за всеобща изненада на роднини и приятели Одри и Андреа Доти се оженили на скромна церемония в кметството на Морж, Швейцария. Въпреки че ритуалът трябвало да бъде в тесен кръг, бракосъчетанието привлякло гъмжило от фотографи, журналисти и любопитни хора. Актрисата, вече графиня Доти (титла, която никога не използвала), била облечена в къса трикотажна розова рокля с яка като качулка и носела шал в същия цвят. Дизайнът, разбира се, бил на Живанши. Младоженците прекарали спокоен меден месец в Ла Пезибл и после се върнали в Рим, където се установили в красив мансарден апартамент с дванайсет стаи и просторна тераса с чудесна гледка към града.

Одри била готова да се превърне в римска съпруга, отдадена изцяло на семейството си. Нямала и най-малкото намерение да се връща към киното, въпреки че я отрупвали с важни предложения за работа, които тя отхвърляла учтиво. „Нямам нищо против да не снимам повече филми — заявила тя в онези дни, — в края на краищата работих безспирно от дванайсетгодишна възраст, когато започнах да вземам уроци по балет, докато навърших трийсет и осем. Сега имам желание да си почивам, да ставам късно и да се занимавам със сина си. Защо да подновявам работата си, след като съм се омъжила за мъжа, когото обичам и чийто живот искам да споделя?“

Четири месеца след сватбата Одри с радост разбрала, че е бременна, и решила много да внимава, за да избегне нежелан аборт. Актрисата пазила леглото през последните десет седмици от бременността и на 8 февруари 1970 година родила в Лозана момче, което кръстили Лука Доти. Двойката била щастлива и Одри продължавала да мечтае да увеличи семейството си, макар че предвид възрастта и предишните ѝ заболявания лекарите я предупредили, че това ще бъде много опасно за нея. Актрисата се върнала в Ла Пезибл

за няколко месеца, за да се възстанови от цезаровото сечение и да се грижи за новородения си син. Съпругът ѝ, напълно погълнат от работата си, останал в Рим и се виждали в събота и неделя. Точно по време на тази раздяла започнали да се носят слухове за разпуснатия нощен живот, който Андреа водел в Рим, докато съпругата му се намирала в швейцарския си пристан. Добре сложеният лекар, който в ергенските си години имал слава на плейбой, бил виждан в компанията на ослепителни жени, които според думите му били негови колежки.

През следващите години Одри се посветила напълно на децата си: водела ги на училище, учела уроците с Шон, грижела се за храната, четяла им книжки и била като всяка друга обикновена майка. „В един момент от живота си трябваше да реша — казва тя през март 1988 година — дали да престана да снимам филми, или да престана да виждам децата си. Беше много лесно да взема решение, защото много ми липсваха. Когато големият ми син тръгна на училище, вече не можех да го вземам със себе си и това беше непоносимо тежко за мен, така че спрях да приемам предложения за филми. Бях много щастлива. Не беше като да седя вкъщи нещастна и да си гриза ноктите на ръцете. Както всички майки аз съм луда по двете си деца.“

Към 1974 година животът на семейство Доти изглеждал идиличен, поне така било за пред обществото. Одри обаче започнала да се усеща некомфортно в Рим, защото папараците преследвали нея и децата по всяко време на денонощието. Освен това се чувствала несигурна, тъй като в Италия насилието и отвличанията били съвсем в реда на нещата. Когато научила, че са се опитали да отвлекат съпруга ѝ, след като насочили пистолет към него, актрисата решила да напусне Рим с децата си. Шон, който тогава бил на четиринайсет години, отишъл в интернат в Швейцария, а Одри се оттеглила с малкия Лука в Ла Пезибл, където се чувствала в най-голяма безопасност. През онова лято актрисата, която била на четирийсет и пет години, преживяла нов аборт. Надеждите ѝ да има още едно дете били окончателно разбити. При тези тежки обстоятелства майката на Одри, която вече била на седемдесет и осем години, живеела ту в Сан Франциско, ту в Лос Анджелис и работела като доброволка за ветераните от Виетнам, отишла при дъщеря си в къщата ѝ в Толошеназ. Отношенията между двете никога не били гладки и причината за това била отчасти в характера на Ела, която била неспособна да изрази обичта си, колкото

и горда да се чувствала с дъщеря си. Разделяло ги и чувството за превъзходство, което баронесата била запазила завинаги и което за Одри било особено неприятно. Независимо от разногласията им майката останала при дъщеря си през последните десет години от живота си (умира на 26 август 1984 година), като изпълнявала ролята на главна домакиня на Ла Пезибл.

Спазвайки обещанието си, Одри не била стъпила на сцена, откакто била сключила брак с Андреа Доти. Но когато през 1975 година в ръцете ѝ попаднал сценарият на филма „Робин и Мериан“, тя променила решението си. Актрисата била привлечена не само от историята — връзката между един възрастен Робин Худ и лейди Мериан, жената, която винаги бил обичал, но и от възможността да работи с актьор като Шон Конъри — идол на синовете ѝ заради ролята му на Джеймс Бонд. Освен това лейди Мериан била зряла жена като самата Хепбърн и изживявала в зрелостта си красив романс. Актрисата получила за този филм, чиито външни снимки били направени в Памплона, Навара, през едно жарко лято, сумата от един милион долара, която никак не била за пренебрегване. Критиката отново похвалила завръщането ѝ на големия екран след девет години отсъствие с изпълнение, окачествено като единствено и незабравимо. По-късно Одри казала за тази своя роля следното: „Подобно на всяка актриса по света, от години мечтаех да си партнирам с Шон Конъри, заради прекрасната му външност, превъзходната му игра, топлината, променливостта му и, разбира се, заради сексуалното му излъчване. И постигнах желанието си. За съжаление ролята ми беше на монахиня. Но за щастие, когато Робин с целия си блясък се връща от кръстоносните походи, расото на монахинята сякаш изцяло изчезва“.

Одри е играла в двайсет и четири филма в кариерата си и публиката не я била забравила. На нейната възраст продължавала да бъде съвършеното олицетворение на елегантността, дискретността и добрия вкус. Ала както се случило и при предишния ѝ брак, личният ѝ живот съвсем не бил идиличен, макар да се стараела да поддържа приемливи отношения със съпруга си най-вече заради децата си. Актрисата трябвало с голяма болка да признае, че отново се била излъгала и не била щастлива. Според думите на Шон, големия ѝ син: „Пастрокът ми беше блестящ психиатър и забавен мъж, но и лош човек. Не можеше да не изневерява. Не беше добър избор за съпруг,

ако човекът отсреща търси стабилност“. Андреа бил стигнал твърде далеч, като дори канел любовниците си в апартамента, който двамата с Одри имали в Рим.

Процедурата по развода с втория ѝ съпруг започнала в средата на 1980 година. Този нов и болезнен разрыв сложил завинаги край на мечтата на актрисата да има семейство след раждането на Лука. Тя пожертвала кариерата си в момент, когато се радвала на най-голяма популярност и се била установила в Рим, за да е близо до него. След десетгодишен брак съюзът се разпаднал и както при Мел Одри се опитала отношенията на Лука и баща му да не бъдат сериозно засегнати. „Да направиш аборт, е ужасно мъчително, но да се разведеш, е изживяване, което не отстъпва на първото. Навярно това е едно от най-тежките неща, през които може да мине едно човешко същество — заявява Одри. — В браковете ми издържах стоически всичко, което можах, в името на доброто на децата ми и от уважение към самия брак. Човек винаги се надява, че ако обича някого достатъчно, всичко ще се оправи; но невинаги се случва така.“

През 1980 година, докато течал процесът по разтрогването на брака, Одри заминала за Лос Анджелис, където живеел деветнайсетгодишният ѝ син Шон, който се опитвал да си проправи път в киноиндустрията. По време на престоя си там тя отседнала в къщата на добрата си приятелка и довереница Кони Уолд. Именно на една от прекрасните вечери, които домакинята организирала за приятелите си от света на киното, Одри се запознала с холандския актьор Робърт Уолтърс. Освен че имали общ произход, и двамата били преживели ужаса на нацистката окупация в Холандия, и двамата преминавали в момента през труден период в личен план. Робърт току-що бил изгубил съпругата си — красивата и възхитителна актриса Мерл Оберон, двацет и пет години по-възрастна от него. В онази вечер двамата успели да си поговорят на холандски, всеки се почувствал удобно и спокойно в компанията на другия, усетили се свързани от разкъсващата болка и тъга.

В последните десет години от живота си Одри открива в лицето на Роби, както го наричала тя, свършения спътник в живота. Щом идилията им станала публично известна, веднага тръгнали слухове за сватба, но двойката изобщо не сключила брак. „Беше само приятелско привличане. На никого от двамата ни не му беше до влюбване.

Преминавахме през труден и тъжен период от живота си. Но помежду ни веднага се роди голямо приятелство и искрено разбирателство“, ще заяви по-късно актрисата. Тяхната история, както правилно споделя Одри, не била историята на Ромео и Жулиета, но пък била най-стабилната и дълбока връзка на актрисата. В Роби най-сетне открила обичта и сигурността, към които толкова се била стремяла. Дватама заживели в къщата Ла Пезибл, заобиколени от кучета, наслаждавайки се на разходките си, пазарувайки заедно и споделяйки хубави мигове с приятелите си. Когато един журналист веднъж я попитал каква е представата ѝ за рая, Одри отвърнала: „Представата ми за рая са Робърт, децата (мразя разделите), кучетата, хубав филм, фантастично вкусно ядене... всичко заедно. Чувствам се наистина щастлива, когато това се случва“.

След като била стигнала най-високото стъпало на кариерата си, след като била работила с най-добрите режисьори и актьори и след като се била превърнала в една от жените, будещи най-голямо възхищение в света, Одри Хепбърн била на път да изиграе ролята, от която най-много щяла да се гордее. „Винаги съм правила разлика между професията и частния си живот. Да съм актриса, беше само работа, но сега в личен план се радвам най-много на живота, като помагам на слабите, на децата“, споделя актрисата, когато е на шейсет години. През март 1988 е обявена за международна посланичка на добра воля на УНИЦЕФ, ангажимент, хонорарът, за който била символичната сума от един долар на година. Главната героиня от „Сабрина“ и „Закуска в «Тифани»“ сега искала да използва известността си, за да помага на най-нуждаещите се деца на планетата. През следващите пет години Одри, придружавана от Роби, назначен за неин официален помощник, пътува по целия свят, посещава повече от двайсет страни и се среща с президенти и държавни глави. Приела работата си за УНИЦЕФ със същата всеотдайност и дисциплина, с които била влязла и в света на киното.

„До момента, в който посети някои от най-опустошените от войната африкански страни, най-тъжните спомени на майка ми бяха от загубата на баща ѝ и от абортите“, признава Шон. Никой не я подготвил как да се справи при срещата с тежката действителност, която била на път да открие. От всички страни, които тя посетила, Сомалия е оставила особено дълбоки следи у нея. Актрисата, която

като дете познала драмата на глада и оскъдицата, виждала себе си в онези недохранени деца, приближаващи се към нея с усмивка на уста. „Имаха остра анемия, респираторни проблеми и отоци на крайниците. В същото състояние се намирах и аз в края на войната в Холандия“, казва тя развълнувана. В Сомалия — страна, покосена от ужасяваща суша и глад, актрисата си помислила, че е стигнала пред „портите на ада“. Образът на Одри, крайно слаба и с изкривени от безсилие черти на лицето, носеща на ръце приличащо на скелет умиращо дете, обиколил света. Това била последната и за нея най-важната ѝ мисия за УНИЦЕФ, защото сега актрисата трябвало да започне друга тежка битка: с рака на дебелото черво.

Болката, изписана върху лицето на Одри по време на престоя ѝ в Сомалия се е дължала не само на Дантевия спектакъл, на който станала свидетелка в бежанските лагери на Байдхаба, а и на симптомите на болестта, от която вече страдала. Заради задълженията си към УНИЦЕФ Одри била загърбила лекарските прегледи; била забравила за себе си, за да се отдаде на страданието на останалите. „През 1992 година работата на майка ми към УНИЦЕФ стана изтощителна. Разписанията бяха съсипващи. В някои случаи, когато се намираха в някоя от развиващите се страни, тъй като самолетните билети бяха безплатни, майка ми и Роби трябваше да правят многобройни прехвърляния, докато стигнат от една до друга точка. Това правеше пътуването им още по-дълго; освен това тя споделяше в беседи всичко, което беше видяла и установила, даваше интервюта и се присъединяваше към кампанията за набиране на средства за УНИЦЕФ. Правиха това в продължение на няколко години с малки едноседмични почивки, за да се съвземат от смяната на часовите пояси, после отново поемаха на път. Беше главозамайващ ритъм, заради който щяха да платят със здравето си“, твърди Шон в биографията си.

Когато в края на 1992 година Одри била оперирана от злокачествен тумор в Сидър Синай Медикъл Център в Лос Анджелис, лекарите открили, че ракът се е разпрострял до стомаха и било невъзможно да бъде излекувана. Шон, който не се отделял от нея нито за миг, бил натоварен с тежката отговорност да ѝ съобщи фаталната новина: „Така че аз ѝ го съобщих, предадох ѝ каквото каза лекарят: че не може да се оперира, защото ракът се е разпространил. Тя изви очи

встрани и каза спокойно: «Колко разочароващо!». Това беше всичко. Хванах я за ръката и се почувствах така безсилен, както никога дотогава. В известен смисъл това беше денят, в който майка ми умря. И двамата останахме седнали спокойно в онази стая, хванати за ръка...“.

Одри помолила тогава Роби и синовете си да я оставят да се прибере у дома; искала да умре заобиколена от любимите си хора в къщата Ла Пезибл в провинцията. „Искам да умра в дома си в Швейцария — каза тя, — седнала до димящия огън, да видя отново планината, да съм с децата си и с моя любим Робърт.“ Преди да напусне окончателно Съединените щати, Одри намерила сили да се види в дома на Кони Уолд с най-близките си приятели от Холивуд. На сбирката, организирана на 9 декември 1992 година, отишли да си вземат последно сбогом Грегъри Пек, съпругата му Вероник и режисьорът Били Уалдър, който с обичайното си чувство за хумор казал тогава: „Всички се влюбиха в нея по време на снимките на «Сабрина», включително аз. Имам един проблем — говоря насън, но за щастие името на съпругата ми е Одри...“.

За семейството на Одри задачата да я отведат със самолет до дома, каквото било желанието ѝ, се оказала твърде деликатна, защото авиокомпаниите не допусkali на борда болни пътници. Лекарите ги посъветвали да не пътуват, тъй като предвид крехкото състояние на актрисата смятали, че няма да стигне жива до крайната точка на пътуването. Желанието ѝ обаче било изпълнено и на 20 декември тя си почивала на спокойствие у дома. Приятелят ѝ Юбер дьо Живанши бил наел частен самолет и го напълнил с цветя, за да бъде по-приятно пътуването ѝ от Калифорния до Швейцария. Тя, която никога не пръскала пари на вятъра и отказвала да пътува в първа класа, била трогната от този безусловен жест на приятеля си. Когато Шон ѝ го съобщил, очите ѝ се напълнили със сълзи от радост и благодарност. Макар че едва можела да говори, прошепнала преизпълнена от вълнение: „О, Юбер... je suis touchée“ (трогната съм). Живанши отговорил: „Ти беше най-важното нещо в живота ми“.

Според собствените ѝ думи онази Коледа била за нея „най-хубавата в живота ми“, защото с нея били най-обичните ѝ същества. „Майка ми — спомня си Шон — каза да не се ядосваме. Че случващото се е нормално, че смъртта е част от живота.“ На 20 януари 1993 година Одри Хепбърн починала в стаята си в Ла Пезибл, нейния

дом през последните трийсет години, с изискаността и дискретността, толкова характерни за нея. Заобиколена от най-важните мъже в живота си — синовете си Шон и Лука и спътника ѝ Роби, актрисата напуснала този свят, за да премине в безсмъртието. Била е на шейсет и три години и до последния си миг на ясен разсъдък не е можела да забрави лицата на недохранените деца на Сомалия. Гладът в света я е бил обсебил и тя е съжалявала, че не е могла да се запознае с Далай Лама, когото е смятала за „съществуващото, намиращо се най-близо до Бога в този свят...“. През 1994 година Шон Ферер и Лука Доти основават фондацията за подпомагане на деца на името на Одри Хепбърн, за да продължат завета на майка си и да помагат на най-нуждаещите се малки същества.

Не било възможно погребението на Одри да бъде в тесен кръг, както желало семейството. Десетки журналисти, любопитни хора и почитатели на актрисата следвали мълчаливо погребалния кортеж. „Принцесата на Холивуд“, както пресата я била кръстила, почива в скромен гроб във високата част на малкото гробище на село Толошеназ. От там се виждат къщата ѝ Ла Пезибл, красивото езеро Леман, а в дъното — Алпите. „Животът — споделила Одри веднъж — ми даде много повече, отколкото някога бях мечтала. Нямаше големи разочарования, нито надежди, които да не се осъществят; не очаквах много и затова съм най-малко огорчената жена, която познавам.“

ДЖАКИ КЕНЕДИ

ЕДНА НАРАНЕНА ЖЕНА

*Оставам с впечатлението, че съм станала
обществена собственост. Ужасно е да изгубиш
анонимността си на трийсет и една години.*

Джаки Кенеди

В онази светла петъчна утрин на 22 ноември 1963 година Джаки Кенеди не знаела, че една ужасна трагедия ще бележи завинаги съдбата ѝ. Току-що се била завърнала в Съединените щати след приятно плаване на яхтата на Онасис и ѝ предстояло да придружи съпруга си по време на официалното му посещение в Далас (Тексас). Към обед, седнала до Джон Фицджералд Кенеди на задната седалка в открита лимузина, усмихващата се съпруга поздравявала многобройната публика, която ги посрещала. Само няколко минути по-късно президентът се свлякъл в скута на жена си, повален от няколко изстрела. Кадрите от убийството обиколили целия свят; Джаки, съсипана от болката и безсилието, с окървавен костюм на „Шанел“, влязла в анализите на историята. „Боб — споделила тя по-късно на своя зет и приятел, — не мисля, че ще мога да го преодолея.“ Най-голямата ѝ утеха били двете ѝ деца — Каролайн и малкият Джон-младши, които щяла да брани като лъвица от упоритото преследване на пресата и скандалите, накърняващи престижа на фамилията.

На трийсет и три години Джаки Кенеди внезапно се била превърнала във „вдовицата на Америка“. Тази привлекателна, образована, изтънчена жена от френски произход, владееща няколко езика, ненавиждала да я наричат First Lady^[1], защото ѝ приличало на името на някой кон, и била нещо повече от модна и светска икона на американското общество от ХХ век. С очарованието и обаянието си тя помогнала на тогавашния млад сенатор Джон Ф. Кенеди да спечели президентските избори през 1960 година срещу Никсън. През двете години на мандата на съпруга ѝ Джаки успяла да си спечели уважението и възхищението на американския народ. В продължение на

онези легендарни хиляда дни тя била „кralицата“ на Камелот, както последователите на Кенеди наричали президентството му.

В продължение на едно десетилетие Джаки и Джон Кенеди вълпявали съвършената двойка: млади, фотогенични, макар да мразели да ги снимат, бляскави и динамични, те изглеждали създадени един за друг, но всъщност животът им заедно бил истински ад. Джаки изстрадала мълчаливо и с учудваща сдържаност пренебрежението на зълвите си, няколкото аборта, които я довеждали до дълбоки депресии, и мъката да живее с болен мъж, който обаче, независимо от здравословното си състояние не се отказвал от това да покорява женските сърца. Най-известната и подражавана първа дама на Съединените щати в действителност била комплексирана, самотна и лишена от обич жена, която трудно приемала интереса на медиите, за които била като холивудска звезда. Лекомислена, затворена и уязвима за някои, умна и решителна за други — образът, който Джаки била оставила за себе си, бил толкова променлив, колкото и противоречив. Елинор Рузвелт, след като се запознала с нея на един прием, казала: „В нея има повече от това, което се вижда на пръв поглед“.

[1] Първа дама (англ.). — Б.пр. ↑

РОДЕНА, ЗА ДА УСПЯВА

През 1931 година снимката на Жаклин се появила в рубриката за светските събития в местния вестник „Дъ Ийст Хамптън“ в Лонг Айлънд — елегантен курортен град, в който летували богатите нюйоркчани. Малката, която вече определяли като „очарователна домакиня“, чествала втория си рожден ден и родителите ѝ организирали голямо тържество, достойно за истинска принцеса. Възседнала понито си и облечена за случая в изискан костюм на ездачка, тя позирала с изненадващ апломб за фотографите. Майка ѝ — Джанет Лий, обсебена от идеята да си проправи път към висшето общество на Ню Йорк, не се колебаела да кани журналистите, за да стават свидетели на постиженията на малката ѝ дъщеричка: рождени дни, кучешки конкурси, конни демонстрации... всичко ѝ вършело работа, стига нейното име и името на прелестната ѝ дъщеря да се появят в пресата. Никой не можел да си представи тогава бляскавата съдба, която очаквала чернокосото момиченце със спокойно лице, живи и сияйни очи, обли скули и гъста грива — черти, които почти нямало да се променят през целия ѝ живот. В продължение на десетилетия то щяло да бъде неоспоримата кралица на луксозните печатни издания.

Жаклин Лий Бувиен Кенеди, по-известна като Джаки, е родена в Саутхемптън, Ню Йорк, на 28 юли 1929 година. Баща ѝ — Джон Бувиен III, бил добре сложен и умел играч на борсата на „Уол Стрийт“, по-известен сред представителите на висшата нюйоркска класа с любовните си похождения и веселия си живот, отколкото с доходоносните си сделки. Бувиен произхождали от скромно семейство от Южна Франция, но всички членове на фамилията твърдели, че имат родство с френската аристокрация, което им помогнало бързо да се изкачат по социалната стълба. Дядото на Джаки — Джон Верну Бувиен-младши, който обичал да го наричат Командира, бил измислил аристократичното родословие на Бувиен. През 1925 година публикувал книгата „Нашите предци“, в която без капка свян доказвал благородническите корени на фамилията и се хвалел с приятелството

си с Бонапарт. Легендата се предавала на децата и внуците му и накрая всички от рода Бувие, включително Жаклин, се държали така, сякаш във вените им наистина течала синя кръв. Показният им начин на живот, изисканият им вкус, начинът им на общуване и финесът, с който се заобикаляли, били по-присъщи на двора на Луи XVI, отколкото на успешните инвеститори от Източното крайбрежие.

Всъщност богатството на Бувие идвало от удачните инвестиции в недвижими имоти, осъществени от праядото на Джаки. Мишел Бувие бил предприемчив дърводелец, който пристигнал във Филаделфия, където живеела многобройна френска колония. За да се установи в началото, му помогнал Жозеф Бонапарт — бившият испански крал в изгнание, богат и влиятелен човек, който имал слабост към изящните мебели. През лятото на 1816 година младият Мишел изпълнил някои поръчки за лятната къща на Бонапарт в Пойнт Бриъз, на река Деллауеър, в Джърси. Така от дърводелец Бувие се превърнал във високоценен майстор мебелист. С времето отворил собствено ателие, оженил се два пъти, като втория му брак бил с красива дама — дъщеря на френски благородник, от която му се родили куп деца. Така постепенно натрупал голямо богатство. През последните трийсет години от живота си Мишел придобил имоти, спечелил много пари и имал още четири деца, сред които едно момче, което кръстили Джон Верну. Дърводелецът построил огромна къща и завел многолюдното си семейство на екскурзия в Европа, като специално посетили родното му градче Понт Сен Еспри, където бил посрещнат с най-големи почести.

Майката на Джаки — Джанет Лий, била дъщеря на важен banker и буден бизнесмен от град Ню Йорк. Джеймс Лий бил построил някои от най-луксозните жилища в града, сред които четиринайсетстайните апартаменти на „Парк авеню“ № 740, които през 1910 година се отдавали под наем за невероятната сума от 2000 долара на месец. Семейство Лий произхождало от Англия и Ирландия, както и Кенеди, с които по-късно дъщеря им се сродила. Амбицията им — както на повечето ирландски потомци, постигнали икономически успех след пристигането на предшествениците им в Съединените щати в средата на 1800 година — била да бъдат приети във висшето общество на „старите американци“ — наследниците на първите колонизатори.

Джанет била на двацет и една години, когато родила голямата си дъщеря — Жаклин. Светска, бляскава жена с изтънчен вкус и

прекрасна ездачка, тя имала прекомерни амбиции, които я довели до брак с Джек Буви — богат наследник от добро семейство. Нарекли първородната си дъщеря Жаклин заради значителната прилика с баща си. Четири години по-късно на бял свят дошла и малката им дъщеря — Каролайн. Джанет била обсебена от правилата на етикета и социалните условности и възпитала двете си дъщери така, че да бъдат дискретни, изискани и сдържани момичета. Бъдещата госпожа Кенеди получила отлично и пълноценно образование и това щяло да ѝ помогне да се превърне в елегантна и космополитна жена. Джаки израснала в свят на лукс и привилегии, заобиколена от разкоша на колониална къща Ласата в Лонг Айленд, където Буви прекарвали летата, и великолепния апартамент на „Парк авеню“ в Ню Йорк. При все това, независимо че на снимките, запазени от първите години на живота ѝ, тя позира като щастливо богаташко момиче със своя дог Кинг Фар в градините на социалния клуб на Лонг Айленд, седнала върху коленете на обожавания си баща или яздейца коня си Дансанте, детството ѝ е било белязано от разногласията и скандалите на родителите ѝ.

Известно време семейство Буви поддържали добри отношения за пред обществото, но брачният им живот бил истинско мъчение. Бащата на Джаки, доказан плейбой, пристрастен към хазарта, алкохола и жените, харчел парите си по веселби и за подаръци на завоеванията си. Прякорът му бил Блек Джек заради увлечението му да ходи с тен, а видът му — на истински филмов красавец от рода на Кларк Гейбъл. Той бил чернокос, със сини очи и мускулесто тяло, носел тънък мустак и косата му била сресана с брилянтин. Джанет нямала никакво намерение да крие от дъщерите си слабостите на баща им и не само ги държала в течение на скандалното му поведение, но и момичетата ставали свидетели на непрекъснатите разприии между двамата. С идването на Голямата депресия и потъването на Нюйоркската борса през 1929 година господин Буви понесъл сериозни икономически загуби. Джанет търпяла съпружеските му измами, докато той ѝ позволявал да поддържа висок стандарт на живот, но когато Джек изпаднал в затруднение, поискала да се разделят, обвинявайки го в изневяра. В началото на 1940 година и след двацет и две годишен брак вестниците съобщили новината за развода на семейство Буви. За Джаки, която тогава била на десет години, това бил тежък удар, защото била много привързана към баща си. Възпитана никога да не показва

чувствата си пред обществото и свикнала с все по-зачестяващите шамари от страна на майка си, тя потърсила утеха в свой собствен свят.

За Джак Бувиے раздялата с дъщерите му била особено болезнена. Обичал ги до полуца и им го показвал всеки миг, като ги отрупвал с подаръци и задоволял капризите им. Бил горд с „красотата им“ и му харесвало да се показва с тях в обществото. Купил им три коня, водел ги по магазините, позволявал им да пазаруват всичко, което пожелаят, за негова сметка и им отпускар месечна сума, по-висока, отколкото можел да си позволи. Често ги водел на гости при роднините Бувиє, за да ги откъсне от влиянието на семейство Лий. Момичетата пораснали раздвоени между двете фамилии. Ала към Джаки бащата изпитвал истинско обожание, тя била неговата любимка. Каролайн, която всички наричали Лий, изобщо не можела да се конкурира със сестра си за обичта на баща им. „Бяха толкова близки, че дълго време единственият пробив в отношенията им беше конят ѝ Дансанте. Баща ми, конят и Джаки — това е картината, която съм запомнила от онези години. Дори имам книга, която сестра ми направи за нас двете след смъртта на баща ни, и там всяко писмо, което той ни пишеше, е с обръщение към Джаки“, споделя Лий по-късно.

Когато Джаки навлязла в тийнейджърските години, баща ѝ не преставал да я хвали в обществото, че била най-хубавата жена на света, че е най-добрата ездачка... и ако някой я притеснявал с нещо или я обидел, реагирал войнствено. Девойката се изчервявала от подобни хвалебствия, но всъщност харесвала да бъде обект на това възхищение и да се усеща покровителствана от него. Именно Джак Бувиє внушил на Джаки любовта към красивото, чувството към театралност и важноста да спазва благоприличие, нещо, в което той бил истински професионалист. През лятото, когато разполагал с повече време за дъщерите си, не щадял сили да ги учи как да носят дрехите си с изящество, както умеел да прави и той самият. Тези бащини уроци остават добре запечатани в паметта на Джаки: „Когато си на обществено място, дъще моя, представяй си, че си на сцена и че всички те гледат. Никога не им давай възможност да отгатнат мислите ти. Пази своите тайни за себе си. Бъди мистериозна, с отсъстващ вид, сякаш си някъде далеч, така ще продължаваш да си загадка, светлина

до края на живота си, красавице моя, моя най-голяма хубавице, моя принцесо“.

След раздялата Джак Бувиe посещавал дъщерите си в събота и неделя и ги водел на покупки по големите магазини на „Пето авеню“ или на разходка в Сентръл парк. В очите на дъщерите баща им, който пред тях се показвал по-забавен и спокоен, отколкото със строгата си съпруга, бил невинна жертва. Джаки никога не простила на майка си, че я е разделила от него. Двете момичета укорявали майка си, че е поискала развод и че заради нея мечтата им за спокоен семеен живот се била изпарила. От своя страна Джанет, разочарована от първия си брак и решена да поддържа социалното си положение, побързала да си намери добра партия. На 21 юни 1942 година станала третата поредна съпруга на банковия милионер и адвокат Хю Д. Окинклос-младши, десет години по-възрастен от нея и представител на обществения елит подобно на Джак Бувиe. След сватбата майката на Джаки напуснала Ню Йорк, като взела със себе си двете си дъщери. За Джаки това бил много труден период; вече не можела да вижда баща си както преди, и трябвало да се приспособи към живота в новото семейство, което се състояло от децата от предишните бракове на пастрока им. На Джанет и бляскавия ѝ съпруг им се родили две деца: Джанет и Джейми.

Новият живот на Джаки протичал между двете големи къщи, собственост на пастрока ѝ: Мериууд — приказна резиденция в григориански стил в околностите на Вашингтон, и Хамърсмит Фарм — просторно имение с изглед към залива, намиращо се в най-люксовия анклав на Източното крайбрежие — Нюпорт. Къщата била заобиколена от добре поддържани градини, направени по проект на специалиста, създал Сентръл парк. Джаки била на единайсет години и прекарвала дните си в четене, писане на стихотворения, рисуване и яздене на кон — увлечение, наследено от майка ѝ. За момичето обаче било скучно и трудно да живее с майка си, която винаги се държала студено и дистанцирано и която, изглежда, се интересувала единствено от социалния си живот. Госпожица Джаки Бувиe прекарала юношеството си, обградена от лукс и привилегии, но се чувствала самотна, отритната и ѝ липсвала обич. Ако дотогава била уверено в себе си и енергично момиче, което печелело конни състезания и не се страхувало от нищо, разводът на родителите ѝ я направил срамежлива и затворена. До тринайсетгодишна възраст Джаки ходела в училището

на госпожица Чейпин, смятано за „стожер на женското образование в град Ню Йорк“. За разлика от другите училища за момичета от добри семейства от онова време в часовете на госпожица Чейпин не само подготвяли подрастващите да водят превъзходно домакинството и да посрещат по съвършен начин гостите, когато организират светски събрания, но и им преподавали други разнообразни предмети, като история, поезия, латински, аритметика и физическо възпитание. През септември 1944 година, когато била на петнайсет години, Джаки влязла в най-престижното за времето си училище с интернат на госпожица Портър в Кънектикът, където прекарала следващите три години.

През 1947 година Джаки била представена в обществото в ексклузивния клуб Кламбейк в Нюпорт в присъствието на сто гости. Била облечена в рокля от бял тюл с голи рамене и дълги ръкавици от сатен. Джаки се чувствала щастлива от възможността да носи задължителните бели ръкавици, защото така можела да прикрие петната от цигари по пръстите си. До смъртта си пушела тайно по две кутии на ден. Още веднъж младото момиче не останало незабелязано от пресата, която я избрала за дебютантка на годината. „Тази година Кралицата на дебютантките е Жаклин Бувие. Тъмнокоса девойка с кралско излъчване, класически черти и деликатността на дрезденски порцелан. Изразява се мило и интелигентно... Красива като принцеса от приказките, госпожица Жаклин не познава значението на думата «сноб»“, изтъква в една рецензия Игор Касини, известен журналист на светска хроника и брат на прочутия дизайнер Олег Касини. В този запомнящ се ден Джанет дала един съвет на дъщеря си, която никога нямало да го забрави: „Струваш толкова, колкото струва бракът ти“.

Джаки учила в най-елитните училища на страната и на осемнайсет години вече била приета във Васар — женския университет за отбрани възпитанички, център, в който младите дами получавали подобно ниво на образование както в най-престижните мъжки университети. Джаки изпъкнала най-вече в изкуството, литературата, историята и френския — езика на нейните предци. За разлика от други момичета със същото социално положение тя притежавала широко образование, което ѝ позволявало да говори свободно по най-различни теми, като философия, история или религия. След краткотрайния ѝ престой във Васар Колидж, където била смятана

за прекалено затворена и съученичките ѝ я наричали „принцеса Борджия“, през 1949 година Джаки заминала за Париж със стипендия, за да учи в Сорбоната. Според собствените ѝ думи, изречени в зрелите ѝ години, това била най-хубавата година в живота ѝ. За първи път се почувствала свободна, далеч от присъствието на строгата си майка в град, който още от първия миг я запленил. Въпреки че в следвоенен Париж някои продукти от първа необходимост липсвали, та се налагало семейството да ѝ праща пакети със захар и кафе, и живеела в къщата на графиня, където нямало отопление, а ваната била само една, Джаки не страдала от липсата на лукс. Госпожица Буви се потопила в богатия културен живот на града. Ходела на модни ревюта, на опера, на балет, в най-значимите музеи на града и в кафенетата с бохемска атмосфера на улица „Гош“, където се събирали писатели и художници. Била наясно, че иска нещо интересно в живота си и че няма да се задоволи да е типичната американска домакиня.

Когато се върнала в Съединените щати, Джаки говорела съвършено френски и испански. Докато се подготвяла за дипломирането си в специалността „френска литература“ в Университета „Джордж Вашингтон“ във Вашингтон, тя се записала да участва в шестнайсетото издание на литературния конкурс за студенти на престижното американско списание за мода „Вог“. Първата награда била една година практика в представителството на списанието в Париж. Въпреки че спечелила и била избрана сред повече от хиляда и двеста студенти, в крайна сметка родителите я убедили да не се връща в Европа, като се аргументирали, че не е достатъчно подготвена за място от подобна категория. За да компенсират разочарованието ѝ, те ѝ подарили ваканционно пътуване до Европа в компанията на сестра ѝ Лий. Джаки току-що била предрешила съдбата си. Съвършената дебютантка се наложила над младата интелектуалка.

Сега пред Джаки стояла една дилема: да се омъжи за човек, който да ѝ позволи да живее нашироко, както била свикнала, или да започне работа. Известно време продължила да кокетира с журналистиката и чрез едно познанство на пастрока си, когото наричала чичо Хюди, постъпила във „Вашингтон Таймс-Хералд“. Но както тя сама споделила на директора си, тя вече не се стремяла към професионална кариера. От много млада госпожица Буви показала, че притежава големи заложби да пише и светът на журналистиката я

привлича. След няколко незначителни служебни длъжности — работила като куриер и телефонистка — накрая ѝ предложили да води колонка без особена важност, която се състояла в това да снима анонимни хора във Вашингтон и да задава повърхностни въпроси от рода на: „Една висока жена може ли да се омъжи за нисък мъж?“. Дори и при тези обстоятелства Джаки се отдаде с жар на новото си занимание на репортерка и макар никога да не била работила с професионален фотоапарат, още първия път се върнала в редакцията с портретни снимки, които впечатлили началниците ѝ. Въпросната работа ѝ позволила да изкарва първата си заплата от 56,57 долара на седмица и да се настани в малък апартамент в Джорджтаун — квартал, който бил на мода сред политиците, хората на изкуството и журналистите. Благодарение на тази служба Джаки се запознала с много политици, сред които бил и младият и представителен сенатор Джон Ф. Кенеди.

През май 1951 година госпожица Жаклин Бувиер и Джон Кенеди, когото приятели и родини наричали Джек, се засекли на една вечеря в дома на общи приятели. Всъщност срещата била стратегически подготвена от домакините Чарлз Барлет, кореспондент на „Чатануга Таймс“ във Вашингтон, и съпругата му Марта. Откакто Барлет се бил запознал с Джаки преди две години, в ума му се била загнездила една мисъл — как да я представи на единствения мъж, който според него бил на висотата на подобна жена. И този мъж бил не друг, а младият конгресмен от Демократическата партия Джон Ф. Кенеди. Въпреки че очакваната любов не пламнала от пръв поглед, все пак Джон, дванайсет години по-възрастен от нея, останал приятно изненадан от това около двайсетгодишно изтънчено и образцово момиче. След въпросната първа среща на 7 юни 1951 година Джаки и сестра ѝ Лий се качили на луксозния „Куин Елизабет“, за да потеглят към триседмичната си европейска обиколка из Англия, Франция, Испания и Италия. Двамата се срещнали отново една година по-късно, което пак се случило в дома на Барлет.

На 8 май 1952 година Джаки, облечена в елегантен костюм в морскосиньо, с леки черни обувки и закичена с брошка на баба ѝ по майчина линия, се появила в дома на семейство Барлет. Забавите, организирани от домакинята Марта Барлет, били най-известните в града. На тях присъствали известни хора от различни сфери: юристи,

хора на изкуството, журналисти и, разбира се, политици. За Джаки това било шанс да се запознае с интересни и влиятелни хора. Както изглежда, Джон Ф. Кенеди е отишъл при нея с едно мартини в ръка и сърдечно я е поздравил: „Очарован съм, че ви виждам отново“. Според Тед, брата на Джон Кенеди, този път той не само видял една красива и изискана млада жена от фамилия с далечен френски произход, която работела като репортерка, но и останал впечатлен от интелигентността и широката ѝ култура. Джон оценил високо това, че е учила в един от най-престижните университети на Съединените щати и в прочутата парижка Сорбона. Несъмнено госпожица Бувие не била като останалите момичета, които Джон познавал: тя говорела няколко езика, обичала поезия, била запалена читателка и се интересувала от живопис.

След тази втора среща, макар да изглеждало, че привличането било взаимно, връзката зреела бавно. През онази 1952 година Джон прекарвал половината от седмицата в съседния щат Масачузетс, подготвяйки предизборната кампания за Сената. От време на време се уговаряли да вечерят или да отидат на кино; понякога се срещали с брат му Боб и съпругата му Етел, за да играят бридж или монополи. Джаки знаела, че привлекателният Джон е силно желан „златен ерген“, който живеел за политиката и нямал намерение да се жени, както били направили останалите му братя. Също така знаела, че се радвал на постоянната компания на красиви жени, сред които били известни актриси и модели. В своята наивност госпожица Бувие решила, че навярно още не бил срещнал жена, която да е на неговата висота и да е достойна да се превърне в негова съпруга.

От своя страна Джаки по онова време била сгодена за борсовия агент Джон Хюстед-младши и дори била определена дата за сватбата им през юни 1952 година. При все това и по неизвестни причини, макар всичко да навежда на мисълта, че майката на Джаки я е притиснала да скъса с тогавашния си годеник, тъй като не го смятала за добра партия, след прибирането си от Европа младата жена върнала годещия пръстен. Свободна откъм сантиментални обвързаности, госпожица Бувие започнала да прекарва някои уикенди в имота на фамилия Кенеди в Хаянис Порт, ексклузивно място за летуване на крайбрежието на Масачузетс. Чувствала се привлечена от младия висок рус спортен мъж с непринуден характер. В нейните очи той

притежавал експлозивна смесица от „виталност, очарование и чувство за хумор“. Освен това Джон бил мъж от класа и имал пари. Богатството на баща му, влиятелния Джо Кенеди, се изчислявало на 500 милиона долара. През 1926 година Джо Кенеди отредил на всяко от деветте си деца сумата от един милион долара, а той останал в сянка и управлявал огромното богатство на клана, който скоро щял да се превърне в най-важната политическа династия в страната.

В действителност Джаки и Джон имали много общи неща: двамата произхождали от скромни семейства на емигранти, които въплъщавали „американската мечта“; двамата живеели обградени от лукс и привилегии, но бащите им отсъствали от къщи и почти не се грижели за тях. Ала онова, което будело най-голямо възхищение у Джаки, били сърцето и твърдостта на Джон. Когато се запознала с него, той бил на трийсет и четири години и бил герой от войната, изгубил трагично двама от братята си, а заради проблемите със здравето му неведнъж се озовавал на прага на смъртта. „Изглеждаше болно и самотно момче; като го гледаш, си казваш, че има нужда от хубава прическа и от балансирано хранене“, ще заяви по-късно Джаки. Въпреки свежия си спортен вид Джон Ф. Кенеди, който за трета година представял Масачузетс в Конгреса, бил болен човек. По време на войната бил получил сериозни травми в гръбначния стълб, които се влошили след спортен инцидент в Харвард. Джон, който страдал от ужасни болки, бил подложен на няколко хирургически операции и се опасявал, че може да остане инвалид за цял живот. В дългия списък на болезки фигурирала и така наречената болест на Адисон — функционална недостатъчност на надбъбречните жлези, която разстройва имунната система и човек се оказва без защитни сили срещу инфекциите. Ако към това прибавим, че страда от стомашни болки, чува лошо с едното ухо и ползва очила, когато не е сред хора, не е никак чудно, че Джаки се възхищавала на способността му да се труди.

За Джон пък госпожица Бувие, толкова специална, изтънчена, образована и независима, била истинско предизвикателство, както заявил пред свой близък приятел. При все това независимо че приемал насериозно отношенията си с нея, след годежа им бил забелязван и с други жени. Изневярата била дълбоко вкоренен навик сред членовете на клана Кенеди. И Джон, следвайки семейната традиция, нямало да се

откаже от женските завоевания дори и след като се ожени за Джаки. Тя не знаела, че в края на четирийсетте години прелъстителният Джон Кенеди излизал с известни звезди от света на киното, сред които били Лана Търнър, Джоан Кроуфорд и Сюзън Хауърд. Най-трайната му холивудска връзка обаче била с актрисата Джийн Тиърни, която по онова време била в развод с дизайнера Олег Касини, станал по-късно официален модист на Джаки.

По време на краткия си годеж с госпожица Бувие Джон се виждал тайно и с друга зашеметяваща и красива жена на възрастта на годеницата му, но вече много по-известна и обичана от публиката — Одри Хепбърн. Така твърди писателят и голям специалист по сагата на фамилия Кенеди Кристофър Андерсън в своята полемична биография, посветена на Джон и Джаки. Авторът заявява, че Джон Кенеди смятал „Одри за изящна, страшно интелигентна, образована и забавна жена, но също и много секси“. Бъдещият президент се радвал на нейната компания, когато се засичали във Вашингтон, но тъй като била чужденка, не била католичка и принадлежала на света на развлекателния бизнес, патриархът Джо така и не би приел очарователната изпълнителка на главната роля в „Сабрина“ да се омъжи за обещаващия му син. В крайна сметка везните на Джон се наклонили в полза на Джаки, единствената, която, както изглеждало, била идеалната спътница, за да даде тласък на политическата му кариера. Тя от своя страна добре знаела, че Джон никога няма да бъде съвършеният съпруг. Техен общ приятел я бил предупредил вече не само за „увлечението“ на Джон към дамите, но и за враждебното отношение, с което щели да я посрещнат жените от клана Кенеди. Но Джаки не се уплашила и дори и при тези обстоятелства решила да се омъжи за него. За някои биографи мотивът е повече от ясен: привличали я парите на Кенеди и перспективата за богат и охолен живот с доста привлекателен мъж. През живота си Джаки била привличана от мъже, които силно напомняли нейния обожаван баща: доминиращи, безгрижни и силни, за които жените играят второстепенна роля или просто са трофеи.

БРАК ПО СМЕТКА

На госпожица Бувие не ѝ било никак лесно да се приспособи към семейния живот на клана Кенеди. Джон Фицджералд Кенеди произхождал от семейство с ирландски корени, което се установило в Бостън. Прадядото Патрик Кенеди пристигнал в Съединените щати в средата на XIX век както хиляди емигранти от родната Ирландия, които бягали от глада. С непоколебимост, нюх към сделките и желание за надмощие Кенеди постигнали успех и се превърнали в богати и влиятелни представители на американското общество.

Джоузеф, или Джо Кенеди — бащата на Джон, бил предприемчив човек, който забогатял от сделки с недвижими имоти. Прелъстител, пияница и заклет женкар, той бил един от първите кинопродуценти и дистрибутори на алкохол за цялата страна. Накрая се оженил за набожната и самоотвержена ирландка Роуз Фицджералд, която го дарила с девет деца и живяла сто и четири години. Главата на матриархата на клана, която винаги била в течение на изневерите на съпруга си, включително знаела за връзката му с актрисата Глория Суонсън, била ревностна католичка. Дъщеря на легендарен кмет на Бостън и възпитана в най-добрите религиозни интернати в Европа, тя управлявала с твърда ръка многобройното си семейство. Джо, който по време на президентството на Рузвелт бил посланик на Съединените щати в Лондон, възложил всичките си надежди на своя първороден син, който носел неговото име — Джо. Но когато той загинал във Втората световна война, брат му Джон поел отговорността да осъществи мечтите на баща си и да не го разочарова.

Когато започнала да посещава дома на Кенеди, Джаки намерила най-голяма подкрепа в лицето на главната фигура от клана. Джо бил единственият, който от първата секунда успял да види качествата и потенциала ѝ. Синът му бил брилянтен и харизматичен политик, но бил ерген и се нуждаел от съпруга до себе си и от семейство, ако желаел да стигне далеч в кариерата си. Когато се запознал с госпожица Бувие, тя му се сторила съвършената кандидатка: била католичка като тях, от добро семейство, привлекателна и притежавала големи

способности. Освен това говорела свободно няколко езика — френски, испански и италиански, а имала и „аристократично“ потекло, което липсвало на Кенеди. Старият и хитър Джо Кенеди насърчил Джон да направи решителната стъпка и да поиска ръката на Джаки.

Докато Джо бил запленил от госпожица Бувие, то не цялото семейство споделяло мнението му за нея. Мълчаливото и благоразумно поведение на Джаки било възприето като признак на горделивост и високомерие от страна на зълвите ѝ, които не били никак дружелюбни с нея. На бъдещата си свекърва Роуз тя се сторила прекалено независимо момиче, твърде префърцунено в тоалетите си и с леко ортодоксални виждания. Джаки отказвала да яде сандвичи с фъстъчено масло и ягодов мармалад, които ѝ предлагали на пикниците — най-типичното американско предястие. Роуз не можела да се начуди как така, когато дъщерите ѝ канели Джаки да поплува с тях, тя си носела своя храна в плетена кошница: „пастет, солен кекс със зеленчуци, френски сирена и бутилка хубаво вино“. Ала с времето Джаки успяла да спечели главата на матриархата на клана и направила всичко възможно, за да подобри отношенията си с нея, като я наричала мило *belle-mère*^[1] (макар че за пред доверените ѝ хора била Динозавъра). Когато Джо споделил с приятелите си: „Всички сме луди по Джаки“, в действителност имал предвид най-вече себе си.

Всъщност било невъзможно Джаки да прилича на семейство Кенеди. Тя обичала спокойствието, четенето, разходките на кон, а изведнъж се озовала сред многобройна фамилия, характеризираща се с трескава активност. Когато всички членове на семейството се събирали във феода си — великолепна къща от бял кедър с петнайсет стаи с просторни тераси, срещу един от морските ръкави на Хаянис Порт, южно от Бостън, нямало нито миг тишина и спокойствие. Джоузеф карал всичките си деца и снахите си да се състезават помежду си на тенис, американски футбол или да се занимават с ветроходство. Били бърбиви, шумни и съревноваващи се един с друг. Къщата винаги била препълнена с хора: девет братя и сестри с техните съпруги и съпрузи, деца, приятели, голяма домашна прислуга и немалък брой животни, домашни любимци. Жак Лоу, личният фотограф на фамилия Кенеди, веднъж казал, че къщата в Хаянис Порт е „истински дом за луди“.

Джаки — елегантна, сдържана и с добри обноски, трудно можела да се впише в подобна атмосфера. Освен това не притежавала

състезателен дух и от първия ден ѝ станало съвсем ясно, че никога няма да е като зълвите си: „Не мисля да се правя на хлапачка, която се катери по дърветата и вика: «Ще спечелим!». Могат да се смеят на полите и леките ми обувки, ако искат, но главата ми си е толкова на мястото, колкото и тяхната“. Истината е, че единствения път, когато се опитала да се присъедини към останалите и да изиграе една среща на американски футбол, си изкълчила глезена и била възнаградена с ехидни усмивки от страна на някои от присъстващите.

През ноември 1952 година Джон бил избран за сенатор на Масачузетс, след като постигнал смазваща победа срещу един от силните мъже на Републиканската партия — Хенри Лодж. Сега вече обещаващият сенатор щял да може да отдели малко повече време на годеницата си Джакки Бувие. На 20 януари 1953 година двойката за първи път се появила на официално събитие, организирано по повод на встъпването в длъжност на президента Айзенхауер. Изглежда, Джон най-после се бил укротил, макар тайно да продължавал да си ляга с други жени. След тази тяхна първа поява пред обществото всеки се върнал към работата си — той в Сената, тя в офиса си във „Вашингтон Таймс-Хералд“.

По онова време Джакки се съмнявала, че сенатор Кенеди искрено е привлечен от нея, при положение че имал на разположение безкраен списък от „приятелки“. От съвсем ранна възраст Джакки се чувствала комплексирана от физиката си и съжалявала, че не се е родила красива като сестра си Лий. Така и никога не харесала тялото си, на което откривала безброй недостатъци: малки гърди, големи мъжки ръце с винаги изядени нокти, които криела в дълги ръкавици, и големи стъпала — номер 42. Няколко години по-късно, вече като госпожа Кенеди, неуверената Джакки щяла да измисли как да промени визията си и да се преобрази в изисканата и бъдеща възхищение у всички съпруга на президента на Съединените щати.

В този етап на изчакване Лий Бувие, която била на двацет години, се омъжила за Майкъл Темпъл Канфийлд — син на издател и представител на английската аристокрация. Сестра ѝ Джакки била свидетел на бракосъчетанието, което било отпразнувано на 18 април 1953 година в семейната къща Мериууд. Но бракът на Лий приключил в деня, в който се разкрило, че финансите на бляскавия съпруг нямали почти нищо общо с действителността. Майкъл поискал съвет от

балдъзата си как да възвърне любовта на жена си, но Джаки, винаги много прагматична, му отвърнала сухо, че за да спаси брака си, единственото нещо, което трябва да направи, е „наистина да спечели пари“. Малко след това Лий под предлог, че съпругът ѝ не иска да има деца, успяла да анулира брака пред Ватикана и за рекордно кратко време станала съпруга на полския принц Станислав Радзивил.

През пролетта на същата година „Вашингтон Таймс-Хералд“ изпратил Джаки в Лондон, за да отрази като репортер коронацията на кралица Елизабет II, която на двайсет и пет години наследила трона на Англия след смъртта на баща си крал Джордж VI. Преди да тръгне, Джон я помолил да се омъжи за него, но тя му отговорила, че ще си помисли, докато са разделени. Джаки, както се изповядва пред една своя приятелка, се страхувала да изгуби независимостта си, да бъде погълната от политиката и най-вече да стане част от обсебващия клан Кенеди. Седмица по-късно, след като прочел статиите ѝ в пресата, Джон ѝ изпратил кратка телеграма, която гласяла следното: „Прекрасни статии, но ми липсваш. Джак“. Джон не възнамерявал да остави Джаки да му се изплъзне и не изчакал отговора на предложението си. При завръщането ѝ от Лондон отишъл да я посрещне на аерогарата с годежен пръстен с диаманти и смарагди, изработен от фирмата „Ван Клиф & Арпелс“, който тя приела с радост, без да знае, че всъщност Джо, бъдещият ѝ свекър, го бил избрал за нея. На следващия ден госпожица Бувие напуснала работата си във вестника и се сбогувала с колегите си.

На 25 юли същата година официално бил оповестен годежът на госпожица Жаклин Бувие и сенатора Джон Фицджералд Кенеди. Сватбата била съюз между две могъщи фамилии от Източното крайбрежие на Съединените щати. При първата ѝ поява в пресата като годеницата на сенатор Кенеди списание „Вог“ я описало като „млада жена с екстравагантна красота“. В началото на юли „Лайф Магазин“ направил обстоен репортаж за младия сенатор и годеницата му във фамилната резиденция Хаянис Порт в Кейп Код. Снимката на двамата се появила на корицата — били усмихнати и спокойни, плаващи на платнохода си във водите на залива. Американската публика започнала да проявява интерес към онези, които през следващите десет години щели да бъдат най-известната двойка в света. Джаки и Джон вече загатвали в какъв неоспорим медиен феномен щели да се превърнат.

През юли, докато Джаки, майка ѝ Джанет и свекърва ѝ се били отдали изцяло на подготовката на сватбата, сенатор Кенеди направил едно непредвидено разпускащо пътуване до Лазурния бряг. Тайно, както обикновено, той се видял с една от обичайните си любовници — младата и ослепителна шведка Гунила ван Пост. Създето на Джаки се късало от мъка заради забегката на годеника ѝ, но смятала, че с времето щял да се промени. След завръщането си Джон, загорял и отпочинал, присъствал на две официални ергенски партита, организирани от баща му и от господин Окинклос — пастрока на Джаки. От своя страна Джак Буви не можел да се съревновава с тях по богатство и затова предпочел да остане настрани от най-важното събитие в живота на дъщеря си.

На 12 септември 1953 година, събота, в католическата църква „Сент Мери“ в Нюпорт Джон и Джаки станали съпруг и съпруга пред очите на осемстотин гости. Джо Кенеди ръководел тържеството в сянка, за да можело сватбата да се превърне във великолепен акт на предизборна реклама за кариерата на сина му, устремен към Белия дом. Бракосъчетанието несъмнено е било най-значимото социално събитие на годината не само заради списъка от изтъкнати гости, но и заради богатата приказна церемония, която напомняла европейските кралски сватби. Медийното отразяване на събитието било по-присъщо за кинопремиера с присъствието на звезди от Холивуд, отколкото за сватба между политик и момиче от доброто общество. На следващия ден снимките на двойката се появили в най-важните американски вестници, включително в „Ню Йорк Таймс“, който на заглавната си страница публикувал Джон и Джаки, докато режат сватбената торта, висока почти метър и половина.

Джаки още не била позната на широката публика и все пак три хиляди души се струпали около църквата, за да видят младоженците. Полицията трябвало да положи големи усилия, за да спре множеството, което искало да зърне отблизо младата булка. Облечена в елегантна рокля от копринена тафта в цвят слонова кост и с дълго було от фина дантела като тези, които се носели едно време, тя цялата сияела. Никой не бил в състояние да отгатне дълбоката тъга на булката, когато научила от майка си Джанет, че обожаваният ѝ баща няма да може да я заведе до олтара, тъй като лежал пиян в хотелската стая. Без да покаже ни най-малко разочарованието си, Джаки преглътнала

сълзите си и с твърда крачка тръгнала по главния коридор на украсената с бели хризантеми и розови гладиоли църква, хванала под ръка пастрока си.

След сватбата, окачествена от пресата като „съюза на годината“, приемът, даден в Хамърсмит Фарм, събрал близо хиляда и петстотин гости, а младоженците минали и ги поздравили един по един, което продължило повече от два часа. „Беше точно като коронация“, заявил въодушевено един от присъстващите. За случая Джаки била облечена в тоалет на „Шанел“ в перленосив цвят. Сватбеният подарък на Джон за съпругата му била диамантена гривна, оценена на десет хиляди долара. За писателя Гор Видал — роднина на майката на Джаки, това бил брак в най-добрия дух на XVIII век, „съюз, в който се обединяват интереси“. Тъй като няма запазени любовни писма — Джон не е бил особено романтичен, не е написал дори и един ред на Джаки, нито ѝ е изпратил букет цветя — не разполагаме, с каквато и да е кореспонденция между тях и е трудно да се разбере какви тогава са били истинските чувства на двойката.

При завръщането си от краткия меден месец в Акапулко семейство Кенеди прекарало първите два месеца от съвместния си живот в Хаянис Порт и в къщата в Мериууд. Джаки с цялото си сърце желала да имат собствен дом и малко преди да се оженят, описала в едно интервю за „Бостън Глоуб“ къщата на мечтите си: „Умирам от желание да имаме наш дом, да разполагам с възможността да го подреда по свой вкус и най-сетне да мога да разопаковам подаръците от сватбата. Надявам се да си намерим малка къща в Джорджтаун. Бих искала да свием уютно гнездо и да го обзаведа, като комбинирам функционални и странни мебели“. В крайна сметка през ноември двойката наела къща от червени тухли в Джорджтаун — шикозния квартал, в който Джаки живеела, преди да се омъжи.

В първата година след сватбата Джаки почти не виждала съпруга си, чиято политическа кариера изцяло го била погълнала. На двайсет и четири години тя е била неопитна жена и макар че е пътувала много и е учила в най-престижните училища, никой не я е бил подготвил да бъде съпруга на амбициозен сенатор, стремящ се да стане президент на страната. Омъжила се е с намерението да стане свършената съпруга, както наивно споделила пред една журналистка: „По онова време исках да водя нормален живот, да имам съпруг, който се прибира

всеки ден след работа в пет часа. Исках той да прекарва уикендите с мен и децата, които ще имаме“. Но мечтата на Джаки така и не се е осъществила.

Тя прекарвала сама уикендите и почти не можела да планира живота си, защото всичко, което се случвало, било непредвидено: вечери до малките часове на нощта, работни обеда. Като сенаторска съпруга Джаки се чувствала пренебрегната и не можела да намери мястото си. Била с около двайсет години по-млада от съпругите на колегите на мъжа си. И когато ходела да играе бридж с тях или да обядва, осъзнавала, че нямат никакви общи теми за разговор. Всички говорели за децата си или за прекрасните си внуци. А тя можела да говори само за брат си от втория брак на майка си, който тогава бил на шест години. „Джаки ненавиждаше изкуствения характер на планираните срещи между жените на членовете на Конгреса или на ежегодната закуска на съпругите на сенаторите. Беше традиция, наследена от госпожа Труман и госпожа Айзенхауер, но тя не я понасяше. Нямахше нищо общо с тях...“, коментира журналист от „Вашингтон Ивнинг Стар“.

Независимо от всичко Джаки се отдала напълно на ролята си на вярна и самоотвержена съпруга. Макар дълбоко да се отвращавала от идеята да се превърне в типична скучна домакиня, сега тя била точна такава: „Въведе малко ред в хаотичния му живот. В дома им започнаха да се хранят, както трябва, а не само с продукти, които Джек имаше навика да поглъща (сандвичи, кафета и бира), а и той вече не излизаше от вкъщи с два различни по цвят чорапа“. Джаки се заела и с гардероба на Джон, единият крак, на когото бил почти два сантиметра по-къс от другия. Не само наредила да му ушийт костюми по мярка, но и му поръчала специални обувки, за да се избегне допълнителното натоварване на гърба му — неговото слабо място. С новата си визия Джон Фицджералд Кенеди, не толкова официален, елегантен и спортен, въплъщавал идващото ново поколение.

Само една година след приказната им сватба Джаки вече започвала да става раздразнителна и нервна. Тя знаела за изневерите на съпруга си, който в онези дни бил наел ергенски апартамент в хотел „Мейфлауър“, където се срещал с любовниците си. Двамата с Джаки почти не се виждали. Междувременно тя си гризела ноктите и пушела като комин по две кутии цигари на ден. Караниците между двамата

ставали все по-чести и за да компенсира усещането си за провал, Джаки се посветила на купуването на рокли и на преобзавеждането на дома. Изхарчила цяло състояние за килими и френски мебели от XVIII век, които били любимите ѝ. Джон се възмущавал, когато виждал сумите, но от страх от нови скандали приемал положението. Тя обзавела къщата с изтънчен вкус и с произведения на изкуството, които нито мъжът ѝ, нито сътрудниците му някога щели да бъдат в състояние да оценят.

Скоро Джаки си дала сметка, че единственият начин да бъде поблизо до съпруга си е, като му помага в политическата кариера. Тя, която никога не била гласувала и която по онова време не проявявала особен интерес към света на политиката, а на всичкото отгоре идвала от семейство с републиканска традиция, сега се оказала омъжена за демократ с амбиции да стане президент. Макар да притежавала големи познания по европейска история, осъзнала, че като съпруга на сенатор трябва да е по-информирана относно историята на собствената си страна. Записала се на курс по американска история в дипломатическата школа на Университета на Джорджия, която се намира близо до мястото, където живеели. Някои журналисти, пишещи за жълтата преса, щом узнали новината, пуснали следното заглавие: „Съпругата на сенатора се връща в училище...“. Понякога Джаки ходела в Сената, за да слуша речите на Джон, или прекарвала дълги часове в библиотеката на Конгреса, където се потапяла в четенето на исторически произведения и съвременни творби. Но това, което Джон най-много ценял у нея, било, че съпругата му превеждала някои пасажии от произведения на известни френски философи, като Волтер или Русо, и с тези цитати той обогатявал речите си.

Джаки въвела и самоконтрол в преливащата от енергия личност на Джон, изгладила качествата му на оратор и го накарала да смени тона на гласа си, както и носовия акцент, присъщ на хората от Нова Англия. Помогнала му да започне да говори по-спокойно и да използва ръцете си — пред публика Джон винаги говорел с ръце в джобовете — за да подчертава най-важните моменти от речта си. Ала дори и при това положение животът на двойката не бил лесен и Джаки се оплаквала: „Сама съм почти всяка събота и неделя. Не е нормално. По някакъв начин политиката беше най-големият ми враг и ние нямахме никакъв семеен живот“. Към отсъствията на съпруга ѝ се прибавяли и

постоянните и тежки проблеми със здравето му, които правели положението още по-мъчително. В онези месеци здравето на Джон тревожно се влошавало. Болките в гърба ставали по-сериозни. Вече не било достатъчно да спи на права дъска, да прави топли бани, да прибъгва до корсет от време на време или да се налага да използва патерици, за да ходи.

През октомври 1954 година Кенеди постъпил в болница в Ню Йорк за сложна и рискована хирургическа операция. Болките в гърба, които толкова го измъчвали, можели да доведат до парализирането му, ако не се подложил на спешна интервенция. Фактът, че Джон страдал от болестта на Адисон още повече усложнявал нещата. Точно както се опасявали, след операцията пациентът получил тежка инфекция на пикочните пътища и изпаднал в кома. На два̀сет и пет години Джаки била на път да остане вдовица; лекарите им съобщили, че смъртта на съпруга ѝ е неизбежна и кардиналът на Ню Йорк пристигнал, за да му даде последно причастие. В продължение на почти един месец Джон се намирал между живота и смъртта. Джаки учудила всички със силата и спокойствието си в тези толкова тежки моменти. Въпреки че съпругът ѝ бил в кома, тя го държала за ръка и му четяла поезия, а когато дошъл в съзнание, не се отделяла нито за миг от него. Тогава онези, които я били критикували, си дали сметка, че зад привидната крехкост на Джаки се криела желязна воля.

По време на възстановителния период в болницата посетителите оставали смаяни, когато виждали, че на вратата на стаята му Джаки била закачила плакат на Мерилин Монро, облечена с миниатюрни сини шорти и бяла лека блузка. Джон се бил запознал с удивителната блондинка в началото на 1954 година на един прием в дома на холивудски продуцент в Бевърли Хилс. Както изглежда, той не бил положил никакво усилие да скрие колко привлечен е от актрисата, тогава омъжена за Джо ди Маджо, а тя дала телефонния си номер на сенатора, без да вярва, че той някога ще ѝ се обади. Няколко дни преди Коледа изписали Джон от болницата и кланът Кенеди се преместил в имота, който притежавали в Палм Бийч, Флорида, където благоприятният климат щял да помогне за възстановяването му.

Два месеца след операцията Джон отново почувствал ужасни болки. Лекарите решили пак да го оперират в болница в Ню Йорк. На 15 февруари 1955 година той отново бил на прага на смъртта, но успял

да оцелее. През дългия период, в който се съвземал, и предвид принудителното му отдалечаване от Сената Джаки поела отговорността да движи връзките с обществеността на съпруга си. Станала незаменима за него: четяла му вестници, държала го в течение на най-важните актуални събития и дори се научила да сменя превръзките му. Именно тогава Джаки го насърчила да напише книга, посветена на някои политически лидери на страната, които са се борили смело в защита на идеите си. Джон я послушал и на 2 януари 1956 година излязла книгата „Образи на смелостта“, която имала голям успех в продажбите и дори му спечелила наградата „Пулицър“ в категорията за биографични книги. Успехът на творбата бил съпътстван и от голям брой отрицателни критики. Мнозина заявявали, че в състоянието, в което се намирал Джон, било невъзможно да напише едно толкова обемно и добре документирано произведение. Тихомълком се говорело, че Джаки била поръчала написването на книгата на „литературен негр“, подписана по-късно от мъжа ѝ.

През май 1955 година загорелият Джон Кенеди се завърнал в Сената. Ходел с патерици и търпял ужасни болки в гърба, които лекарите облекчавали с инжекции с новокаин. След като се възстановил, вместо да благодари на съпругата си за подкрепата и самоотвержеността ѝ в преживените тежки моменти, Джон подновил похожденията си. През лятото на 1955 година съпрузите направили седемседмично пътуване из Европа, където били приети на частна аудиенция от папа Пий XII, Джон тръгнал на път няколко дни по-рано с намерение да се види с любовницата си Гунила фон Пост в Швеция, а през това време Джаки търсела нова къща за двамата. Най-накрая двойката се събрала в Антиб, за да започнат голямо пътешествие, което ги отвело в Италия, Полша и Париж. Било първото им пътуване в Европа и присъствието на Джаки не минало незабелязано. В Париж тя била преводач на съпруга си на срещите, които имал с важни държавници. „Притежаваше цялото очарование на дворцова дама от XVIII век. Буквално разтопяваше мъжете, когато ги погледнеше с огромните си очи. Европейците не останаха безчувствени; всъщност мисля, че бяха много по-чувствителни от американците и оценяваха класата ѝ“, ще заяви впоследствие една журналистка, която ги придружавала по време на обиколката им.

Съпрузите Кенеди се върнали в Ню Йорк на 11 октомври 1955 година и купили красива историческа сграда недалеч от Мериууд, Вирджиния, наричана Хикори Хил, която разполагала с басейн и големи конюшни. Джаки мечтаела да има просторен и спокоен дом, в който най-сетне да увеличи фамилията. Според биографа ѝ Кристофър скоро след като се настанили в новия дом, младата госпожа Кенеди, бременна в третия месец, направила спонтанен аборт, за който в пресата не се съобщавало нищо. През януари 1956 година Джаки била отново бременна и въпреки че новината върнала въодушевлението на двойката, годината щяла да бъде много тежка за нея. Джон все го нямало, бил се посветил на рекламирането на книгата си, на интервюта и конференции из цялата страна, а освен това се подготвял да се представи за кандидат-президент на Националния конгрес на Демократическата партия. Натъжена от вечните отсъствия на мъжа си, но окрилена от идването на бебето, Джаки започнала да мебелира голямата къща Хикори Хил, като отделила специално внимание на детските стаи. Междувременно Джон наел апартамент 812 в хотел „Мейфлауър“, където вдигал големи веселби с приятелите си и където се срещал с любовниците си.

Макар и бременна в осмия месец и въпреки предупрежденията на лекарите, Джаки отишла през август на конгреса на демократите в Чикаго. Повикана от сестрите и снахите на Джон, които ѝ казали, че присъствието ѝ е важно, тя не се замислила за физическото усилие, което предполагало това толкова прибързано и изтощително пътуване. За Джаки обаче то се оказало разочароващо и неблагодарно, тъй като през седмицата, която прекарала в Чикаго, едва успяла да говори със съпруга си. Тя отседнала в дома на зълва си Юнис, докато Джон настанил щаба си в хотел „Конрад“. Въпреки подкрепата на съпругата си обаче Кенеди не постигнал така желаната номинация за президентския пост. За първи път се чувствал разгромен и това бил тежък удар за човек, свикнал да побеждава. Когато на следващия ден семейството се върнало в Ню Йорк, Джаки, на която ѝ оставали само три седмици до раждането, потърсила спокоен пристан в семейната къща Хамърсмит Фарм. Заради напредналата си бременност била много уязвима и помолила Джон да отиде с нея. Но съпругът ѝ бил запланувал да отиде при родителите си, които се намирали на почивка

на Лазурния бряг, а после да наеме платноход и да поплава една седмица из Средиземно море.

На 23 август Джаки осъмнала, викайки за помощ, защото имала ужасни болки. Майка ѝ Джанет, разтревожена от състоянието ѝ, я придружила до болницата в Нюпорт, където била приета по спешност. Три седмици преди предвидената дата получила силен вътрешен кръвоизлив и лекарите ѝ направили цезарово сечение, опитвайки се да спасят бебето. Момиченцето, което трябвало да се казва Арабела, се родило мъртво и в продължение на няколко часа животът на майката също бил в опасност. Когато тя се събудила от упойката и отворила очи, Боб — братът на Джон, ѝ съобщил тъжната новина. По време на брака ѝ с Джон Боб бил нейната голяма опора и утеха, когато мъжа ѝ го нямало.

Джон научил за случилото се, докато плавал в открито море заедно с брат си Теди и тяхна обща приятелка. Тогава не могъл да види първата страница на „Вашингтон пост“, където водещото заглавие гласяло: „Сенатор Кенеди, на круиз в Средиземно море, не знае, че съпругата му е изгубила детето“. Три дена след смъртта на дъщеря им Джон се обадил вкъщи и Джаки му съобщила за случилото се. След като говорил с разстроената си съпругата по телефона, на него му били необходими още два дена, докато се прибере при нея. Джаки отново се чувствала предадена и изоставена от мъжа си. Загубата на второто дете накарало двойката да мисли, че няма да имат потомство. Зад гърба ѝ членовете на семейство Кенеди разправяли, че госпожица Буви е прекалено крехко телосложение, за да стане майка. Изпитанието било по-тежко за Джаки, тъй като броени дни след аборта зълва ѝ Патриша Кенеди родила прекрасно момиченце, а няколко седмици по-късно Етел — жената на Боб, се сдобила с петото си дете. След като изгубила бебето си, Джаки не искала да се връща в дома си Хикори Хил, където я очаквала празната детска стая. Двойката продала къщата на Боби и Етел (на тях им се раждат единайсет деца), а те самите пак наели къща в Джорджтаун.

След четири години незадоволителен брак и заради невъзможността да роди живо и здраво дете Джаки се затворила в себе си. Взела решение за известно време да се отдалечи от съпруга си и да прекарва дните си в имението на пастрока си в Хамърсмит Фарм и Ню Йорк. Междувременно Джон се намирал във Вашингтон. За първи път

пресата отразила слуховете за възможен развод между двамата. Според списание „Таймс“ именно тогава Джо Кенеди, виждайки, че блестящата политическа кариера на сина му е в опасност, предложил на Джаки един милион долара в замяна на сдобряването им. Не знаем дали госпожа Кенеди е получила тази сума, но е факт, че мамената съпруга се върнала в дома си, решена да спаси брака си.

В края на тази ужасна за Джаки година съпругът ѝ съобщил на семейството, че от този момент нататък всичките му усилия ще са насочени към това да спечели следващите избори и да стигне до Белия дом. През март 1957 година Джаки отново била бременна и въодушевена от новината, почувствала сили да купува и да обзавежда нова къща. Малко преди Коледа семейство Кенеди се пренесли в елегантна и светла къща от червени тухли на улица „Н“ № 3307 в Джорджтаун. С помощта на известна нийоркска дизайнерка Джаки превърнала новото си жилище в изискан и много уютен дом с любимите ѝ мебели в стил Луи XV и Луи XVI. Този път тя помислила и за нуждите на мъжа си и за това къщата да е удобна и практична за него и сътрудниците му. „Трябва да има големи, много удобни кресла и маси, на които политиците да могат да сложат документите си, чашите с кафе и пепелниците. И най-вече не искам къща, в която непрестанно ще трябва да казвам на децата си: «Не пипай това!», ще сподели тя на специалистката по вътрешен дизайн. За Джаки това бил първият им истински дом.

Госпожа Кенеди обаче харчела цяло състояние не само за обзавеждане, но и за дрехи. Противниците на Джон решили да използват „прахосничеството на госпожа Кенеди“ като политическо оръжие срещу съпруга ѝ. Когато веднъж един журналист попитал тогавашната първа дама дали това е истина, а то било истина, че за една година е изхарчила 30 000 долара само за дрехи, тя, без ни най-малко да се притесни, му отвърнала: „Не бих могла да изхарча всички тези пари, освен ако не нося самурено бельо!“. В действителност Джон изпадал в ярост, когато пристигали фактурите на разглезената му съпруга, но тя оправдавала разходите, казвайки, че трябва да се облича изискано, за да не го срами: „Като обществена личност ще се чувстваш унижен, ако ме видиш на снимка със стара рокля. Всички ще кажат, че жена ти е селянка, и никой няма да гласува за теб“. Джон никога не ѝ

противоречал навярно защото дълбоко в себе си изпитвал вина заради постоянните си отсъствия и изневери.

В деня преди двайсет и осмия ѝ рожден ден на Джаки ѝ се обадили по телефона, че баща ѝ умира в Ню Йорк от рак на черния дроб, при което тя изпаднала в дълбока покруса. Джаки не успяла да се сбогува с него, тъй като той вече бил издъхнал един час преди тя да дойде. Тя от една година не го била виждала и се почувствала виновна, че не се е погрижила за него и го е оставила да умре сам в бездушна болнична стая. Медицинската сестра, която била с него в последните мигове от живота му, ѝ казала, че преди да склопи очи, той произнесъл нейното име. Това бил много тежък удар за нея и всички се страхували, че отново може да изгуби бебето, което очаквала. Като връх на нещастията същата година Джон бил повален от много висока температура, предизвикана от инфекция, и постъпил в болница. Спасил се от кризата благодарение на голяма доза антибиотици, но здравето му продължавало да е много крехко.

На 27 ноември 1957 година мечтата на Джаки да стане майка най-после се сбъднала. Раждането на дъщеря ѝ Каролайн, красиво момиченце, тежащо три килограма и осемстотин грама, искрено трогнало съпруга ѝ, който този път бил останал до нея: „Никога няма да забравя лицето на Джон, когато лекарят се появи в чакалнята, за да съобщи, че бебето се е родило и че майката и дъщерята са добре. Винаги ще си спомням разнеженото му изражение и усмивката му“, казала Джанет Лий — майката на Джаки, на журналистите. След два аборта и няколко месеца изживяна мъка, че няма да може да има деца, това за Джаки бил „най-щастливият и важен ден в целия ѝ живот“.

Джаки била на двайсет и осем години, когато станала майка за първи път, и това раждане като че ли свързало по-силно семейството. През същата година Джон бил зает в кампанията за преизбирането му за сенатор и почти не се виждали, защото пътувал из целия щат. Но за разлика от друг път сега се опитвал да се прибира вкъщи, когато можел: „Когато си идваше у дома, се качваше направо в детската стая. Момиченцето му се усмихваше така, както на никого друго. Още от самото начало той я обичаше, а тя го обожаваше. За нея баща ѝ беше най-важният човек“, ще заяви Мод Шоу — гледачката на Каролайн.

Всички били изненадани от преобразяването на Джон, когато станал баща за първи път. Сияел от щастие и се бил подмладил,

чувствал се горд в новата си роля. Медиите се борили за ексклузивния материал, посветен на раждането на дъщерята на двамата Кенеди, и накрая „Лайф“ публикувал очаквания репортаж. „След Шърли Темпъл нито едно американско дете не е било така търсено от пресата в цял свят за толкова кратък отрязък от време“, казал един журналист. Джаки, която не желала дъщеря им да се превърне в „предизборен домашен любимец“, отстъпила „Лайф“ да направи репортажа, при условие че Джон прекъсне през лятото кампанията си и отидат заедно в Париж.

Три седмици след раждането на Каролайн двамата Кенеди се настанили в тяхната уютна къща от червени тухли и двор с магнолии на улица „Н“, където ги чакала домашната прислуга, наета от Джаки: английска детегледачка, камериерка, готвачка, личен прислужник за Джон, шофьор на пълен работен ден и частна секретарка, която се грижела за разписанието на ангажиментите. За първи път след сватбата тя имала усещането, че е в собствен дом и има семейство, за което да се грижи. През следващите месеци почти не приемала гости и се отдала изцяло на преобзавеждането на къщата. Както признала на майка си, Джаки три пъти променила мебелировката и три пъти преобоядисала стените на основния салон.

Госпожа Кенеди най-сетне разполагала със собствен дом и красиво момиченце, на което да посвещава времето си, но не можела да понася постоянните отсъствия на мъжа си, който живеел само за политиката. Била сприхава и ужасно раздражителна в присъствието на Джон, който не знаел как да се справя с внезапните промени в настроението на жена си. Джо Кенеди, който се страхувал, че пресата ще отрази сексуалните скандали на сина му, настоятелно го помолил да напусне любовното си гнездо в „Мейфлауър“ и поне до официалното си встъпване в длъжност да бъде верен на Джаки. Джо не грешал и ако по време на брака си Джаки понасяла мълчаливо непрестанните изневери на мъжа си, то било, както тя самата признала пред една приятелка, защото те никога не излизали в публичното пространство.

Но Джон не възнамерявал да променя стила си на живот и въпреки разклатеното си здраве продължавал да ухажва модели, стюардеси, секретарки и холивудски звезди. Някои биографи го заклеймяват като заклет женкар и свързват лудешката му любовна активност с патология, произтичаща от многобройните му болести и

прекаляването с медикаменти. През лятото на 1958 година според биографа Кристофър Андерсън той започнал страстната си връзка с Мерилин Монро. Една година след развода си с прочутия бейзболен играч Джо ди Маджо актрисата се била омъжила за Артър Милър, но скоро между двамата се появили неразбирателствата. Мерилин се срещала тайно с Кенеди в малкото му жилище в Манхатън или в луксозен апартамент в хотел „Карлайл“. За нея Джон обаче бил само развлечение, защото тогава била много влюбена в актьора Ив Монтан.

След пътуването до Париж, което бил обещал на Джаки, Кенеди продължил с политическите си ангажименти. Ала този път съпругата му, решена да го контролира по-отблизо, му предложила да го придружи в предизборното му турне. За първи път позволявала да я снимат, била усмихната, отнасяла се учтиво с пресата, поздравявала хората, които отивали да се запознаят с нея, и запленена, изслушвала речите на мъжа си. Не била свикнала със струпването на много народ, нито с това, че трябва да стиска ръката на хора, които не познава и които я заговарят на улицата, но знаела как да се покаже на висотата на обстоятелствата. Обличала се изискано, но строго в прекрасен костюм „Шанел“, почти без грим и бижута. Присъствието ѝ пораждало огромен интерес сред множеството, което присъствало на митингите на мъжа ѝ. Съветниците на сенатора скоро открили, че когато се съобщавало, че ще присъства Джаки на някое от предизборните мероприятия на съпруга ѝ, идвали много хора. Излъчването ѝ на свенлива принцеса накарало американците да се влюбят в нея. Предвид резултатите сътрудниците на Джон настоявали Джаки да присъства всеки път на публичните му изяви. „Ню Йорк Таймс“ изтъквал в заглавията си: „Съпругата на Кенеди очарова избирателите“.

[1] Свекърва (фр.). — Б.пр. ↑

ДЖАКИ, ПЪРВА ДАМА

На 20 януари 1960 година четирийсет и две годишният Джон Кенеди обявил официално пред пресата, че е избран за кандидат на демократите за президент на Съединените щати. Джаки обаче съвсем не се зарадвала на постижението му, а си помислила, че винаги е изгубила съпруга си. Ако спечелел изборите, Джон щял да принадлежи на американския народ и отношенията със съпругата му щели да бъдат студени и напрегнати. Независимо от това останала до мъжа си по време на цялата шеметна надпревара по пътя му към Белия дом. В частния самолет на Джон, кръстен „Каролайн“ в чест на дъщеря им, двамата Кенеди са изминали заедно хиляди километри из цялата страна. Били месеци на истинска лудост, както си спомня Жак Лоу, официалният фотограф на Кенеди: „Започвахме деня в шест и половина сутринта в Ню Йорк, после отивахме в Бостън, Чикаго и в още два града, накрая приключвахме в Калифорния в два часа сутринта. Бяхме присъствали на три обяда, без да имаме време да хапнем нещо“. Само през 1960 година Джон е изминал повече от сто хиляди километра със самолет и е произнесъл приблизително петстотин речи.

През тези маратонски кандидатпрезидентски пътувания мнозина журналисти се питали как Кенеди с неговите сериозни здравословни проблеми издържа на този френетичен ритъм. Ако се разберяло, отговорът щял да сложи край на възможностите на младия сенатор да стигне до президентството. Както твърдят повечето му биографи, сред които Марк Саймън и Дейвид Хейман, Джон имал голяма зависимост към медикаментите, дължаща се на хроничните болки в гърба, но бил пристрастен и към леченията на доктор Макс Якобсон. Този немски лекар със спорна репутация, който живеел в Ню Йорк и бил известен още като доктор „Филгуд“ (доктор „Чувствам се добре“), през седемдесетте години бил известен с „чудодейните“ си стимулиращи инжекции, особено с амфетамини, и с витаминозните си коктейли. Сред клиентите му имало важни личности от света на киното и политиката, като Марлен Дитрих, Тенеси Уилямс, Труман Капотти.

Доктор Макс Якобсон и съпругата му Нина придружавали инкогнито президента Джон Кенеди и съпругата му при повечето им официални пътувания. Никой не им обръщал внимание, те пътували в различни самолети и винаги се настанявали близо до президентския апартамент, за да са на разположение по всяко време на денонощието. Джон и Джаки възнамерявали да използват услугите на този лекар през целия президентски мандат: „Нямаха друг избор. Подложени на убийствено обществено напрежение, жертви на собствените си безпокойства, не им оставаше нищо друго, освен да се справят с положението. И Джон, който винаги е страдал от ужасни болки в гърба, за първи път в живота си се чувстваше облекчен. Дватама все повече зависеха от медикаментите, които им даваше Якобсон, но тогава не осъзнаваха какво е клиничното изражение на тази зависимост“, пише Кристофър Андерсън в книгата си. Със своите спорни методи на лечение Макс Якобсон щял да помогне и на Джаки, склонна към депресии, да понесе най-болезнените моменти от живота си, като бруталното убийство на съпруга ѝ. През 1975 година Макс Якобсон бил замесен в голям скандал и бил обвинен в отравянето на няколко свои пациенти. В резултат му било отнето разрешителното за практикуване.

Когато отново забременяла и навлязла в петия месец, Джаки се оттеглила дискретно от кампанията. Искала да избегне повтарянето на трагедията, случила се през 1955 година, и с благословията на Джон решила, че този път няма да го придружи на конгреса в Лос Анджелис. През юли, спокойна и щастлива, тя останала в Хаянис Порт и следяла конгреса по телевизията. Целият клан Кенеди придружил Джон в Лос Анджелис, където сенаторът намерил време да отиде и на партитата, организирани от приятелите му в Холивуд Франк Синатра, Дийн Мартин, Сами Дейвис-младши и Тони Къртис, и да се види насаме с Мерилин Монро, изпаднала в отчаяние в онзи период, защото Ив Монтан бил решил да не разтрогва брака си с актрисата Симона Синьоре. Макар и далеч, чрез сестра си Лий, която присъствала на конгреса на демократите с втория си съпруг — полския принц Станислав Радзивил, Джаки била в течение на случващото се там. Не изглеждала разстроена от връзката на Джон с експлозивната Мерилин, на която гледала като на поредната любовница, но ако отношенията им

стигнали до пресата, тя щяла истински да се разгневи. Мисълта да бъде публично унижена била непоносима за нея.

На 13 юли 1960 година партията на Джон го избрала да я представлява на президентските избори срещу кандидата на републиканците Ричард Никсън. Дебатите по телевизията били решаващи за крайния резултат. Фотогеничността на Джон, който заставал със загорелия си, изкустителен и непринуден вид пред камерите, завладяла американците. От този момент нататък Джакки нямало да стои дискретно на втори план, а щяла да застане решително на политическата арена. Вече не само му давала съвети, когато двамата били сами, но и се осмелила да държи речи пред публика, защитавайки постулатите на мъжа си. В страна на малцинствата младата и стилна госпожа Кенеди, която говорела прекрасно италиански и испански, радвала хората, обръщайки се към тях на собствения им език. Патриархът на клана Кенеди не се бил излъгал; Джакки се била превърнала в идеалната съпруга и спътница на политика, който с всеки изминал ден се оказвал все по-близо до Белия дом.

На 8 ноември 1960 година Джон Фицджералд Кенеди станал трийсет и петият президент на Съединените щати. От този миг нататък животът на Джакки направил скок, чиито измерения тя още не осъзнавала. Малко след това, когато била първата дама и пресата следяла всяко нейно движение, Джакки се оплакала: „Имам усещането, че съм се превърнала в обществена собственост. Ужасно е да трябва да изгубиш анонимността си на трийсет и една години“. През следващите два месеца и половина семейният им дом в Джорджтаун, Вашингтон, служел за главен щаб на младия и енергичен екип на политика. „Къщата винаги беше пълна с хора, случваше се да изляза от банята и да се натъкна на Пиер Селинджър, говорителя на Кенеди, който ми предлагаше пресконференция в спалнята“, ще заяви Джакки след време.

Две седмици след изборите Джакки отново постъпила по спешност в болница заради кръвоизлив. За разлика от всякакви прогнози тя родила второто си дете, което нарекли Джон-младши. Бебето изпълнило с неописуемо щастие майка си, която изживявала с мъка и паника всяко раждане. Джон Кенеди се намирал във Флорида и новината го сварила на борда на частния му самолет. „Никога не съм до нея, когато има нужда от мен“, казал той на един от сътрудниците си. Джон се прибрал при съпругата си на следващия ден и тогава успял

да вземе в ръце сина си. Поради ниското му тегло — 2,8 кг, се наложило новороденото да прекара шест дена в кувьоз. Джаки се намирал на прага на смъртта и ѝ били необходими няколко месеца, за да се възстанови.

В същия ден, в който Джаки Кенеди излязла от Университетската болница в Джорджтаун на инвалидна количка, госпожа Айзенхауер — вече бившата първа дама, ѝ предложила да посети Белия дом. Джаки искала да отклони поканата, защото чувствала, че няма да ѝ стигнат силите, за да обхожда безкрайните коридори на президентската резиденция, но накрая трябвало да приеме. Помолила обаче за едно нещо: при пристигането ѝ в Белия дом да има инвалидна количка на нейно разположение, за да я ползва, ако се наложи. Джаки, бледа и изтощена, издържала двата часа, през които продължило посещението, поздравявала домашната прислуга и позирала усмихната пред фотографите. По-късно признава, че не се осмелила да поиска от Мама Айзенхауер инвалидната количка, въпреки че за нея се оказало истинско мъчение да стои права толкова време. Следващите две седмици прекарала със семейството си в къщата на Кенеди в Палм Бийч, като си почивала в леглото, възстановявайки се от цезаровото сечение и мислейки как да превърне президентската къща в обитаемо за тях място.

На четирийсет и шест години Джон Ф. Кенеди бил най-младият американски президент и първият католик в историята на Съединените щати, който стигал до Белия дом. Джаки не била най-младата жена на президент, това отличие принадлежало на съпругите на Джон Тейлър и Гроувър Кливланд, но пък била най-хубавата и най-млада първа дама на XX век. От момента, в който станало известно избирането на Джон, пресата отдала изключително внимание на президентската двойка и прекрасните им малки дечица. Много скоро най-могъщата нация на света е щяла да бъде представлявана от най-привлекателните и медийни съпрузи в историята. Джаки, винаги ревностна към личния си живот, е знаела, че оттук насетне всички погледи ще бъдат насочени към нея, и е нямала намерение да разочарова мъжа си.

В началото на декември, докато още лежала в болницата в Джорджтаун, Джаки помолила да се обадят на модиста Олег Касини, за да ѝ предложи някои модели предвид задаващите се съвсем скоро ангажименти. Оставал само един месец до встъпването на съпруга ѝ в

длъжност и до нейното превръщане в притегателен център на всички погледи. След началната церемония идвало ред на официалните приеми, държавните пътувания и бляскавите вечери. Джаки имала много малко време да се посвети на себе си, а трябвало да бъде на висотата на обстоятелствата. Олег Касини, роден в Париж и живеещ в Ню Йорк от 1936 година, бил първият създател на прочутия „look“ на първата дама и внесъл нов стил в живота на Белия дом.

В своите мемоари модистът Олег Касини си спомня първата среща с Джаки в болничната стая. Госпожа Кенеди била обградена от скици, рисунки и тоалети на най-добрите дизайнери тогава. Почти всички били избрали модели от своите колекции, за да облекат привлекателната първа дама на Съединените щати. Но Касини, който бил дизайнер на големите холивудски звезди, имал нещо друго наум: „Не направих подбор от моята колекция. Създадох концепция за нея. Говорих ѝ така, сякаш е киноактриса, и ѝ казах, че се нуждае от сценарий. Казах ѝ следното: «Искам да си най-елегантната жена на света. Мисля, че трябва да създадеш стил, твой собствен стил, трябва да създадеш собствена тенденция, а не да следваш нечия друга»“. За Касини Джаки Кенеди имала съвършената визия за някои „много семпли, почти архитектурни“ тоалети, които са щели да бележат цяла една епоха.

Когато видяла двайсетте скици и някои от моестрите на платове, представени ѝ от модиста, когато изслушала и наставленията му, Джаки разбрала, че е открила човека, способен да обнови не само нейната визия, но и стила на самия Бял дом. Преди да си тръгне, той ѝ казал: „Имаш велика възможност, възможността да създадеш един нов Версай в Съединените щати“. Олег Касини се превърнал в личния ѝ дизайнер в продължение на три години, като всяка година създавал сто тоалета специално за нея, подражавани от хиляди жени по целия свят. За по-малко от месец той организирал екип от специалисти по тъкани и цветове и осем шивачки, който щял да работи единствено за Джаки. Модистът винаги имал на свое разположение модел с точните мерки на първата дама: 90-66-96 и височина 1,70 м. Патриархът Джо Кенеди бил този, който плащал без съпротива високите сметки за дрехите на снаха си.

За Касини Джаки Кенеди била непрестанен извор, който го изпълвал с вдъхновение за неговите творения: „Когато мислех за нея,

виждах силуета на йероглиф: главата в профил, раменете широки, ханша тесен, шията стилизирана и осанката на кралица. С нейните очи на сфинкс приличаше на класическа египетска принцеса: Нефертити“. Запазените писма до Олег Касини от хилядата дни, в които е живяла в Белия дом, показват една възискателна и капризна Джаки, за която въпросът с гардероба се е превърнал в приоритет. „Увери се, че никой няма същата рокля, която имам аз... искам моите да са оригинални и никоя нисичка и закръглена госпожа да не се разхожда с рокля като моята“, заявява тя в едно писмо от 13 декември 1960 година.

Олег разбрал отлично какво желае Джаки, а то ясно се виждало в кратките думи, които изрекла след първото си интервю: „Облечи ме така, все едно Джон е президентът на Франция“. Впоследствие модистът щял не само да създаде прекрасни рокли, палта и костюми, но и щял да отговаря за всички аксесоари, кожи, шапки, чанти и обувки. Касини подбирал неща от други известни дизайнери, като Коко Шанел, която между другото казвала, че в света няма по-зле облечен човек от Джаки Кенеди, Диор, Живанши, Бергдорф Гудман, Пиер Карден, Густав Тасел и Доналд Брукс. Блузите и панталоните на Валентино, оригиналните му шапки, роклите на Живанши, шаловите на Хермес, костюмите на Шанел, ботушите на Вогъл, огромните слънчеви очила, герданите на три наниза от изкуствени перли марка „Кенет Джей Лейн“, саката на „Хънтсмен“, прибавени към късата ѝ естествена гъста коса, създават стил, който вдъхновявал американките през шейсетте години.

След като продали къщата в Джорджтаун, за да се преместят в президентската резиденция, Кенеди наели вила във Вирджиния като втори дом. Там Джаки можела да прекарва уикендите с децата и да язди, без рояк журналисти да следят всяко нейно движение. Къщата, наричана Глен Ора, обградена от сто и шейсет хектара просторни полета и гори, се превърнала за Джаки в убежище, в което се криела от напрежението на Вашингтон. За удоволствието плащали сумата от две хиляди долара на месец, която никак не била за пренебрегване. През 1963 година Джаки убедила съпруга си да построи немного далеч от Глен Ора нова къща — Уексфорд, където можела да язди и да ловува. Едва успели да ѝ се порадват преди убийството на Кенеди.

След Елинор Рузвелт никоя първа дама не била изпъквала на обществената сцена. Джаки създавала собствен стил и скъсала с

традиционната представа за съпруга на президент, посветена на откриването на болници и ходенето на обеди само за дами. В действителност госпожа Кенеди била много по-различна от предишните обитателки на Белия дом. Била образована, изтънчена и модерна, без да престава да бъде майка и образец за съпруга. Танцувала туист, играела тенис, плувала и била превъзходна ездачка. Освен това се обличала с елегантността и изискаността на европейска принцеса. Списание „Лайф“ по онова време вече говорело за влиянието на Джаки върху американската мода: „Постепенно привържениците на модата, създадена от срамежливата и красива първа дама, правят истинска революция. Без да иска, госпожа Кенеди се превърна в звезден топмодел на цялата страна“.

На 20 януари 1961 година брачната двойка Кенеди станала център на внимание за милиони хора. След обилен снеговалеж през нощта над улиците на Вашингтон на следващия ден, Джон Кенеди се заклел като президент в Капитолията пред внимателния поглед на съпругата си. Джаки, седнала между госпожа Айзенхауер и лейди Бърд Джонсън, се отличавала с младежкия си вид сред останалите дами, загърнати в дебели кожени палта, които съвсем не ги правели постройни. Новата първа дама, без да се съобразява с ниските температури, била облечена в елегантно и семпло вълнено палто в бежов цвят със самурена яка в комплект с кожен маншон. Аксесоарите боти, дълги ръкавици и шапка „pill-box hat“, наречена така, защото имала форма на кутийка за хапчета, били старателно подбрани за случая. За първия танц в чест на встъпването в длъжност на съпруга ѝ Джаки се появили със зашеметяваща дълга бяла рокля от сатен с три четвърти ръкави, с корсет в стил принцеса и широки поли, дело на Касини, която възпроизвела истинска сензация сред присъстващите. Още от първата публична поява на Джаки в онази ледена зимна утрин при встъпването в длъжност на съпруга ѝ както акредитираната преса, така и американският народ били съгласни, че пред тях е най-елегантната първа дама на света.

След началната церемония Джон и Джаки се пренесли да живеят в Белия дом и там започнали техните хиляда дни „на вино и рози“, за които са изписани реки от мастило. Самотата и липсата на уединеност са били високата цена, която е трябвало да плати съпругата на президента на Съединените щати. Много неща се променили в живота

й и едно от тях било постоянното присъствие на мъже от тайните служби, следващи нея и децата й като голяма сянка. Джаки с ужас разбрала, че всеки член на президентското семейство има кодово име за агентите от тайните служби: Джон бил „Лансър“, Джаки била „Лейс“, Каролайн се казвала „Лирик“, а малчуганът на дома Джон-младши бил „Ларк“.

После идвала и пресата, с която Джаки поддържала отношения на любов — омраза. На една пресконференция след настаняването й в Белия дом някакъв репортер я попитал с какво храни кучето си Клипър, и тя отговорила, без да се двоуми: „С месо от журналисти“. Джаки не можела да понесе, че от оградата, опасваща градините на президентската резиденция, журналистите я дебнели по всяко време на денонощието с обективите си и че хората по улицата крещели имената на децата й, които все още живеели далеч от суматохата заради тяхното присъствие. Била толкова ревностна към личния си живот, че един близък сътрудник в Белия дом заявил: „Ако й бяха позволили, щеше да нареди да издигнат крепостна стена около Белия дом и да изкопаят ров, пълен с крокодили“.

Когато Джаки Кенеди в компанията на тогавашната си домакиня госпожа Айзенхауер посетила Белия дом на булевард „Пенсилвания“, тя почувствала, че светът потъва под нозете й. С обичайната си ирония казала на частната си секретарка: „Боже мили, та това е най-ужасното място на света! Толкова студено и мрачно като тъмницата на Лубянка^[1]... Не издържам мисълта, че с децата ми трябва да се преместим в тази страховита сграда“. Госпожа Айзенхауер навярно била научила за реакцията на Джаки и по-късно заявила пред журналистите: „Тя е твърде млада и има намерение да промени всяко едно от помещенията на тази сграда. Сигурна съм, че с нейното идване ще настъпят много изменения в Белия дом“. Бившата първа дама, живяла осем години в старинната президентска резиденция, не си представяла преустройството, което госпожа Кенеди щяла да осъществи. Джаки искала да превърне новия си дом в уютно, елегантно и изтънчено място дори и да се налагало да изхарчи цяло състояние за целта си.

Докато почивала в Палм Бийч със семейството си, Джаки Кенеди започнала да изучава старателно планове и снимки от Белия дом, като запомняла всяка една от стаите и салоните до най-голяма подробност.

Проучила и историята на Белия дом и неговите изтъкнати наематели, обитавали го през годините. За Джаки семейството било приоритет и първото нещо, което направила, било да трансформира частните помещения на втория етаж в удобно и модерно място за живеене. Само за три месеца и с помощта на известната нюйоркска декораторка Хелън Париш направила онези „тъмни, неудобни и ужасни“ стаи неузнаваеми. Двете заедно изучили плановете на всяко помещение и прегледали безкрайния инвентар от мебели, картини и старинни вещи, които се намирали там от построяването на сградата през 1790 година и тънели в прах в мазето. Джаки искала да внесе повече светлина и топлина във всички помещения и го постигнала благодарение на светлите цветове, букетите свежи цветя по масите и в ъглите, пухкавите мокети и огъня в камините. Превърнала стените в художествена галерия, в която наредила оригинални пейзажи на Сезан, акварели на известни американски художници и индиански картини. Частният салон на семейство Кенеди представлявал смесица от френски и американски стил. Било светло пространство с широки прозорци и стени, покрити с кремав плат. Старинните мебели — едно двойно канапе под ориенталски стенов гоблен, две масички на един крак от черешово дърво, една нощна порцеланова лампа, два аплика в стил Луи XV и библиотека от бял бор, придали на салона интимна и уютна атмосфера. Именно там двойката посрещала приятелите си и членовете на семейството. Този салон, както казвала Джаки, е „нашият частен Джорджтаун“.

За да се отърве от безличната столова, разположена един етаж над кухнята, поради което всички ястия пристигали студени на масата, Джаки наредила в новите помещения да построят кухня, обзаведена с последните технологии, и една по-практична и светла трапезария. Благодарение на упоритостта и изтънчения ѝ вкус Белият дом, една чисто административна сграда преди, се превърнал в модерно жилище от шейсетте години. Неуморно повтаряла пред пресата: „Всичко в Белия дом трябва да има причина да съществува. Би било истинско кощунство просто да го украся поновому, дума, която ненавиждам. Той трябва да бъде реставриран и това няма нищо общо с декорацията“.

Една от натрапчивите мисли на Джаки от момента, в който влязла в президентската резиденция, била да опази детството на сина си и дъщеря си: „Не искам децата ми да се възпитават от войска

детегледачки и от мъже от тайните служби“, заявила тя веднъж. За първи път от началото на XX век две деца обитавали Белия дом и Джаки искала те да се чувстват удобно. На третия етаж на сградата организираща училище, в което можели да ходят Каролайн и още шестнайсет деца — синове и дъщери на служители и приятели. Близо до Овалния кабинет заповядала да построят детска площадка на открито с дървени люлки, пързалки и тунели. Малката Каролайн трябвало само да изкачи една стълба след закуска, за да се присъедини към другарчетата си в училището и в игрите. По този начин и Джон, чийто натоварен график не му позволявал да прекарва цялото време, което му се искало, с децата си, можел да избяга от някое събрание и да се види за малко с дъщеря си и сина си. Изглежда, президентът въобще не бил притеснен, че малките играели край него, докато той пишел някоя реч или ръководел събрание. Снимките на децата, лазещи по килима в Овалния кабинет пред разнежения поглед на президента, показвали на света, че в Белия дом са настъпили нови времена.

[1] Централа на съветските органи за сигурност, служила и за затвор. — Б.пр. ↑

ЕДИН ПРЕКЪСНАТ СЪН

След като разрешила домашните въпроси, организираща живота на децата и преустроила частните помещения, Джаки посветила цялата си енергия на реставрирането на останалата част от Белия дом. Искала да превърне тази емблематична сграда в национален паметник, с който американският народ да се гордее. На нея ѝ се сторило, че президентската резиденция, истински символ на нацията, такава, каквато те я заварили, била необитаемо място без собствен дух. От самото начало Джаки дала ясно да се разбере, че проектът ѝ включва нещо повече от естетическо обновяване; това бил държавен въпрос. „Искам в Белия дом да има оригинални мебели от своето време, а не копия. И да направя от тази сграда музей на американската култура. Искам хората да могат да се възхищават както на оригиналните мебели, така и на американското изкуство. Белият дом е построен през 1790 година, но в него няма почти нищо, което да е отпреди 1948“, заявила тя на една пресконференция.

С преливащо въодушевление Джаки започнала тежката си задача, като се обградила с най-добрите специалисти в изкуството и историята; прибегнала също така до озеленители и градинари. През януари 1961 година първата дама застанала начело на Комитет по изкуствата на Белия дом с председател Хенри Френсис Дюпон, един от най-добрите специалисти по американски антики. Членове били изтъкнати и разполагащи с милиони колекционери на предмети на изкуството от цялата страна. Благодарение на тях Джаки успяла да събере девет милиона долара само за три години. През следващите месеци от мазетата на Белия дом били извадени истински скрити съкровища и предмети с историческа стойност, принадлежали на предишните президенти, като масилницата на Джеферсън или кожения стол с подлакътници на Вашингтон. Мебели, порцелан и картини от различни епохи били реставрирани най-внимателно. Мебелировката се обогатила, като принос за това имали влиятелни приятели на двойката, а също и от подаръци на граждани от цялата

страна, които, щом научили за амбициозното начинание, не се двоумили да съдействат, с каквото могат.

Макар в началото Джон Кенеди да се опасявал, че под влияние на съпругата му Белия дом ще стане „прекалено френски“, той си отдъхнал облекчено, виждайки резултатите. Дори Овалният кабинет, чиито стени според думите на Джаки първоначално били в „зелено като повърнато“, придобил стил и светлина, след като бил боядисан в бял цвят, леко примесен с кремаво. Самият Кенеди придал личен характер на работното си място със снимки на децата, семейни сувенири, акварели и предмети, отразяващи голямата му страст към морето. Накрая на 14 февруари 1962 година първата дама показала на американския народ резултата от реставрацията на историческата сграда. В една телевизионна обиколка за Си Би Ес Джаки Кенеди в ролята на домакиня разкривала пред публиката основните помещения на Белия дом, които камерата снимала, и същевременно обяснявала промените, които екипът по реставрацията бил осъществил.

Предаването било гледано от близо петдесет милиона души и постигнало рекорд по брой на зрители. За първи път госпожа Кенеди се появила сама на екрана и макар малко гласът ѝ да звучал като на момиченце, а тя да изглеждала в известен смисъл смутена от камерата, резултатът се оказал повече от задоволителен. Джаки имала и своите хулители, мнозина били онези, които не се съгласявали с ужасно скъпото хигиенизиране на Белия дом. Критикували я и хората, които смятали, че страната има други приоритети и не е време да се занимават с „лъскане“ на седалището на правителството. При все това идеята, която била проект, финансиран от частни фондове, била силно аплодирана. „Ню Йорк Таймс“ публикувал следното: „Госпожа Кенеди прибегна до творчески методи, за да набере средствата, необходими за обновяването на Белия дом, и по този начин да облекчи данъкоплатците...“. Едно нещо никой не можел да оспори на госпожа Кенеди: тя се била превърнала в най-добрия специалист по връзки с обществеността на Белия дом.

След излъчването на репортажа и противно на желанието ѝ Джаки добила голяма популярност. „Джаки манията“ едва започвала, но била очевидна по витрините на някои магазини, където можели да се видят манекени с нейните черти, а фризьорските салони предлагали на клиентките си подстригване стил „Джаки“. Магазините за прет-а-

порте излагали нейните рокли без ръкави с геометрично деколте, следващи линията на тялото, както и палтата ѝ с три четвърти ръкави, изработени от същия плат, и малката ѝ шапка без периферия в комплект с горната дреха. Произвеждали се порцеланови фигури, коледни украси и дори комплекти за маса, вдъхновени от нея. Джаки била една от най-известните, харесвани и фотографирани жени в Съединените щати. Хиляди представителки на нежния пол по света мечтаели да приличат на нея и следвали особеността ѝ стил на обличане — класически, сдържан, с нотка модерност, който продължава да е култов и до днес. Джаки се превърнала в модна икона, списания като „Пийпъл“, „Лайф“, „Венити феър“ и „Вог“ наред с други непрекъснато я показвали на кориците си, сякаш ставало дума за холивудска звезда. Но главната роля, която ѝ отредили, смущавала Джаки: „Какво общо има прическата ми със способността на мъжа ми да служи на страната си?“, оплаквала се тя пред близки хора.

На 31 май 1962 година семейство Кенеди направили първата си официална обиколка из Европа, която ги отвела до градове като Париж, Виена и Лондон. Един от най-дългоочакваните моменти за Джаки било посещението им в Париж, града, който я бил очаровал като девойка. За Олег Касини, натоварен със задачата да направи дизайна и да координира целия гардероб на първата дама, която трябвало да присъства на многобройни изяви според натоварения си график — вечери, галасъбития, приеми и културни посещения, този ангажимент бил най-голямото му предизвикателство. Бил решил да облече Джаки „като принцеса“ и несъмнено го постигнал, независимо че за целта им били необходими двацет куфара. Президентската двойка пристигнала без закъснение на летището в Орли. Там ги посрещнал президентът Шарл дьо Гол, който се обърнал към тях на английски.

От първия миг, в който Джаки слязла по стълбичката на самолета загърната в кокетно палто в бледосин цвят, елегантността и стилът ѝ приковали всички погледи. Откритата президентска лимузина ги закарала в Ке д’Орсе, седалището на Министерството на външните работи, където щели да отседнат по време на цялото си пребиваване. Сърдечният прием на множеството, викащо нейното име и развяващо американски знамена, силно ги впечатлили. Джаки, придружавана от

мадам Ивон дьо Гол, се чувствала в свои води в ролята си на първа дама на най-модерната страна в света.

Още на първия официален обяд в Елисейския дворец Джаки, облечена в дискретен костюм от коприна и вълна в бледожълто и шапка към него, седяла до Дьо Гол и имала възможност да покаже възхищението си от френската култура и големите си познания по историята на тази страна. Възрастният Дьо Гол, след като поговорил оживено на френски с нея и очарован от красотата и културата ѝ, казал на Джон Кенеди, че съпругата му познава по-добре историята на Франция от него самия: „Дядо ми и баба ми са французи“, отвърнала Джаки скромно на най-големия галски държавник. „Моите, госпожо, също“, отговорил иронично Дьо Гол. Докато двамата президенти обсъждали държавни въпроси, Джаки, придружена от френския министър на културата — известния писател Андре Малро, посетила замъка Малмезон, резиденцията на императрица Жозефин, музея „Лувър“ и двореца Версай.

На великолепната вечеря на свещи, която Дьо Гол дал на двамата Кенеди в Огледалния салон във Версай, Джаки отново приковала всички погледи към себе си. За този важен момент Касини бил избрал вечерен тоалет на френския дизайнер Живанши от коприна в цвят слонова кост, избродиран с цветя и перли и вдъхновен от мъжките костюми от епохата на Луи XVI. Оригиналната прическа, дело на фризьора ѝ Александър, пък наподобявала фризури на херцогиня Фонтанж — една от фаворитките на крал Луи XIV, и била украсена с диамантени брошки от „Ван Клиф & Арпелс“. Джаки никога нямало да забрави онази вечер, преминала в такава пищна обстановка, нито забележителния исторически балетен спектакъл, който им предложили след вечерята в театър „Луи XV“. На една пресконференция на следващия ден Джон Кенеди започнал изказването си с фраза, която обиколила света: „Смятам, че трябва да ви се представя: аз съм мъжът, който придружава Жаклин Кенеди в Париж“.

След една седмица, прекарана във Франция, Джаки и Джон продължили пътуването си и заминали за Виена, където президентът се срещнал с най-страшния си враг — със съветския лидер Хрушчов. В разгара на Студената война срещата на двамата държавни глави била много деликатен въпрос и отново очарованието на Джаки помогнало да се смекчи напрежението. Когато на галавечерята в двореца

Шьонбрун — лятната резиденция на императрица Сиси, Джаки се появила в розова вечерна рокля по тялото с бродерия от перли, Хрущов останал зашеметен. А когато по-късно фотографите настояли двамата президенти да се здрависат, съветският ръководител казал, че предпочита да подаде ръка на госпожа Кенеди, и Джаки с усмивка протегнала своята.

Преди да се върнат в Съединените щати, двамата Кенеди посетили Лондон, където вечеряли с кралица Елизабет II и принц Филип. Това бил завършекът на едно пътуване, в което Джаки блестяла със своя собствена светлина. Била постигнала целта си — да докаже, че има качества да бъде съпруга на най-значимия държавен глава в света и да покаже на Джон, че може да му е от голяма помощ при дипломатическите връзки. С културата и очарованието си госпожа Кенеди била запленила най-важните чуждестранни държавни глави. От този момент нататък отношенията ѝ с Джон станали по-близки и Джаки се превърнала в неговия „най-добър политически съюзник“. Убеден в способностите ѝ, президентът нямало да се поколебае да я изпрати като неофициална посланичка и наблюдателка в различни страни, които поддържали трудни, а понякога и много напрегнати отношения с неговата администрация. През март 1962 година съпругата му предприела първото си пътуване до Индия и Пакистан в компанията на сестра си Лий. Двете съседни, но намиращи се в раздор страни, я принудили да бъде много дипломатична.

Джаки не била забравила какво ѝ бил казал нейният приятел Олег Касини при първата им среща: „Имаш велика възможност, възможността да създадеш един нов Версай в Съединените щати“. След триумфалната си обиколка из Европа, тя вече била изгубила срамежливостта си и се чувствала по-самоуверена. Възхвалявана от европейската преса, която се отнесла към нея с голямо уважение и възхищение, сега тя желала да поласкае най-значимите хора на изкуството и най-важните личности на света. Вдъхновена от пищните дворци, които била посетила, и от изисканите парижки вечери на свещи, поднесени в старинни порцеланови съдове и със златни прибори, решила да придаде нов стил на официалните приеми и да внесе в Белия дом изтънченост, присъща на монархията. За по-малко от три години двамата Кенеди посрещнали седемдесет и четири чуждестранни държавни глави и организирали приблизително шейсет

и шест галавечери и приеми. Някои били толкова пищни, че могли да съперничат на приемите, които се давали в двора на Луи XIV.

През следващите месеци Джаки Кенеди се превърнала в съвършената домакиня, като внасяла собствена нотка на изтънченост във всички партита, които организираща. С присъщия си перфекционизъм тя сама се заемала с всички подробности — от списъка с гостите до менютата, подредбата на цветята и протокола на масите. За да създаде една по-непринудена и не толкова официална атмосфера, заместила масите във форма на буквата U с кръгли, с осем души на всяка, украсени с малки букети диви цветя, с дантелени покривки и обикновени стъклени чаши. Джаки имала навика да използва на галавечерите сервиза от Ейбрахам Линкълн и сребърните прибори на президента Мадисън. После наела прочутия френски майстор готвач Рене Вердон, за да може гостите да се насладят на висша гастрономия. Джон тихичко негодувал, защото менютата били само на френски и никога не знаел какво всъщност ще вечеря.

Благодарение на вещата ръка на Джаки Белият дом се превърнал в културен център от най-висока класа — бил място с отворени врати за интелектуалци, музиканти, актьори, художници и политици. Организирали се концерти, балетни и театрални спектакли, четения на поезия. Пау Касалс, Рудолф Нуреев, Ленард Бърнстейн, Игор Стравински и други именити хора на изкуството били посрещани от двамата Кенеди. На приема, даден в чест на френския министър на културата Андре Малро, първата дама успяла да събере на едно място Артър Милър, съпругата му Мерилин Монро — която дошла по изричната молба на Джон Кенеди — Тенеси Уилямс, Елия Казан, хореографа Джордж Баланчин и авиатора Чарлс Линдбърг. Впечатлен от начина, по който го посрещнали, Малро отстъпил „Джокондата“ на Да Винчи на Националната галерия във Вашингтон. В страна, в която не съществува Министерство на културата, госпожа Кенеди брилянтно изпълнявала тези функции.

През юли 1961 година Джаки организираща първата си официална галавечеря в чест на президента на Пакистан Аюб Хан, много необходим приятел на Съединените щати по онова време. За този важен случай на нея й хрумвало да даде вечеря на открито и на свещи в Маунт Върнън. Това символично място на брега на река Потомак, където се издигала резиденцията от бяло дърво, обградена от

красиви градини, било собственост на първия президент на Съединените щати Джордж Вашингтон. Организирането на вечерята представлявало страхотно логистично усилие за Джаки и помощниците ѝ. На зелената морава била разположила огромна шатра за сто и петдесетте сътрапезници, а под нея били наредени кръглите маси и позлатените столове от салоните на Белия дом. Наложило се да се построи естрада за седемдесет и четиримата музиканти от Националния симфоничен оркестър, които свирили на празника. Храната пристигнала от Вашингтон с хеликоптери, а сребърните прибори и сервизите от фин порцелан дошли във военни камиони. Били необходими три електрически генератора и трябвало да се издигнат подвижни кухни в градината, където новият майстор готвач Вердон да можел да приготви на момента избраното за случая меню.

Вечерята в Маунт Върнън била истински успех и Джон се почувствал горд от съпругата си, но толкова показност предизвикала тежки критики от страна на пресата: „Мнозина са онези, които не приемат манията за величие на госпожа Кенеди и иронизират претенциозното ѝ «бельо от самур»“. На следващия ден Джаки, чужда на критиките и изтощена от усилията, отлетяла за Хаянис Порт, за да си почине през оставащата част от лятото заедно с децата си.

На официални приеми Джаки и Джон се показвали като двама отлични домакини, но в частния им живот нещата стояли по доста различен начин. Ако първата дама полагала усилия да организира вечери и приятелски сбирки, то било, за да забавлява и Джон, който с всеки изминал ден все повече се отдалечавал от нея и се затварял в себе си. Модистът Олег Касини, канен неколkokратно в Белия дом, бил свидетел на самотата, в която двамата живеели. В едно писмо до Олег Джаки му казвала така да си направи програмата, че всеки път, когато идва във Вашингтон с моделите на тоалетите, да остава на вечеря, за да „забавлява горкия президент и жена му в тази тъжна Мезон Бланш“. Джаки споделяла на своя приятел и довереник, че животът в Белия дом не е лесен, тъй като почти нямали лично пространство, винаги някой от домашната прислуга или от агентите от специалните служби бил край тях.

С пристигането си в Белия дом Джон ни най-малко не бил променил поведението си и продължавал да добавя към безкрайния списък на любовниците си нови красиви актриси, сред които били

Анджи Дикинсън и самата Джейн Мансфийлд. Джаки знаела, че когато през някой уикенд заминавала с децата някъде извън града, Джон имал навика да се възползва от възможността да покани в президентската резиденция своите „приятелки“. Мъжете от тайните служби не само били в течение на извънбрачните му занимания, но и се ангажирали да премахват издйническите следи и да прикриват президента. Джон продължавал да се вижда с Мерилин в Ню Йорк или в Калифорния, а понякога актрисата придружавала президента и в самолета му „Еър Форс Уан“ преобразена — с кестенява перука и големи слънчеви очила.

На 19 май 1962 година по повод четирийсет и петия рожден ден на Джон Демократическата партия организираща галасъбитие в „Медисън Скуеър Гардън“ в Ню Йорк за хиляди симпатизанти. Когато научила, че Мерилин Монро ще участва в празненството, Джаки отклонила поканата. Случилото се в онази вечер е част от легендата. Актрисата, напъхала се в прилепналата си бляскава рокля в прозрачен телесен цвят, изпяла на президента незабравимото си и чувствено „Happy Birthday“. Това била последната вечер, в която са се видели. Девет седмици след прословутото празненство за рождения ден на президента заглавните страници на всички вестници в страната отразили неочакваната смърт на актрисата. Когато журналистите попитали Джаки за трагичната ѝ кончина, тя отвърнала: „Мерилин никога няма да умре“. Всички, които познавали Джаки, знаели, че тя е в течение на изневерите на Джон, но в онзи случай споделила на една приятелка: „Нещата бяха стигнали твърде далеч“.

През април 1963 година Джаки отново била бременна. Решена да се пази, тя ограничила активността си в Белия дом и анулирала заплануваните пътувания. Джон, щастлив от новината, решил да прекара лятото с децата в къща, която бил наел близо до Хаянис Порт. Това лято обаче щяло да се окаже много болезнено и за двамата. На 7 август — пет седмици по-рано от предвидената дата за раждане, госпожа Кенеди трябвало да бъде хоспитализирана и родила преждевременно. Малкият Патрик починал на следващия ден и Джон съобщил тъжната новина на съпругата си. За първи път президентът рухнал пред очите на хората, а Джаки, независимо че този път разчитала на подкрепата на съпруга си, изпаднала в тежка депресия.

След една седмица госпожа Кенеди се върнала в Белия дом, където потърсила утеха в прегръдките на децата си. Сестра ѝ, която била в Атина, твърдо решена да повдигне духа ѝ, помолила приятеля си Аристотел Онасис да я покани на круиз из Средиземно море. По онова време Лий искала да се разведе с мъжа си Станислав Радзивил и имала интимна връзка с Онасис. Въпреки първоначалната съпротива от страна на Джон Кенеди, който не гледал с добро око на това съпругата му да контактува с мъж със славата на Онасис, защото вече мислел за изборите през 1964 година, накрая отстъпил, но при условие че я придружат две доверени лица. Така в началото на октомври Джакисе натоварила на луксозната яхта „Кристина“. За първи път от много време изглеждала спокойна и отпочинала.

През следващите дни тя се радвала на вниманието на домакина им, който направил всичко възможно, за да може госпожа Кенеди да се почувства като кралица на плаващия дворец. Великолепни залези, къпане в морето — снимката на Джаки по бански на палубата на яхтата обиколила света — романтични вечери, шампанско, много хайвер и накрая едно превъзходно колие от диаманти и рубини успели да върнат на Джаки радостта от живота. На 17 октомври с куфарите си, пълни с рокли, подаръци и антики, тя се върнала загоряла и отморена, готова да изпълни за пореден път ролята си на съвършена съпруга на президента на Съединените щати. Именно тогава Джон я помолил да го придружи при официалното му посещение в Далас, Тексас. Двамата били женени от десет години и заедно преминали през тежки изпитания. Най-близките им хора ги намирали за по-свързани от всякога; били станали добър екип.

На 22 ноември 1963 година Джон и Джаки пристигнали на летището в Далас, с намерението да накарат тексаския електорат да се влюби в тях. Случилото се след това е част от историята. Кенеди преминавали през улиците на града в открита лимузина, махайки на хилядите хора, дошли да ги посрещнат. В дванайсет и половина три изстрела сложили край на живота на Джон, който паднал покосен в скута на жена си. Целият свят наблюдавал пряко бруталното убийство на най-харизматичния президент на Съединените щати. Джаки, която в първия момент се опитала да избяга от колата, не престанала да се обвинява, че не е успяла да предпази със собственото си тяло мъжа си и да го спаси. Съсипана от мъка и безпомощност, тя не искала да се

отдели нито за миг от безжизненото тяло на Джон. Силата и смелостта ѝ, проявени в дните след бруталното убийство, ѝ спечелили възхищението на цялата страна.

В нито един момент Джаки не рухнала пред очите на хората. В самолета „Еър Форс Уан“, връщайки се във Вашингтон, останала седнала до ковчега на съпруга си, облечена в тоалета на Шанел и с белите си ръкавици, изцапани с кръв. Когато стюардесата я попитала дали желае да се преоблече, Джаки отговорила категорично: „Не, искам целият свят да види какво ми сториха“. При пристигането си в Белия дом започнала да подготвя погребението на мъжа си, като го правела със същия вкус към детайла и с историческа строгост, които винаги била проявявала. Решила тленните останки на Джон Фицджералд Кенеди да почиват в гробището Арлингтън, където са погребани героите от войните. На следващия ден целият свят наблюдавал пряко тържественото погребение, вдъхновено от това на Линкълн. Джаки, цялата в черно и с воалетка пред лицето ѝ, вървяла изправена начело на кортежа, хванала за ръце децата си. Така, след ковчега, извървяла разстоянието от Белия дом до катедралата „Сейнт Матю“, където я очаквали седемдесет и двама държавни глави и правителствени ръководители, сред които и Дьо Гол. Образът на малкия Джон-младши, застанал пред ковчега на баща си, козирувайки, остава завинаги в паметта на хората. Същия следобед, без да променя обичайния си режим, Джаки отпразнувала третия рожден ден на малкото си дете.

След официалните церемонии Джаки решила да изчезне за неопределено време от публичния живот. На 6 декември напуснала окончателно държавната резиденция заобиколена от своите картини на Ван Гог, Матис, Сезан и най-скъпите си предмети на изкуството, които ѝ напомняли за доброто старо време. За известен период живяла в дом, който ѝ бил даден временно. В началото на 1964 година бившата първа дама купила къща с четиринайсет стаи, разпределени на три нива, която струвала цяло състояние за онова време. В новия дом тя се опитала да пресъздаде атмосферата на Белия дом навярно за да пребори огромната носталгия, която я изпълвала. В продължение на една година спазвала дискретен траур и само в броени случаи се е появила на публични места. Била само на трийсет и четири години и сега двете ѝ малки деца били нейният приоритет. В следващите месеци

се посветила на каузата да защитава паметта на съпруга си, като се включила в една пътуваща изложба и в създаването на библиотеката мемориал „Джон Ф. Кенеди“ в Бостън, за която успяла да събере десет милиона долара. Преследвана от пресата и мислеща за сигурността на децата си, тя решила да се премести в Ню Йорк, където купила луксозен мансарден апартамент на „Пето авеню“ № 1040. В това огромно жилище от петнайсет стаи, разположено срещу Сентръл парк, живяла трийсет години до деня на смъртта си.

Времето минавало и след като се установила в Ню Йорк, Джаки постепенно успяла да събере отломките от живота си. Малко по малко преодоляла дълбоката депресия, в която била изпаднала след смъртта на Джон. Полемичният доктор Якобсон, когото Боб ненавиждал, продължавал да ѝ се притичва на помощ със своите чудодейни рецепти. Но Джаки била привикнала твърде много към успокоителните и другите лекарства и тялото ѝ вече не реагирало на лечения, основаващи се на амфетамини и стероиди. Каролайн и Джон ходели в две престижни католически училища и започвали да водят „нормален“ живот, както майка им винаги е искала за тях. „Те са центърът на моя свят, надявам се и аз да съм центърът на техния. Имам намерение да остана до тях и да не се проваля“, заявява по-късно Джаки. И точно когато започнали да се съвземат, ново нещастие се стоварило върху тях. В ранната утрин на 6 юни 1968 година сенаторът Робърт Кенеди бил убит едва един час след като бил избран за кандидат-президент. В този момент Джаки вече започнала сериозно да се страхува за сигурността на семейството си. „Мразя тази страна и не искам децата ми да живеят повече тук. Ако са решили да убият Кенеди, то децата ми са основната мишена. Искам да замина от тук“, заявила напълно съсипана от смъртта на Боб, неин верен приятел и довереник. Надеждата за спокоен живот и възможността за завръщане на фамилията Кенеди в Белия дом се изпарили със смъртта на Боб.

Ала още веднъж Джаки Кенеди щяла да възкръсне от пепелта. На трийсет и девет години нямала намерение да приеме ролята на „вдовицата на Америка“ за остатъка от живота си и на 20 октомври 1968 година се омъжила за друга могъща, богата и много влиятелна личност: Аристотел Онасис. Американската публика, която преди я обожавала, сега започнала да критикува този съюз, като мнозина смятали, че тя пристъпва към него от користни цели и без капка любов.

„Ще те смъкнат от пиедестала“, предупредил я един приятел. „Подобре така, отколкото да умра върху него“, бил нейният отговор. Джаки, чужда на суматохата, предизвикана от решението ѝ, започнала нов етап от живота си заедно с двацет и три години по-възрастен от нея мъж, който ѝ дал утехата и сигурността, толкова необходими за нея в онзи момент. Бракът ѝ по сметка не бил покрит с рози. Джаки се омъжила за човек, който нямал нито нейните вкусове, нито нейните увлечения, но затова пък плащал дебелите сметки в онзи период тя пазарувала ненаситно, била способна да купи двеста чифта обувки в един ден — и ѝ подарявал прекрасни накити. Като съпруга на Онасис разполагала със сума от 20 000 долара годишно и въпреки това всеки месец изпращала сметки на секретарката на Ари, която трябвало да покрива непредвидени разходи. Когато магнатът умрял на 5 март 1975 година от бронхиална пневмония, Джаки останала вдовица с огромно наследство в банката, но този път решила да започне свой собствен живот, без да зависи от мъжете.

Последните ѝ години навярно са били най-щастливите за нея, защото най-после е правела това, което харесва, без да дава отчет на никого. След години, в които не работила, отдадена телом и духом на прищевките си и на това да се радва на привилегиите си, сега се върнала към предишното си литературно призвание. Установила се в нюйоркския си апартамент и се посветила на пътешествия по света и на издаването на изискани книги и детски приказки за „Дъбълдей“^[1]. До смъртта си работила по три дни седмично като редактор на илюстрирани книги и се радвала на внуците си. Срећнала Морис Темпълсмен, признат финансов консултант и търговец на диаманти, който бил най-добрият спътник, с когото да премине през последния етап от бурния си живот. Когато през ноември 1993 година, след падане от кон на едно конно изложение открила, че има лимфом, Джаки организирала чудесен коледен обяд и заминала на ваканция на Карибите. Пет месеца по-късно тя влязла по спешност в болница в Ню Йорк. Щом разбрала, че ракът е спечелил битката, помолила децата си да я оставят да умре спокойно у дома. Предвидлива и старателна както винаги, написала дълго завещание за богатството си, което се изчислявало на 200 милиона долара, и подготвила всички подробности по погребението ѝ в църквата „Сан Игнасио де Лойола“. Избрала грегорианско песнопение и дрехата, която искала да носи в последния

си път, и написала списъка на хората, които можели да се доближат до одъра ѝ и да се сбогуват с нея. Преди време вече била решила, че иска да я погребат до Джон Ф. Кенеди и двете ѝ деца — Арабела и Патрик, в Националното гробище Арлингтън.

На 19 май, на шейсет и четири години, Джаки починала в леглото си, заобиколена от децата си, без да успее да разбере защо личният ѝ живот толкова много е интересувал хората. Обожаваният ѝ син Джон-младши — добър журналист и адвокат, който загива на трийсет и осем години при странен въздушен инцидент — е бил натоварен да прочете кратко и вълнуващо комюнике за журналистите, които стояли неотклонно пред дома ѝ: „Снощи в десет и петнайсет майка ни угасна, обградена от приятелите, семейството, книгите, хората и предметите, които най-много обичаше. Умря така, както искаше, затова сме щастливи. Сега е в ръцете на Господ. Изпратени са безброй съболезнования от Ню Йорк и целия свят. От името на семейството искрено благодаря на всички, които реагираха по този начин. Сега, когато вече знаете всичко, разчитам, че ще ни оставите два-три дни на спокойствие“.

Джаки Кенеди Онасис, която през целия си живот се опитвала да съхрани личното си пространство, не могла да избегне след смъртта образът ѝ да се превърне в икона на нейното време, а животът ѝ — в легенда, обсипана със светлини и сенки. „На публиката никога не ѝ омръзваше да чете неща, колкото и тривиални да бяха, за нея и красивите ѝ деца. Превърна се в звезда, в идол. Изглеждаше съвършената съпруга, съвършената майка, съвършената любовница, наистина съвършената жена“, казва един от биографите ѝ. Тази, която приживе бе най-сниманата и бъдеща възхищение жена, най-изтънчената и загадъчна дама, споделила сърцето си с двама могъщи мъже, продължава да интригува публиката, която никога няма да я забрави.

[1] Американско издателство. — Б.пр. ↑

БИБЛИОГРАФИЯ

- ANDERSEN, Ch., *Jackie et John, les années de pavor*, Ramsay, Paris, 1996.
- *John et Jackie, histoire d'un couple tragique*, Ramsay, Paris, 1996.
- *Jonh-John, ou la malediction des Kennedy*, Illustrée, col, J'ai Lu, 2000.
- BARDECHE, M., *Histoires des femmes*, Stock, Paris, 1968.
- BARNES, J., *Eva Perón*, Ultramar, Madrid, 1979.
- BOWELES, H., *Jacqueline Kennedy: Tha White House Years*, Bulfinch, Boston-Nueva York-Londres, 2001.
- BRADFORD, S., *Americàs Queen: A life of Jacqueline Kennedy Onassis*, Viking, Nueva York, 2000.
- BUCK, P. S., *Las mujeres de Kennedy*, Dopesa, Barcelona, 1972.
- BURAYA, L., *Maria Callas*, Edimat, Madrid, 2005.
- CAFARAKIS, Ch., *El fabuloso Onassis*, G. del Toro, Madrid, 1971.
- CAPOTE, T., *Desayuno en Tiffanys*, anagrama, Barcelona, 1988.
- CASSINI, O., *A thousand days of magic*, Rizzoli, Nueva York, 1995.
- CARLES-ROUX, E., *Le temps Chanel*, Édition de la Martinière, Paris, 2004.
- CLARKE KEOGH, P., *Audrey style*, Aurum Press, Londres, 1999.
- CRAMER, H., *La duquesa de Windsor*, AHR, Barcelona, 1957.
- CROWE, C., *Conversaciones con Billy Wilder*, Alianza, Madrid, 2002.
- DEGUNST, S., *Coco Chanel, citationes*, Les Édirions du Huitieme Jour, 2008.
- DERBIER, YANN-BRICE, (ed.), *Maria Callas. Les images d'une vie*, YB éditions, Paris, 2007.
- DUNCAN, P., (ed.), *A. Hepburn*, Taschen, Colonia, 2006.
- DUQUE DE WINDSOR, E., *La vida de un rey*, Ediciones Grijalbo, México D. F., 1958.
- EDWARDS, A., *Maria Callas intime*, J'ai Lu, Paris, 2002.
- ELLIOT, M., *Cary Grant. La biografia*, Lumen, Barcelona, 2007.

- ERWIN, E., DIAMOND, J. Z., *Los tesoros de Audrey Hepburn*, La Cúpula, Barcelona, 2008.
- FRASER, N., NAVARRO, M., *Eva Perón. La verdad de un mito*, Bruguera, Barcelona, 1982.
- HAEDRICH, M., *Coco Chanel íntima*, Dopesa, Barcelona, 1973.
- HELLSTERN, M., *Cómo ser adorable, según Audrey Hepburn*, Vergara, Barcelona, 2005.
- HEPBURN, S., *Audrey Hepburn, un espíritu elegante*, Scyla, Barcelona, 2009.
- HEYMANN, D., *Pauvre petite fille riche*, Presses de la Cite, Paris, 1987.
- *Una mujer llamada Jackie*, Ediciones B, Barcelona, 1989.
- HIGMAN, Ch., *La scandaleuse duchesse de Windsor*, JC Lattes, Paris, 1989.
- JENNINGS, D., *Barbara Hutton: A Candid Biography*, F. Fell, 1968.
- KASPIA, A., *John F. Kennedy*, Grupo Correo, Madrid, 2003.
- KELLEY, K., *Los Windsor*, Plaza&Janés, Barcelona, 1997.
- LAGERFELD, K., *Mademoiselle*, Steild, 2009.
- LECOMPTE, F., *Jackie. Les années Kennedy*, L'Archipel, Paris, 2004.
- MADSEN, A., *Coco Chanel*, Circe, Barcelona, 1998.
- MARTINEZ PUJALTE, M. A., *Yo, Maria Callas. La ópera de mi vida*, Huerga&Fierro editores, Madrid, 1998.
- MENEGHINI, G. B., *My wife, Maria Callas*, Farras, Straus&Girou, Nueva York, 1982.
- MONTERO, R., *Historias de mujeres*, Alfaguara, Madrid, 1995.
- *Pasiones*, Aguilar, Madrid, 1999.
- MORAND, P., *El aire de Chanel*, Tusquets, Barcelona, 1999.
- MOSLEY, D., *La duquesa de Windsor*, Planeta, Barcelona, 1980.
- MURPHY, CH., BRYAN III, J., *Los duques de Windsor*, Lasser Press Mexicana, México D. F., 1980.
- PERRIS, A., *Jacqueline Kennedy*, Edimat, Madrid, 2005.
- RENSSELAER, PH. VAN, *Million Dollar Baby: An intimate Portrait of Barbara Hutton*, Putnam, 1979.
- RIVERA DE LA CRUZ, M., *Fiestas que hicieron historia*, Temas de Hoy, Madrid, 2001.

ROYO-VILLANOVA, J., *Porfirio Rubirosa, el último playboy*, Espejo de Tinta, Madrid, 2006.

SIMON, J.-M., *Jackie Kennedy: une femme blessée*, Bernard Giovanangeli, Paris, 2005.

SPENCER, J., *Eva Perón*, Bartillat, Paris, 2007.

SPOTO, D., *Jackie, le roman d'un destin*, Le Cherche Midi, Paris, 2001.

— *Audrey Hepburn. La biografía*, Lumen, Barcelona, 2006.

SUCARRAT, M., *Vida sentimental de Eva Perón*, Sudamericana, Buenos Aires, 2006.

SYLVESTER, CH., (ed), *Las grandes entrevistas de historia*, El país Aguilar, Madrid, 1997.

TOLEDO, D., *Audrey Hepburn de la A a Z*, Jaguar, Madrid, 2006.

YUSTE, C., *Audrey Hepburn en el recuerdo*, Cacitel, Madrid, 2003.

БЛАГОДАРНОСТИ

Тази книга не би съществувала, ако моят скъп Едуардо Санчес Хунко, който винаги ще ми липсва, не ми беше предложил да напиша за списание „Ола“ тези биографии (сега разширени и редактирани). Моите най-искрени благодарности на прекрасния екип от редактори — Паула Лопес, Силвия Луенго и Лола Делгадо, с които споделям очарованието си от тези легендарни жени. Благодарности и на Белен Хунко, водовъртеж от креативност, на която посвещавам тази книга, в която съм включила нейните мъдри предложения.

Благодаря на Ана Рока за трудната ѝ работа по документирането и откриването на неиздадени аспекти, свързани с тези митове на ХХ век. Благодаря на Джаки Басат за подкрепата при рекламирането на всички мои книги и за сътрудничеството ѝ при представянето на „Непокорните диви“ в Барселона. Искрени благодарности на Хема Ниерга за хубавите моменти, които изживях при представянето на книгите ми.

За това издание разчитах на безценната помощ на моите издатели Давид Триас и Емилия Лопе, винаги търпеливи и резултатни. Разчитах и на Алисия Марти и Летисия Родеро, които винаги улесняват преминаването през трудния момент на рекламата. Благодаря и на целия екип на „Пласа и Ханес“ и на група „Рандъм Хауз Мондадори“, които участваха в създаването на тази книга. Специални благодарности на Асунта Хименес-Онтиверос, директор на „Външни връзки“ на „Шанел“ в Испания, за това, че в Париж ми отвори вратите към света на гениалната Коко Шанел. Благодаря на съпруга ми Хосе Диегес за неговата безусловна подкрепа, чувство за хумор и компания в това ново литературно приключение.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.